

INSTITUUT DER BEDRIJFSREVISOREN

Opgericht bij wet van 22 juli 1953

—
Arenbergstraat 13

1000 Brussel

Jaarverslag 2002

Overeenkomstig artikel 12 van de wet van 22 juli 1953,
gewijzigd bij wetten van 10 juli 1956 en 21 februari 1985,
heeft de Raad de eer U verslag uit te brengen over zijn activiteiten
gedurende het jaar 2002.

Instituut der Bedrijfsrevisoren
Arenbergstraat 13 • 1000 Brussel
tel.: 02/512 51 36 • fax: 02/512 78 86
e-mail: info@ibr-ire.be
www.accountancy.be

Un exemplaire français du présent rapport
peut être obtenu sur simple demande.

INSTITUUT DER BEDRIJFSREVISOREN

(opgericht bij wet van 22 juli 1953)

SAMENSTELLING VAN DE RAAD

(art. 13 van de wet)

<i>Voorzitter :</i>	Ludo SWOLFS (2001-2004)
<i>Ondervoorzitter :</i>	André KILESE (2001-2004)
<i>Leden van de Nederlandse taalrol :</i>	Pierre P. BERGER, <i>Secretaris-Penningmeester</i> (2001-2004) Boudewijn CALLENS (2002-2005) Luc DE PUYSELEYR (2001-2004) Dirk SMETS (2001-2004) Pierre STEENACKERS (2001-2004) Hugo VAN PASSEL (2001-2004)
<i>Leden van de Franse taalrol :</i>	Pierre ANCIAUX (2001-2004) Bernard DE GRAND RY (2001-2004) Michel DE WOLF, <i>Secretaris</i> (2001-2004) Hugues FRONVILLE (2002-2005) Georges HEPNER (2002-2005) Raynald VERMOESEN (2001-2004)

UITVOEREND COMITE

De Raad heeft het dagelijks bestuur toevertrouwd aan een Uitvoerend Comité, samengesteld uit de Voorzitter, Ludo SWOLFS, Ondervoorzitter André KILESE en de Secretarissen Pierre P. BERGER, Penningmeester en Michel DE WOLF.

COMMISSARISSEN

De heren Fernand MAILLARD en Jan DE BOM VAN DRIESSCHE

ADMINISTRATIEVE DIENSTEN

<i>Secretaris-generaal :</i>	David SZAFRAN
<i>Directeur Administratie :</i>	Eric VAN MEENSEL
<i>Attaché :</i>	Christophe D'HONDT
<i>Juridisch Directeur :</i>	Veerle VAN DE WALLE
<i>Adviseur Toezicht :</i>	Ludwig POLFLIET
<i>Adviseur Kwaliteitscontrole :</i>	Anne VERMEIRE
<i>Juridisch Adviseur :</i>	Erwin VANDERSTAPPEN
<i>Juridisch Attaché :</i>	Laetitia ZEGERS
<i>Directeur Vaktechniek :</i>	Bruno DE KLERCK
<i>Verantwoordelijke Stage :</i>	Olivier COSTA
<i>Verantwoordelijke Studies en Vorming :</i>	Claudio BALESTRA
<i>Adviseur :</i>	Dries SCHOCKAERT
<i>Attaché Vorming :</i>	Nicolas HOTTLIT
<i>Informatiebeheerder :</i>	Stéphane DUDART

COMMISSIE VAN BEROEP

(Wet, art. 21; K.B. 11 juli 1997)

A. De Nederlandstalige Kamer

<i>Effectieve leden</i>	<i>Plaatsvervangende leden</i>
-------------------------	--------------------------------

Voorzitters

André VANDERWEGEN (1997-2003) Kamervoorzitter bij het Hof van Beroep te Brussel	Paul BLONDEEL (1997-2003) Raadsheer bij het Hof van Beroep te Brussel
---	---

Leden-Magistraten

Herman HELLENBOSCH (1997-2003) Voorzitter bij de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen	Luc DE DECKER (1997-2003) Ondervoorzitter bij de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen
--	--

Edouard NUYTS (1997-2003)
Voorzitter bij de Arbeidsrecht-
banken te Kortrijk, Ieper en
Veurne

Lionel DELPORTE (1997-2003)
Ondervoorzitter bij de Arbeids-
rechtbanken te Kortrijk, Ieper
en Veurne

Leden-Bedrijfsrevisoren

Daniël VAN WOENSEL (1997-2003)
Ludo CARIS (2002-2008)

Helga PLATTEAU (1999-2005)
Luc H. JOOS (1999-2005)

B. De Franstalige Kamer

Effectieve leden

Plaatsvervangende leden

Voorzitters

Jacques GODEFROID (1997-2003)
Ere-Kamervoorzitter bij het
Hof van Beroep te Liège

Martine CASTIN (1997-2003)
Raadsheer bij het Hof van
Beroep te Mons

Leden-Magistraten

Richard RENTMEISTER (1997-2003)
Voorzitter bij de Rechtbanken
van Koophandel te Dinant en
te Marche-en-Famenne

Françoise GERIN (1997-2003)
Rechter bij de Rechtbank van
Koophandel te Charleroi

Cécile LION, echtg. VAN
DOOSSELAERE (1997-2003)
Ererechter bij de Arbeids-
rechtbank te Brussel

N.

Leden-Bedrijfsrevisoren

Baudouin THEUNISSEN (2000-2006)
Paul COMHAIRE (2000-2006)

Pol FIVEZ (2002-2008)
Michel VAN DOREN (2001-2007)

TUCHTCOMMISSIE

(Wet, art. 19; K.B. 11 juli 1997; K.B. 4 september 2002)

A. De Nederlandstalige Kamer

Effectieve leden

Plaatsvervangende leden

Voorzitters

Eric DURSIN (2002-2008)
Rechter bij de Rechtbank van
Koophandel te Kortrijk

N.

Leden-Bedrijfsrevisoren

Paul PAUWELS (1997-2003)
André CLYBOUW (1997-2003)

Ludo DE KEULENAER (1999-2003)
Eduard RISKE (1997-2003)

B. De Franstalige Kamer

Effectieve leden

Plaatsvervangende leden

Voorzitters

Nicole DIAMANT (1997-2003)
Ondervoorzitter bij de Rechtbank
van Koophandel te Brussel

Anne SPIRITUS, echtg. DASSESE
(1997-2003) Voorzitter bij de
Rechtbank van Koophandel
te Brussel

Leden-Bedrijfsrevisoren

Danielle JACOBS (1997-2003)
Jean-Pierre VINCKE (1997-2003)

Robert PEIRCE (2002-2008)
Joseph DELFORGE (1997-2003)

INHOUD

Woord vooraf	13
Lijst van de gebruikte afkortingen	17

Deel 1

ONTWIKKELING VAN HET BEROEPSDOMEIN VAN DE REVISOREN

I. HET BEROEP

1. EVOLUTIE VAN DE ONAFHANKELIJKHEIDSPRINCIPES IN HET BUITENLAND	22
1.1. Ethische Code van de IFAC	22
1.2. Aanbeveling van de Europese Commissie	22
1.3. Wetgeving in de Verenigde Staten (<i>Sarbanes-Oxley Act</i>)	26
2. EVOLUTIE VAN DE ONAFHANKELIJKHEIDSBEGELEI IN BELGIË	27
3. DEONTOLOGIE	38
3.1. Verbod om erelonen anders dan in geld vast te leggen	38
3.2. Ontwerp van gedragslijnen inzake publiciteit	39
3.3. Bestuursmandaat in een commerciële onderneming	40
3.4. Aan het Instituut mee te delen informatie	40
4. ORGANISATIE VAN HET IBR	41
4.1. Interne structuur	41
4.2. Inhouding van de nieuwe kantoren – Milieuprijs	41
5. EVOLUTIE VAN DE ECONOMISCHE BEROEPEN	42
5.1. Hoge Raad voor de Economische Beroepen	42
5.2. Interinstitutioneel Comité	45
5.3. Gemeenschappelijke Raadsvergadering IBR en IAB	47
5.4. Dubbel lidmaatschap IBR – BIBF	48
5.5. Ondernemingsloketten	49
6. TOEGANG TOT HET BEROEP	50
6.1. Inschrijving op de lijst van leden en stagiairs – gevolgen van een strafsanctie	50
6.2. Mededeling van een tuchtrechtelijke uitspraak inzake een stagiair	52
6.3. Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en zijn lidstaten en de Zwitserse confederatie	53
6.4. Welterkende erkenning voor de beroepsbeoefenaars van Canada en België	54
7. REVISORENVERENIGINGEN	54
7.1. Rechtspersoon die handelt in de hoedanigheid van plaatsvervangend aansvoerder	54
7.2. Benaming van vennootschapsvennootschappen	55
7.3. Weigering tot inschrijving van vennootschappen met een uitsluitend eigen vermogen	55
7.4. Inschrijvingszennijnen	56
8. KWALITEITSCONTROLE EN TOEGICHT	57
8.1. Nieuwe normen inzake de kwaliteitscontrole	57
8.2. Bevoegdheden van de Commissie Kwaliteitscontrole	65

8.3. Hoofdaciviteit	66
8.4. Bevoegdheidsdelegatie van de Raad aan de Commissie van Toezicht	67
8.5. Medewerking vanwege de bedrijfsrevisoren aan de toezichtprocedures	68
8.6. Mededeling aan het Instituut van gerechtelijke procedures ten lazte van een bedrijfsrevisor	70
9. FORFEITARE VOORINGSBIJDRAGE	71
10. VRAAG TOT TIJDELIJKE REGELATING IJT DE LIDENLIJT DOOR LIJEN OIJTER DAN 65 JAAR	72
11. TOEKENNING VAN DE TITEL VAN EREBEDRIJESREVISOR	72
11.1. Deliberatie van de Raad voor de toekenning van de titel	72
11.2. Terugneming van de titel bij hermelating tot de end	73
12. INTERNATIONAL INNOVATION NETWORK	74
13. INTERPROFESSIONELE RELATIE: ANALYSE VAN DE SAMENWERKINGSVERBANDEN	75
14. STATISTIEKEN INZAKE DE ACTIVITEIT VAN DE LIJEN	76
II. BOEKHOUDRECHT	
1. INTERNATIONALE ASPECTEN	79
1.1. Internationale normen: IAS/IFRS	79
1.2. Interpretaties van internationale normen: SIC/IFRIC	80
1.3. IASB werkprogramma	81
1.4. IAS vorming	81
2. EUROPESE ASPECTEN	82
3. NATIONALE ASPECTEN	83
3.1. IAS/IFRS	83
3.2. Adviezen van de CBN	84
3.3. Contactcomité met de CBN	84
3.4. Standpunt van de Raad	85
III. ONDERNEMINGSRAAD: UITGAVE VAN EEN BROCHURE OVER DE IAS/IFRS	87
IV. CONTROLE EN VENNOOTSCHAPSRECHT	
1. WERKZAAMHEDEN VAN DE "HELPERSE"	90
1.1. Algemeen	90
1.2. Activiteiten in het afgelopen jaar	91
2. NIEUWE NORMEN INZAKE OMZETTING VAN EEN VENNOOTSCHAP	91
3. WET OIJPWELZE GOVERNANCE VAN 2 AUGUSTUS 2002	93
4. WET VAN 2 MEI 2002 BETREFFENDE DE VZW's, DE IZW's EN DE STICHTINGEN	98
5. CONTROLE VAN DE BEDRIJFSVENNOOTSCHAPPEN VAN AUTEURRECHTEN: WETONTWERP	104
6. WAARDERING VAN ONDERNEMINGEN: TECHNISCHE NOTA	105
7. VERSCHIL TUSSEN DE FRANS EN DE NEDERLANDSE VERSIE VAN ARTIKEL 158 VAN HET WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN BETREFFENDE DE ALARMBEPROCEDURE	106
8. STUDE AANGAANDE DE CONTROLE VAN JAARBEKENINGEN DOOR DE OIJDERSHAREN	107

Deel 2

WERKING VAN ONZE INSTELLINGEN

I. WETTELIJKE ORGANEN	
1. ALGEMENE VERGADEBINGEN	113
1.1. Gewone algemene vergadering van de leden	113
1.2. Vereniging van de stagiairs	117
2. DE RAAD EN HET UITVOEREND COMITÉ	118
2.1. Werkzaamheden van de Raad en het Uitvoerend Comité	118
2.2. Toegang tot het beroep voor natuurlijke personen	118
2.3. Register der leden	121
2.4. Lijst van de erebedrijfsrevisoren	128
2.5. Cel Wetgeving	128
3. TUCHT	129
3.1. Samenstelling van de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep	129
3.2. Tuchtprocedures behandeld in 2002	130
3.3. Cijfremateriaal	149
4. STAGECOMMISSIE	150
4.1. Samenstelling	150
4.2. Promoten van de toegang tot het beroep	151
4.3. Contacten met het IAB	151
4.4. Werkzaamheden van de "Subcommissie Examens"	151
4.5. Goedkeuring van de stageovereenkomsten	151
4.6. Weigering tot goedkeuring van een stageovereenkomst	151
4.7. Vermindering en verlenging van de stageduur	152
4.8. Wijzigingen tijdens de stage	152
4.9. Toelatingsexamens tot de stage	153
4.10. Stage-examens	154
4.11. Bekwaamheidsexamens 2002 (twee zittingen)	155
4.12. Evolutie van het aantal stagiairs gedurende 2002	158
4.13. Dankbetuigingen	159
4.14. Vereniging van de stagiairs	162
4.15. Vergadering met de stageprofessoren die de toelatingsexamens tot de stage opstellen en verbeteren	162
4.16. Informatiesavond over het bekwaamheidsexamen	163
4.17. Beslissingen van de Stagescommissie	163
4.18. Tucht	163
II. COMMISSIE KWALITEITSCONTROLE	168
III. COMMISSIE VAN TOEZICHT	175
IV. COMMISSIE CONTROLENORMEN	
1. COMMISSIE CONTROLENORMEN	183
1.1. <i>Mission Statement</i>	183

1.2.	ISA-260 betreffende "Het Communiceren van Auditpunten met Personen bekent met het Deugdelijk Bestuur"	188
1.3.	ISA-402 betreffende "Audit-overwegingen met betrekking tot Entiteiten die gebruik maken van Service-Organisaties"	188
1.4.	ISA-700 betreffende "Het Verslag van de Auditor over de Financiële Staten"	189
1.5.	Formele aanpassingen van de bestaande normen en aanbevelingen aan het Werboek van vennootschappen	190
2.	COMMISSIE BEZONDERE OPSACHTEN	191
V. JURIDISCHE COMMISSIE		
1.	SAMENSTELLING	194
2.	ADVIEZEN	195
2.1.	Opstelling en publicatie van de gecompileerde jaarrekening	195
2.2.	Toepassing van de consolidatieverplichting ten aanzien van een buitenlandse moedervennootschap	198
2.3.	Opdracht van de bedrijfsrevisor en artikel 166 van het Werboek van vennootschappen	200
2.4.	Oprichting van een B.V.B.A. door middel van een inbreng in natura	201
2.5.	Toepassing van de wetgeving wilspraktijken op de bedrijfsrevisor	202
2.6.	Interpretatie van de woorden "de laatste jaarrekening" in artikel 697, §2, 5° van het Werboek van vennootschappen (procedure bij fusie door overnemings)	203
VI. SECTORALE COMMISSIES		
1.	CONTROLE VAN DE FINANCIËLE INSTELLINGEN	206
1.1.	Samenstelling	206
1.2.	Relaties IBR/IRECBF	206
1.3.	Wijziging van het CBF-reglement inzake de erkenning van de bedrijfsrevisoren	206
1.4.	Verslag tot aanpassing van de normen betreffende de kredietinstellingen	207
2.	CONTROLE VAN DE ZIEKENFONDSEN	208
3.	CONTROLE VAN DE VERZEKERINGSWONDERNEMINGEN	210
4.	POLITIEKE PARTIJEN	211
5.	HOGESCHOLEN IN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP	212
6.	COMMISSIE KMO	213
7.	CONTROLE VAN DE NGO'S	214
8.	INFORMATIE- EN COMMUNICATIE-TECHNOLOGIËN	215
8.1.	ICT-Commissie – <i>WebTrust/Systrust</i>	215
8.2.	XBRRL	215
8.3.	Elektronische handel	216
9.	GEWENDE COMMISSIE NOTARIAAT	217
10.	AUDIT EN MILIEU	219
10.1.	Recupel	219
10.2.	Prijs 2002 voor het Beste Milieuraapport	220
10.3.	VLAREA en controle van de kringloopcentra in het Vlaamse Gewest	221
11.	ACCOUNTING EN AUDITING IN DE PUBLIEKE EN NON-PROFIT SECTOR	222

VII. INTERNATIONALE RELATIES

1. GEMEENSCHAPPELIJKE INTERNATIONALE RELATIES	224
2. INTERNATIONAL FEDERATION OF ACCOUNTANTS (IFAC)	226
3. IASB	227
4. FÉDÉRATION DES EXPERTS-COMPTABLES EUROPÉENS (FEE)	229
5. COMITÉ DE AIDING VAN DE EUROPESE COMMISSIE	231
6. FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES EXPERTS-COMPTABLES FRANCOFONES (FIDEP)	233
7. BELGISCHE-NEDERLANDSE GEMEENSCHAP	234
8. TRANSPARENCY INTERNATIONAL	236

VIII. PERMANENTE VORMING

1. VORMING	237
2. VERLAGEN VAN STUDIEDAGEN	250
2.1. De onafhankelijkheid en de aansprakelijkheid van de commissaris binnen het kader van zijn of haar functie	250
2.2. De nieuwe wetgeving betreffende de wv, de stichting en de wv	251
2.3. Revisoren en notarissen: de synergieën optimaliseren	253
3. MEESAMWERKING AAN SEMINARIËS GEORGANEERD DOOR HET IBR	255

IX. STUDIES EN PUBLICATIES

1. FORUM 2003: DE BEDRIJFSREVISOR EN DE BEHOEFEN VAN DE AANDEELHOUDERS	257
1.1. Algemeenheden	257
1.2. Conclusies	258
2. ACTIVITEITEN VAN DE STUDIEDAG	262
3. PUBLICATIES	262
3.1. Periodieke Berichten	262
3.2. Toegang tot het beroep	263
3.3. Wetboek van vennootschappen - versie 2002	264
3.4. Het Vademecum van de bedrijfsrevisor 2002	265
3.5. Boekhouding en audit in de non-commerciële sector	266
3.6. Andere publicatieprojecten	266
3.7. De gemeenschappelijke website van het IBR en het IAB: een Extraneet als bron van informatie	267

Deel 3 BIJLAGEN

1. Advies van de Raad van het IBR van 18 september 2002 op het voorontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen en houdende wijziging van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen	271
---	-----

2.	Normen inake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap	282
3.	Normen inake de kwaliteitscontrole	300
4.	Omaendbrief D.011/2002 aan de leden: Aan het Instituut mee te delen informatie	309
5.	Omaendbrief D.012/2002 aan de leden: De "hoofdactiviteit" van de bedrijfseconomist – recente ontwikkelingen	313
6.	Bevoegdheidsdelegatie van de Raad aan de Commissie van Toezicht	321
7.	Bevoegdheidsdelegatie van de Raad aan de Commissie Kwaliteitscontrole	326

WOORD VOORAF

In de volgende delen brengt de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren verslag uit over zijn activiteiten en over andere gebeurtenissen die een invloed hadden op het beroep van bedrijfsrevisor.

Het jaar 2002 zal in onze herinnering blijven als een jaar van fundamentele bezinning over de rol en de integriteit van de diverse partijen die tussenkomen bij de financiële verslaggeving en de daarmee gepaard gaande ingrijpende wijzigingen in de regelgeving betreffende bestuurders, directieleden, commissarissen en andere beroepsgroepen (financiële analisten, bedrijfsjuristen, enz.).

Voor bedrijfsrevisoren – in het bijzonder in hun functie als commissaris – is de wet van 2 augustus 2002 ("wet *corporate governance*") van zeer groot belang, evenals de aanbeveling van de Europese Commissie (betreffende de onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de rekeningen) van 16 mei 2002. Beiden worden uitgebreid geanalyseerd in het jaarverslag.

Omwille van de geglobaliseerde aard van de economie en financiële en kapitaalmarkten ligt het voor de hand dat er vlug parallellen getrokken worden tussen gebeurtenissen in verschillende delen van de wereld. Daarbij wordt soms voorbijgegaan aan essentiële verschillen en achtergronden. Het zou te eenvoudig zijn de nieuwe wetgeving in de Verenigde Staten ("*Sarbanes-Oxley Act*") door te trekken naar de situatie in Europa.

In Europa, en in België in het bijzonder, bestaat reeds sinds lang een wettelijke regeling voor het toezicht op en de onafhankelijkheid van de commissaris. In tegenstelling met de situatie in de VS kon men in België zeker niet gewagen van een systeem van pure zelfregulering voor de bedrijfsrevisoren, doch eerder van een gemengd systeem met externe deelnemers (zoals de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en de onafhankelijk samengestelde en optredende disciplinaire organen) en aspecten van wettelijk bepaalde regulering door het beroep (toebedeeld aan het IBR ingevolge de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren).

Het onderzoek van de noodzaak tot bijkomende regelgeving is in België en Europa ook niet voornamelijk ingegeven door de financiële bedrijfsschandalen die 2002 gekenmerkt hebben. Op Europees niveau is de harmonisering van de regels betreffende de wettelijke controle in de lidstaten reeds in onderzoek sinds 1996 en in België werd de aanzet voor de wetgeving "*corporate governance*" al in 1998 gegeven.

Op het ogenblik dat dit overzicht van het jaar 2002 wordt opgemaakt zijn de uitvoeringsbesluiten van de "*wet corporate governance*" nog niet uitgevaardigd.

De Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren heeft er steeds op aangedrongen dat de nieuwe wet en haar uitvoeringsbesluiten zo nauw mogelijk zouden aansluiten bij de Europese aanbeveling.

Voor een aantal bepalingen in de wet is dit zo en dit zal in de uitvoeringsbesluiten wellicht zo zijn, doch het Instituut heeft er herhaaldelijk op gewezen dat o.m. met volgende belangrijke elementen dient rekening gehouden te worden:

- het invoeren in de wet van de 2 jaar retroactieve onafhankelijkheidsvereiste (ten aanzien van de niet verenigbare diensten) kan de keuzemogelijkheid van hun commissaris voor sommige ondernemingen aanzienlijk beperken
- de wet (of het koninklijk besluit) zou dienen te preciseren dat de verhouding tussen audit en andere diensten, voor de vennootschappen waarop deze bepaling van toepassing is, op geconsolideerde basis berekend wordt
- een eventuele nieuwe definitie van een beroepsmatig samenwerkingsverband van een commissaris met anderen dient zo goed mogelijk aan te sluiten met de definitie in de Europese aanbeveling
- in België wordt de bedrijfswereld gekenmerkt door een groot aantal KMO's en dochterbedrijven van buitenlandse groepen. Het zou negatief zijn voor de Belgische concurrentiepositie indien de bepalingen betreffende de niet verenigbare diensten met het commissarismandaat te zeer beperkend zouden zijn in vergelijking met de rest van Europa
- op vlak van het toezicht op het beroep, is de Raad van mening dat de bepalingen van de wet van 22 juli 1953 vereisen dat het eerstelijns-toezicht in elk geval door het Instituut dient te gebeuren.

De Raad neemt zich voor de nieuwe bepalingen betreffende ons beroep op zeer effectieve wijze in te voeren en zal daartoe de nodige richtlijnen treffen. Teneinde een goed toezicht te kunnen uitoefenen, wijst de Raad op de noodzaak dat de nieuwe regels duidelijk, praktisch toepasbaar en controleerbaar zouden zijn.

Naast de discussies en werkzaamheden in het kader van "corporate governance" zijn er tijdens het jaar vele andere activiteiten geweest die hierna meer gedetailleerd aan bod komen, zoals:

- de nieuwe opdrachten voor de bedrijfsrevisor bij de vzw's en de stichtingen ingevolge de wet van 2 mei 2002. Deze nieuwe opdracht toont aan dat maatschappelijk gezien de deskundige en onpartijdige tussenkomst van een bedrijfsrevisor meer dan ooit als een belangrijke bijdrage wordt ervaren. Een aantal bepalingen in de nieuwe wet zullen verder gepreciseerd of aangevuld dienen te worden om zeker te stellen dat de controle van de commissaris in de vzw met de vereiste rechtszekerheid kan geschieden (zoals b.v. de mandaatduur en de omschrijving van het inzage-recht van de commissaris). Het Instituut zal daartoe initiatieven nemen
- de ontwikkeling van de nieuwe norm voor de kwaliteitscontrole welke thans volledig aansluit op de Europese aanbeveling terzake en de verdere uitbouw van de toezichtactiviteiten van het Instituut op de beroepsbeoefenaars. Het feit dat slechts relatief geringe wijzigingen dienden aangebracht te worden aan de bestaande norm voor confraternale controle om geheel in overeenstemming te zijn met de Europese aanbeveling toont aan dat het Belgische beroep aan de top stond op dit gebied
- de start van de belangrijke werkzaamheden om de controlenormen volledig in overeenstemming te brengen met de structuur van de internationale normen (*International Standards on Auditing* – ISA) in het vooruitzicht van de verwachte harmonisering binnen Europa op dit vlak evenals de invoering of voorbereiding van nieuwe normen (zoals deze voor de omzetting van een vennootschap)
- de verdere doorgedreven inspanning op het vlak van permanente vorming, waarbij een zeer grote aandacht wordt besteed aan de internatio-

nale accountancy normen (IAS/IFRS) in voorbereiding op de verplichte invoering daarvan door de beursgenoteerde ondernemingen en de waarschijnlijk bredere vrijwillige toepassing door andere vennootschappen.

Uit deze opsomming van enkele belangrijke activiteiten blijkt duidelijk hoe belangrijk het internationale kader is geworden voor de bedrijfsrevisoren. Ik beschouw het dan ook als bijzondere erkenning dat onze Past Voorzitter, de heer Jean-François CATS, tot lid van de Raad van de IFAC (dé wereldwijde beroepsorganisatie bij uitstek) werd verkozen en wens hem veel succes in de uitvoering van dit mandaat.

In 2003 zal het Instituut zijn 50e verjaardag vieren met onder meer een Forum voor de leden dat in oktober is voorzien. Wij hopen ons op dat ogenblik in een juridisch meer stabiel kader te bevinden zodat alle leden zich nauwgezet aan de nieuwe regels kunnen houden en verder de belangrijke uitdagingen van het steeds complexer ondernemingsgebeuren kunnen aangaan.

Ludo SWOLFS
Voorzitter

LIJST VAN DE GEBRUIKTE AFKORTINGEN

AICPA	American Institute of Certified Public Accountants (US)
BIBF	Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten
BVB	Belgische Vereniging van Banken
CBF	Commissie voor het Bank- en Financiewezen
CBN	Commissie voor Boekhoudkundige Normen
CDV	Controledienst voor de Verzekeringen
CDZ	Controledienst voor de Ziekenfondsen
CESR	Committee of European Securities Regulators (ex-FESCO)
CFI	Cel voor Financiële Informatieverwerking
CICA	Canadian Institute of Certified Accountants (Canada)
CRB	Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
EC	Europese Commissie
EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group
EIN	European Innovation Network
EU	Europese Unie
FEE	Fédération des Experts-comptables Européens
FESCO	Federation of European Securities Commissions Organisation
FIDEF	Fédération Internationale des Experts-comptables Francophones
GPR	Global Peer Review (TAC)
HREB	Hoge Raad voor de Economische Beroepen
IAASB	International Auditing and Assurance Standards Board (ex-IAPC)
IAB	Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten

IAPC	International Auditing Practices Committee (momenteel: IAASB)
IAPS	International Auditing Practice Statement
IAS	International Accounting Standards (zie ook IFRS)
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IBR	Instituut der Bedrijfsrevisoren
ICT	Information and Communication Technology
IFAC	International Federation of Accountants
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards (zie ook IAS)
IIN	International Innovation Network
IOSCO	International Organisation of Securities Commissions
IRECBF	Instituut der Revisoren Erkend door de Commissie voor Bank- en Financieuzen
ISA	International Standards on Auditing
ISB	Independence Standards Board (US)
NBB	Nationale Bank van België
NGO	Niet-gouvernementele organisaties
SEC	Securities and Exchange Commission (US)
SIC	Standing Interpretation Committee (IASB)
TAC	Transnational Auditors Committee (IFAC)

I
Deel 1

ONTWIKKELING VAN
HET BEROEPSDOMEIN
VAN DE REVISOREN

I. HET BEROEP

1. Evolutie van de onafhankelijkheidsprincipes in het buitenland
 - 1.1. Ethische Code van de IPAC
 - 1.2. Aanbeveling van de Europese Commissie
 - 1.3. Wetgeving in de Verenigde Staten (*Sarbanes-Oxley Act*)
2. Evolutie van de onafhankelijkheidsregels in België
3. Deontologie
 - 3.1. Verbod om erelonen anders dan in geld vast te leggen
 - 3.2. Ontwerp van gedragslijnen inzake publiciteit
 - 3.3. Bestuursmandaat in een commerciële onderneming
 - 3.4. Aan het Instituut mee te delen informatie
4. Organisatie van het IBR
 - 4.1. Interne structuur
 - 4.2. Inhouding van de nieuwe kantoren – Milieuprijs
5. Evolutie van de economische beroepen
 - 5.1. Hoge Raad voor de Economische Beroepen
 - 5.2. Interinstitutencomité
 - 5.3. Gemeenschappelijke Raadsvergadering IBR en IAB
 - 5.4. Dubbel lidmaatschap IBR – BIBF
 - 5.5. Ondernemingsloketten
6. Toegang tot het beroep
 - 6.1. Inschrijving op de lijst van leden en stagiairs – gevolgen van een strafsanctie
 - 6.2. Mededeling van een rechtsrechtelijke uitspraak inzake een stagiair
 - 6.3. Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en zijn lidstaten en de Zwitserse confederatie
 - 6.4. Wederzijdse erkenning voor de beroepsbeoefenaars van Canada en België

7. Revisorenvennootschappen

- 7.1. Rechtspersoon die handelt in de hoedanigheid van plaatsvervangend zaakvoerder
- 7.2. Benaming van éénpersoonsvennootschappen
- 7.3. Weigering tot inschrijving van vennootschappen met een ontoereikend eigen vermogen
- 7.4. Inschrijvingstermijnen

8. Kwaliteitscontrole en toezicht

- 8.1. Nieuwe normen inzake de kwaliteitscontrole
- 8.2. Bevoegdheden van de Commissie Kwaliteitscontrole
- 8.3. Hoofdafactiviteit
- 8.4. Bevoegdheidsdelegatie van de Raad aan de Commissie van Toezicht
- 8.5. Medewerking vanwege de bedrijfsrevisoren aan de toezichtsprocedures
- 8.6. Mededeling aan het Instituut van gerechtelijke procedures ten laste van een bedrijfsrevisor

9. Forfaitaire vormingsbijdrage

10. Vraag tot tijdelijke weglating uit de ledenlijst door leden ouder dan 65 jaar

11. Toekenning van de titel van erebedrijfsrevisor

- 11.1. Deliberatie van de Raad voor de toekenning van de titel
- 11.2. Terugneming van de titel bij hertoelating tot de eed

12. *International Innovation Network*

13. Interprofessionele relaties: analyse van de samenwerkingsverbanden

14. Statistieken inzake de activiteit van de leden

1. EVOLUTIE VAN DE ONAFHANKELIJKHEIDS-PRINCIPES IN HET BUITENLAND

1.1. Ethische Code van de IFAC

De IFAC heeft de heer Jean-François CATS, Past Voorzitter van het IBR en lid van de Raad en van de *Ethics Committee* van de IFAC, belast met het formuleren van voorstellen voor het opstellen van een nieuwe versie van het gedeelte A van de *Code of Ethics*.

De heer Jean-François CATS, in samenwerking met David SZAFRAN en Olivier COSTA, heeft aan de IFAC een voorstel tot wijziging van de *Code of Ethics* (gedeelte A) voorgelegd.

Dit document moet ter gelegenheid van de volgende vergaderingen van de Ethics Committee van de IFAC worden besproken.

Ter herinnering, het gedeelte B van de *Code of Ethics* betreffende onafhankelijkheid werd in november 2001 aangepast (IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 36-37 en p. 261).

1.2. Aanbeveling van de Europese Commissie

1.2.1. Voorbereidende werkzaamheden

Op 19 juli 2002 publiceerde de Europese Commissie haar aanbeveling nr. 2002/590/EG, 16 mei 2002 betreffende de onafhankelijkheid van de met de wettelijke controle belaste accountant in de EU: basisbeginselen (P.B. L. 191, 19 juli 2002, p. 22-57)⁽¹⁾.

Deze aanbeveling is het resultaat van de werkzaamheden ter zake die het *Committee on Auditing* van de Europese Commissie in 1998 aanvatte. Het IBR en de HREB maken deel uit van de Belgische delegatie die wordt voorgezeten door de vertegenwoordiger van de Minister van Economie bij het *Committee on Auditing* (cf. *infra*, Deel 2, VII. 5.).

De aanbeveling van 16 mei 2002 heeft tot doel basisbeginselen vast te stellen betreffende de onafhankelijkheid van de met de wettelijke controle belaste accountant, teneinde deze beginselen binnen een periode van drie

(1) Deze aanbeveling is beschikbaar op de website van de Europese Commissie op het adres www.europa.eu.int/comm/internal_market/fr/company/audit/official/index.htm

jaar te harmoniseren in de Europese Unie. In de inleiding van haar aanbeveling benadrukt de Europese Commissie dat de benadering "die gebaseerd is op een samenstel van beginselen te verkiezen is boven een aanpak die op de uitvaardiging van gedetailleerde regels berust, omdat een dergelijke benadering voorziet in een stevig kader waarbinnen de wettelijke controleurs hun optreden moeten verantwoorden".

Deze conceptuele benadering sluit aan bij de aanpak die de FEE in 1998 al beschreef in haar *Corps de principes applicables en matière d'indépendance*⁽¹⁾. De Europese aanbeveling houdt rekening met de recente ontwikkelingen die met name in Europa en in de Verenigde Staten de actualiteit hebben beheerst.

De Raad van het IBR hechtte bijzonder belang aan de voorbereiding van dit document en aan de praktische toepassingsvoorwaarden voor de bedrijfsrevisoren in België. De Raad van het IBR vestigde met name de aandacht van de leden van de Regering en het Parlement in België op het belang van de werkzaamheden van de Europese Commissie en van een vereiste standaardisering binnen de Europese Unie (cf. *infra*, Deel 1, I. 2.). De krachtlijnen van de aanbeveling, die een algemeen kader en een beschrijving van bijzondere omstandigheden bevat, worden hierna weergegeven.

1.2.2. Algemeen kader

De aanbeveling van 16 mei 2002 stelt dat de wettelijke controleur van de rekeningen "zowel qua feitelijke geesteshouding als naar buiten toe" onafhankelijk moet zijn. Ze stelt beginselen vast met betrekking tot de volgende aangelegenheden:

- a. objectiviteit, integriteit en onafhankelijkheid;
- b. verantwoordelijkheid van de wettelijke controleur en van al wie de uitkomst van de wettelijke controle kan beïnvloeden;
- c. identificatie van de bedreigingen en risico's voor de onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de rekeningen;

(1) FEE, *Indépendance et objectivité du contrôleur légal des comptes – Corps de principes essentiels pour l'orientation de la profession comptable*, juli 1998; in verband hiermee, zie ook: IBR, *Jaarverslag*, 1998, p. 24-28; IBR, *Jaarverslag*, 2000, p. 46.

-
- d. invoeren van veiligheidsmaatregelen, inclusief verbodsmaatregelen, restricties, informatieverplichtingen en andere gedragsregels en procedures:
- sommige veiligheidsmaatregelen hebben betrekking op de gecontroleerde eenheden (gevolgen van de controlestructuur van de onderneming voor de beoordeling van het onafhankelijkheidsrisico; betrokkenheid van het controleorgaan);
 - andere veiligheidsmaatregelen verwijzen naar de Europese aanbeveling van 15 november 2000 over de kwaliteitsborging⁽¹⁾;
 - bovendien bevat de aanbeveling algemene veiligheidsmaatregelen van de wettelijke controleur van de rekeningen, inzake de eigen- dom van en zeggenschap over auditkantoren en het interne veilig- heidssysteem van het auditkantoor;
- e. voorschriften inzake de openbaarmaking van de honoraria, meer bepaald voor het leveren van non-auditdiensten.

1.2.3. Bijzondere omstandigheden

De aanbeveling bevat toepassingsvoorwaarden van de basisbeginselen onder het luik "bijzondere omstandigheden". Deze omstandigheden heb- ben betrekking op de volgende situaties;

- a. financiële belangen;
- b. zakelijke relaties;
- c. uitoefenen van een dienstbetrekking bij de geauditeerde vennootschap: tijdens de duur van zijn mandaat is het voor de wettelijke controleur van de rekeningen verboden in dienstverband te werken bij de geaudi- teerde vennootschap; er moeten veiligheidsmaatregelen worden geno- men indien een lid van het auditteam een dienstbetrekking bekleedt bij de geauditeerde vennootschap; tijdens de twee jaar die volgen op het einde van zijn mandaat is het voor de wettelijke controleur ver- boden het auditkantoor te verlaten om bij de geauditeerde vennoot- schap een belangrijke directiefunctie te bekleden ("cooling-off period");

(1) Europese Commissie, Aanbeveling van de Commissie inzake de "Waarborging van de kwaliteit van de wettelijke controle van de rekeningen in de Europese Unie", C(2000) van 15 november 2000; dit document is volledig opgenomen in bijlage van het Jaar- verslag 2000, p. 378-385.

- d. uitoefenen van een bestuurs- of controlefunctie bij de geauditeerde vennootschap;
- e. indiensttreden bij het auditkantoor;
- f. familiale en andere persoonlijke banden;
- g. non-auditdiensten: de aanbeveling preciseert met name dat de wettelijke controleur van de rekeningen niet betrokken mag zijn bij de besluitvorming voor rekening van de geauditeerde vennootschap; voorts stelt de aanbeveling veiligheidsmaatregelen vast (in sommige gevallen is het verbod de enige veiligheidsmaatregel) voor een aantal specifieke situaties:
- opstellen van de boekhouding en de financiële staten;
 - ontwerpen en invoeren van financiële informatietechnologiesystemen;
 - diensten op het gebied van waardebepaling;
 - deelname aan de interne controle van de geauditeerde vennootschap;
 - optreden in naam van de geauditeerde vennootschap bij de beslechting van geschillen;
 - indienstneming van hogere kaderleden;
- h. honoraria voor de wettelijke controle en andere diensten: de aanbeveling analyseert de volgende aangelegenheden:
- resultaatgebonden honoraria;
 - verhouding tussen totale honoraria en totale inkomsten;
 - achterstallige honoraria;
 - vaststelling van de honoraria;
- i. geschil tussen de wettelijke controleur en de geauditeerde vennootschap;
- j. hoger personeel dat lange tijd aan een zelfde opdracht meewerkt: de aanbeveling voorziet in een aantal veiligheidsmaatregelen, meer bepaald de vervanging van de met een essentiële taak belaste vennoten bij het auditkantoor, binnen de zeven jaar volgend op hun benoeming ("interne rotatie").

1.3. Wetgeving in de Verenigde Staten (*Sarbanes-Oxley Act*)

Op 30 juli 2002 werd in de Verenigde Staten de *Sarbanes-Oxley Act*⁽¹⁾ goedgekeurd. Deze wet bevat talrijke bepalingen inzake *corporate governance*, ook met betrekking tot de onafhankelijkheid van de externe auditor van beursgenoteerde vennootschappen in de Verenigde Staten. De wet heeft tot doel de geloofwaardigheid van de beurzen te versterken, vooral na de recente schandalen. Hij bevat bepalingen met betrekking tot de volgende domeinen:

- oprichting van een toezichthoudend orgaan (*Public Company Accounting Oversight Board*);
- voorschriften betreffende de onafhankelijkheid van de externe auditor;
- aansprakelijkheid van de bedrijfsleiders;
- verbetering van het meedelen van financiële informatie;
- manieren voor het oplossen van belangenconflicten waarmee financiële analisten worden geconfronteerd;
- middelen en bevoegdheden van de *Securities and Exchange Commission* (SEC);
- studies en rapporten met betrekking tot auditkantoren, ratingkantoren (*rating agencies*) en zakenbanken (*investment banking*);
- strafrechtelijke sancties, meer bepaald voor het vernietigen van documenten;
- ondertekening door de *Chief Executive Officer* van de belastingaangifte en van de financiële informatie van de vennootschap.

Met betrekking tot de externe auditoren is de SEC krachtens de nieuwe bepalingen bevoegd om de voorschriften vast te stellen inzake de onafhankelijkheid van de externe auditoren van beursgenoteerde vennootschappen. De sectie 10A van de *Securities Exchange Act* van 1934 werd zo gewijzigd door de *Sarbanes-Oxley Act* van 30 juli 2002.

(1) *Sarbanes-Oxley Act*, 30 July 2002, Pub. L. 107-204, 116 Stat. 745 (2002), te vinden op het internetadres www.frbgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=107_cong_bills&docid=f:h3763enr.txt.pdf

Overeenkomstig de *Sarbanes-Oxley* wet publiceerde de SEC op 2 december 2002 op haar website een ontwerp van regelgeving met de bedoeling de onafhankelijkheid van de externe auditoren te versterken. Opmerkingen daarover konden tot 13 januari 2003⁽¹⁾ worden ingediend. De Europese Commissie heeft gereageerd op de voorstellen van de SEC.

2. EVOLUTIE VAN DE ONAFHANKELIJKHEIDS-REGELS IN BELGIE

2.1. Algemeen overzicht van de wet van 2 augustus 2002 inzake "*corporate governance*"

De Belgische wet van 2 augustus 2002 houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen alsook van de wet van 2 maart 1989⁽²⁾ (hierna de "*wet corporate governance*" genoemd) bevat bepalingen die de regels inzake de onafhankelijkheid van de commissaris duidelijk vaststellen en versterken. Andere bepalingen die meer bepaald betrekking hebben op de verantwoordelijkheid van de bestuurders, de erkenning van het directiecomité, het houden van de algemene vergaderingen en belangenconflicten, worden toegelicht in punt IV.3. van het eerste deel van dit jaarverslag.

De Raad van het IBR heeft actief deelgenomen aan de werkzaamheden die tot de goedkeuring van deze wet hebben geleid. Daartoe hoorde de Commissie belast met de vragen inzake handels- en economisch recht van de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 8 november 2001 onder meer de Voorzitter en de Ondervoorzitter van het IBR, die werden bijgestaan door de Secretaris-generaal⁽³⁾. De Raad van het IBR heeft zijn leden regelmatig op de hoogte gehouden van de evolutie van deze werkzaamheden, met name via mededelingen van de Voorzitter⁽⁴⁾. In het bijzonder heeft de

(1) www.sec.gov; de SEC heeft intussen haar nieuwe regelgeving aanvaard en gepubliceerd op de website op 28 januari 2003.

(2) Wet van 2 augustus 2002 houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen alsook van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van de belangrijke deelnemingen in ter bezeeze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen, *B.S.* 22 augustus 2002, p. 36555-36565.

(3) IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 41-48.

(4) Cf. Mededelingen van de Voorzitter aan de leden van het IBR van 20 februari, 27 mei en 9 juli 2002, evenals de hoofdartikels van de Voorzitter in de *Periodieke Berichten* van het IBR, nrs. 2, 5, 6 en 7 (2002), de interviews van de Voorzitter van het IBR en van de Voorzitter van het *Committee on Auditing* van de Europese Commissie verschenen in

Raad de aandacht van de leden van de Regering en het Parlement gevestigd op het belang van de werkzaamheden van de Europese Commissie en van een noodzakelijke harmonisatie binnen de Europese Unie.

De wet *corporate governance*, die de artikelen 133, 134 en 170 van het Wetboek van vennootschappen wijzigt met betrekking tot de onafhankelijkheid van de commissaris, voorziet voornamelijk in de hierna omschreven regels.

2.2. Wachtperiode van twee jaar ("cooling-off period")

De nieuwe wet voorziet dat de commissarissen gedurende een tijdvak van twee jaar na het einde van hun mandaat van commissaris, noch in de vennootschap die aan hun controle is onderworpen, noch in een daarmee verbonden vennootschap of persoon zoals bepaald in artikel 11 van het Wetboek van vennootschappen, een mandaat van bestuurder, zaakvoerder of enige andere functie kunnen aanvaarden. Een soortgelijke regel komt voor in de aanbeveling van de Europese Commissie van 16 mei 2002 over de onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de rekeningen in de Europese Unie (cf. *supra*, Deel 1, I. 1.2.).

Het verbod waarin de wet *corporate governance* voorziet, wordt strafrechtelijk bestraft⁽¹⁾.

2.3. Toepassingsgebied

Het toepassingsgebied van de bepalingen over de onafhankelijkheid van de commissaris wordt uitgebreid:

- enerzijds wat betreft de commissaris, de personen met wie hij een arbeidsovereenkomst heeft gesloten of met wie hij beroepshalve in samenwerkingsverband staat of de met de commissaris verbonden vennootschappen of personen zoals bepaald in artikel 11 van het Wetboek

noten

de *Periodieke Berichten* van het IBR meegedeeld aan het geheel van de leden van het IBR in 2002 en het perscommuniqué van 20 februari 2002 "De vertrouwenscrisis omtrent deugdelijk bestuur en bedrijfsrevisoraat – Standpunt van het IBR", beschikbaar op de website van het IBR (www.accountancy.be).

- (1) Artikel 7 van de wet van 2 augustus 2002, tot aanvulling van artikel 170, eerste lid van het Wetboek van vennootschappen.

van vennootschappen (hierna genoemd “*de commissaris en de personen met wie hij samenwerkt*”);

- anderzijds wat betreft de vennootschap waarvan de commissaris de rekeningen controleert (hierna “*de gecontroleerde vennootschap*”), alsook tot de vennootschappen of personen die in België verbonden zijn met de gecontroleerde vennootschap in de zin van artikel 11 van het Wetboek van vennootschappen en met de (Belgische en buitenlandse) dochter-ondernemingen van de gecontroleerde vennootschap.

2.4. Beperking van het leveren van verenigbare diensten (“one to one”-regel) – Advies van de Raad van het IBR van 17 juni 2002 en van de HREB van 18 juni 2002

In haar vergadering van 12 juni 2002 verzocht de Commissie Financiën en Economische Zaken van de Senaat met name het IBR en de HREB advies uit te brengen over het college van commissarissen in het kader van het leveren van diensten die verenigbaar zijn met de onafhankelijkheid van de commissaris. Deze kwestie kwam ter sprake in het kader van de amendementen nr. 1 en 12 van het wetsontwerp *corporate governance* nr. 1107 (Senaat).

De Raad van het IBR kwam bijeen in buitengewone zitting en bracht op 17 juni 2002 advies uit op verzoek van de Commissie Financiën en Economische Zaken van de Senaat en van de vertegenwoordiger van de Minister van Justitie. Dit advies werd als bijlage gevoegd bij het Rapport van de Commissie Financiën en Economische Zaken van de Senaat⁽¹⁾. Het IBR heeft dit advies ook aan zijn leden bezorgd. Het bevat met name een overzicht van de situatie in Frankrijk, Denemarken, de Verenigde Staten en bij de Europese Unie.

De HREB bracht eveneens een advies uit op 18 juni 2002, alsook de CBF bracht advies uit⁽²⁾.

Artikel 133, vijfde tot zevende lid, van het Wetboek van vennootschappen, ingevoegd door artikel 4 van de wet van 2 augustus 2002,

(1) Rapport opgesteld in naam van de Commissie Financiën en Economische Zaken van de Senaat door de heer O. De Clippele, *Parl. St.*, Senaat, 2001-2002, nr. 2-1107/3, p. 33-38, beschikbaar op de website van de Senaat op het adres www.senaat.be

(2) *op cit.*, p. 38 e.v.

houdt ten dele rekening met deze raadplegingen, tenzij bijvoorbeeld wat betreft het wettelijk beperkte toepassingsgebied op beurgenoteerde vennootschappen en op de vennootschappen die deel uitmaken van een groep die gehouden is geconsolideerde jaarrekeningen op te stellen en te publiceren. Het advies van het IBR voorzagt niet in deze beperking.

De wet *corporate governance* refereert naar drie soorten opdrachten of diensten:

-
- 1° de opdrachten die de wet aan de commissaris toevertrouwt;
 - 2° de non-auditdiensten die onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid van de commissaris (vast te stellen bij koninklijk besluit; cf. *infra* punt 2.5.), en
 - 3° de andere non-auditdiensten, verenigbaar met de onafhankelijkheid van de commissaris (artikel 4 van de wet *corporate governance* heeft het over “andere diensten dan de opdrachten die krachtens de wet werden toevertrouwd aan de commissaris”).

Krachtens de wet *corporate governance* mogen de commissaris en de personen met wie hij samenwerkt geen andere diensten verrichten dan de opdrachten die krachtens de wet werden toevertrouwd aan de commissaris, voor zover het totale bedrag van de vergoedingen voor deze diensten hoger ligt dan de in artikel 134, §1 van het Wetboek van vennootschappen bedoelde bezoldigingen (hierna genoemd de “one to one”-regel). Artikel 134, §1 van het Wetboek van vennootschappen heeft betrekking op de bezoldigingen van de commissaris die de algemene vergadering van de gecontroleerde vennootschap vaststelt.

Dit komt erop neer dat de honoraria voor non-auditdiensten in principe niet hoger mogen zijn dan de honoraria voor auditdiensten. Deze regel is toepasbaar op beurgenoteerde vennootschappen, zoals beschreven in artikel 4 van het Wetboek van vennootschappen, en op de vennootschappen die deel uitmaken van een groep die gehouden is geconsolideerde jaarrekeningen op te stellen en te publiceren.

In elk van de drie onderstaande gevallen mag van dit principieel verbod worden afgeweken:

“1° na een gunstige beslissing van het auditcomité, wanneer de statuten van de betrokken vennootschap voorzien in de oprichting binnen de raad van bestuur

van een dergelijk comité dat met name belast is met een permanent toezicht op de afgewerkte dossiers van de commissaris;

2° als de commissaris vooraf een positief advies heeft verkregen van het comité voor advies en controle dat krachtens de wet corporate governance is opgericht (cf. infra punt 2.6.);

3° als binnen de gecontroleerde vennootschap een college van van elkaar onafhankelijke commissarissen is opgericht⁽¹⁾.

Bij het beoordelen van deze regel wordt geen rekening gehouden met de acquisitieaudits. In verband hiermee heeft de wet het over "prestaties geleverd om de economische en financiële gegevens van een derde onderneming die de vennootschap of een van haar dochtervennootschappen wenst te verwerven of verworven heeft, te controleren".

De wet preciseert dat: "De beoordeling van de verhouding tussen de vergoedingen en bezoldigingen moet, wanneer een vennootschap deel uitmaakt van een groep, uitgevoerd worden voor zowel de vennootschap als de dochtervennootschappen, met dien verstande dat de bezoldigingen voor de wettelijke controle van de rekeningen van buitenlandse dochtervennootschappen deze zijn die voortvloeien uit de wettelijke en/of contractuele bepalingen die van toepassing zijn op deze dochtervennootschappen".

Volgens de Raad van het IBR impliceert deze regel dat de verhouding tussen de vergoedingen en de bezoldigingen, bedoeld in het zevende lid van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen (zoals ingevoerd door artikel 4 van de wet corporate governance), moet worden beoordeeld, in het geval van een vennootschap die deel uitmaakt van een groep, door het vergelijken van:

- enerzijds, het totaal van de vergoedingen die betrekking hebben op andere diensten dan de opdrachten die door de wet zijn toegekend aan de commissaris en andere dan acquisitieaudits, en die in hun globaliteit door de vennootschap en haar dochtervennootschappen zijn toegekend aan de commissaris of aan een persoon met wie hij een arbeids-overeenkomst heeft afgesloten of met wie hij in een beroepsmatig samenwerkingsverband staat, en

(1) Cf. art. 133, zesde lid van het Wetboek van vennootschappen zoals ingevoegd door het art. 4 van de wet corporate governance.

- anderzijds, het totaal van de bezoldigingen die beoogd worden in artikel 134, §1 van het Wetboek van vennootschappen of in de equivalente wettelijke of contractuele bepalingen in het buitenland, en die door de vennootschap en haar dochtervennootschappen zijn toegekend aan de commissaris of aan een controleur van de jaarrekening met wie hij in beroepsmatig samenwerkingsverband staat¹⁾.

2.5. Lijst van non-auditdiensten die onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid

2.5.1. Art. 133 van het Wetboek van vennootschappen, gewijzigd door de wet *corporate governance*

De wet *corporate governance* bepaalt dat commissarissen zich niet onafhankelijk kunnen verklaren wanneer de vennootschap waarvan zij de jaarrekening controleren of een Belgische vennootschap of een Belgische persoon die met deze vennootschap is verbonden in de zin van artikel 11 of een buitenlandse dochtervennootschap van een Belgische vennootschap die onderworpen is aan de wettelijke controle van haar jaarrekening, bedoeld in de artikelen 142 tot 146 van het Wetboek van vennootschappen, tijdens hun mandaat of gedurende twee jaar voorafgaand aan hun benoeming de bestemming is geweest van één of meer andere prestaties dan die welke krachtens de wet werden toevertrouwd aan de commissaris en worden uitgevoerd door hem of door een persoon met wie de commissaris een arbeidsovereenkomst heeft afgesloten of met wie hij beroepshalve in samenwerkingsverband staat of door een met de commissaris verbonden vennootschap of persoon bepaald in artikel 11 van het Wetboek van vennootschappen.

Krachtens de wet *corporate governance* bepaalt de Koning limitatief, bij besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad op initiatief van de Minister van Economie en de Minister van Justitie, na advies van de HREB en van het IBR, de prestaties die van aard zijn de onafhankelijkheid van de commissaris in het gedrang te brengen.

(1) Cf. Advies van de Raad van het IBR van 18 september 2002 over het voorontwerp van koninklijk besluit houdende uitvoering van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen en houdende wijziging van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen (versie die de Minister van Economie op 13 september 2002 aan het IBR bezorgde voor advies); dit advies van de Raad van het IBR wordt als bijlage bij dit jaarverslag gevoegd.

De Raad van het IBR en de HREB hebben adviezen geformuleerd over het voorontwerp van koninklijk besluit dat de Minister van Economie hun, samen met een verzoek tot advies, op 13 september 2002 had bezorgd.

2.5.2. Voorontwerp van koninklijk besluit betreffende de onverenigbare non-auditdiensten – Advies van de Raad van het IBR van 7 december 2001 en van 18 september 2002 – Advies van de HREB van 25 januari 2002 en van 24 oktober 2002

In oktober 2001 hebben de Minister van Economie en de Minister van Justitie het advies van het IBR ingewonnen betreffende een voorontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van de wet van 2 augustus 2002 (in die tijd nog in de ontwerpfase). De Raad van het IBR bracht zijn advies uit op 7 december 2001. Dit advies werd volledig opgenomen in het Jaarverslag 2001 van het IBR⁽¹⁾. De HREB werd eveneens geraadpleegd en formuleerde een advies op 25 januari 2002.

Op 13 september 2002 raadpleegde de Minister van Economie het IBR over een tweede versie van het voorontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd door artikel 4 van de wet van 2 augustus 2002 (nog niet van kracht). De Raad van het IBR kwam bijeen in buitengewone zitting en bracht advies uit op 18 september 2002⁽²⁾. De HREB werd eveneens geraadpleegd over dit tweede voorontwerp van koninklijk besluit krachtens de wet van 2 augustus 2002 en formuleerde een advies op 24 oktober 2002.

Het voorontwerp van koninklijk besluit dat op 13 september 2002 voor advies werd overgelegd, betreft de uitvoering van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd door artikel 4 van de wet *corporate governance*.

Het voorontwerp van besluit stelt de banden van beroepsmatige samenwerking vast teneinde te bepalen welke personen, met inbegrip van de commissaris, onder het toepassingsgebied vallen. Het voorontwerp

(1) IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 293-316.

(2) Het advies van de Raad van het IBR van 18 september 2002 werd opgenomen als bijlage bij dit jaarverslag. Dit advies bevat als bijlage het gecoördineerd voorontwerp van koninklijk besluit met, in revisies, de aanpassingen die de Raad van het IBR heeft voorgesteld.

bevat de limitatieve lijst van de dienstprestaties die onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid. Deze lijst, die nader wordt beschreven in het advies van 18 september 2002 (cf. de bijlage bij dit jaarverslag), heeft betrekking op:

- de besluitvorming;
- het opmaken van de boekhouding en de financiële staten;
- het ontwerpen en invoeren van technologische systemen van financiële informatie;
- de diensten m.b.t. waarderingen;
- de tussenkomst in de interne audit van de geauditeerde vennootschap;
- de vertegenwoordiging van de geauditeerde vennootschap bij de regeling van fiscale of andere geschillen;
- het rekruteren van hogere kaderleden.

In zijn advies van 18 september 2002 verheugt de Raad van het IBR zich erover dat het voorontwerp van besluit in de lijn ligt van de aanbeveling van de Europese Commissie van 16 mei 2002 betreffende de onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de rekeningen in de Europese Unie.

In zijn advies stelt de Raad van het IBR meer bepaald voor de terminologie van de dienstprestaties aan te passen en af te stemmen op de Europese aanbeveling van 16 mei 2002. Voorts bevat het advies een voorstel dat beoogt een *de minimis*-regel in te voeren, teneinde rekening te houden met materialiteitsdrempels. De Raad van het IBR stelt ook voor de uitvoeringsvoorwaarden van de *"one to one"*-regel duidelijk te definiëren (cf. *supra* punt 2.4.), in het bijzonder met betrekking tot de berekeningswijze van de honoraria voor audit- en non-auditdiensten. Met het oog op een behoorlijke toepassing van de nieuwe regelgeving stelt de Raad van het IBR ten slotte voor een overgangperiode vast te stellen en een inwerkingtreding binnen een termijn van zes maanden na de publicatie in het *Belgisch Staatsblad*.

In zijn advies van 24 oktober 2002 stelt de HREB voor een definitie van professionele samenwerkingsverbanden in het voorontwerp van koninklijk besluit in te voeren. De Raad van het IBR vraagt zich daaromtrent af of de wet *corporate governance* een voldoende bevoegdverklaring t.a.v. de Koning bevat om toe te laten dergelijke definitie in het koninklijk besluit op te nemen. Gelet op de coherentie, is de Raad van het IBR bovendien van mening dat het niet opportuun is een nieuwe definitie van

professionele samenwerkingsverbanden, beperkt tot de vragen over onafhankelijkheid van de commissaris, op te nemen en dit in verhouding tot de reeds bestaande definitie in het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren, dat van toepassing is voor alle revisorale opdrachten. Overigens stelt de Raad vast dat de voorgestelde definitie ongewenste gevolgen zou hebben, die de commissaris zou verplichten zich niet onafhankelijk te verklaren, in vele gevallen die zijn onafhankelijkheid niet in het gedrang brengt.

Krachtens het voorontwerp moet het IBR, na advies van de HREB, de richtlijnen vaststellen die noodzakelijk zijn voor de toepassing van de bepalingen van het koninklijk besluit met betrekking tot de non-auditdiensten die onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid van de commissaris.

2.5.3. Ontwerp inzake gedragslijnen van het IBR

Overeenkomstig de bepalingen van het voorontwerp van koninklijk besluit zal de Raad van het IBR, na goedkeuring van dit besluit door de Koning, de gedragsregels opstellen met het oog op een goede toepassing van de regels die krachtens dit besluit zullen worden vastgesteld.

Gelijklopend met deze werkzaamheden heeft de Raad van het IBR de bepalingen van de aanbeveling van de Europese Commissie van 16 mei 2002 grondig bestudeerd en vergeleken met de bepalingen waarin het Belgisch recht al voorziet. De Raad van het IBR zal in voorkomend geval gedragslijnen opstellen met het oog op de toepassing van alle bepalingen van de Europese aanbeveling ter zake.

2.6. Comité voor advies en controle

De wet *corporate governance* voorziet in de oprichting van een Comité voor advies en controle. De zetel van het Comité zou in Brussel gevestigd zijn en het Comité zou rechtspersoonlijkheid krijgen.

Dit Comité zou samengesteld zijn uit leden onafhankelijk van het beroep van bedrijfsrevisor. Ze zouden op voorstel van de Minister van Economie en van de Minister van Justitie door de Koning worden benoemd voor een hernieuwbare periode van vijf jaar. Artikel 458 van het Strafwetboek over het beroepsgeheim is van toepassing op de leden van het Comité.

Het Comité is bevoegd om:

- 1° op verzoek van de commissaris een voorafgaandelijk advies te verstrekken over de verenigbaarheid van een prestatie met zijn onafhankelijke taakuitoefening inbegrepen de toepassing van de "one to one"-regel⁽¹⁾;
- 2° een zaak met betrekking tot de onafhankelijke taakuitoefening van een commissaris aanhangig maken bij het bevoegde tuchtorgaan van het IBR; daartoe kan het Comité alle nuttige informatie opvragen bij het IBR.

De wet machtigt de Koning om de samenstelling, de organisatie, de werking en de financieringswijze van dit Comité te bepalen, alsook de vergoeding van de leden. In tegenstelling tot het koninklijk besluit betreffende de limitatieve lijst van de prestaties die onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid van de commissaris, stelt de wet *corporate governance* niet dat het IBR en de HREB moeten worden geraadpleegd betreffende het koninklijk besluit over het Comité voor advies en controle, waarover de Ministerraad overigens niet moet beraadslagen.

Het koninklijk besluit dat de Minister van Economie en de Minister van Justitie ter ondertekening aan de Koning zullen voorleggen, wordt verwacht in het begin van 2003.

2.7. Vermelding van de honoraria in het jaarverslag

Krachtens de wet *corporate governance* moet het jaarverslag dat het bestuursorgaan van de gecontroleerde vennootschap overeenkomstig artikel 95 van het Wetboek van vennootschappen⁽²⁾ opstelt, volgens de categorieën die de Koning bepaalt, het voorwerp en de bezoldigingen vermelden die verband houden met:

- 1° de uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten uitgevoerd door de commissaris binnen de vennootschap waarvan hij de jaarrekening controleert of een Belgische vennootschap of een Belgische per-

(1) Zie ook het verlenen van een advies door het Comité aan de commissaris, in het kader van de "one to one"-regel die wordt beschreven in *supra* punt 2.4.

(2) Artikel 5 van de wet *corporate governance* gebruikt in het Frans de term "rapport annuel", terwijl het artikel 95 van het Wetboek van vennootschappen de Franse term "rapport de gestion" gebruikt.

soon die met deze vennootschap is verbonden in de zin van artikel 11 van het Wetboek van vennootschappen of een buitenlandse dochtervennootschap van een Belgische vennootschap die onderworpen is aan de wettelijke controle van haar jaarrekening; en

- 2° de taken, mandaten of opdrachten uitgevoerd door een persoon met wie de commissaris een arbeidsovereenkomst heeft gesloten of met wie hij beroepshalve in samenwerkingsverband staat of door een met de commissaris verbonden vennootschap of persoon zoals bepaald in artikel 11 van het Wetboek van vennootschappen binnen de vennootschap waarvan de commissaris de jaarrekening controleert of een Belgische vennootschap of een Belgische persoon die met deze vennootschap is verbonden in de zin van artikel 11 of een buitenlandse dochtervennootschap van een Belgische vennootschap die onderworpen is aan de wettelijke controle van haar jaarrekening bedoeld in artikelen 142 en 146 van het Wetboek van vennootschappen.

In verhouding tot de voorafgaande wetgeving, verduidelijkt de wet *corporate governance* welke de vennootschappen en personen zijn, andere dan de gecontroleerde vennootschap, waaromtrent de uitzonderlijke werkzaamheden in het jaarverslag moeten worden vermeld.

Het koninklijk besluit tot vaststelling van de categorieën van dienstprestaties die in het jaarverslag moeten worden vermeld, wordt in 2003 verwacht.

2.8. Overgangsbepalingen

Krachtens artikel 55 van de wet *corporate governance* bepaalt de Koning de datum van inwerkingtreding van de artikelen 4 en 5 betreffende de onafhankelijkheid van de commissaris.

Artikel 4 van de wet *corporate governance* bevat alle hierboven beschreven bepalingen, met uitzondering van de strafrechtelijke sancties (artikel 7 van de wet) en de vermelding van de honoraria in het jaarverslag (artikel 5 van de wet).

Artikel 4 van de wet is van toepassing op de prestaties en situaties die zijn ontstaan na de inwerkingtreding ervan (vast te stellen bij koninklijk besluit).

Artikel 5 betreft de vermelding van de honoraria en is van toepassing op de jaarverslagen die betrekking hebben op de boekjaren die ingaan na de inwerkingtreding ervan (vast te stellen bij koninklijk besluit).

3. DEONTOLOGIE

3.1. Verbod om erelonen anders dan in geld vast te leggen

Aan de Raad van het IBR werd de vraag gesteld of een bedrijfsrevisor in het kader van een commissarismandaat of een andere revisorale opdracht door de gecontroleerde vennootschap kan vergoed worden in natura.

Ten aanzien van de bezoldiging van de commissaris stelt artikel 134, §1 en 3 W. Venn.:

"§1. Bij de aanvang van de opdracht van de commissarissen wordt een bezoldiging vastgesteld door de algemene vergadering. Deze bezoldiging bestaat in een vast bedrag dat de naleving van de controle-normen uitgevaardigd door het Instituut der Bedrijfsrevisoren waarborgt. De bezoldiging kan niet worden gewijzigd dan met instemming van partijen".

"§3. Buiten deze bezoldigingen mogen de commissarissen geen enkel voordeel, in welke vorm ook, van de vennootschap ontvangen.

(...)".

De Raad heeft uitvoerig van gedachten gewisseld over de vraag of de bedrijfsrevisor al dan niet, met naleving van artikel 134 W. Venn., door een onderneming (eventueel vzw) in sommige gevallen voor de uitvoering van een opdracht in natura kan worden vergoed.

De Raad stelt vast dat in de Aanbeveling van de Europese Commissie van 16 mei 2002 inzake onafhankelijkheid van de met de wettelijke controle belaste accountant in de EU (PB. L. 191, 19 juli 2002, p. 27) onder B. Bijzondere omstandigheden, zakelijke relaties, punt 2, ook wordt gesteld:

"Zakelijke relaties of verbintenissen tot het aankopen van dergelijke relaties dienen te worden verboden, tenzij de relatie past in het kader van de gewone bedrijfsuitoefening en geen bedreiging van betekenis vormt voor de onafhankelijkheid van de externe accountant".

De Raad meent dat het debat des te gevoeliger ligt in het kader van de nieuwe vzw-wetgeving, die de zeer grote vzw's verplicht een commissaris aan te stellen. Veel vzw's hebben een caritatief doel. De vraag kan zelfs worden gesteld of de bedrijfsrevisor nog een gift kan doen aan de vzw die hij controleert.

De Raad heeft de volgende stellingen aangenomen:

- elke controle-opdracht in speciën dient vergoed te worden; deze vergoeding moet de confraters toelaten de controlenormen van het IBR na te leven (art. 134, §1 W. Venn.);
- bij het aanvaarden van een opdracht de bedrijfsrevisor noch een bijzondere compensatie in het vooruitzicht mag stellen, waardoor hij de gecontroleerde vennootschap om het even welke bedrijfsmatige tegenprestatie zal gunnen, noch een gift;
- de naleving van de hiervoor gestelde principes en van de wettelijke bepalingen terzake (voornamelijk art. 133 en 134 W. Venn.) niet in de weg staat dat tijdens de uitvoering van de opdracht of daarna, een bedrijfsmatige relatie kan ontstaan tussen de bedrijfsrevisor en de gecontroleerde vennootschap, voor zover deze beantwoordt aan normale marktvoorwaarden. Zo kan de bedrijfsrevisor ook beslissen een gift te doen aan een vzw die hij controleert.

3.2. Ontwerp van gedragslijnen inzake publiciteit

In 2000 keurde het Interinstitutencomité een ontwerp van gedragslijnen inzake publiciteit goed (IBR, *Jaarverslag*, 2000, p. 251-252). Krachtens het akkoord van de respectieve Raden van de drie Instituten legde de Voorzitter van het Interinstitutencomité het ontwerp van gedragslijnen in 2001 ter advies voor aan de HREB. De HREB liet het Interinstitutencomité weten dat hij het ontwerp zou bestuderen in het licht van het wetsontwerp betreffende de publiciteit door houders van een vrij beroep (IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 256).

De HREB bracht op 13 juni 2002 zijn advies uit met betrekking tot de "gedragsregels inzake het verspreiden van publiciteit voor houders van economische beroepen". Dit advies bevat een grondige analyse van de internationale en nationale situatie. Bovendien is de wet "betreffende de

misleidende en vergelijkende reclame, de onrechtmatige bedingen en de op afstand gesloten overeenkomsten inzake de vrije beroepen" (*B.S.* 20 november 2002, p. 51704 e.v.) in werking getreden op 1 december 2002.

In 2002 wijzigde het Interinstitutencomité het ontwerp van gedragslijnen inzake publiciteit, rekening houdend met voornoemd advies van de HREB (cf. *infra*, Deel 1, I., 5.2.). Het is de bedoeling om het ontwerp in 2003 aan de Raden van de drie Instituten voor te leggen teneinde het goed te keuren en aan de leden van de drie Instituten te bezorgen.

3.3. Bestuursmandaat in een commerciële onderneming

De Raad wenst in herinnering te brengen dat het verbod voor een bedrijfsrevisor tot deelname aan het bestuur, zoals geformuleerd door artikel 7bis, 2° van de wet van 22 juli 1953, een vrijwel absoluut karakter heeft. De enige uitzondering betreft de burgerlijke revisorenvennootschap of de interprofessionele middelenvennootschap.

In de loop van het voorbije jaar zijn de overtredingen van deze wettelijke bepaling uitgemond in een bevel van de Raad van het Instituut (via een injunctie van de daartoe gemachtigde Voorzitter in toepassing van artikel 18quater van de wet van 22 juli 1953). De betrokken bedrijfsrevisoren zijn verzocht om aan de onwettige situatie een einde te stellen binnen een toegemeten periode, een en ander onder voorbehoud van tuchtrechtelijke vervolging, ongeacht de korte of lange duur van het bestuursmandaat.

3.4. Aan het Instituut mee te delen informatie

De Raad heeft de omzendbrief D.011/89 "Aan het Instituut mee te delen informatie" van 9 juni 1989 geactualiseerd om rekening te houden met de wijzigingen aangebracht door het koninklijk besluit van 12 maart 2000 tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren (*B.S.* 28 maart 2000) en het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren (*B.S.* 18 januari 1994). Beide voornoemde regelgevende teksten zijn inderdaad van een latere datum dan de omzendbrief.

De geactualiseerde omzendbrief D.011/2002 van 26 december 2002 vervangt de omzendbrief D.011/89 van 9 juni 1989. Hij werd in december 2002 aan de leden toegestuurd. Hij wordt tevens opgenomen als bijlage bij dit jaarverslag en op het Extranet van het IBR.

De omzendbrief geeft een samenvatting van de bestaande regelgeving, zodat hij zonder uitstel toepasselijk is.

4. ORGANISATIE VAN HET IBR

4.1. Interne structuur

In het nummer 3/2002 van de *Periodieke Berichten* van het Instituut werden de diverse diensten van het Instituut aan de leden voorgesteld.

De Raad van het Instituut heeft in het vierde trimester 2002 de bestaande structuur verder verstevigd met de aanwerving van een directeur Vaktechniek.

Voorname functie wordt ingevuld door de heer Bruno DE KLERCK. Hij coördineert onder meer de werkzaamheden van de vaktechnische commissies en werkgroepen van het Instituut, de diensten Studies en permanente vorming, Bibliotheek, documentatie en archivering, alsook de dienst Stage en toegang tot het beroep. Daarnaast staat hij meer specifiek in voor de opvolging van de werkzaamheden van de Commissie Controle-normen van het Instituut, van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen en van het nationale en het internationale vaktechnisch gebeuren.

Aldus werken de diensten van het Instituut heden onder leiding van een Secretaris-generaal, de heer David Szafran, daarin bijgestaan door de directeur Vaktechniek, de heer Bruno DE KLERCK, de Juridisch directeur, mevrouw Veerle VAN DE WALLE en de directeur Administratie, de heer Eric VAN MEENSEL.

4.2. Inhuldiging van de nieuwe kantoren – Milieuprijs

Op donderdag 28 maart 2002 werden de nieuwe kantoren van het Instituut in de Arenbergstraat 13 te 1000 Brussel ingehuldigd. De Voorzitter van het Instituut en de Secretaris-generaal hadden hierbij het genoegen

om een groot aantal genodigden uit het economisch en sociaal leven te verwelkomen.

Bij deze gelegenheid en na een korte uiteenzetting van de heer L. HELLEBAUT, Voorzitter van de jury Belgische Prijs voor het Beste Milieuraapport, overhandigde de Voorzitter van het Instituut de Belgische Prijs voor het Beste Milieuraapport aan de winnaars. Dit waren BIAC voor de prijs *best starter* en UMICORE voor de prijs *corporate*.

5. EVOLUTIE VAN DE ECONOMISCHE BEROEPEN

5.1. Hoge Raad voor de Economische Beroepen

5.1.1. Activiteitenverslagen

In 2002 bezorgde de Hoge Raad voor de Economische Beroepen (HREB) aan het IBR zijn eerste activiteitenverslag sinds de benoeming van de leden waaruit de HREB vandaag is samengesteld. Dit verslag heeft betrekking op de periode 2000-2001. Het IBR heeft met belangstelling kennis genomen van dit verslag, dat meer bepaald commentaar geeft over de ontwikkelingen inzake de onafhankelijkheid van de commissaris en over de toegang tot het beroep van accountant en/of belastingconsulent.

In 2002 bezorgde het IBR eveneens zijn jaarverslag 2001 aan de HREB. Een delegatie van het IBR heeft dit verslag voorgesteld tijdens twee vergaderingen die werden georganiseerd bij de leden van de HREB en in het bijzonder handelden over kwaliteitscontrole en over de toegang tot het beroep.

De HREB organiseerde ook een vergadering met de vertegenwoordigers van de drie instituten van de economische beroepen, het IBR, het IAB en het BIBF. Er werd onder meer gesproken over het budget van de HREB.

5.1.2. Normen en aanbevelingen

Op voorstel van de Commissie Controlenormen van het IBR heeft het IBR de HREB kennis gegeven van zijn strategie die tot doel heeft de structuur van alle normen en aanbevelingen van het IBR te herzien in het licht van

de internationale auditnormen (ISA). Op die manier kan rekening worden gehouden met de strategie van de Europese Commissie inzake het harmoniseren van de controlenormen binnen de Europese Unie.

Krachtens artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen (B.S. 11 mei 1999 (tweede uitgave))⁽¹⁾ heeft het IBR de HREB in 2002 kennis gegeven van de ontwerpen van de onderstaande normen en aanbevelingen, met het verzoek daarover advies uit te brengen:

- ontwerp van nieuwe normen van het IBR inzake de kwaliteitscontrole (meegedeeld op 13 februari 2002); de HREB heeft advies verleend op 17 mei 2002;
- ontwerp van nieuwe normen met betrekking tot het verslag dat een bedrijfsrevisor of een externe accountant moet opmaken bij de omzetting van een vennootschap (meegedeeld op 18 juni 2002); de HREB heeft advies verleend op 9 september 2002;
- ontwerp van aanbeveling over "Het Communiceren van Auditpunten met Personen belast met het Deugdelijk Bestuur" (meegedeeld op 21 oktober 2002);
- ontwerp van wijziging van de Algemene controlenormen (meegedeeld op 24 oktober 2002).

Op 23 oktober 2002 heeft het IBR aan de HREB de *Mission Statement* van de Commissie Controlenormen ter informatie overgemaakt.

Op 23 december 2002 bezorgde het IBR aan de HREB, ter informatie, de normen en aanbevelingen van het IBR bevattende de aanpassingen qua vorm die voortvloeien uit het Wetboek van vennootschappen, zoals ze moeten worden gepubliceerd in de editie 2002 van het IBR Vademecum.

5.1.3. Onafhankelijkheid van de commissaris

Op verzoek van de Senaat, de Minister van Economie en op eigen initiatief, bracht de HREB diverse adviezen uit over de onafhankelijkheid van de commissaris:

(1) Art. 54, §1, vierde lid van de wet van 22 april 1999: "Bovendien moet de Hoge Raad worden geraadpleegd over elke beslissing met een algemene draagwijdte die (...) moet worden genomen in toepassing van artikel 27 (...) door de Raad van het Instituut der bedrijfsrevisoren (...)".

- advies van 25 januari 2002 over het voorontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen (in ontwerp);
- dringend uitgebracht advies van 18 juni 2002 over de problematiek van co-commissariaat besproken in de Commissie Financiën en Economische Zaken van de Senaat (cf. *supra*, Deel 1, I. 2.4.);
- advies van 4 oktober 2002, door de HREB op eigen initiatief uitgebracht, met betrekking tot het extern controleorgaan dat moet worden opgericht krachtens het tiende lid van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen;
- advies van 24 oktober 2002, verleend op verzoek van de Minister van Economie en van de Minister van Justitie, betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 133, negende lid van het Wetboek van vennootschappen en tot wijziging van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen.

Het IBR heeft kennis genomen van deze adviezen teneinde zijn beschouwingen in deze materies bij te schaven. In de geest van overleg die artikel 54 van de wet van 22 april 1999 tot stand wil brengen⁽¹⁾, heeft het IBR zijn adviezen ter zake van 17 juni 2002 en 18 september 2002 aan de HREB bezorgd.

5.1.4. Adviezen van de HREB betreffende het IBR, het IAB en/of het BIBF

Het IBR heeft kennis genomen van de overige adviezen die de HREB in 2002 formuleerde:

- advies van 1 maart 2002 aan de Minister van Economie en aan de Minister van de Middenstand over het dubbel lidmaatschap binnen de economische beroepen;
- advies van 13 juni 2002 betreffende de "gedragsregels voor het verspreiden van reclame door de beoefenaars van economische beroepen", in het licht van de nakende nieuwe Belgische wetgeving, op verzoek van het Interinstitutencomité;

(1) Art. 54, §2, eerste lid van de wet van 22 april 1999: "De Hoge Raad organiseert permanent overleg met het Instituut van de accountants en de belastingconsulenten, het Instituut der bedrijfsrevisoren en het Beroepsinstituut van erkende boekhouders en fiscalisten".

- advies van 7 augustus 2002 omtrent het raadgevend document van de GAFI bevattende 40 aanbevelingen inzake de strijd tegen het witwassen;
- advies van 6 september 2002 over het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld;
- eerste advies van 20 september 2002 – De economische beroepen in België en de IAS/IFRS-normen – Bijdrage van de Hoge Raad tot het voorbereiden van de economische beroepen;
- advies van 6 november 2002 aan het IAB betreffende de samenwerkingsverbanden die kunnen bestaan tussen de accountants en/of de belastingconsulenten en de ondernemingsloketten.

De HREB heeft trouwens in 2002 een reeks andere adviezen uitgebracht, die specifiek het IAB of het BIBF betroffen:

- advies van 17 januari 2002 houdende de regels van het opstellen van een financieel plan overeenkomstig artikel 51, tweede lid van de wet van 22 april 1999, zoals opgesteld door het BIBF;
- advies van 17 januari 2002 houdende de regels inzake gratis eerstelijns advies overeenkomstig artikel 51, derde lid van de wet van 22 april 1999, zoals opgesteld door de BIBF;
- advies van 27 mei 2002 betreffende het huishoudelijk reglement van het BIBE.

5.2. Interinstitutencomité

Delegatie van het IBR: de heren L. SWOLFS, Voorzitter, A. KILESSE, Ondervoorzitter en D. SZAFRAN, Secretaris-generaal

Delegatie van het IAB: de heren J. DE LEENHEER, Voorzitter, G. STEVENS, Ondervoorzitter en P. VAN EECKHOUTE, Secretaris-generaal

Delegatie van het BIBF: de heer P. LEDENT, Voorzitter, mevrouw F. PHILIPPE, Ondervoorzitter en de heer LENAERTS, Directeur-generaal

Het Interinstitutencomité werd opgericht krachtens artikel 53 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen (B.S. 11 mei 1995 (tweede uitgave)). Het is samengesteld uit de respec-

tieve Voorzitter en Ondervoorzitter van het IBR, het IAB en het BIBF. Zij worden bijgestaan door de Secretaris-generaal/Directeur-generaal van elk van de drie instituten.

In 2002 vergaderde het Interinstitutencomité viermaal – op 11 maart, 18 juni, 30 september en 9 december – onder het voorzitterschap van de heer Paul LEDENT, Voorzitter van het BIBF. Eind 2002 droeg de Voorzitter van het BIBF het voorzitterschap van het Interinstitutencomité conform de ingevoerde procedure over aan de heer Ludo SWOLFS, Voorzitter van het IBR.

In 2002 behandelde het Interinstitutencomité de volgende onderwerpen:

-
- analyse van het wetsontwerp betreffende de ondernemingsloketten en van de gevolgen voor de economische beroepen;
 - aanpassing van het ontwerp van gedragslijnen inzake reclame, rekening houdend met het advies van de HREB van 13 juni 2002 betreffende de “gedragsregels inzake het verspreiden van reclame voor houders van economische beroepen in het licht van de nieuwe nakende Belgische wetgeving”, uitgebracht op verzoek van het Interinstitutencomité;
 - interventie van de leden van de economische beroepen bij de eerste opdrachten bij verenigingen zonder winstoogmerk, tengevolge van de wet van 2 mei 2002 tot wijziging van de wet van 27 juni 1921;
 - analyse van het advies van de HREB van 20 september 2002 met als titel “Eerste advies – De Belgische economische beroepen en de IAS/IFRS-normen – Bijdrage van de Hoge Raad tot het voorbereiden van de economische beroepen”;
 - ontwerp van publicatie betreffende de vzw's met de Commissie voor Boekhoudkundige Normen;
 - protocol betreffende de voorwaarden van uitvoering voor de leden van het BIBF (die tijdens de eerste overgangperiode bij het IAB belastingconsulenten zijn geworden) die de titel van accountant wensen te verwerven, bezorgd aan de bevoegde ministers;
 - attest van een Instituut om de erkenning als stagemeester bij een ander Instituut mogelijk te maken.

Het Interinstitutencomité zal zijn werkzaamheden in 2003 voortzetten onder het voorzitterschap van de heer Ludo SWOLFS, Voorzitter van het IBR.

5.3. Gemeenschappelijke Raadsvergadering IBR en IAB

In het kader van de toenadering tussen het IBR en het IAB werd in 2002 een gezamenlijke vergadering van de beide Raden georganiseerd. Deze vergadering vond plaats op maandag 3 juni 2002 ten zetel van de "Fondation Scientifique Jean Bastin" in Spy. Hierna volgt een beknopt verslag.

5.3.1. Gemeenschappelijke projecten

De heer Johan DE LEENHEER, Voorzitter van het IAB, bedankte vooreerst de heer Jean BASTIN voor zijn gastvrijheid, en had het vervolgens in zijn uiteenzetting over de vele projecten die het IBR en het IAB gezamenlijk opvolgen. Zo onder meer de wettelijke opdracht bij werknemersparticipatie, de controle op de boekhouding van notarissen en de schatting bij overdracht van notariskantoren, de diverse opdrachten in het kader van de milieuproblematiek (Recupel, kringloopcentra, enz.), de gezamenlijke website en extranet, de toegang tot het beroep, de nieuwe technologieën, enz.

De heer Ludo SWOLFS, Voorzitter van het IBR, ging uitgebreid in op de stand van zaken met betrekking tot de wetgeving inzake *Corporate Governance* en de onafhankelijkheid van de commissaris.

Volgende items werden achtereenvolgens door diverse raadsleden van het IBR en het IAB toegelicht en door de voltallige Raden verder besproken:

- de procedure inzake de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor, respectievelijk accountant en belastingconsulent, met het oog op een gezamenlijk eerste stagejaar.
- de interprofessionele samenwerking tussen de economische beroepsbeoefenaars met andere vrije beroepen (advocaten, notarissen, enz.).
- het project *International Innovation Network*, een internationaal platform waar beide Instituten deelnemen aan gesprekken over nieuwe vormen van attestaties, zoals de attestatie van websites (*WebTrust*) of ICT-systemen (*SysTrust*).
- de procedures inzake kwaliteitscontrole op de beroepsuitoefening die door de respectievelijke instituten worden gehanteerd.

5.3.2. Normen inzake omzetting van een vennootschap

Op de vergadering van 3 juni werd voor de eerste keer een aanpassing van de bestaande normen door de verenigde Raden van IBR en IAB goedgekeurd. De 'oude' Normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap, in werking getreden op 6 februari 2001, hielden geen rekening met de zogenaamde reparatiewet (van het Wetboek van vennootschappen) van 23 januari 2001. Precies op het vlak van de omzetting van coöperatieve vennootschappen heeft deze reparatiewet een fundamentele wijziging teweeggebracht. Voortaan zullen de Normen eveneens toepasselijk zijn op de omzetting van een C.V.O.A. naar een C.V.B.A., hetgeen voorheen niet het geval was. Tevens werden een aantal onnauwkeurigheden in de tekst verbeterd.

De tekst werd overgemaakt aan de HREB en vervolgens definitief goedgekeurd door de Raad van het IBR op 4 oktober 2002.

5.3.3. Toekomstige evolutie

De uitgesproken constructieve sfeer die deze eerste gezamenlijke Raadsvergadering kenmerkte, laat vermoeden dat het initiatief ook in de toekomst zal worden verdergezet.

5.4. Dubbel lidmaatschap IBR-BIBF

De Raad van het IBR heeft kennis genomen van het advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen van 1 maart 2002 over het dubbel lidmaatschap bij de economische beroepen⁽¹⁾. Dit advies vindt zijn oorsprong in het verzoek van de Minister van Economie aan de HREB om een onderzoek te doen naar de verschillende aspecten inzake de dubbele titelvoering in het kader van de economische beroepen.

In zijn advies dringt de HREB aan op duidelijkheid rond de cumulatie van de wettelijke beroepstitels en de overstapregelingen, meer in het bijzonder tussen het IAB en het BIBF.

Wat de bedrijfsrevisoren betreft, wijst de HREB erop dat het IBR geen standpunt heeft ingenomen omtrent de (on)verenigbaarheid tussen het

(1) De Nederlandstalige versie van het advies is door de HREB goedgekeurd op 23 mei 2002.

voeren van de titel van erkend boekhouder en die van bedrijfsrevisor. Hij voegt hieraan toe dat in feite sommige bedrijfsrevisoren ook de titel voeren van erkend boekhouder.

De Raad brengt in herinnering dat hij vroeger reeds de IBR-leden had aangeraden om niet tevens ingeschreven te zijn op de lijst van de erkende boekhouders-fiscalisten (cf. IBR, *Jaarverslag*, 2000, p. 36 en 2001, p.34).

Hij oordeelt dat dit niet tot gevolg heeft dat dit standpunt dient doorgetrokken te worden voor de gelijktijdige inschrijving als erkend boekhouder.

5.5. Ondernemingsloketten

Vanaf 1 januari 2003 moeten bedrijven zich tot de "ondernemingsloketten" wenden om hun administratieve verplichtingen jegens de overheden na te komen. Deze ondernemingsloketten zullen de bevoegdheden uitoefenen waarmee vandaag diverse overheidsinstanties zijn belast, zoals het inschrijven van een nieuwe vennootschap in het handelsregister.

Het IAB drong erop aan dat deze loketten hun diensten aanbieden binnen het strikte kader van hun opdracht inzake administratieve vereenvoudiging. De bijbehorende functies van economisch advies worden door de wetgever toevertrouwd – en dat moet ook in de toekomst zo blijven – aan de erkende beoefenaars van economische beroepen, met eerbied voor de specifieke kenmerken van elk beroep. Op zijn vergadering van 1 juli 2002 besliste de Raad van het IAB deze aangelegenheid voor te leggen aan de HREB, krachtens artikel 54 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen. De HREB heeft op 6 november 2002 zijn advies uitgebracht inzake de samenwerkingsverbanden die kunnen bestaan tussen de accountants en/of de belastingconsulenten en de ondernemingsloketten.

De Raad van het IBR sloot zich aan bij het standpunt van de Raad van het IAB over de respectieve rol van de ondernemingsloketten en de economische beroepen.

6. TOEGANG TOT HET BEROEP

6.1. Inschrijving op de lijst leden en stagiairs – gevolgen van een strafsanctie

De Stagecommissie van het IBR wordt geconfronteerd met de problematiek van personen die om hun inschrijving verzoeken op de ledenlijst of op de lijst van de stagiairs, en die het voorwerp uitmaken van een strafrechtelijke sanctie wegens feiten die ze begaan hebben, voorafgaand aan hun inschrijving of hun verzoek tot inschrijving bij voormeld Instituut.

Op advies van de Juridische Commissie van het IBR, heeft de Raad het volgende standpunt ingenomen.

6.1.1. Beoordeling van de aard van de feiten

Wat de "strafbare feiten" betreft, dient vooreerst te worden nagegaan of het gaat om feiten die aanleiding hebben gegeven tot een strafsanctie, zoals bedoeld in artikel 4, 3^e van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren. Voormeld artikel somt de voorwaarden op waaraan moet worden voldaan indien men de hoedanigheid van bedrijfsrevisor wil verwerven. Zo mag men:

"niet beroofd geweest zijn van de burgerlijke en politieke rechten, niet in staat van faillissement verklaard geweest zijn zonder verherstel te hebben bekomen en geen zelfs voorwaardelijke gevangenisstraf van ten minste drie maanden hebben opgelopen voor één van de misdrijven vermeld in artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 waarbij aan bepaalde veroordeelden en aan de gefailleerden verbod wordt opgelegd bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen en waarbij aan de rechtbanken van koophandel de bevoegdheid wordt toegekend dergelijk verbod uit te oefenen, voor een inbreuk op de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, voor een inbreuk op de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, op de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen en haar uitvoeringsbesluiten of op de fiscale wetgeving".

Dergelijke strafbare feiten moeten worden beschouwd als "onverenigbaar met het beroep van bedrijfsrevisor". De stagiair of de beroepsbeoefenaar die dergelijke strafsancties heeft opgelopen, zelfs vóór de inschrijving

op de lijst, komt niet in aanmerking om op de ledenlijst te worden ingeschreven of de inschrijving te behouden. Artikel 4^{quater} van de wet van 22 juli 1953 bepaalt overigens:

“De hoedanigheid van lid van het Instituut wordt door het Instituut ingetrokken wanneer aan de voorwaarden voor de toekenning niet meer is voldaan”.

Gaat het om andere dan de in artikel 4, 3° van de wet van 22 juli 1953 opgesomde strafbare feiten, dan is het wenselijk het onderscheid te maken tussen:

- inbreuken die totaal buiten de beroepssfeer vallen maar daarentegen tot de persoonlijke levenssfeer behoren, en
- inbreuken die met de uitoefening van het beroep te maken hebben.

Met inbreuken binnen de persoonlijke levenssfeer zal in principe geen rekening worden gehouden, tenzij het gaat om inbreuken die de waardigheid, de rechtschapenheid en de kiesheid – beginselen die aan het beroep van bedrijfsrevisor ten grondslag liggen – in het gedrang (kunnen) brengen.

Strafbare inbreuken die niet in artikel 4, 3° van de wet van 22 juli 1953 opgesomd zijn, maar toch met de beroepsuitoefening verband houden, zullen kunnen in rekening worden genomen bij de beoordeling inzake de toelating tot of het behoud op de lijst van leden of stagiairs, of bij de beoordeling of al dan niet een tuchtprocedure wordt ingesteld.

In beide gevallen zal wellicht rekening worden gehouden met het tijdstip waarop de inbreuken zich hebben voorgedaan.

Heeft een (kandidaat-)stagiair zich schuldig gemaakt aan strafbare feiten, waarvoor nog geen definitieve gerechtelijke uitspraak voorhanden is, zou het wenselijk kunnen zijn dat het Instituut de behandeling van het verzoek van de stagiair tot inschrijving op de lijst opschort tot wanneer er een definitieve uitspraak is omtrent de vermoede inbreuken.

Volledigheidshalve kan worden opgemerkt dat beroep kan worden aangetekend tegen de beslissing van de Raad van het Instituut waarbij de toelating van een kandidaat tot de stage of als lid van het Instituut wordt geweigerd (artikel 5 en artikel 18, tweede lid van de wet van 22 juli 1953).

6.1.2. Tuchtrechtelijke vordering ten gevolge van een strafrechtelijke procedure

Daarnaast stelt zich de vraag of een tuchtprocedure kan worden ingesteld tegen een bedrijfsrevisor wegens ernstig geachte strafbare feiten, andere dan deze opgesomd in artikel 4, 3° van de wet van 22 juli 1953, indien nog geen definitieve strafrechtelijke beslissing is tussengekomen.

De Juridische Commissie verwijst in dit verband naar het volgende adagium: *"Le pénal ne tient pas le disciplinaire en état"*. Eveneens wordt verwezen naar het principe volgens hetwelk het Instituut *meester is van het tableau*. Op basis hiervan is de Juridische Commissie van oordeel dat een eventuele tuchtprocedure niet noodzakelijk hoeft uitgesteld te worden tot wanneer er een strafrechtelijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan. Indien nodig, zou het Instituut immers maatregelen moeten kunnen nemen ter bescherming van de eigen geloofwaardigheid en de eer van het beroep.

Dit advies is echter onder voorbehoud van eventuele andersluidende rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg.

In ieder geval zal slechts een beslissing worden genomen, nadat de belanghebbende werd gehoord of hem de mogelijk wordt geboden om gehoord te worden.

6.2. Mededeling van een tuchtrechtelijke uitspraak inzake een stagiair

Artikel 22, eerste lid van de wet van 22 juli 1953 stelt:

"De uitgifte van de in eerste aanleg inzake tuchtstraffen gewezen vonnissen wordt door de Voorzitter van de Raad van het Instituut aan de Procureur-generaal van het hof van beroep der woonplaats van beschuldigde toegezonden".

Een confrater vraagt het oordeel van de Juridische Commissie of deze bepaling van toepassing is op de stagiairs. Hij wijst erop dat de niet-toepasselijkheid van voormeld artikel mogelijks betekent dat de Procureur-generaal geen beroep meer kan aantekenen tegen het gewezen vonnis.

De Juridische Commissie stelt vast dat er niets voorzien is in de wet van 22 juli 1953, noch in het koninklijk besluit van 13 oktober 1987

betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren (*B.S.* 23 december 1987). De Juridische Commissie oordeelt dat artikel 22 van de wet van 22 juli 1953 inderdaad niet van toepassing is op stagiairs. Ze oordeelt dat de mededeling een bijkomende straf zou zijn. Bijgevolg concludeert de Juridische Commissie dat de tuchtrechtelijke uitspraak niet aan de Procureur-generaal moet worden overgemaakt.

De Juridische Commissie constateert trouwens dat de stagiair het beroep nog niet uitoefent. Derhalve zou de bekendmaking aan de Procureur-generaal niet kunnen zijn ingegeven door de belangen van het beroep. Dit heeft voor gevolg dat enkel de stagiair of de Stagecommissie over de mogelijkheid beschikken tot het instellen van beroep tegen het gewezen vonnis (artikel 32, §2 van het voormeld koninklijk besluit van 13 oktober 1987).

6.3. Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en zijn lidstaten en de Zwitserse confederatie

Sinds 1 juni 2002 moeten de 15 lidstaten van de Europese Unie, overeenkomstig een Akkoord van 21 juni 1999 tussen de Europese Unie en zijn lidstaten enerzijds en de Zwitserse confederatie anderzijds over het vrije verkeer van de mensen (*P.B. L.* 30 april 2002), alle Europese richtlijnen inzake toegang tot de gereguleerde beroepen toepassen in de drie volgende mogelijke situaties:

- een persoon met de Zwitserse nationaliteit die in het bezit is van een Zwitsers diploma;
- een persoon met de Zwitserse nationaliteit die een diploma heeft gekregen van één van de 15 lidstaten van de Europese Unie;
- een persoon met de nationaliteit van één van de 15 lidstaten van de Europese Unie die in het bezit is van een Zwitsers diploma.

De "buitenlandse overstapprocedures" tussen Zwitserland en België zullen dus op deze basis vanaf nu de Zwitserse accountants en Belgische bedrijfsrevisoren betreffen.

De Raad oordeelt dus dat het vanaf nu mogelijk is om overstapregelingen voor de beroepsbeoefenaars van België en van Zwitserland te organiseren.

6.4. Wederzijdse erkenning voor de beroepsbeoefenaars van Canada en België

Het Instituut der Bedrijfsrevisoren heeft in 2002 een overeenkomst getekend met het *Institut Canadien des Comptables Agréés* (ICCA) over de wederzijdse erkenning van de beroepskwalificatie in de beide landen.

De Canadese beroepsbeoefenaars beschikken sinds 2002 over de mogelijkheid om van een vereenvoudigde toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor in België te genieten.

De kandidaten zullen worden uitgenodigd, overeenkomstig artikel 40 van het koninklijk besluit van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren, om een examen over de kennis van het Belgisch recht af te leggen om in België het beroep van bedrijfsrevisor uit te oefenen. Twee leden van de Raad zullen in dit verband een onderhoud hebben met de kandidaat.

De geïnteresseerde Canadese beroepsbeoefenaars worden uitgenodigd om contact op te nemen met het IBR voor de praktische organisatie van de procedure.

De Belgische beroepsbeoefenaars beschikken over een vereenvoudigde procedure van toegang tot het beroep in Canada. De geïnteresseerde kandidaten worden gevraagd om contact te nemen met het ICCA⁽¹⁾.

7. REVISORENVENNOOTSCHAPPEN

7.1. Rechtspersoon die handelt in de hoedanigheid van plaatsvervangend zaakvoerder

In de loop van het jaar heeft de Raad van het IBR de inschrijving van een revisorenvennootschap slechts toegelaten onder de opschortende voorwaarde van de regularisatie van het feit dat de plaatsvervangende zaakvoerder rechtspersoon wordt vervangen door een natuurlijke persoon.

De Raad is van oordeel dat de benoeming van een rechtspersoon als plaatsvervangende zaakvoerder van een éénpersoonsvennootschap een

(1) www.icca.ca

schending uitmaakt van artikel 14, eerste lid, 4° van het koninklijk besluit van 15 mei 1985 dat stipuleert dat de zaakvoerders en bestuurders natuurlijke personen moeten zijn. Wat geldt voor een zaakvoerder van een revisorenvennootschap geldt *a fortiori* voor een plaatsvervangende zaakvoerder.

7.2. Benaming van éénpersoonsvennootschappen

Bij de aanvraag tot inschrijving van een éénpersoonsvennootschap op de IBR-ledenlijst oordeelt de Raad dat de benaming "en vennoten", "et associés", en "& Partners" dient te beantwoorden aan de werkelijkheid.

Voorvermelde benaming in een éénpersoonsvennootschap leidt volgens de Raad tot verwarring. Hetzelfde geldt voor de benaming "X, Y & Partners" wanneer X en Y de enige vennoten zijn en ze vermeld worden in de benaming.

De benaming "& Co" wordt wel toegelaten voor een éénpersoonsvennootschap, zelfs indien er slechts één vennoot is. De éénpersoonsvennootschap kan immers een beroep doen op één of meerdere deskundigen-medewerkers of administratieve medewerkers.

Deze beslissing is onmiddellijk van toepassing op de nieuwe revisorenvennootschappen die een inschrijving op de ledenlijst aanvragen.

De reeds op de ledenlijst ingeschreven revisorenvennootschappen, wiens benaming hiermee strijdig is, worden verzocht om, ter gelegenheid van de eerstvolgende statutenwijzing, hun benaming dienovereenkomstig aan te passen.

Deze beslissing van de Raad heeft het voorwerp uitgemaakt van een mededeling aan de leden (zie Extranet, 23 december 2002).

7.3. Weigering tot inschrijving van vennootschappen met een ontoereikend eigen vermogen

Meermaals dit jaar heeft de Raad de aanvraag tot inschrijving op de lijst ontvangen van een tot revisorenvennootschap "omgezette" handelsvennootschap.

De Raad brengt de minimale voorwaarden voor de aanvaarding van een dergelijk dossier in herinnering, die rechtstreeks samenhangen met de eisen gesteld door de wet van 22 juli 1953 en het koninklijk besluit van 15 mei 1985:

- de schrapping van de vennootschap uit het handelsregister en het bewijs ervan;
- de wijziging van de benaming en het bewijs ervan;
- de bevestiging dat de boekhouding wettelijk wordt gevoerd, dat de reserves reëel zijn en dat de financiële toestand gezond is (IBR, *Vademecum*, 2001, p. 247).

In het geval dat de inschrijving wordt gevraagd van een vennootschap waarvan de jaarrekening verliezen uitwijst die het netto-actief doen dalen tot onder het minimumkapitaal zoals opgelegd door het Wetboek van vennootschappen, aanvaardt de Raad slechts de inschrijving nadat een financiële herstructurering wordt doorgevoerd ter aanzuivering van de geleden verliezen (cf. in die zin IBR, *Vademecum*, 1999, p. 79).

In 2002 heeft de Raad meermaals beslist de inschrijving van een vennootschap op de ledenlijst uit te stellen totdat wordt aangetoond dat haar verliezen werden aangezuiverd.

De Raad hecht er belang aan dat de vennootschappen ingeschreven op de ledenlijst financieel gezond zijn. Het tegendeel druist immers in tegen de waardigheid van het beroep.

7.4. Inschrijvingstermijn

De Raad heeft reeds meermalen moeten vaststellen dat sommige confraters zeer laattijdig, ja soms meer dan een jaar na oprichting, vragen de vennootschap opgericht voor de uitoefening van het beroep van bedrijfsrevisor in te schrijven op de ledenlijst van de rechtspersonen.

De Raad zal voortaan eisen dat het verzoek tot inschrijving van een vennootschap, opgericht voor de uitoefening van het beroep van bedrijfsrevisor, onmiddellijk aan het Instituut moet worden gericht en uiterlijk drie maanden na het verlijden van de oprichtingsakte.

8. KWALITEITSCONTROLE EN TOEZICHT

8.1. Nieuwe normen inzake de kwaliteitscontrole

8.1.1. Historiek

De Raad van het IBR heeft op 21 december 1984 de eerste norm inzake confraternale controle aangenomen, die aldus de eerste grondslagen legde van een controlesysteem van de opdrachten van de bij het Instituut ingeschreven revisoren. Door dit initiatief werd het IBR beschouwd als één van de pioniers terzake. Na een periode van zeven jaar werd, op basis van de verworven kennis, een eerste versie van de norm inzake confraternale controle op 5 juli 1991 aangenomen (Norm van 5 juli 1991 inzake confraternale controle, IBR, *Jaarverslag*, 1991, p. 193-198).

Vanaf 2001 ten slotte heeft de Raad het initiatief genomen om de norm van 1991 aan te passen bijzonder in het licht van de Europese aanbeveling van 15 november 2000⁽¹⁾, in verband met de minimumvereisten inzake waarborging van de kwaliteit van de wettelijke rekeningencontrole in de Europese Unie.

8.1.2. Voorbereidende werkzaamheden van de Raad van het IBR in antwoord op het advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen (HREB)

Uit bezorgdheid voor de overeenstemming met de Europese aanbeveling heeft de Raad van het IBR in februari 2002 een eerste ontwerp van normen inzake de kwaliteitscontrole voorgesteld⁽²⁾. Dit ontwerp, voorbereid door de Commissie Kwaliteitscontrole, werd voorgelegd aan de HREB, die zijn advies in mei 2002 heeft overgemaakt⁽³⁾.

De belangrijkste aanpassingen, die het voorwerp uitmaakten van dit eerste ontwerp, zullen in huidig jaarverslag niet worden aangesneden, aangezien deze reeds tevoren werden ontwikkeld⁽⁴⁾.

(1) Europese aanbeveling van 15 november 2000, *PB. L.* 91/91, 31 maart 2001 en IBR, *Vaduwaww*, 2001, p. 127.

(2) Ontwerpnorm inzake de kwaliteitscontrole (IBR, *Vaduwaww*, 2001, bijlagen, p. 769-777).

(3) Advies van 17 mei 2002 omtrent de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren inzake de kwaliteitscontrole.

(4) IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 60-61.

Het advies van de HREB concentreert zich op acht punten die hierna worden opgenomen samen met de eraan verbonden reactie van de Raad van het IBR.

a) Terminologische elementen

De HREB heeft een voorbehoud gemaakt wat de keuze betreft van de uitdrukking "kwaliteitscontrole" in plaats van de uitdrukking "confraternele controle" die tot op heden werd gehanteerd. Deze terminologie zou volgens hem verwarring kunnen stichten tussen enerzijds, de ontwerpnormen inzake de kwaliteitscontrole en anderzijds, de controleaanbeveling inzake de kwaliteitsbeheersing van de controlewerkzaamheden⁽¹⁾.

De Raad van het IBR heeft niettemin zijn keuze behouden, in de mate dat deze terminologie "kwaliteitscontrole" overeenstemt met de huidige Engelse terminologie "*quality control*", die als dusdanig de wil van het Instituut vertaalt om zich aan te sluiten bij de huidige Europese (alook internationale) ontwikkeling in de materie.

b) Draagwijdte van de uitgevoerde controles in het kader van de kwaliteitscontrole

De HREB heeft in het ontwerp van nieuwe normen de afwezigheid onderstreept van de definitie van beroepsactiviteit van revisoren die het voorwerp uitmaken van een kwaliteitscontrole. Artikel 1 van voormeld ontwerp beperkt zich inderdaad eenvoudig tot het vermelden van de verplichting voor de bedrijfsrevisoren om hun beroepsactiviteit aan een kwaliteitscontrole te onderwerpen.

In dit opzicht verwijst de Raad van het IBR naar artikel 3 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren, dat bepaalt:

"De bedrijfsrevisor heeft als hoofdtak alle opdrachten uit te voeren die bij of krachtens de wet aan de bedrijfsrevisoren uitsluitend zijn toevertrouwd en op algemene wijze, alle controleopdrachten te vervullen met betrekking tot boekhoudkundige staten van ondernemingen, verricht met toepassing van of krachtens de wet".

(1) Controleaanbeveling inzake de kwaliteitsbeheersing van de controlewerkzaamheden van 16 januari 1988 (IBR, *Vadewadsum*, 2001, aanbevelingen, p. 608).

c) Verplicht karakter van de kwaliteitscontrole

Het verplicht karakter van de kwaliteitscontrole op een vennootschap of maatschap van revisoren, is ingeschreven in paragraaf 1.4. van de ontwerp-norm die voorschrijft dat deze controle slaat op het geheel van de organisatie en de activiteit van de vennootschap of de maatschap, alsook op de activiteit van iedere revisor die de betrokken vennootschap of maatschap kan vertegenwoordigen. Niettemin stelt dezelfde paragraaf, onder bepaalde voorwaarden uitgewerkt in punt 7.6., een systeem van representatieve steekproef voor waarop de controle slaat.

De HREB heeft zijn twijfels meegedeeld met betrekking tot de interpretatie van de tweede zin van paragraaf 1.4. van het ontwerp van nieuwe normen, die eveneens verwijst naar punt 7.6. van voorvermeld ontwerp.

De gezamenlijke interpretatie van voorvermelde paragrafen zou een uitzonderingsstelsel tot gevolg hebben dat de bedrijfsrevisoren, die tot bepaalde vennootschappen of maatschappen behoren, toelaat om niet om de vijf jaar het voorwerp uit te maken van een kwaliteitscontrole. Bijgevolg is de HREB van mening dat hij niet zijn akkoord kan verlenen aan een stelsel dat afwijkt van het fundamentele beginsel opgenomen in paragraaf 3 (in vet), dat bepaalt dat: *"De kwaliteitscontrole dient voor elke bedrijfsrevisor minstens om de vijf jaar te worden georganiseerd"*. De HREB rechtvaardigt eveneens zijn houding door te verwijzen naar paragraaf 1.3., dat voorschrijft dat: *"De kwaliteitscontrole is verplicht voor alle leden van het Instituut der Bedrijfsrevisoren"*. Dientengevolge stelt de HREB, voor deze twee bepalingen van het ontwerp van nieuwe normen gewoon weg te laten.

Steunend op de Europese aanbeveling die preciseert dat de wettelijke rekeningencontroleurs, die zich moeten onderwerpen aan de kwaliteitscontrole, deze zijn die bedoeld zijn in de Achtste richtlijn inzake de toelating van personen belast met de wettelijke controle van boekhoudbescheiden, met name hetzij een kantoor, hetzij een alleenwerkende controleur, heeft de Raad van het IBR het in zijn ontwerp-norm voorgestelde stelsel wensen te behouden.

Aangezien de Raad van het IBR evenwel erkent dat de tekst ter advies voorgelegd aan de HREB kon worden geïnterpreteerd op een tegenstrijdige manier, heeft hij paragraaf 3 van het ontwerp aangepast, dat voortaan

als volgt luidt: *“De bedrijfsrevisoren moeten minstens om de vijf jaar hun beroepsactiviteit onderwerpen aan een kwaliteitscontrole”*.

Bovendien wordt een nieuwe paragraaf 1.2. ingevoegd, die preciseert dat *“voor de toepassing van onderbavige normen wordt, tenzij anders vermeld, bedoeld met bedrijfsrevisor, elke natuurlijke persoon of rechtspersoon ingeschreven op de ledenlijst van het Instituut der Bedrijfsrevisoren”*.

d) Bijzondere behandeling van instellingen van openbaar belang

Het ontwerp van nieuwe normen voorziet in een bijzondere behandeling voor de controles van bedrijfsrevisoren die opdrachten hebben bij instellingen van openbaar belang.

Paragraaf 5.5. van het ontwerp definieert deze organismen als vennootschappen waarvan de effecten genoteerd zijn op een effectenbeurs, kredietinstellingen, verzekeringsmaatschappijen, instellingen van collectieve belegging en pensioenfondsen.

Bij zijn lectuur heeft de HREB zich verheugd over de organisatie van bijzondere modaliteiten in termen van keuze van de aangeduide revisor, voorzien voor de te controleren revisoren die, onder andere, opdrachten uitoefenen bij instellingen van openbaar belang. Niettemin heeft de HREB de aandacht van de Raad van het IBR gevestigd op het belang om beroep te kunnen doen op aangeduide revisoren die de specificiteiten van dergelijke instellingen beheersen.

In dat opzicht heeft de Raad van het IBR de nodige zorg besteed om een “reserve” aan te leggen van de revisoren die de bijzondere bekwaamheden bezitten in functie van de activiteitssector van instellingen van openbaar belang.

Bij de lectuur van paragraaf 8.4. van het ontwerp heeft de HREB met genoegen vastgesteld dat er, op aansporen van de Commissie Kwaliteitscontrole, bijzondere modaliteiten zijn in termen van keuze van de te controleren dossiers voor de revisor wiens activiteit de opdrachten bij de instellingen van openbaar belang omvat.

De Raad van het IBR preciseert dat deze nieuwe bepaling toelaat om de selectie van deze instellingen van openbaar belang in de afwikkeling van de kwaliteitscontroles te doen toenemen.

e) Periodiciteit van de controle

De HREB stelt vast dat de periodiciteit van de controle van de bedrijfsrevisoren vijfjaarlijks is overeenkomstig paragraaf 3 van de ontwerpnorm. Dit impliceert dat de ontwerpnorm van het Instituut der Bedrijfsrevisoren terzake veel strenger is dan de Europese aanbeveling van 15 november 2000 in verband met de minimumvereisten inzake waarborging van de kwaliteit van de wettelijke rekeningencontrole in de Europese Unie, dewelke voorziet in een controle om de zes jaar.

In het licht van de frequentie van de "peer review" in de Verenigde Staten, heeft de HREB niettemin aan de Raad van het IBR voorgesteld om over te gaan tot een kwaliteitscontrole om de drie jaar voor revisoren die dossiers behandelen van instellingen van openbaar belang.

De Raad preciseert dat hij reeds heeft geanticipeerd, op voorstel van de Commissie Kwaliteitscontrole, op het voorstel van de HREB door vervroegde kwaliteitscontroles te organiseren, wanneer zij het nodig acht, en dit, in voorkomend geval, in het jaar dat volgt op dat van de controle. Deze procedure heeft de verdienste om op een soepele en doeltreffende wijze de frequentie van de kwaliteitscontroles aan te passen aan voorliggende gevallen en in het bijzonder wat de kantoren betreft die instellingen van openbaar belang controleren.

De Raad heeft het evenwel niet wenselijk geacht om in het huidige stadium op systematische wijze de frequentie van de kwaliteitscontroles op te drijven.

f) Invoering van een toereikend intern kwaliteitscontrolesysteem

De HREB vestigt de aandacht van de Raad op de afwezigheid van een verwijzing, in paragraaf 7.2. van het ontwerp van nieuwe normen, naar de controleaanbeveling van 16 januari 1998 inzake de kwaliteitsbeheersing van de controlewerkzaamheden. Deze stipuleert inderdaad eenvoudigweg: *"elke bedrijfsrevisor, vennootschap of maatschap van bedrijfsrevisoren, moet zichzelf een voldoende intern kwaliteitscontrolesysteem opleggen"*.

De Raad verleent zijn akkoord op dit punt en heeft bijgevolg de paragraaf in kwestie aangepast.

g) Controleprogramma

De HREB neemt nota dat de Commissie Kwaliteitscontrole, krachtens paragraaf 6.3. van het ontwerp van nieuwe normen, de te volgen procedure vaststelt om een voldoende kwaliteitscontrole te waarborgen. In dezelfde lijn stelt het Instituut een leidraad¹⁾ ter beschikking van de aangeduide revisoren overeenkomstig paragraaf 8.3. van voorvermeld ontwerp.

Niettemin is de HREB overtuigd van de gegrondheid van een regelmatige toezichtprocedure – zowel intern als extern aan het beroep – van het controleprogramma en/of van de leidraad gehanteerd door de aangeduide revisoren.

De Raad preciseert dat meerdere initiatieven in de richting gaan van een interne supervisie. De leidraad voorziet inderdaad in een bijzondere zone, waarbinnen de aangeduide revisor wordt uitgenodigd om iedere suggestie mee te delen die hij nuttig acht voor de verbetering van de leidraad in kwestie. Bovendien organiseert het Instituut der Bedrijfsrevisoren jaarlijks een informatiesessie die bestemd is voor de aangeduide revisoren die mondeling hun commentaren kunnen formuleren aan de sprekers, leden van de Commissie Kwaliteitscontrole. Het is een uitgelezen moment om het praktijkstandpunt van aangeduide revisoren, die belast zijn met de uitvoering van de kwaliteitscontrole, uit te wisselen met het normatief standpunt van de leden van de Commissie Kwaliteitscontrole.

Ten slotte ziet de Commissie persoonlijk toe op de bijwerking van de leidraad in het licht van de lessen getrokken tijdens het onderzoek van de kwaliteitscontroles.

Wat de externe supervisie betreft, heeft de Raad van het IBR de leidraad spontaan overgemaakt aan de leden van de HREB.

h) Bekendmaking van de resultaten van de kwaliteitscontrole

De HREB heeft zijn twijfels uitgedrukt met betrekking tot de doeltreffendheid van de bestaande maatregelen van "publiciteit" van de resultaten van de kwaliteitscontroles die beogen aan derden de waarborg te verschaffen dat alle revisoren daadwerkelijk om de vijf jaar het voorwerp uitmaken

(1) Leidraad voor de kwaliteitscontrole (boek 1: organisatie van het kantoor en boek 2: dossiers verbonden aan de gecontroleerde revisor).

van een controle. Daarom heeft de HREB de Raad van het IBR uitgenodigd om een alternatief te vinden – zonder de vertrouwelijkheid verbonden aan de kwaliteitscontrole op te heffen – met het oog het versterken van de bestaande maatregelen terzake.

In dat opzicht heeft de Raad van het IBR de HREB gerustgesteld in de mate dat een geïnformatiseerde administratieve procedure is uitgewerkt. Deze procedure laat toe te waarborgen dat de kwaliteitscontroles worden uitgevoerd, niet alleen op een exhaustieve manier, maar ook, in voorkomend geval, overeenkomstig de genomen beslissingen inzake de vroegere kwaliteitscontroles (cf. *infra*, Deel 2, II.).

Sinds 2001 brengt de Raad trouwens verslag uit bij de HREB van zijn activiteiten inzake de kwaliteitscontrole.

8.1.3. Nieuwe definitieve normen

Rekening houdend met het advies van de HREB zoals hierboven uiteengezet, heeft de Commissie Kwaliteitscontrole aan de Raad een tweede ontwerp van normen voorgesteld.

De Raad heeft dit tweede ontwerp definitief aangenomen op 8 november 2002. Deze nieuwe normen zijn van toepassing op de kwaliteitscontroles die vanaf 2003 worden opgestart.

De Raad van het IBR nodigt hierbij de revisoren uit nauwlettend kennis te nemen van deze normen⁽¹⁾ die de volgende aandachtspunten omvatten:

- Afschaffing van de uitdrukking “confraternale controle” om te worden vervangen door de term “kwaliteitscontrole”;
- Een meer specifieke omschrijving van de aan controle onderworpen entiteit, hetzij als natuurlijke persoon, hetzij als rechtspersoon (paragraaf 1.2.);
- Soevereine beslissingsbevoegdheid van de Raad om, op basis van de voorstellen van de Commissie Kwaliteitscontrole, te beslissen welke gevolgen aan de kwaliteitscontroles dienen te worden voorbehouden voor de betrokken bedrijfsrevisoren (paragraaf 2);

(1) De normen inzake de kwaliteitscontrole (zie bijlage) hebben het voorwerp uitgemaakt van een mededeling aan de leden op 20 januari 2003 en zijn eveneens beschikbaar op het Extranet.

- Het organiseren van tussentijdse kwaliteitscontroles door de Raad (vervroegde kwaliteitscontroles) (paragraaf 3);
- Aanpassen van het tijdstip voor wat betreft de kwaliteitscontrole van een kantoor dat werd gereorganiseerd (paragraaf 3.4.);
- De mogelijkheid voor bedrijfsrevisoren om zich kandidaat te stellen om op te treden als aangeduide revisor voor zover zij sedert ten minste vijf jaar op het tableau van de leden van het IBR zijn ingeschreven (paragraaf 4.1.);
- Behoud van de werkwijze die erin bestaat aan de gecontroleerde revisor op te leggen zijn controleur te kiezen uit een lijst, door de Raad voorgesteld, van drie "aangeduide revisoren" (paragraaf 5 en 5.1.);
- Middels voorafgaande doorlichting van het systeem van interne kwaliteitscontrole in de kantoren met ten minste tien bedrijfsrevisoren die over de bevoegdheid beschikken om het kantoor te vertegenwoordigen, het invoeren van een stelsel van steekproeven m.b.t. de kwaliteitscontrole van het kantoor (paragraaf 7.6.);
- Invoering van specifieke modaliteiten voor wat betreft de keuze van de aangeduide revisor en/of de te controleren dossiers voor die bedrijfsrevisoren die belast zijn met opdrachten in instellingen van openbaar belang (paragraaf 8.4.);
- Mogelijkheid voor de Raad om, op voorstel van de Commissie Kwaliteitscontrole en na de betrokken bedrijfsrevisor te hebben uitgenodigd, een tuchtdossier aan te leggen ten behoeve van de bevoegde tuchtinstantie (paragraaf 11);
- Jaarlijkse verslaggeving van de Raad van het IBR omtrent zijn activiteiten inzake de kwaliteitscontrole, aan de HREB die optreedt als extern overkoepelend toezichtsorgaan over de beroepsgroep (paragraaf 12).

In het algemeen is de Raad van het IBR van mening dat de nieuwe normen inzake de kwaliteitscontrole de huidige wens van het beroep vertalen om de doeltreffendheid van de kwaliteitscontrole van de wettelijke rekeningencontrole te doen toenemen. Deze doeltreffendheid versterkt, onder andere, de geloofwaardigheid van de publieke financiële informatie die een betere bescherming van de aandeelhouders⁽¹⁾, investeerders en andere betrokken partijen beoogt.

(1) Forum 2003 georganiseerd door het IBR op 16 en 17 oktober 2003.

8.2. Bevoegdheden van de Commissie Kwaliteitscontrole

De Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren heeft ertoe besloten om de naam van de bestaande Commissie Confraternale Controle te wijzigen in de Commissie Kwaliteitscontrole. Hiermee anticipeerde de Raad op de goedkeuring van de nieuwe normen die in de vervanging van de benaming "confraternale controle" door "kwaliteitscontrole" voorzagen⁽¹⁾.

Anderzijds heeft de Raad besloten om de "bevoegdheidsdelegatie van de Raad aan de Commissie van Toezicht" te herzien⁽²⁾. Tot in 2001 was het interne toezicht binnen het Instituut der Bedrijfsrevisoren toegewezen aan twee subcommissies, respectievelijk de subcommissie Toezicht op de Beroepsuitoefening en de subcommissie Confraternale Controle. Beide subcommissies, opgericht in toepassing van artikel 25 van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, werden overkoepeld door een Commissie van Toezicht en deze laatste stond op haar beurt onder de leiding van de Raad van het IBR.

Als gevolg van de Europese aanbeveling van 15 november 2000 heeft de Raad geopteerd voor een opsplitsing van de Commissie van Toezicht in twee zelfstandige Commissies, respectievelijk de Commissie Kwaliteitscontrole en de Commissie van Toezicht. Aan beide commissies werd door de Raad opgedragen de toezichtsactiviteiten op zich te nemen. Elk van deze Commissies beschikt sinds 2001 over volledige zelfstandigheid en brengt afzonderlijk verslag uit bij de Raad.

De herwerking van de bevoegdheidsdelegatie heeft zich concreet vertaald in de uitwerking, voor elk van de beide Commissies, van een *Mission Statement*⁽³⁾ die werd goedgekeurd door de Raad van het IBR en die in bijlage bij onderhavig jaarverslag is gevoegd.

(1) Zie ook IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 59.

(2) Beslissing van de Raad van het IBR d.d. 3 september 1993 (IBR, *Vadencour*, 1999, p. 148-151).

(3) Bevoegdheidsdelegatie van 8 november 2002 van de Raad aan de Commissie van Toezicht; Bevoegdheidsdelegatie van 8 november 2002 van de Raad aan de Commissie Kwaliteitscontrole.

8.3. Hoofdactiviteit

Artikel 3 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren verlangt van de bedrijfsrevisor dat zijn activiteiten bestaan uit opdrachten die als zijn hoofdtak kunnen worden beschouwd.

De Raad meent dat van de bedrijfsrevisor een technisch hoogstaande en kwaliteitsvolle dienstverlening mag worden verwacht. De Raad heeft evenwel vastgesteld dat een aantal bedrijfsrevisoren een onvoldoende aantal revisorale opdrachten vervullen opdat ertoe zou kunnen worden besloten dat zij het beroep van bedrijfsrevisor als hoofdtak uitoefenen. Bedrijfsrevisoren die een aantal andere dan revisorale opdrachten op zich nemen, verliezen duidelijk voeling met de auditpraktijk. Een beperkte revisorale activiteit kan dan ook een gevaar betekenen voor een kwalitatieve beroepsuitoefening. Dergelijke situatie dient daarenboven als strijdig met de wet van 22 juli 1953 te worden bestempeld.

Dit heeft de Raad ertoe gebracht om de principes in verband met de hoofdactiviteit van de bedrijfsrevisor (zoals uitgewerkt in 1987 en opgenomen in het IBR, *Vademecum*, 1999, p. 171-174) te herbekijken.

De analyse van de Raad heeft aanleiding gegeven tot een samenvattende nota die de vroegere standpunten in verband met de hoofdtak van de bedrijfsrevisor vervangt. Deze nota is via de omzendbrief D.012/2002 van 4 december 2002 aan de bedrijfsrevisoren overgemaakt en is eveneens als bijlage bij onderhavig jaarverslag opgenomen.

De Raad heeft tevens beslist om meer nauwlettend te gaan onderzoeken in welke mate het voeren van de titel van bedrijfsrevisor in de praktijk wel overeenstemt met de beroepswerkzaamheden van de confraters.

De jaarlijkse mededeling (art. 32 van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren genomen ter uitvoering van art. 18ter, tweede lid van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren), die de bedrijfsrevisoren nauwgezet dienen in te vullen en over te maken aan het Instituut, bevat de relevante informatie die een controle op de aard van de beroepsbedrijvigheid van de bedrijfsrevisor moet mogelijk maken.

Een onvoldoende aantal revisorale opdrachten zal aanleiding zijn voor het aanleggen van een dossier op het niveau van de Commissie van Toezicht.

Eind 2002 heeft de Commissie van Toezicht een aanvang gemaakt met het in kaart brengen van de confraters die mogelijk een probleem onderkennen met het voldoen aan de wettelijke vereiste inzake de "hoofdactiviteit". Deze activiteiten zullen uiteraard in 2003 worden verdergezet.

8.4. Bevoegdheidsdelegatie van de Raad aan de Commissie van Toezicht

8.4.1. Institutioneel

De Commissie van Toezicht heeft haar eerste werkjaar achter de rug waarin zij werd afgesplitst van de Commissie Kwaliteitscontrole. In het Jaarverslag 2001 werden de redenen uiteengezet die de Raad ertoe hebben gebracht deze grondige wijziging door te voeren (IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 59). De Commissie Kwaliteitscontrole rapporteert voortaan ook autonoom aan de Raad van het Instituut.

Ten gevolge van deze institutionele wijziging kreeg de Commissie in het afgelopen jaar ook een duidelijker bevoegdheidsdelegatie vanwege de Raad van het IBR. De tekst van de "Bevoegdheidsdelegatie van de Raad aan de Commissie van Toezicht" is als bijlage bij dit jaarverslag opgenomen.

De huidige bevoegdheidsdelegatie is goedgekeurd door de Raad van het Instituut op 8 november 2002 en heft de eerdere bevoegdheidsdelegatie van 3 september 1993 op (Beslissing van de Raad van 3 september 1993, IBR, *Vademecum*, 1999, p. 148).

De nieuwe tekst legitimeert duidelijker de bevoegdheidsgrenzen van de Commissie en legt het kader vast waarbinnen zij handelt. Die bevoegdheidsdelegatie doet overigens niets af aan het beginsel dat het steeds de Raad van het Instituut blijft die elke beslissing met *individuele draagwijdte* neemt. De Commissie bereidt deze dossiers grondig voor en stelt allerlei informatie- en onderzoeksverrichtingen ten behoeve van de Raad.

De autonomie van de Commissie van Toezicht enerzijds en de Commissie Kwaliteitscontrole anderzijds noopt uiteraard tot een regelmatig

overleg tussen de beide instanties opdat het geheel van de toezichtsactiviteiten van het Instituut op doeltreffende wijze zijn beslag zou krijgen.

8.4.2. Strategische klemtonen inzake toezicht

Op verzoek van de Raad van het Instituut zal de Commissie van Toezicht in de onderzoeksverrichtingen een reeks strategische klemtonen leggen.

Vooreerst wenst de Raad op een meer efficiënte wijze gebruik te maken van de informatie die de jaarlijkse mededelingen van de confraters bevatten. Zo bijvoorbeeld kan aan de hand van de informatie die in de jaarlijkse mededeling is vermeld (naast andere criteria weliswaar), worden onderzocht of de confraters wel voldoen aan de wettelijke vereiste het beroep in hoofdactiviteit uit te oefenen (cf. *supra*, Deel 1, I. 8.3.).

De ongeoorloofde participatie van bedrijfsrevisoren aan het bestuur van commerciële ondernemingen is een blijvend aandachtspunt dat elders in dit verslag (cf. *supra*, Deel 1, I. 3.3.) wordt toegelicht.

Daarnaast is er de systematische analyse van de commissarisverslagen van de in faillissement verklaarde ondernemingen (cf. *infra*, Deel 2, III.).

Ten slotte kan nog worden vermeld dat op een meer systematische wijze hangende rechtsvorderingen (strafrechtelijke en aansprakelijkheidsprocedures) worden opgevolgd zodat na afloop ervan de Raad zowel individuele maatregelen, als op een meer algemene wijze maatregelen voor de beroepsgroep, kan overwegen.

8.5. Medewerking vanwege de bedrijfsrevisoren aan de toezichtsprocedures

8.5.1. Medewerking aan onderzoeksverrichtingen van de Commissie van Toezicht

Om te kunnen toezien op de goede uitvoering van de aan de bedrijfsrevisoren toevertrouwde opdrachten, kan het Instituut de voorlegging eisen door zijn leden van elke informatie en een onderzoek instellen naar hun organisatie en/of werkmethoden (artikel 18ter, §2 van de wet van 22 juli 1953).

In de loop van het jaar heeft de Raad helaas moeten vaststellen dat bepaalde bedrijfsrevisoren onvoldoende reageren op schriftelijke verzoeken, gesteld in het kader van de toezichtsprocedures, tot het verkrijgen van informatie.

De Raad heeft in een aantal gevallen geoordeeld dat het gaat om tekortkomingen aan de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die ten grondslag liggen aan de uitoefening van het beroep. Het systematisch niet antwoorden, of laattijdig antwoorden op de verzoeken van het Instituut tot het bezorgen van inlichtingen, ondanks herhaald aandringen, evenals het in het geheel niet bezorgen van de beloofde informatie, maakt een inbreuk uit op artikel 19*bis*, 2° van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren en artikel 3 van het K.B. van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.

De Raad heeft de betrokken confraters dan ook naar de tuchtinstanties doorverwezen.

8.5.2. Jaarlijkse mededeling

De Raad van het IBR heeft eveneens strenge maatregelen genomen ingeval van niet-indiening of laattijdige indiening van de jaarlijkse mededelingen.

De verplichting jaarlijks aan het Instituut der Bedrijfsrevisoren de zogenaamde jaarlijkse mededeling over de werkzaamheden van het kantoor inzake de verschillende categorieën professionele opdrachten die aan bedrijfsrevisoren worden toevertrouwd, over te maken, vloeit voort uit artikel 18*ter*, §2, tweede lid van de wet van 22 juli 1953.

In uitvoering van deze bepaling bevat het K.B. van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, zoals gewijzigd bij K.B. van 12 maart 2000, nadere preciseringen over de wijze waarop de "jaarlijkse mededeling" dient te geschieden (artikel 32).

Een aantal bedrijfsrevisoren werden in het afgelopen jaar doorverwezen naar de Tuchtcommissie wegens het niet indienen van de jaarlijkse mededeling en in al deze gevallen werd een tuchtstraf uitgesproken. De niet-mededeling belet immers het uitoefenen van een doeltreffend toezicht op de belangrijkste aspecten van de beroepsactiviteit.

8.6. Mededeling aan het Instituut van gerechtelijke procedures ten laste van een bedrijfsrevisor

Een confrater richtte een vraag aan de Juridische Commissie omtrent de mededeling aan het Instituut van gerechtelijke procedures waarin hij in zijn hoedanigheid van commissaris inzake opschorting betrokken is. Hij stelt dat hij in deze procedures regelmatig wordt gedagvaard voor de Arbeidsrechtbank of de Rechtbank van koophandel in zijn hoedanigheid van commissaris inzake opschorting. Deze dagvaardingen komen voornamelijk van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid die zich systematisch keert tegen het gerechtelijk akkoord.

Artikel 18^{quinquies} van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren bepaalt dat:

"Elke bedrijfsrevisor tegen wie een gerechtelijke, tucht- of administratieve procedure werd ingeleid die betrekking heeft op zijn taak als bedrijfsrevisor, moet de Raad van het Instituut hierover inlichten.

De Raad van het Instituut kan worden geraadpleegd door de betrokken gerechtelijke, tucht- of administratieve overheid."

De Juridische Commissie onderstreept dat de doelstelling van artikel 18^{quinquies} van de wet van 22 juli 1953 het toezicht betreft op de uitoefening van opdrachten. Dit betekent dat, indien de vervolging geen betrekking heeft op de wijze waarop hij zijn opdracht heeft vervuld, de bedrijfsrevisor deze procedures niet hoeft te melden.

De procedures voor de Arbeidsrechtbank of de Rechtbank van Koophandel strekken niet tot de veroordeling van de commissaris inzake opschorting. Ze hebben enkel tot doel te voorkomen dat men als commissaris inzake opschorting het bestaan van het vonnis zou kunnen ontkennen.

Artikel 18^{quinquies} van de wet van 22 juli 1953 betreffen de procedures in het kader van de functie van commissaris inzake opschorting, maar hebben geen betrekking op de uitoefening van de functie van commissaris inzake opschorting.

Derhalve dient de bedrijfsrevisor het Instituut niet te verwittigen omtrent elkeen van deze procedures, gezien het feit dat de bedrijfsrevisor

niet ten persoonlijke titel maar *qualitate qua* verantwoordelijk wordt gesteld.

9. FORFAITAIRE VORMINGSBIJDRAGE

De algemene vergadering aanvaardde op 26 april 2002 het voorstel van de Raad om de permanente vorming aan de leden aan te bieden voor een "forfaitaire vormingsbijdrage" (250 EUR voor 2002), die samen met de vaste bijdrage wordt opgevraagd.

De vaste bijdrage van de leden natuurlijke personen, die de eed hebben afgelegd na een stage zonder stageverkortung in de laatste drie jaar, wordt overeenkomstig artikel 7, zevende lid van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het IBR, tot de helft herleid. Dezelfde regeling wordt ook toegepast op de forfaitaire vormingsbijdrage.

De "Norm voor permanente vorming" stelt dat elke bedrijfsrevisor gemiddeld over drie jaar 40 uur op jaarbasis moet besteden aan permanente vorming (artikel 1 van de norm), terwijl de seminaries uit het vormingspakket aangeboden door het IBR minimum 15 % van het vereiste aantal uren moeten uitmaken (artikel 6, tweede lid van de norm).

De forfaitaire vormingsbijdrage moet elk lid in staat stellen om minimum 15 % van zijn vormingspakket te besteden aan vormingsactiviteiten ingericht door en opgenomen in de vormingsbrochure van het Instituut.

De forfaitaire vormingsbijdrage biedt daarenboven ook de stagiairs van de bedrijfsrevisoren de mogelijkheid om zonder kosten in te schrijven op de vormingsactiviteiten opgenomen in de vormingsbrochure van het IBR.

Enkel de residentiële vormingsseminaries opgenomen in de brochure zullen desgevallend zowel voor de bedrijfsrevisor als de stagiairs buiten de forfaitaire vormingsbijdrage afzonderlijk te betalen zijn.

Aldus wil de Raad onderlijnen dat de permanente vorming van de leden en hun stagiairs, die ontegensprekelijk mee bijdraagt tot de kwaliteit van de beroepsuitoefening, ook een collectieve verantwoordelijkheid is van het beroep als geheel.

De Raad besliste eveneens dat bij ongeldige afwezigheid, een kostenbijdrage verschuldigd is van 100 EUR per halve dag, omwille van de confraterniteit (een andere confrater had kunnen deelnemen) en omwille van de door het IBR aangegane kosten (cf. *infra*, Deel 2, VIII.1.).

10. VRAAG TOT TIJDELIJKE WEGLATING UIT DE LEDENLIJST DOOR LEDEN OUDER DAN 65 JAAR

De Raad stelt vast dat artikel 5, §5, derde lid van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 12 maart 2000, bepaalt dat:

“De weglating op verzoek van een lid houdt op, zodra dit lid bij een ter post aangetekende brief laat weten dat het in staat is om het geheel van de verplichtingen van de bedrijfsrevisoren na te komen. Indien hij, bij het verstrijken van de termijn van weglating, geen verzoek tot verlenging van de termijn heeft ingediend, of zijn wederinschrijving niet heeft betekend, wordt hij geacht ontslag te hebben genomen en wordt hij van de lijst geschrapt.”

Het lid dat de tijdelijke weglating uit de ledenlijst geniet moet dus niet opnieuw worden toegelaten tot de eed.

Bijgevolg kan de Raad het verzoek tot tijdelijke weglating uit de ledenlijst overeenkomstig artikel 5, §5 van het huishoudelijk reglement inwilligen van een lid dat reeds de leeftijd heeft bereikt van 65 jaar.

De Raad wenst echter te onderlijnen dat, bij de hervorming van het huishoudelijk reglement in maart 2000, de tijdelijke weglating uit de ledenlijst niet bedoeld werd voor leden ouder dan 65 jaar.

11. TOEKENNING VAN DE TITEL VAN EREBEDRIJFSREVISOR

11.1. Deliberatie van de Raad voor de toekenning van de titel

De Raad wenst in herinnering te brengen dat hij overeenkomstig artikel 7, tweede lid van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van

een Instituut der Bedrijfsrevisoren de titel van erebedrijfsrevisor *kan* toekennen onder de voorwaarden bepaald in artikel 8 van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement. Dit artikel van het huishoudelijk reglement bepaalt dat de Raad van het Instituut de eretitel van het beroep *kan* toekennen

"aan leden die ontslag namen na gedurende tenminste tien jaar het beroep met waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid te hebben uitgeoefend en niet actief zijn in een ander bersep dat verwarring zou kunnen scheppen met de activiteiten van een bedrijfsrevisor".

De Raad stelde reeds vroeger vast (IBR, *Jaarverslag*, 1993, p. 63-64) dat hij niet noodzakelijk de titel van erebedrijfsrevisor moet toekennen wanneer aan voormelde voorwaarden is voldaan. Dit volgt uit het feit dat zowel in de wet als in het huishoudelijk reglement duidelijk het woord "*kan*" wordt gebruikt.

De Raad wenst dan ook de principes die hij hanteert bij de toekenning van de titel van erebedrijfsrevisor, zoals hij dat in zijn Jaarverslag 1993 vastlegde, te bevestigen.

Wanneer een confrater ontslag neemt na gedurende twintig jaar het beroep te hebben uitgeoefend, kan de Raad de titel van erebedrijfsrevisor toekennen, wanneer eveneens aan de andere voorwaarden opgenomen in artikel 8 van het huishoudelijk reglement is voldaan. In uitzonderlijke gevallen kan de termijn ook korter zijn, indien de Raad oordeelt dat de confrater bijzondere diensten aan het beroep heeft bewezen.

Deze regel doet geen afbreuk aan de toekenning van de titel van erebedrijfsrevisor na tien jaar inschrijving op de ledenlijst, wanneer de confrater die aan alle andere voorwaarden opgenomen in artikel 8 van het huishoudelijk reglement voldoet en besluit met rust te gaan, werd ingeschreven naar aanleiding van de overgangperiode van 1985.

11.2. Terugneming van de titel bij hertoelating tot de eed

Een erebedrijfsrevisor verzocht de Raad, overeenkomstig artikel 6 van het huishoudelijk reglement, om wederinschrijving op de ledenlijst.

De Raad heeft beslist dat de betrokkene uiteraard niet langer de titel van erebedrijfsrevisor kon voeren, gezien het feit dat hij opnieuw tot de

eed werd toegelaten en artikel 8 van het huishoudelijk reglement de titel van erebedrijfsrevisor klaarblijkelijk voorbehoudt aan gewezen bedrijfsrevisoren.

12. INTERNATIONAL INNOVATION NETWORK

Samen met een twintigtal buitenlandse Instituten voerden het IBR en het IAB gesprekken over de toekomstige ontwikkeling en de vernieuwingen inzake dienstverlening, meer bepaald op het gebied van de informatie- en communicatietechnologieën. Deze gesprekken vinden plaats in het kader van het *International Innovation Network* (IIN). Het IIN is een internationaal platform tussen Instituten. De zetel is gevestigd te Londen. Het doel van het IIN bestaat erin actief bij te dragen tot het ontwikkelen en verspreiden op internationaal vlak van vernieuwende diensten voor het beroep.

Het IIN werd officieel opgericht tijdens een vergadering die in juli 2002 in New York plaatsvond en waaraan ook het IBR en het IAB deelnamen. Het IIN omvat Instituten uit de volgende landen of regio's: Argentinië, Canada, Verenigde Staten, Oostenrijk, België, Engeland/Wales, Frankrijk, Duitsland, Ierland, Italië, Nederland, Schotland, Spanje, Australië, Hongkong, India en Japan.

De werkzaamheden binnen het IIN hebben meer bepaald betrekking op het verspreiden van nieuwe opdrachten van *assurance engagements*, zoals WebTrust en SysTrust, en de specifieke vorming in verband daarmee. In dit opzicht is een deel van het programma voor permanente vorming van het IBR gewijd aan de nieuwe technologieën. Het Jaarverslag 2001 van het IBR bevat bijkomende inlichtingen over de activiteiten en de werking van het IIN (IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 153-156).

De gemengde Commissie IBR-IAB *Information and Communication Technology* (ICT) blijft de werkzaamheden van het IIN volgen (cf. *infra*, Deel 2, VI. 8.1.). Deze werkzaamheden worden voortgezet in 2003. Het gaat met name om het voltooien van de licentieovereenkomsten tussen de Europese Instituten en de Instituten in de Verenigde Staten en in Canada met betrekking tot *WebTrust* en *SysTrust*.

13. INTERPROFESSIONELE RELATIES: ANALYSE VAN DE SAMENWERKINGSVERBANDEN

De Raad hecht een groot belang aan een inzicht in de interprofessionele samenwerkingsverbanden van de bedrijfsrevisoren. Dit blijkt onder meer uit het grootschalig casuïstisch IBR-onderzoek naar de interprofessionele relaties van de bedrijfsrevisoren dat in 1996 tot 1999 heeft plaatsgevonden. Deze analyse heeft aanleiding gegeven tot het verlenen door de Raad van een aantal toestemmingen voor interprofessionele samenwerkingen in toepassing van artikel 8, §4 van de wet van 22 juli 1953 (cf. IBR, *Jaarverslag*, 1999, p. 58-59).

In het licht van de nieuwe ontwikkelingen inzake onafhankelijkheid, alsook rekening houdend met de verstrenging van de maatregelen op het vlak van de hoofdactiviteit (cf. *supra*, Deel I, I. 8.3.) van de bedrijfsrevisor, blijft de analyse van de interprofessionele relaties een bijzonder aandachtspunt voor de Raad.

De Raad heeft dan ook de Commissie interprofessionele relaties verzocht om de inventaris van de beroepsmatige samenwerkingsverbanden, alsook de gegevens, zoals verzameld tijdens het casuïstisch onderzoek, te actualiseren.

Deze bijwerking zal in een eerste fase gebaseerd zijn op het bijeenbrengen van de gegevens die door de bedrijfsrevisoren aan het Instituut worden overgemaakt in de jaarlijkse mededeling.

Sinds de invoering van een vernieuwd formulier van de jaarlijkse mededeling, toepasselijk vanaf 2001 (cf. IBR, *Jaarverslag*, 2000, p. 76-78), dienen de bedrijfsrevisoren immers jaarlijks een aantal inlichtingen betreffende de beroepsmatige samenwerkingsverbanden mee te delen (tabel C). Het betreft de samenwerkingsverbanden op Belgisch niveau die onderworpen zijn aan de toestemming van de Raad (artikel 8, §4 van de wet 22 juli 1953).

Tijdens de tweede helft van 2002 is een groot deel van de jaarlijkse mededelingen over 2001 (volgens het nieuw formulier) bij het IBR ingediend en heeft de Commissie dan ook haar werkzaamheden van de eerste fase kunnen aanvatten.

In een tweede fase zullen ook de gegevens die de bedrijfsrevisoren, overeenkomstig artikel 32 van het K.B. van 10 januari 1994, meedelen aan het Instituut, worden geanalyseerd. Dit artikel schrijft voor dat de statuten van de interprofessionele vennootschap, alsook elke statutenwijziging aan het IBR moeten worden meegedeeld. Daarnaast dient jaarlijks een bijgewerkte lijst van de bestuurders of zaakvoerders en ook de lijst van de vennoten van het samenwerkingsverband met vermelding van de naam, voornaam, beroep en nationaliteit aan het IBR te worden overgemaakt (artikel 32 van voornoemd K.B.).

14. STATISTIEKEN INZAKE DE ACTIVITEIT VAN DE LEDEN

14.1. Inleiding

De bedrijfsrevisor moet elk jaar aan het Instituut een reeks inlichtingen overmaken met betrekking tot de structuur en de activiteiten van zijn kantoor. De activiteit dient daarbij te worden opgesplitst al naargelang zij betrekking heeft op de permanente controle-opdrachten (opdrachten als commissaris en daarmee gelijkgestelde opdrachten), op de andere controle-opdrachten, op de andere professionele werkzaamheden (verenigbare opdrachten) en op de werkzaamheden voor andere bedrijfsrevisoren.

Die jaarlijkse enquête wordt gehouden in toepassing van artikel 18ter van de wet van 22 juli 1953, gewijzigd door de wet van 21 februari 1985.

Overeenkomstig het huishoudelijk reglement en inzonderheid artikel 32, moet elke revisor die het beroep uitoefent in een vennootschap de informatie jaarlijks meedelen via de vennootschap waarbinnen hij werkzaam is.

De informatie dient betrekking te hebben op een volledig boekjaar en moet binnen een termijn van zes maanden, te rekenen vanaf het afsluiten van het desbetreffende boekjaar, aan het Instituut worden meegedeeld.

Wanneer de revisor geen vennoot is in een vennootschap ingeschreven op de ledenlijst van het Instituut, moet de verklaring betrekking hebben op het voorbije kalenderjaar, en dient deze uiterlijk op 30 juni van het daaropvolgende jaar op het Instituut toe te komen.

14.2. Structuur van de kantoren

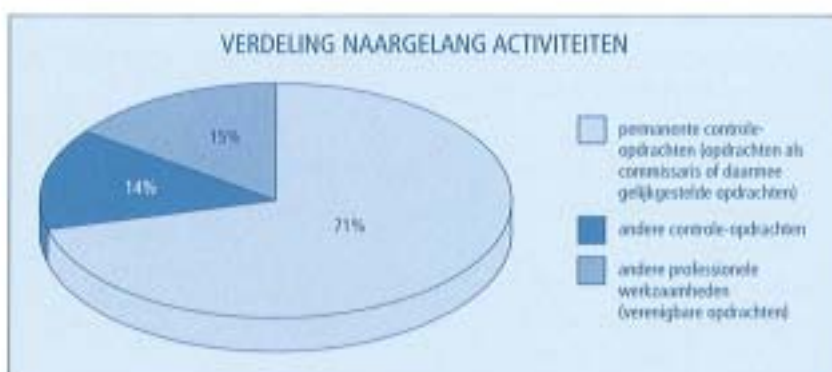
In de hierna volgende grafiek wordt een overzicht gegeven van de totale tewerkstelling binnen de revisorenkantoren alsook het aandeel van de 20 grootste kantoren, in vergelijking met de totale tewerkstelling binnen het geheel van de revisorenkantoren.

Daarbij kan worden vastgesteld dat in 2000 het aantal bedrijfsrevisoren, *althans op basis van de ingediende jaarlijkse mededelingen*, 1.018 bedraagt. Het aantal stagiairs bedraagt 281.

14.3. Activiteit van de kantoren

Aan de hand van de jaarlijkse mededeling kan ook een opsplitsing worden gemaakt naar de aard van de opdrachten. De werkzaamheden voor andere bedrijfsrevisoren worden hier buiten beschouwing gelaten. Deze verdeling wordt in volgende grafiek voorgesteld.

II. BOEKHOUDRECHT

1. Internationale aspecten

- 1.1. Internationale normen: IAS/IFRS
- 1.2. Interpretaties van internationale normen: SIC/IFRIC
- 1.3. IASB werkprogramma
- 1.4. IAS vorming

2. Europese aspecten

3. Nationale aspecten

- 3.1. IAS/IFRS
- 3.2. Adviezen van de CBN
- 3.3. Contactcomité met de CBN
- 3.4. Standpunt van de Raad

I

1. INTERNATIONALE ASPECTEN

1.1. Internationale normen: IAS/IFRS

De IASB (*International Accounting Standards Board*), soms verkort als "IAS Board", is het Uitvoerend Comité van het *International Accounting Standards Committee* (IASC) (cf. *infra*, Deel 2, VII.3.).

De internationale boekhoudnormen dragen de naam IAS (*International Accounting Standards*) indien het de normen 1 tot en met 41 betreft die bestonden op 1 april 2001 (ontwikkeld door het vroegere "IASC"), en IFRS (*International Financial Reporting Standards*) indien het de normen betreft die door de IASB in de huidige vorm zijn ontwikkeld. In dit verband zal IFRS 1 met grote waarschijnlijkheid het onderwerp "*First Time Application of International Financial Reporting Standards*" behandelen.

De benaming van de nieuwe internationale normen hebben betrekking op "de financiële verslaggeving", een begrip dat een grotere lading dekt dan het concept "boekhouden". De internationale normering van de IASB is in grotere mate dan de Belgisch algemeen aanvaarde boekhoudregels (*Belgian GAAP* of *Belgian Generally Accepted Accounting Principles*) gericht op het rapporteren naar die personen die in het economisch verkeer economische beslissingen dienen te nemen (i.e. potentiële kapitaalverschaffers, bestaande aandeelhouders en schuldeisers, financiële analisten, de betrokken personeelsleden, leveranciers, cliënten, de overheid en haar instanties, en het brede publiek).

1.2. Interpretaties van internationale normen: SIC/IFRIC

De interpretaties die van belang zijn bij de praktische toepassing van deze internationale normen dragen de naam "SIC" of meer recent "IFRIC". De naam SIC verwijst naar het Comité dat deze interpretaties tot stand brengt (*Standing Interpretation Committee*), en de naam IFRIC verwijst naar de nieuwe naam van dit comité (cf. *infra*, Deel 2, VII.3.).

Zij hebben als doelstelling de toepassing en de internationale vergelijkbaarheid te versterken van jaarrekeningen die zijn opgemaakt conform IAS (in het geval van SIC) en IFRS (in het geval van IFRIC). Net zoals de IFRS worden deze interpretaties van de SIC/IFRIC (hierna kortweg "SICs" en "IFRICs" genoemd) door de IASB goedgekeurd. De financiële staten worden "IAS/IFRS-conform" verklaard indien zij niet alleen conform zijn aan de bestaande IAS/IFRS maar tevens aan de bestaande SICs/IFRICs. Met andere woorden, de interpretaties SIC/IFRIC zijn bindend.

Wat betreft de auditorsverklaring van conformiteit van de financiële staten aan de IFRS kan men tevens verwijzen naar een *exposure draft* (ED) uitgegeven door de IFAC⁽¹⁾.

Het zijn precies deze internationale normen en interpretaties (IAS/IFRS/SICs/IFRICs) die in Europa worden opgelegd door de Verordening (EG) nr. 1606/2002 van het Europees Parlement en de Raad, 19 juli 2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen (PB, L. 243, 11 september 2002, p. 1-4). Deze verordening is van

(1) IFAC, "Reporting on Compliance with International Financial Reporting Standards", ED International Auditing Practice Statement, oktober 2002.

toepassing op de geconsolideerde jaarrekeningen van beursgenoteerde ondernemingen die onder het recht van een lidstaat van de Europese Unie vallen voor elk boekjaar beginnend op of na 1 januari 2005 (cf. *infra* punt 2.).

1.3. IASB werkprogramma

In haar persmededeling van 27 juni 2002⁽¹⁾ heeft de IASB haar nieuwe werkprogramma meegedeeld, zodat de volgende themata worden behandeld:

- *Consolidations (including special purpose entities – SPEs)*
- *Revenue – definition and recognition – and related aspects of liabilities*
- *Convergence on topics on which the IASB believes that a high quality solution is available from existing international and national standards*
 - *Pension accounting*
 - *Income taxes*
 - *Segment reporting*
 - *Revaluations*”.

Verder zal de IASB actief onderzoek verrichten, in samenwerking met andere instanties, over de volgende onderwerpen:

- *The application of international accounting standards to small and medium-sized entities and in emerging economies (the SME project)*
- *Lease accounting*
- *Accounting concepts, including a strategic review of the basic elements of accounting and design work on measurement, focusing initially on impairments*
- *Aspects of accounting for financial instruments*”.

1.4. IAS vorming

In haar persmededeling van 5 april 2002⁽²⁾ verwijst de *International Accounting Standards Committee Foundation* (IASCF) naar het “Globaal IAS/IFRS Training- en Certificeringsprogramma”, operationeel in het derde kwartaal

(1) www.iasb.org.uk

(2) www.iasb.org.uk

van 2003. Volgens deze mededeling zou deze certificatieprocedure, eenmaal operationeel, kunnen leiden tot het behalen van:

- een *certificaat* inzake IAS/IFRS (kennis van en inzicht in de internationale boekhoudnormen);
- een *diploma* inzake IAS/IFRS (toepassing van de internationale boekhoudnormen en behandeling van interpretatievraagstukken).

De kandidaten-examinandi zouden, conform deze mededeling, aan de betrokken examens kunnen deelnemen en dit in de belangrijke Europese steden.

De IASB heeft verder een aantal hulpmiddelen inzake deze kennisverwerving gepubliceerd, waaronder het handboek "*International Accounting Standards 2002*"⁽¹⁾ en de overeenstemmende interactieve cd-rom.

Het IBR levert tevens op het vlak van de permanente vorming een inhoudelijke bijdrage via de organisatie van IAS/IFRS-sessies (cf. *infra*, Deel 2, VIII.1.).

De artikels van het IBR die onderwerpen inzake IAS/IFRS behandelen, worden regelmatig gepubliceerd in de *Periodieke Berichten* van het IBR, na coördinatie door het Redactieteam IAS/IFRS van het IBR en dit onder het voorzitterschap van de heer Pierre ANCLAUX.

2. EUROPESE ASPECTEN

Het toepassen van de internationale standaarden inzake accountancy (IAS/IFRS) bij de opmaak van de geconsolideerde jaarrekening van beursgenoteerde ondernemingen wordt ingevoerd in de lidstaten van de Europese Unie door de Verordening (EG) nr. 1606/2002 van het Europees Parlement en de Raad, 19 juli 2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen (*P.B. L.* 243, 11 september 2002, p. 1-4). De verplichte rapportering onder IAS/IFRS heeft betrekking op die ondernemingen die onder het recht van een lidstaat van de Europese Unie (EU) vallen voor elk boekjaar beginnend vanaf 1 januari 2005. Deze

(1) Copyright IASCF (*International Accounting Standards Committee Foundation*), ISBN 0 905625 97 8 (www.iasb.org.uk)

rapportering onder IAS/IFRS mag worden uitgesteld tot 2007 door ondernemingen die zowel in de EU als op een gereguleerde markt van een derde land beursgenoteerd zijn en die reeds een ander stelsel van internationaal aanvaarde standaarden toepassen voor het opmaken van hun geconsolideerde jaarrekeningen, alsook door ondernemingen waarvan alleen de obligaties zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt van een lidstaat.

De goedgekeurde internationale standaarden moeten, conform art. 3 van deze verordening, in hun totaliteit, in de vorm van een verordening van de Europese Commissie, in de officiële talen van de Gemeenschap worden bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*. Wat de snelle vertaling naar het Nederlands betreft hebben het IAB, het IBR en de CBN een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het Koninklijke NIVRA en de Raad voor de Jaarverslaggeving (RVJ). Hiertoe werd een *review committee* opgericht dat zich in 2002 heeft gebogen over de creatie van een vertaallijst voor kernbegrippen inzake IAS/IFRS en toeziet op de kwaliteit van de Nederlandse vertaling. De output van dit *review committee* werd voor goedkeuring overgemaakt aan de IASB, en zal daarna dienen te worden goedgekeurd door de Europese Commissie. De Nederlandse vertaling wordt verwacht beschikbaar te zijn begin 2003. De CBN werkt tevens aan de vertaling van de internationale boekhoudnormen naar het Frans. Eenmaal de publicaties hiervan in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* een feit zijn, vervallen ook de auteursrechten die de IASB heeft over de IAS/IFRS-normen.

3. NATIONALE ASPECTEN

3.1. IAS/IFRS

De Commissie voor Boekhoudkundige Normen (CBN) heeft als wettelijke opdracht de boekhoudkundige doctrine te ontwikkelen en via adviezen of aanbevelingen de beginselen te bepalen van een regelmatige boekhouding. In de praktijk hanteert de CBN ook de meest gezaghebbende internationale verslaggevingsnormen.

In de context van de ontwikkelingen waarin het Europese jaarrekeningrecht wordt afgestemd op de IAS normen, heeft de CBN de principiële

beleidsbeslissing genomen om haar adviezen af te stemmen op de toepasselijke IAS normen en hun interpretaties, voor zover deze verenigbaar zijn met het geldende Belgische jaarrekeningenrecht. Deze beleids optie heeft tot gevolg dat de IAS normen en hun interpretaties steeds in overweging zullen worden genomen bij de uitwerking van de CBN-adviezen en, indien mogelijk, zullen worden verwerkt in de betrokken adviezen⁽¹⁾.

3.2. Adviezen van de CBN

De adviezen van de CBN worden onmiddellijk na goedkeuring gepubliceerd op de website van het Instituut der Bedrijfsrevisoren⁽²⁾.

Sinds september 2002 is het consulteren van de CBN-adviezen tevens mogelijk op de website van de CBN⁽³⁾.

In 2002 heeft de CBN een advies geformuleerd aangaande:

- De boekhoudkundige verwerking van bepaalde verrichtingen als bedoeld in artikel 677 van het Wetboek van vennootschappen (advies 166/2) (partiële splitsing);
- De boekhoudkundige aspecten van de certificatie van aandelen van handelsvennootschappen (advies 178/1).

3.3. Contactcomité met de CBN

Zoals aangekondigd in het voorgaande jaarverslag (IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 257) richtte de Raad een nieuwe commissie op met de naam "Contactcomité met de Commissie voor Boekhoudkundige Normen". Voorzitter van dit Contactcomité is confrater Hugo VAN PASSEL, vertegenwoordiger van het IBR in de CBN.

In het kader van de adviezen die ze inzake boekhoudrecht geeft, meer bepaald naar aanleiding van de oproep tot commentaar die de CBN over haar ontwerpen van advies lanceerde, wil het Contactcomité het denkwerk van de Raad aanvullen. Dit Contactcomité van het IBR speelt de rol van interface tussen de CBN en het IBR.

(1) CBN, "Beleids- en activiteitsverslag van de CBN – Adviezen", Bulletin nr. 47, mei 2002, p. 29-30.

(2) www.accountancy.be

(3) www.cnc-cbn.be

Het Contactcomité heeft in 2002 de volgende onderwerpen behandeld:

- Vraag van de heer Yves LETERME d.d. 8 januari 2002 aan de Minister van Financiën over de adviezen 126/17 en 126/18 van de CBN betreffende resp. de bepaling van de waarde van verwerving van activa verkregen onder bezwarende titel of gratis en de waarde van verwerving in geval van inbreng in natura;
- Voorontwerp van advies 166/2 van de boekhoudkundige verwerking van bepaalde verrichtingen als bedoeld in artikel 677 van het Wetboek van vennootschappen;
- Voorontwerp van advies 178/1 met betrekking tot de boekhoudkundige aspecten van de certificatie van aandelen van handelsvennootschappen;
- Voorontwerp van advies 179/1 betreffende sommige boekhoudkundige aspecten van de BEVAKs.

3.4. Standpunt van de Raad

Vanaf 1 januari 2005 zijn de internationale normen van de IASB (IAS/IFRS) enkel verplicht bij het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening van beursgenoteerde ondernemingen in Europa. Het toepassen van deze normen op

- de geconsolideerde jaarrekening van niet-beursgenoteerde ondernemingen;
- de statutaire jaarrekening van niet-beursgenoteerde ondernemingen;

is niet voorzien in de huidige stand van zaken.

Er is een tendens tot modernisering van het Belgische boekhoudrecht, waarbij in de toekomst de mogelijkheid zou bestaan om jaarrekeningen die niet onder het toepassingsgebied vallen van de Europese verordening toch conform IAS/IFRS op te stellen. Een aantal voorstellen werden besproken op het Forum 2000 van het revisoraat (cf. IBR, *Opinies en beschouwingen*, nr. 10/2001).

In dit verband steunt de Raad van het IBR de oplossing die erin zou bestaan om de geconsolideerde jaarrekening van elke vennootschap (zelfs de niet-beursgenoteerde) op te stellen en te publiceren conform IAS/IFRS, zoals de Europese verordening dit mogelijk maakt, en is hij van mening

dat het aangewezen is om verder na te denken over de statutaire jaarrekening.

Deze mogelijkheid wordt momenteel bestudeerd in de schoot van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

III. ONDERNEMINGSRAAD: UITGAVE VAN EEN BROCHURE OVER DE IAS/IFRS

Op verzoek van de federaal Minister van Economie, de heer Charles PICQUÉ, werd een werkgroep opgericht, die de opdracht kreeg te voldoen aan de behoeften aan vorming en informatie van de leden van ondernemingsraden inzake de IAS/IFRS-normen.

Deze werkgroep is samengesteld uit leden van het kabinet van de Minister en ook uit vertegenwoordigers van het VBO, UNIZO, de CRB, de UCM, het BIBF, het IAB en het IBR.

Het IBR is vertegenwoordigd door de Voorzitter, de heer L. SWOLFS en de heer C. BALESTRA, Verantwoordelijke Studies en Vorming.

De werkvergaderingen vonden plaats bij de Commissie voor Boekhoudkundige Normen onder het voorzitterschap van de heer J.-P. MAES. Het wetenschappelijk secretariaat werd waargenomen door de heer Y. STERNIERWSKY. De werkzaamheden vonden plaats tussen juni en december 2002.

Het beoogde doel is tweeledig:

- een vereenvoudigde brochure ter beschikking stellen van de leden van ondernemingsraden die niet gespecialiseerd zijn in boekhouding; in de brochure worden de belangrijkste wijzigingen toegelicht die op til staan met betrekking tot de toepassing van de IAS/IFRS-normen voor beursgenoteerde en consoliderende vennootschappen;
- organiseren van een initiatiecursus in de IAS/IFRS-normen die twee en een halve dag zou duren en is bestemd voor ± 200 "opleiders" die de vertegenwoordigde organisaties van de verschillende sociale partners zullen aanwijzen.

In februari 2003 zullen de vormingssessies van start gaan. Kort daarvoor zou de tweetalige brochure moeten verschijnen.

De drie beroepsinstituten hebben nauw samengewerkt om de brochure en het programma van de opleiding samen te stellen.

De Raad is verheugd met dit initiatief van de Minister. Het is een lovenswaardige inspanning om in te spelen op de behoeften aan informatie en vorming van de diverse economische actoren. Bovendien is het nog maar eens een bewijs van het vertrouwen dat wordt gesteld in de boekhoudkundige beroepen en van de erkenning van hun bekwaamheid.

In deze context van toepassing van nieuwe boekhoudkundige normen wordt de *pedagogische* taak van de bedrijfsrevisor bij de ondernemingsraad (art. 151, 3° W. Venn.) uiterst belangrijk.

De Raad herinnert eraan dat de controlenormen inzake de certificatie van de geconsolideerde jaarrekening reeds sinds 1997 voorzien in het gebruik van de internationale normen in de geconsolideerde rekeningen (cf. IRE, *Vademecum*, 2001, p. 508-520).

IV. CONTROLE EN VENNOOTSCHAPSRECHT

1. Werkzaamheden van de "helpdesk"
 - 1.1. Algemeen
 - 1.2. Activiteiten in het afgelopen jaar
2. Nieuwe normen inzake omzetting van een vennootschap
3. *Wet corporate governance* van 2 augustus 2002
4. Wet van 2 mei 2002 betreffende de vzw's, de ivzw's en de stichtingen
5. Controle van de beheersvennootschappen van auteursrechten: wetsontworp
6. Waardering van ondernemingen: technische nota
7. Verschil tussen de Franse en de Nederlandse versie van artikel 138 van het Wetboek van vennootschappen betreffende de alarmbelprocedure
8. Studie aangaande de controle van jaarrekeningen door de commissarissen

1. WERKZAAMHEDEN VAN DE "HELPDESK"

1.1. Algemeen

Zoals vermeld in het Jaarverslag 2001, (p. 28-31), is de Raad in 2001 overgegaan tot de inrichting van een "helpdesk".

Dit initiatief heeft tot doel de confraters daadwerkelijk steun te geven wanneer zij, in het kader van hun professionele activiteiten, worden geconfronteerd met problemen van juridische of technische aard, waarvoor zij elders geen advies kunnen vinden. De coördinatie van de werkzaamheden van de helpdesk is toevertrouwd aan de Juridische dienst van het Instituut, in overleg met de Voorzitter van het IBR. De Juridische dienst staat eveneens in voor een initiële analyse van de gestelde vragen.

Wat de mogelijke vragen van derden betreft, heeft de Raad beslist dat geen antwoord zal worden gegeven op vragen van boekhoudtechnische aard. De helpdesk beperkt zich tot algemene vragen van derden die betrekking hebben op de werking van het revisoraat en zal daarbij, in de mate van het mogelijke, verwijzen naar de reeds beschikbare informatie op de IBR-website.

Het past om in herinnering te brengen dat vragen steeds schriftelijk moeten worden voorgelegd aan de helpdesk, per brief, per fax of via e-mail (helpdesk@ibr-irc.be). De vraagstellers worden verzocht hun vraag zo nauwkeurig mogelijk te omschrijven en tegelijkertijd reeds hun eigen visie te geven met betrekking tot het gestelde probleem.

De helpdesk streeft ernaar om de bedrijfsrevisoren zo goed mogelijk te kunnen helpen bij het vormen van een professioneel standpunt met betrekking tot de ongewone problemen waarmee zij worden geconfronteerd. Er wordt getracht om de antwoorden zo spoedig mogelijk te verstrekken, doch sommige problemen kunnen wat meer tijd vergen alvorens het geschikte antwoord kan worden gegeven.

De door de helpdesk gegeven antwoorden verbinden de Raad niet. Een officieel advies van het IBR kan slechts worden gegeven hetzij door de Raad, hetzij door één van de werkgroepen (o.a. Juridische Commissie, Commissie Controlenormen, enz.).

Het is de bedoeling dat een selectie van de werkzaamheden van de helpdesk in verband met de vragen en antwoorden, die een brede interesse kunnen opwekken, op geregelde tijdstippen zal worden gebundeld en gepubliceerd. In de loop van 2003 zullen deze vragen en antwoorden onder de hoofding *Frequently Asked Questions* (FAQ), Helpdesk van het Extranet worden geplaatst. Daarnaast is er de beslissing genomen om twee bundels uit te geven met als thema respectievelijk de benoeming van de commissaris en de inbreng in natura.

1.2. Activiteiten in het afgelopen jaar

In 2002 zijn een 300-tal vragen aan de helpdesk overgemaakt. In de meeste gevallen kon een antwoord worden verstrekt binnen de twee weken. Het is echter zo dat in ongeveer 20 % meer tijd was vereist.

Niet zoals in 2001 maakten vragen inzake benoeming en ontslag van een commissaris enerzijds en de inbreng in natura en quasi-inbreng anderzijds ook in 2002 de hoofdmoot van alle vragen uit.

Daarnaast heeft de helpdesk heel wat vragen beantwoord inzake het mandaat van de commissaris in een vennootschap in vereffening, het beroepsgeheim en de deontologie van de bedrijfsrevisor, verrichtingen verbonden met het kapitaal en de aandelen, en informatieverstrekking aan de ondernemingsraad.

2. NIEUWE NORMEN INZAKE OMZETTING VAN EEN VENNOOTSCHAP

Op 9 juni 2000 keurde de Raad van het IBR de normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap goed (IBR, *Jaarverslag*, 2000, p. 126). Voorvermelde normen traden in werking op 6 februari 2001, de datum van inwerkingtreding van het Wetboek van vennootschappen. Deze normen hielden reeds rekening met de bepalingen van het nieuwe Wetboek van vennootschappen. Ze zijn samen met het Instituut der Accountants en Belastingconsulenten uitgewerkt, aangezien het om een gemeenschappelijke opdracht voor de bedrijfsrevisor en de accountant gaat.

Op de vergadering van 3 juni 2002 hebben de verenigde Raden van het IBR en het IAB aanpassingen aan deze normen goedgekeurd.

Deze normen dienden immers opnieuw te worden aangepast aan de gewijzigde vennootschapsrechtelijke bepalingen en meer in het bijzonder ingevolge de zogenaamde reparatiewet van 23 januari 2001 (*B.S.* 6 februari 2001).

Op zijn vergadering van 4 oktober 2002 heeft de Raad, na advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, een nieuwe versie van de normen goedgekeurd.

De belangrijkste wijzigingen zijn de volgende:

-
- a. Op het vlak van de omzetting van coöperatieve vennootschappen heeft de reparatiewet een fundamentele wijziging teweeggebracht. Voortaan zullen de normen eveneens toepasselijk zijn op de omzetting van een C.V.O.A. naar een C.V.B.A., hetgeen vroeger niet het geval was (cf. vroegere paragraaf 1.2.2. en de voetnoot);
 - b. De nieuwe paragraaf 1.2.2. sluit een nieuw geval van omzetting voorzien in de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen, zoals gewijzigd door de wet van 2 mei 2002 (*B.S.* 11 december 2002), met name de omzetting van een private stichting in een stichting van openbaar nut, uit het toepassingsgebied;
 - c. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om de tekst te verbeteren:
 - Zo wordt systematisch de term "commissaris-revisor" vervangen door de term "commissaris";
 - De afkortingen en referenties worden gestroomlijnd;
 - Er wordt beslist om het begrip "opdrachtovereenkomst" te vervangen door "opdrachtbrief", aangezien dit de term is die ook in andere normen wordt gehanteerd (bijvoorbeeld normen inzake inbreng in natura – paragraaf 1.2.1.);
 - In de Franse tekst van de normen wordt de terminologie "organe d'administration" vervangen door de terminologie "organe de gestion".

De nieuwe versie van de normen is onmiddellijk in werking getreden.

De tekst van de normen is beschikbaar op het Extranet en in bijlage bij onderhavig jaarverslag.

3. WET CORPORATE GOVERNANCE VAN 2 AUGUSTUS 2002

3.1. Algemeen overzicht van de wet *corporate governance*

Op 23 april 2001 diende de Regering bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsontwerp in betreffende *corporate governance*⁽¹⁾. De Kamer besliste hoorzittingen te houden vanaf oktober 2001 en vatte de debatten aan in januari 2002. De wet werd aangenomen en werd op 2 augustus 2002 door de Koning afgekondigd (hierna genoemd de wet *corporate governance*)⁽²⁾.

De wet *corporate governance* wijzigt het Wetboek van vennootschappen en is toepasbaar voor beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde vennootschappen. De wet bevat bepalingen die de in dit jaarverslag (cf. *supra*, Deel 1, I. 2.) beschreven regels betreffende de onafhankelijkheid van de commissaris verduidelijken en versterken. Sommige bepalingen van de wet worden hierna toegelicht en hebben met name betrekking op de aansprakelijkheid van de bestuurders, het directiecomité, de algemene vergaderingen en belangenconflicten. De wet *corporate governance* bevat bovendien een reeks andere bepalingen waarnaar wordt verwezen⁽³⁾.

3.2. Algemene vergadering

De wet *corporate governance* stelt dat indien er geen commissaris wordt benoemd, iedere vennoot zich door een accountant kan laten *bijstaan*, niet alleen vertegenwoordigen⁽⁴⁾.

(1) Wetsontwerp houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen alsook van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen, *Parl. St. Kamer* 23 april 2001, nr. 1211/001; zie ook: wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van vennootschappen, *Parl. St. Kamer* 26 september 2000, nr. 0879/001; beide documenten zijn te vinden op de website: www.dekamer.be

(2) Wet van 2 augustus 2002 houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen alsook van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen, *B.S.* 22 augustus 2002.

(3) *B.S.* 22 augustus 2002.

(4) Artikel 6 van de wet *corporate governance* houdende wijziging van artikel 166 van het Wetboek van vennootschappen.

Krachtens dezelfde wet kunnen de vennoten eenparig en schriftelijk alle besluiten nemen die tot de bevoegdheid van de algemene vergadering behoren, met uitzondering van die welke bij authentieke akte moeten worden verleden⁽¹⁾.

De wet *corporate governance* stelt dat de statuten van een genoteerde vennootschap kunnen bepalen, volgens de bij wet vastgestelde voorwaarden, dat de aandeelhouders kunnen deelnemen aan de algemene vergadering en er hun stemrecht uitoefenen met betrekking tot de aandelen waarvan zij houder zijn op het ogenblik van de registratie, zelfs indien dit aantal verschilt van het aantal aandelen dat zij bezitten op de dag van de vergadering⁽²⁾. In dit laatste geval voorziet de wet in specifieke oproepingstermijnen, met bijzondere regels voor de genoteerde vennootschappen⁽³⁾.

3.3. Maatschappelijk kapitaal

De wet *corporate governance* bepaalt dat het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap volledig en, niettegenstaande enig andersluidend beding, onvoorwaardelijk geplaatst moet zijn⁽⁴⁾.

3.4. Adviserende comités – auditcomités

Krachtens de wet *corporate governance* kan de raad van bestuur in zijn midden en onder zijn verantwoordelijkheid één of meer adviserende comités oprichten. Hij omschrijft hun samenstelling en hun opdrachten⁽⁵⁾. Deze bepaling maakt het meer bepaald mogelijk auditcomités⁽⁶⁾, bezoldigingscomités of benoemingscomités op te richten.

(1) Artikel 20 van de wet *corporate governance* houdende wijziging van artikel 382 van het Wetboek van vennootschappen betreffende de coöperatieve vennootschappen.

(2) Artikel 40 van de wet *corporate governance* houdende wijziging van artikel 536 van het Wetboek van vennootschappen.

(3) Artikel 38 van de wet *corporate governance* houdende wijziging van artikel 535 van het Wetboek van vennootschappen.

(4) Artikel 8 van de wet *corporate governance* houdende wijziging van artikel 216 van het Wetboek van vennootschappen betreffende de B.V.B.A.'s; artikel 22 houdende wijziging van artikel 393 van het Wetboek van vennootschappen betreffende de C.V.B.A.'s; artikel 25 houdende wijziging van artikel 441 van het Wetboek van vennootschappen betreffende de N.V.'s.

(5) Artikel 30 van de wet *corporate governance* houdende wijziging van artikel 522, §1 van het Wetboek van vennootschappen.

(6) Betreffende de rol van de auditcomités inzake de onafhankelijkheid van de commissaris, zie ook *supra*, Deel 1, I.2.

3.5. Directiecomité

De wet *corporate governance* bepaalt dat de statuten de raad van bestuur kunnen toestaan zijn bestuursbevoegdheden volledig of gedeeltelijk over te dragen aan een directiecomité⁽¹⁾. De raad van bestuur mag het algemeen beleid van de vennootschap echter niet overdragen en moet de controle over het beheer uitoefenen. Vennootschappen zijn niet gehouden een directiecomité op te richten.

Voor het geval waarin de raad van bestuur beslist zijn bestuursbevoegdheden over te dragen aan een directiecomité, bevat de wet bepalingen over, onder meer, de samenstelling, de aansprakelijkheid van de leden van het directiecomité en de situaties van belangenconflict.

Vennootschappen die al een beheersorgaan hebben dat ze "directiecomité" noemen, hebben vanaf de publicatie van de wet⁽²⁾ één jaar de tijd om zich te schikken naar de nieuwe bepalingen.

Doen ze dat niet, dan worden de niet aangepaste directiecomités automatisch opgeheven⁽³⁾.

3.6. Belangenconflict

Het Wetboek van vennootschappen bevatte regels inzake belangenconflicten die toepasbaar waren op de volgende situaties: (a) een bestuurder heeft een belang van vermogensrechtelijke aard dat strijdig is met een beslissing of een verrichting die tot de bevoegdheid behoort van de raad van bestuur⁽⁴⁾; (b) een beslissing die tot de bevoegdheid van de raad van bestuur van een beursgenoteerde vennootschap behoort, riskeert een vermogensrechtelijk voordeel te creëren voor een aandeelhouder met een doorslaggevende of belangrijke invloed op de benoeming van de bestuurders van deze vennootschap⁽⁵⁾.

De wet *corporate governance* past de regels inzake belangenconflicten aan en breidt ze uit tot de leden van het directiecomité. Tevens vervangt de

(1) Artikel 33 van de wet *corporate governance* tot invoeging van artikel 524bis in het Wetboek van vennootschappen.

(2) De wet verscheen in het *Belgisch Staatsblad* op 22 augustus 2002.

(3) Artikel 54 van de wet *corporate governance*.

(4) Artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen.

(5) Artikel 524 van het Wetboek van vennootschappen.

wet de bepalingen van artikel 524 van het Wetboek van vennootschappen betreffende de hoofdaandeelhouder door bepalingen betreffende de intra-groepsverrichtingen en wordt de notie van onafhankelijk bestuurder ingevoerd.

3.7. Aansprakelijkheid van bestuurders, zaakvoerders en leden van het directiecomité

De wet *corporate governance* bepaalt dat de rechtspersonen die worden benoemd tot bestuurder, zaakvoerder of lid van het directiecomité een natuurlijke persoon als vertegenwoordiger moeten aanstellen⁽¹⁾. Hij zal persoonlijk en hoofdelijk dezelfde burgerrechtelijke en strafrechtelijke verantwoordelijkheid dragen als de rechtspersoon die hij vertegenwoordigt, in tegenstelling tot de huidige situatie. De rechtspersoon kan ervoor kiezen om zijn vertegenwoordiger aan te stellen onder zijn vennoten, zaakvoerders, bestuurders en werknemers. De rechtspersoon kan zijn vertegenwoordiger alleen vervangen indien hij tegelijk een opvolger benoemt.

3.8. Commanditaire vennootschap op aandelen

Voor de commanditaire vennootschappen op aandelen bepaalt het Wetboek van vennootschappen dat de vennootschap, behoudens andersluidende bepaling, ophoudt te bestaan bij het overlijden van de zaakvoerder.

Krachtens het Wetboek kunnen de commissarissen, behoudens andersluidende bepalingen in de statuten, in geval van overlijden, wettelijke onbekwaamheid of verhinderdheid van de zaakvoerder, een bewindvoerder, die al dan niet een vennoot is, benoemen om de dringende zaken van louter beheer te verrichten totdat de algemene vergadering bijeenkomt.

De wet *corporate governance* vervangt deze bepaling door een regel die aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel de bevoegdheid verleent een bewindvoerder te benoemen, op verzoek van gelijk welke belanghebbende, behoudens andersluidende bepaling in de statuten⁽²⁾.

(1) Artikel 37 van de wet *corporate governance* houdende wijziging van artikel 529 van het Wetboek van vennootschappen.

(2) Artikel 46 van de wet *corporate governance* houdende wijziging van artikel 660, tweede lid van het Wetboek van vennootschappen.

3.9. Openbaarmaking van belangrijke deelnemingen

De wet *corporate governance* wijzigd de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurse genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnamesaanbiedingen, met betrekking tot de verplichtingen inzake informatie van de aandeelhouders ten aanzien van de CBF.

Bovendien bepaalt de wet dat bij openbaarmaking van het advies van de CBF volgens hetwelk de kennisgeving van een aandeelhouder niet conform is aan de reglementering, de aan de bedoelde effecten verbonden stemrechten worden geschorst gedurende één jaar vanaf vornoemde openbaarmaking, tenzij de voorzitter van de rechtbank van koophandel een vonnis velt betreffende de opschorting van de uitoefening van de stemrechten verbonden aan de in het advies van de CBF vermelde effecten⁽¹⁾.

3.10. Inwerkingtreding en overgangsmaatregelen

De artikelen 4 en 5 van de wet betreffende de onafhankelijkheid van de commissaris zullen in werking treden op een door de Koning te bepalen datum. Op 31 december 2002 waren beide artikelen nog niet van kracht geworden.

De overige bepalingen van de wet *corporate governance* zijn op 1 september 2002 in werking getreden.

Vennootschappen waarbinnen er op 1 september 2002 een bestuursorgaan is ingesteld dat de benaming directiecomité draagt, moeten zich per 22 augustus 2003 schikken naar de nieuwe bepalingen van het Wetboek van vennootschappen betreffende het directiecomité⁽²⁾.

De bepalingen van het nieuwe artikel 524 van het Wetboek van vennootschappen over de intragroepsverrichtingen zijn voor het eerst van toepassing op de boekjaren die ingaan na 31 december 2003. Artikel 524, §4, tweede lid, 1°, van hetzelfde Wetboek betreffende het eerste criterium inzake de onafhankelijke bestuurders (wachterperiode van twee jaar van de onafhankelijke bestuurders), is niet van toepassing op de benoeming van de eerste onafhankelijke bestuurders⁽³⁾.

(1) Artikel 52 van de wet *corporate governance* houdende wijziging van artikel 10 van de wet van 2 maart 1989.

(2) Artikel 54 van de wet *corporate governance*.

(3) Artikel 53 van de wet *corporate governance*.

4. WET VAN 2 MEI 2002 BETREFFENDE DE VZW'S, DE IVZW'S EN DE STICHTINGEN

4.1. Algemeenheden

De wet van 2 mei 2002 betreffende de vzw's, de ivzw's en de stichtingen brengt ingrijpende wijzigingen aan in de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend (B.S. 1 juli 1921). De wet van 25 oktober 1919 betreffende de internationale verenigingen wordt opgeheven. Bovendien wordt een nieuw juridisch vehikel gecreëerd in de vorm van de "privaatrechtelijke stichting" die, voor zover sommige criteria zijn vervuld, kan worden omschreven als zijnde "van openbaar nut" (art. 27, derde en vierde lid). Dit vehikel is onder meer het Belgische alternatief op het Nederlandse "*administratiekantoor*", dat de vlotte uitvoering toelaat van de controle van het kapitaal en van het stemrecht via het certificeren van effecten.

Voortaan worden de bepalingen betreffende de Belgische verenigingen zonder winstoogmerk (art. 1 tot 26^{septies}), de buitenlandse verenigingen zonder winstoogmerk (art. 26^{octies}), de stichtingen van openbaar nut en de private stichtingen (art. 27 tot 44), de buitenlandse stichtingen (art. 45), de internationale verenigingen zonder winstoogmerk (art. 46 tot 57) en de buitenlandse internationale verenigingen zonder winstoogmerk (art. 58) in één enkele wet samengebracht.

4.2. Inwerkingtreding

Op 11 december 2002⁽¹⁾ verscheen in het *Belgisch Staatsblad* de wet van 2 mei 2002 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen.

De inwerkingtreding van die wet (artikelen 66 en 63) is onderworpen aan de publicatie in het *Belgisch Staatsblad* van de uitvoeringsbesluiten⁽²⁾.

(1) Op 18 oktober 2002 werd de nieuwe wet voor het eerst gepubliceerd. Op 19 oktober 2002 verscheen een erratum betreffende de Nederlandse tekst van artikel 66. Een nieuwe publicatie van de volledige tekst heeft plaatsgevonden in het *Belgisch Staatsblad* van 11 december 2002.

(2) Het koninklijk besluit moet onder meer de volgende zaken regelen: de openbaarmaking van akten en documenten, het dossier dat op de griffie wordt bijgehouden en de

...

Bijgevolg zal de wet van kracht worden op de eerste dag van de tweede maand volgend op de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van het koninklijk besluit tot uitvoering van deze wet; men verwacht dat dit de komende maanden zal gebeuren.

Verenigingen die vóór deze datum werden opgericht, zullen zich naar de nieuwe bepalingen moeten schikken binnen een minimumtermijn van één jaar en een maximumtermijn van vijf jaar (te bepalen bij koninklijk besluit in functie van de categorieën verenigingen).

4.3. Mandaat van commissaris

4.3.1. Benoeming

De benoeming van één of meer commissarissen, die lid zijn van het IBR, wordt verplicht gesteld voor de stichtingen (art. 37, §5 van de gewijzigde wet van 27 juni 1921), de Belgische vzw's (art. 17, §5) en de buitenlandse vzw's met ten minste¹⁾ één centrum van werkzaamheden in België (art. 26*octies*, §3), alsook voor de ivzw's (internationale verenigingen zonder winstoogmerk, art. 53 §5).

Deze benoeming is verplicht wanneer bij het afsluiten van het boekjaar sommige drempels worden overschreden. Deze drempels kunnen worden gekoppeld aan de index van de consumptieprijzen en hebben betrekking op de omvang van de inkomsten, het balanstotaal en het aantal tewerkgestelde werknemers. De benoeming is verplicht zodra het jaarlijks gemiddelde van de tewerkgestelde werknemers, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, meer dan 100 eenheden bedraagt (cf. *infra* punt 4.4.2.).

4.3.2. Opdracht

Over de opdracht van de commissaris bevat de wet geen precieze gegevens, met uitzondering van het algemeen kader "de controle van de financiële

...
gegevens die door de NBB moeten worden verstrekt, de door de NBB bij te houden algemene en anonieme statistieken, de publicaties in het *B.S.*, het neerleggen van de jaarrekening, het consigneren van de activa, de termijnen voor het wijzigen van de statuten, het wijzigen van de nummering van de artikels. Bovendien moet de Koning de terminologie in overeenstemming brengen met de andere wetten.

(1) Indien meerdere centra van werkzaamheden in België zijn gevestigd, worden alle centra als één vzw beschouwd voor het berekenen van de drempels en het benoemen van de commissaris (art. 26*octies*, §3).

toestand, van de jaarrekening en van de regelmatigheid in het licht van de wet en van de statuten, van de verrichtingen die in de jaarrekening moeten worden vastgesteld" (art. 17, §5). De duur van het mandaat wordt niet vastgesteld, maar er wordt wel bepaald dat de algemene vergadering van de vzw (door het bestuursorgaan voor de ivzw en stichting) een commissaris benoemt onder de leden, natuurlijke personen of rechtspersonen, van het IBR.

4.3.3. Standpunt van de Raad

De Raad betreurt dat de wetgever geen minimale wettelijke zekerheid heeft voorzien o.a. met betrekking tot de onderzoeksbevoegdheid en de duur van het mandaat, evenals andere desbetreffende bepalingen uit het Wetboek van vennootschappen.

De Raad beveelt de leden, die de functie van commissaris in een vzw, een ivzw of een stichting opnemen, aan om verduidelijkingen in de opdrachtbrief op te nemen.

4.4. Belangrijkste nieuwe bepalingen

De belangrijkste vernieuwingen voor de vzw's hebben betrekking op de boekhouding en de jaarrekening, alsook op de grotere transparantie die hun wordt opgelegd.

4.4.1. Transparantie en openbaarmaking

Artikel 26^{novies} regelt voor de Belgische vzw's⁽¹⁾ de nieuwe verplichting om een "dossier" in te dienen, dat moet worden bijgehouden en dat elke belanghebbende kan raadplegen of waarvan hij een kopie kan krijgen (op zijn kosten). Dit dossier wordt bewaard op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement waar de zetel van de vereniging is gevestigd.

(1) Een vereenvoudigd dossier is voorzien voor de buitenlandse verenigingen met een centrum van werkzaamheden in België (art. 26^{novies}); zijn er meerdere centra, dan volstaat het slechts één dossier in te dienen.

Voor de stichtingen wordt verwezen naar een "dossier" zoals gedefinieerd in een art. 31, §1, dat voorkomt in de tekst die in het Parlement werd goedgekeurd, maar dat verdwenen is (samen met de artikelen 30 en 32) in de versie die in het *Belgisch Staatsblad* werd gepubliceerd op 18 oktober 2002.

Voor de ivzw's voorziet art. 51, §1 in een gelijkaardige bepaling.

Met betrekking tot de ivzw's bestaat er een soortgelijke bepaling in artikel 51, §1.

Dit dossier moet ten minste de volgende stukken bevatten:

1° de statuten van de vereniging;

2° de akten betreffende de benoeming of de ambtsbeëindiging van de bestuurders, van de personen aan wie het dagelijks bestuur is opgedragen, van de personen gemachtigd om de vereniging te vertegenwoordigen en van de commissarissen;

3° een kopie van het register van de leden;

4° de beslissingen betreffende de nietigheid of de ontbinding van de vereniging, de vereffening ervan en de benoeming en de ambtsbeëindiging van de vereffenaars, bedoeld in artikel 23, eerste lid; de rechterlijke beslissingen moeten slechts bij het dossier worden gevoegd als zij in kracht van gewijsde zijn gegaan of uitvoerbaar zijn bij voorraad;

5° de jaarrekening van de vereniging, opgemaakt overeenkomstig artikel 17;

6° de wijzigingen in de in 1°, 2°, 4° en 5°, bedoelde akten, stukken en beslissingen;

7° de gecoördineerde tekst van de statuten na de wijzigingen ervan".

Het is interessant om vast te stellen dat de akte van benoeming van de commissaris deel uitmaakt van het dossier (2°) en dat punt 5° verwijst naar artikel 17, §5, waarin het optreden van de commissaris wordt geregeld.

4.4.2. Boekhouding en jaarrekening

De bepalingen van de nieuwe wet die de aandacht van de Raad trekken, zijn de verplichtingen die aan de vzw's worden opgelegd inzake hun boekhouding en jaarrekening (vooral art. 27 van de wet van 2 mei 2002 tot vervanging van art. 17 van de wet van 27 juni 1921).

De wet voorziet in verplichtingen inzake de boekhouding en de controle die verschillend zijn naargelang van het totaal van de inkomsten, de balans en het aantal werknemers.

De nieuwe wet staat de kleine vzw's toe een vereenvoudigde boekhouding bij te houden die ten minste betrekking heeft op de mutaties in constant geld of op rekeningen, overeenkomstig een model dat bij koninklijk besluit zal worden vastgesteld. Deze vzw's zullen bijgevolg niet onderworpen zijn aan de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de onder-

nemingen. Elk jaar en uiterlijk zes maanden na de datum van afsluiting van het boekjaar, moet de raad van bestuur niettemin de jaarrekening van het afgelopen boekjaar en de begroting voor het volgende boekjaar ter goedkeuring voorleggen aan de algemene vergadering.

De *grote vzw's*, die bij het afsluiten van het maatschappelijk boekjaar ten minste twee van de volgende drie criteria overschrijden:

- 1° het equivalent, gemiddeld over het jaar, van 5 voltijdse werknemers ingeschreven in het personeelsregister;
- 2° in totaal 250.000 EUR aan andere dan uitzonderlijke ontvangsten, exclusief de B.T.W.;
- 3° balanstotaal van 1.000.000 EUR⁽¹⁾,

moeten hun boekhouding bijhouden en hun jaarrekening opstellen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen; dit betekent dat ze net als de handelsvennootschappen een volledige boekhouding moeten bijhouden.

Deze grote vzw's moeten hun jaarrekening indienen bij de Nationale Bank van België binnen de dertig dagen na de goedkeuring door de algemene vergadering. Overeenkomstig nog vast te stellen modaliteiten zal de Balanscentrale hiervan kennis geven aan de griffie van de rechtbank waar het "dossier" wordt bijgehouden.

Naar het voorbeeld van de grote vzw's moeten de *heel grote vzw's* hun boekhouding bijhouden krachtens de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen. Zij moeten ook hun jaarrekening neerleggen bij de NBB.

Bovendien moeten de heel grote vzw's één of meer commissarissen belasten niet alleen met de controle van de financiële toestand en van de jaarrekening, maar ook met de regelmatigheid, in het licht van de wet en de statuten, van de verrichtingen die in de jaarrekening moeten worden vastgesteld.

Net als bij de handelsvennootschappen komt het de algemene vergadering van de vzw toe onder de leden, natuurlijke personen of rechtspersonen, van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, de commissaris te benoemen,

(1) Het is interessant om op te merken dat de wet rekening houdt met het criterium van de balans, terwijl kleine vzw's niet gehouden zijn een balans op te maken.

af te zetten en zijn vergoeding te bepalen. Tevens beraadslaagt de algemene vergadering over de aan te commissarissen te verlenen kwijting (artikel 4 van de gewijzigde wet van 27 juni 1921).

Een vzw wordt beschouwd als zijnde heel groot, zodra het jaarlijks gemiddelde van het aantal tewerkgestelde werknemers, uitgedrukt in voltijdse equivalenten, meer dan 100 bedraagt of wanneer de vereniging bij het afsluiten van het boekjaar de hierna vastgestelde cijfers overschrijdt voor ten minste twee van de volgende drie criteria:

- 1° het equivalent, gemiddeld over het jaar, van 50 voltijdse werknemers ingeschreven in het personeelsregister;
- 2° in totaal 6.250.000 EUR aan andere dan uitzonderlijke ontvangsten, exclusief de B.T.W.;
- 3° een balanstotaal van 3.125.000 EUR.

4.4.3. Bijzondere sectoren

Bovendien "blijven de verenigingen die wegens de aard van hun hoofdactiviteit onderworpen zijn aan bijzondere, uit een wetgeving of een overheidsreglementering voortvloeiende regels betreffende het houden van hun boekhouding en betreffende hun jaarrekening, aan die regels onderworpen voor zover die regels ten minste gelijkwaardig zijn aan die bepaald op grond van deze wet" (art. 17, §4 van de gewijzigde wet van 27 juni 1921). Het is de taak van het beheersorgaan te beoordelen in welke mate de vereniging aan dit criterium beantwoordt.

4.5. Publicaties van het IBR betreffende de niet-commerciële sector

In 2002 werd de laatste hand gelegd aan de publicaties betreffende de werkzaamheden van de IBR werkgroep "Accounting en auditing in de publieke en non-profit sector". Een brochure gewijd aan de boekhouding en een andere aan de audit in de niet-commerciële sector werden naar de leden gestuurd.

4.6. Opdracht toevertrouwd aan de CBN

Op verzoek van de Minister van Justitie bereidt de CBN een voorontwerp van koninklijk besluit voor waarin de boekhoudkundige verplichtingen

worden vastgesteld die de wet van 2 mei 2002 oplegt aan de vzw's, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen. De werkzaamheden worden verricht door een werkgroep onder het voorzitterschap van de heer J.-P. MAES. Drie confraters vertegenwoordigen het beroep in de werkgroep: de heren J. CHRISTIAENS, A. KJESSE en J.-L. SERVAIS.

Teneinde de hervorming te begeleiden en te vergemakkelijken werd op initiatief van het Ministerie van Justitie, een project van publicatie gestart dat zowel theoretisch als praktisch is. Op initiatief van de CBN werden de drie boekhoudkundige instituten (IBR, BIBF en IAB) uitgenodigd om mee te werken aan het opstellen van de brochure. De voltooiing van de brochure zou moeten samenvallen met de publicatie van het koninklijk besluit.

5. CONTROLE VAN DE BEHEERSVENNOOTSCHAPPEN VAN AUTEURSRECHTEN: WETSONTWERP

In 2002 werd het IBR om advies gevraagd inzake het voorontwerp van wet van 10 december 2001 tot wijziging van de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten. De wijziging betreft de controle van de beheersvennootschappen van rechten.

Deze beheersvennootschappen innen of verdelen de auteursrechten en naburige rechten voor rekening van de rechthebbenden. De artikelen 65 tot 78 van de wet van 30 juni 1994 (Hoofdstuk VII) betreffen de beheersvennootschappen.

Artikel 68 van de wet van 30 juni 1994 schrijft voor dat de controle op de beheersvennootschappen wordt uitgeoefend door een commissaris, benoemd op dezelfde wijze als bij de naamloze vennootschappen. Artikel 69 omschrijft het voorwerp van de opdracht van de commissaris. Aangezien de beheersvennootschappen tot doel hebben de auteursrechten en naburige rechten in te zamelen en die te verdelen onder de rechthebbenden overeenkomstig de door de algemene vergadering aangenomen regels, wordt over de aanwending van deze rechten jaarlijks een bijzonder verslag opgemaakt door de commissaris.

De nieuwe bepalingen beogen de samenwerking tussen het orgaan van controle (voortaan de Controledienst, voorheen de vertegenwoordiger van

de Minister) en de commissarissen te versterken. Volgens de memorie van toelichting, zijn deze bepalingen geïnspireerd op de artikelen 50 en volgende van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen.

De Raad heeft de bepalingen inzake de controle door de commissaris van bovenvermeld voorontwerp van wet grondig bekeken en een voorstel van aanpassingen uitgebracht.

Het voorontwerp van wet d.d. 19 juli 2002 houdt rekening met bepaalde opmerkingen van de Raad. Op 4 december 2002 organiseerde de Minister van Economische Zaken bij de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven een rondetafelconferentie met vertegenwoordigers van de beheersvennootschappen en andere betrokken actoren. Het IBR was vertegenwoordigd en kon er zijn opmerkingen tot uitdrukking brengen.

De krachtlijnen van de bepalingen van het wetsontwerp inzake de controle door de commissaris zijn als volgt:

- benoeming van een commissaris in beheersvennootschappen;
- kennisgevingsplicht door het IBR aan de Controledienst van tuchtbeslissingen genomen tegen een bedrijfsrevisor wegens tekortkomingen in de uitoefening van zijn mandaat van commissaris;
- informatieplicht van de beheersvennootschap aan de Controledienst inzake het ontslag van de commissaris;
- omschrijving van de opdracht van de commissaris geïnspireerd op artikel 55 van de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen.

6. WAARDERING VAN ONDERNEMINGEN: TECHNISCHE NOTA

De werkgroep Waardering van ondernemingen, samengesteld uit de confraters J.-M. BOES, B. CLAEYS, M. GRIGNARD, T. LEJUSTE, L. OSTYN onder het voorzitterschap van L. DE PUYSELEYR, heeft de problematiek behandeld van de tussenkomst van de bedrijfsrevisor in geval van waardering van ondernemingen.

De problematiek van de waardering van ondernemingen werd door de werkgroep behandeld vanuit een technisch, juridisch en economisch perspectief.

De technische nota belicht de bedrijfseconomische aspecten van de waarderingsproblematiek en maakt het voorwerp uit van een brochure in de reeks "Studies IBR" (publicatie voorjaar 2003).

Het eerste gedeelte van de brochure zal de volgende topics omvatten:

- inleidende beschouwingen met betrekking tot de waardebepaling van een onderneming;
- algemene beschouwingen in verband met de tussenkomst van een bedrijfsrevisor bij een waardebepaling;
- bijzonderheden in verband met het boekhoudkundig onderzoek;
- analyse van de meest voorkomende waarderingsmethoden.

Het tweede gedeelte van de brochure zal een model van minimumverslag bij de waarderingsopdracht bevatten, met bijzondere aandacht voor de volgende aspecten:

- de opdracht;
- de identificatie van de betrokken vennootschap;
- de reikwijdte van de controles en de conclusies daaruit;
- de gegrondheid van de toegepaste waarderingsmethoden;
- de bijkomende elementen voor het verslag in geval van gedwongen verkoop van effecten (art. 513 W. Venn.).

7. VERSCHIL TUSSEN DE FRANSE EN NEDERLANDSE VERSIE VAN ARTIKEL 138 VAN HET WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN BETREFFENDE DE ALARMBELPROCEDURE

De Programmawet van 2 augustus 2002 (B.S. 29 augustus 2002) heeft formele wijzigingen aan een tiental artikelen van het Wetboek van vennootschappen aangebracht.

De Raad van het IBR betreurt evenwel dat in het kader van voorvermelde Programmawet het verschil tussen de Nederlandse en de Franse

tekst van artikel 138, vierde lid van het Wetboek van vennootschappen niet is aangepast.

Dit artikel betreft de alarmbelprocedure bij ondernemingen in moeilijkheden die is ingevoerd door de wet van 17 juli 1997 betreffende het gerechtelijk akkoord.

De differentiatie bestaat in het feit dat de zinsnede *"of indien ze oordelen dat de maatregelen de continuïteit in de bedrijfsuitoefening niet kunnen vrijwaren gedurende een redelijke termijn"* in de Nederlandse tekst is opgenomen maar ontbreekt in de Franse tekst van voorvermeld artikel.

Het gaat hier duidelijk om een vergetelheid van de wetgever, aangezien er vóór de codificatie door het Wetboek van vennootschappen wel uniformiteit was tussen de Nederlandse en de Franse tekst van voorvermeld artikel.

De Raad zal de nodige stappen zetten om de uniformiteit tussen de Nederlandse en de Franse tekst van artikel 138, vierde lid van het Wetboek van vennootschappen bij de eerstkomende reparatie- of programma-wet te laten bewerkstelligen.

In afwachting vestigt de Raad de aandacht van de leden op het feit dat er bij de uitoefening van hun activiteiten niettemin rekening dient te worden gehouden met voorvermelde zinsnede, ook al bestaat ze (op dit moment) enkel in de Nederlandse versie.

8. STUDIE AANGAANDE DE CONTROLE VAN JAARREKENINGEN DOOR DE COMMISSARISSEN

In mei 2002 maakte het handelsinformatiebedrijf GRAYDON een studie bekend aangaande de controle van jaarrekeningen door de commissaris (zie Persbericht Graydon, 16 mei 2002).

GRAYDON telde in 2000 14.126 Belgische vennootschappen met een commissaris, tegenover 13.394 in 1997.

Uit het cijfermateriaal dat in deze studie vervat is, blijkt dat van de 14.126 Belgische vennootschappen met een commissaris er slechts 873 af

6,2 % geen goedkeurende verklaring over de jaarrekening 2000 hebben gekregen (zie p. 109 voor een grafische voorstelling)¹⁾.

Volgens de studie zou het volume "negatieve opmerkingen" van jaar tot jaar verminderen. Met "negatieve opmerkingen" worden bedoeld de verklaringen met voorbehoud, de onthoudende verklaringen en de afkeurende verklaringen.

Over het boekjaar 1997 bedroeg het totaal aantal verklaringen met voorbehoud, onthoudende verklaringen en afkeurende verklaringen nog 1.103 of 8,2 % van het totaal; over 1998 waren dat er 956 of 7,1 % van het totaal en in 1999 bedroeg het aantal 976 of 7,2 %.

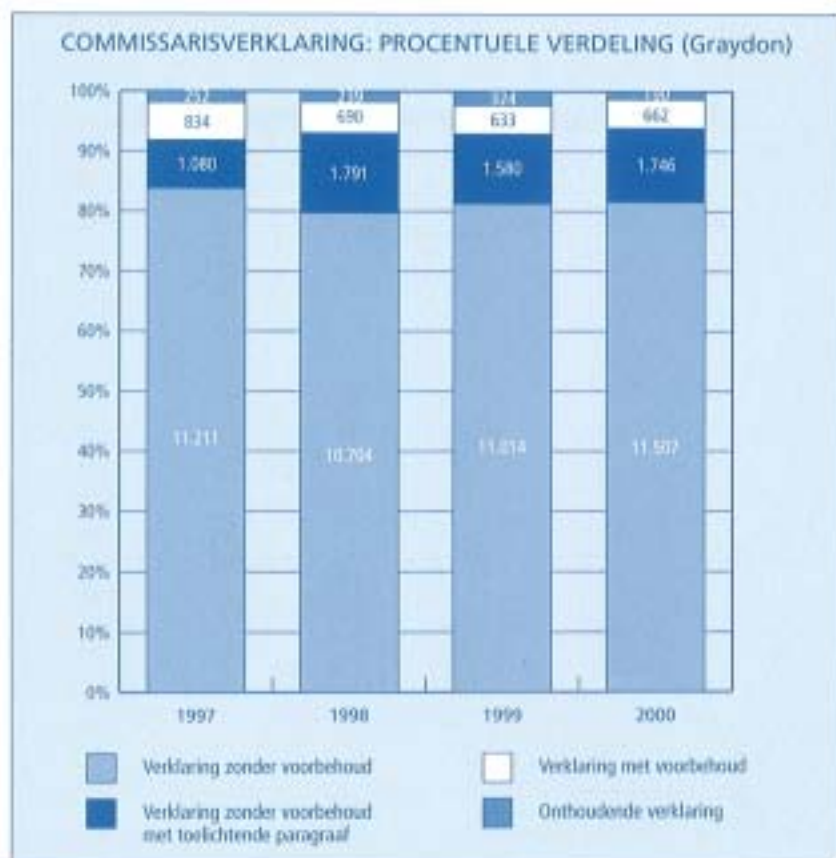
Hieruit leidt de studie af dat uit de verslagen van de commissarissen blijkt dat de boekhouding van de grote bedrijven jaar na jaar beter gebeurt.

De GRAYDON-studie trekt eveneens een parallel tussen de afkeurende of onthoudende verklaringen van de commissaris en de toenemende kans op een nakend faillissement (zie p. 110 voor een grafische voorstelling)²⁾.

In dit verband wordt erop gewezen dat vennootschappen waar een verslag met een afkeurende verklaring werd opgesteld een sterk verhoogd risico hebben op een faillissement (voor 1999 gaat 44 % van de vennootschappen met een afkeurende verklaring failliet).

Ook in vennootschappen waar een onthoudende verklaring werd uitgebracht is er een verhoogd risico op een faillissement (faillissement in 8,9 % van de gevallen in 2000). Het faillissementspercentage van vennootschappen met een verklaring met voorbehoud loopt in 2000 op tot 1,8 %. In gevallen waar de commissaris ervan uitgaat dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van het vermogen en de financiële toestand van het bedrijf, en dus een verklaring zonder voorbehoud afgeeft, blijkt, althans volgens de studie, het faillissementspercentage zeer laag te zijn, met name 0,15 % of 18 faillissementen op een totaal van 11.507.

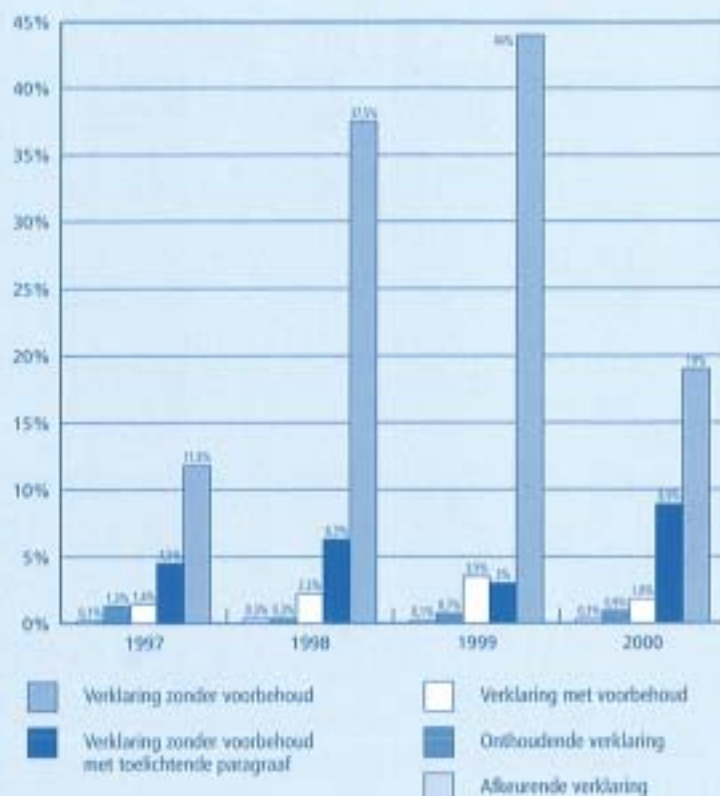
- (1) In de grafische voorstelling zijn de afkeurende verklaringen niet opgenomen; ze bedragen voor de jaren 1997, 1998, 1999 en 2000 respectievelijk 17, 27, 19 en 21.
- (2) Bij de lezing van de grafiek met de faillissementspercentages dient rekening te worden gehouden met het feit dat bedrijven met een balans van het boekjaar 2000 en 1999 in de nabije toekomst nog kunnen failliet worden verklaard, aldus Graydon.

De conclusie van de GRAYDON-studie is dat voor het bepalen van de leefbaarheid van een bedrijf, het commissarisverslag een aandachtspunt is: *"De evolutie van bedrijven met een onthoudende of afkeurende verklaring dient met oplettendheid gevolgd te worden. Een negatieve opmerking van de commissaris is vaak de voorbode van een nakend faillissement".*

Volgens de Raad illustreert de GRAYDON-analyse dat terdege belang wordt gehecht aan de inhoud van de commissarisverklaring. De Raad is van oordeel dat dit de rol die de commissaris opneemt in de socio-economische wereld onderstreept en kan zich hierover alleen maar verheugen.

FAILLISEMENTSPERCENTAGE PER VERKLARING (Graydon)

II

Deel 2

WERKING VAN
ONZENSTELLINGEN

I. WETTELIJKE ORGANEN

1. ALGEMENE VERGADERINGEN

- 1.1. Gewone algemene vergadering van de leden
- 1.2. Vereniging van de stagiairs

2. DE RAAD EN HET UITVOEREND COMITÉ

- 2.1. Werkzaamheden van de Raad en het Uitvoerend Comité
- 2.2. Toegang tot het beroep voor natuurlijke personen
- 2.3. Register der leden
- 2.4. Lijst van de erebedrijfsrevisoren
- 2.5. Cel Wetgeving

3. TUCHT

- 3.1. Samenstelling van de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep
- 3.2. Tuchtdossiers behandeld in 2002
- 3.3. Cijfermateriaal

4. STAGECOMMISSIE

- 4.1. Samenstelling
- 4.2. Promoten van de toegang tot het beroep
- 4.3. Contacten met het IAB
- 4.4. Werkzaamheden van de "Subcommissie Examens"
- 4.5. Goedkeuring van de stageovereenkomsten
- 4.6. Weigering tot goedkeuring van een stagemeester
- 4.7. Vermindering en verlenging van de stageduur
- 4.8. Wijzigingen tijdens de stage
- 4.9. Toelatingsexamen tot de stage
- 4.10. Stage-examens
- 4.11. Bekwaamheidsexamen 2002 (twee zittijden)
- 4.12. Evolutie van het aantal stagiairs gedurende 2002
- 4.13. Dankbetuigingen
- 4.14. Vereniging van de stagiairs
- 4.15. Vergadering met de stageprofessoren die de toelatingsexamens tot de stage opstellen en verbeteren
- 4.16. Informatieavond over het bekwaamheidsexamen
- 4.17. Beslissingen van de Stagecommissie
- 4.18. Tucht

1. ALGEMENE VERGADERINGEN

1.1. Gewone algemene vergadering van de leden

1.1.1. Algemene vergadering van 26 april 2002

De gewone algemene vergadering van de leden werd, overeenkomstig artikel 9 van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement, gehouden op vrijdag 26 april 2002 te Brussel. Ze werd bijgewoond door 135 leden-natuurlijke personen en 54 leden-rechtspersonen. Tevens werden 73 leden vertegenwoordigd bij volmacht.

De vergadering bewaarde een minuut stilte ter nagedachtenis van de confraters en erebedrijfsrevisoren die sinds de vorige vergadering overleden zijn: de heren Raymond CARDOEN, Michel DEFONTAINE, Fernand DOUMONT, Albert FONDU, Francis LEMAIRE, Petrus RYCKEN en Jacques VAN MEERBEECK, alsook ter nagedachtenis van de heer Jozef CARDYN die gedurende vele jaren de vertaler was van het Instituut.

De Voorzitter vroeg een warm applaus voor de confraters die 25 jaar ingeschreven zijn op de ledenlijst van het Instituut: de heren André DESCHAMPS, Edmond D'HAENS, Emmanuel MOREL DE WESTGAYER, Roland PAEMELEIRE, Herman VAN BRECHT en Jan VANDERHOEGHT.

Hij huldigde daarenboven de aanwezige leden die reeds 30 jaar op de ledenlijst staan ingeschreven. Het betreft de volgende confraters: mevrouwen Alexandra BURGELMAN en Helga PLATTEAU en de heren Walter BAUWENS, Daniel GOOSSENS, André HOSTE, Frank PETRÉ, Jos VAN der STEEN en Leo VAN GULCK.

De Voorzitter bracht eveneens hulde aan de heer Eric VAN MEENSEL, die sinds 25 jaar werkzaam is op het IBR en die de functie uitoefent van Directeur Administratie.

Overeenkomstig artikel 17 van het huishoudelijk reglement, verklaarde de Voorzitter van het IBR tot verkozen:

- als Nederlandstalig Raadslid: confrater Boudewijn CALLENS;
- als Franstalige Raadsleden: de confraters Hugues FRONVILLE en Georges HEPNER;
- als effectief lid van de Nederlandstalige Kamer van de Commissie van Beroep: confrater Ludo CARIS;

- als plaatsvervangend lid van de Franstalige Kamer van de Commissie van Beroep: confrater Pol FIVEZ;
- als commissarissen: de confraters Fernand MAILLARD en Jan DE BOM VAN DRIESSCHE.

Na de afkondiging van deze verkiezingsuitslagen verzocht de Voorzitter van het IBR de Secretaris-generaal, de heer David SZAFRAN, om een overzicht te geven van het Jaarverslag 2001. De heer SZAFRAN belichtte hierbij onder meer de activiteiten van de diensten van het Instituut, de werkzaamheden van de commissies en werkgroepen van het IBR, de oprichting van zeven nieuwe commissies, de werkzaamheden van de Raad in verband met de nationale en internationale vertegenwoordiging, de publicaties van het Instituut van het afgelopen jaar, de versterking van de interne structuur en de verhuis van de zetel van het IBR.

De Secretaris-generaal bevestigde ook de installatie van de helpdesk of informatiecentrum, bedoeld als dienstverstrekking naar de leden toe.

Hij belichtte de inspanningen die door de Raad werden geleverd op het vlak van de onafhankelijkheid van de commissaris in het kader van de evolutie in de Belgische en Europese wetgeving, de Europese harmonisatie van de boekhouding, de overstap naar de euro en de elektronische handel.

De Voorzitter verleende vervolgens het woord aan de Secretaris-Penningmeester, de heer Pierre P. BERGER, die toelichting gaf bij de jaarrekening per 31 december 2001.

Hij stipte aan dat er voor 2001 een verlies werd begroot van 178.903 EUR, terwijl het gerealiseerde verlies 245.591 EUR bedroeg. Dit wordt verklaard doordat de gerealiseerde inkomsten van leden en uit activiteiten 226.745 EUR hoger liggen dan begroot en de uitgaven uit activiteiten de begroting van 2001 overtreffen met 303.664 EUR.

Op het vlak van de kosten stipte de Secretaris-Penningmeester in het bijzonder aan dat de personeelskosten sterk beïnvloed werden door een versnelde uitbreiding van het personeelsaantal dat steeg van 19 personen, begin 2001, tot 27 personen, begin 2002.

De Secretaris-Penningmeester onderlijnde dat de Raad aan de algemene vergadering voorstelt om de bijzondere reserve op 1,7 miljoen EUR te brengen. Hij stipte hierbij tevens aan dat deze reserve in 1993 in het

leven werd geroepen als een voorzorgsfonds om de vaste kosten, zoals de personeelskosten en de huur, van het Instituut te kunnen dekken.

De Voorzitter opende daarna de bespreking van het verslag over de activiteiten van de Raad en m.b.t. de rekeningen. Op vraag van een confrater verduidelijkte de Secretaris-Penningmeester in deze kontekst het onderscheid tussen de algemene reserve en de bijzondere reserve.

Vervolgens gaf een confrater lezing van een brief gericht aan de Raad, waarin een aantal belangrijke en actuele onderwerpen werden toegelicht zoals erelonen, onafhankelijkheid, hoofdactiviteit, college van commissarissen. De Voorzitter gaf in zijn antwoord de positie van de Raad inzake deze domeinen.

De vergadering keurde de rekeningen per 31 december 2001, die door de Secretaris-Penningmeester Pierre P. BERGER werden toegelicht, goed. Zij verleende kwijting aan de leden van de Raad en aan de commissarissen.

Vervolgens stelde confrater Pierre P. BERGER het ontwerp van de begroting 2002 voor.

Wat de ontvangsten aangaat, stelde de Raad voor om de bijdragen te verhogen. De vaste bijdragen, inclusief de forfaitaire vormingsbijdragen zou voor natuurlijk personen gebracht worden van 500 EUR, op jaarbasis, naar 750 EUR, uitgesplitst in enerzijds een vaste bijdrage van 500 EUR en anderzijds een forfaitaire vormingsbijdrage van 250 EUR. Het ontwerp van begroting voorziet ook een verhoging van de vaste bijdrage van de rechtspersonen van 250 EUR naar 750 EUR.

Ten aanzien van de veranderlijke bijdrage lichtte de heer Pierre P. BERGER toe dat er in 2001 een effectieve groei was van de berekeningsbasis van de veranderlijke bijdrage van 8 % en het jaar daarvoor van 8,7 %.

De Raad stelde voor om de veranderlijke bijdrage van 0,75 % te brengen op 0,85 % en ging uit van de veronderstelling dat de berekeningsbasis zou aangroeien met 10 %. Deze verhoging van de variabele bijdrage is noodzakelijk voor de uitbreiding van de activiteiten (toezicht, kwaliteitscontroles, helpdesk, internationale aangelegenheden, enz.).

De Voorzitter legde vervolgens de begroting ter bespreking voor en verleende het woord aan een confrater. Deze liet opmerken dat in de

begroting een forse stijging wordt voorgesteld van de inkomsten alsook van de uitgaven, terwijl zij toch met een verlies afsluit. De Voorzitter gaf hierop toelichting bij de stijging van de kosten, de bijdrageverhoging en de begroting in deficit. Hij refereerde hierbij ook naar de reeds genoemde bijzondere reserve.

Het ontwerp van begroting werd met meerderheid goedgekeurd.

De Voorzitter verleende vervolgens het woord aan de Ondervoorzitter, de heer André KILLESSE. Confrater KILLESSE wijdde zijn uiteenzetting aan de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor. Hij schetste hierbij de maatregelen die werden genomen om universitaire afgestudeerden meer tot het beroep aan te trekken en de stage van bedrijfsrevisor te laten aanvatten.

1.1.2. Academisch gedeelte

Na een korte onderbreking van de vergadering, verwelkomde Voorzitter Ludo SWOLFS de genodigden.

In zijn uiteenzetting verwees de Voorzitter naar een aantal gezamenlijke projecten met het IAB, nl. het opzetten van een intranet en de inrichting van een gezamenlijk eerste stagejaar. Hij vermeldde tevens aan dat de confratemele controle, nu "kwaliteitscontrole" genoemd, licht werd aangepast om te beantwoorden aan de vereisten van de Europese aanbeveling van 15 november 2000 inzake waarborging van de kwaliteit van de wettelijke controle in de Europese Unie (PB. L. 091, 31 maart 2001, p. 91-97) en dat een helpdesk voor de confraters in het leven werd geroepen.

Verder belichtte de Voorzitter de debatten die gevoerd worden inzake de onafhankelijkheid. Hij verduidelijkte dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers het wetsontwerp *corporate governance* heeft goedgekeurd, dat verder door de Senaat moet worden behandeld en o.m. voorziet in een wachtperiode, de melding van andere diensten in het jaarverslag van het bestuursorgaan en een extern toezicht. Hij schetste tevens kort de inhoud van het, door het *Committee on Auditing*, voorbereide ontwerp van aanbeveling van de Europese Commissie inzake onafhankelijkheid, die overigens ook zal worden verwerkt in een koninklijk besluit tot uitvoering van het voorliggend wetsontwerp *corporate governance* m.b.t. de onafhankelijkheid van de commissarissen.

De Voorzitter besloot dat het Instituut nog heel wat werk wachtte ten aanzien van de interpretatie van het wetgevend kader en het toezicht op de naleving daarvan. Hij stipte ook aan dat voor de bedrijfsrevisoren een belangrijke taak is weggelegd ten opzichte van de ondernemingsraad bij het invoeren van de IAS/IFRS. Het Instituut doet heel wat opleidingsinspanningen op het vlak van IAS. Hij onderlijnde ook dat de toegenomen complexiteit van de economische en sociale omgeving steeds meer vraag van certificering doet ontstaan, zoals ten aanzien van de vzw's, de milieu-rapportering en de elektronische handel. Het feit dat revisoren worden belast met deze taken bewijst het vertrouwen dat in ons beroep wordt gesteld.

De Voorzitter leidde ten slotte Professor J.P. SERVAIS, Voorzitter van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen, in. In zijn toespraak had Professor SERVAIS het over de onafhankelijkheid van de bedrijfsrevisoren in hun hoedanigheid van commissaris, de gemeenschappelijke stage om toegang tot het beroep te verkrijgen en de mogelijkheid tot het in zekere mate voeren van publiciteit door de economische beroepsbeoefenaars.

De volledige tekst van de toespraak van de heer J.P. SERVAIS werd eveneens opgenomen in de *Periodieke Berichten* (4/2002, p. 8-15).

1.2. Vereniging van de stagiairs

1.2.1. Gewone algemene vergadering

Op 25 april 2002 vergaderde de algemene vergadering van de Vereniging van de stagiairs.

De Voorzitter van de Stagecommissie, de heer A. KILESE heeft de vergadering van de Vereniging van de stagiairs bijgewoond.

De Voorzitter van de Vereniging van de stagiairs, mevrouw W. SAMAN, heeft de werkzaamheden van de Vereniging in het afgelopen jaar samengevat.

Zij heeft eveneens het geringe succes van de Vereniging van de stagiairs aangehaald zowel door de leden die deel uitmaken van het comité als van de stagiairs-bedrijfsrevisoren in het geheel.

1.2.2. Buitengewone algemene vergadering – Ontbinding van de Vereniging van de stagiairs

Een buitengewone algemene vergadering van de Vereniging van de stagiairs werd op 11 juni 2002 bijeengeroepen. De agenda van de buitengewone algemene vergadering voorzag de ontbinding van de Vereniging van de stagiairs.

De Vereniging van de stagiairs werd op deze datum ontbonden.

De Raad en de Stagecommissie betreuren deze situatie en wensen dat een nieuw comité deze Vereniging, die een nuttig forum voor dialoog tussen de stagiairs en de Stagecommissie vormt, opnieuw zou kunnen opstarten.

2. DE RAAD EN HET UITVOEREND COMITÉ

2.1. Werkzaamheden van de Raad en het Uitvoerend Comité

De Raad heeft in het jaar 2002 twaalf gewone vergaderingen en twee buitengewone vergaderingen gehouden.

Het Uitvoerend Comité heeft in het afgelopen jaar dertien maal vergaderd.

De werkzaamheden van de Raad en het Uitvoerend Comité worden in het eerste deel van onderhavig jaarverslag beschreven.

2.2. Toegang tot het beroep voor natuurlijke personen

2.2.1. Voorafgaande opmerking

De cijfergegevens die hierna volgen, kunnen betrekking hebben op dossiers die zijn ingediend in de loop van een bepaald burgerlijk jaar, maar waarvoor de kandidaten de examens hebben afgelegd tijdens een ander burgerlijk jaar.

Eventuele verschillen tussen de diverse cijfergegevens kunnen desgevallend worden verklaard door het feit dat examens worden afgelegd tijdens een bepaald burgerlijk jaar maar waaromtrent de beslissingen voor de toelating tot de eed slechts worden genomen tijdens het daaropvolgend burgerlijk jaar.

2.2.2. Toelating tot de eed

In 2002 hebben 24 kandidaten hun stage beëindigd en met succes deelgenomen aan het bekwaamheidsexamen, waarna zij door de Raad tot de eed werden toegelaten.

2.2.3. Overstapregeling

In toepassing van het op 30 maart 1998 tussen het IBR en het IAB gesloten akkoord inzake de overstapregeling, hebben verschillende kandidaten hun dossier ingediend om van de overstapregeling gebruik te maken.

A. Overstap van het IAB naar het IBR

- a. In 2002 zijn op het Instituut twee dossiers van een IAB-accountant binnengekomen, op eensluidend advies van de Raad van dit Instituut.

Volgens het overstapakkoord worden de kandidaten uitgenodigd voor een examen voor een jury, samengesteld uit bedrijfsrevisoren en één lid van het IAB.

De Nederlandstalige jury is als volgt samengesteld: de heer B. CALLENS, Voorzitter (Plaatsvervangend Voorzitter: P. STEENACKERS), mevrouw M. HOSTE, de heren R. ADRIAENSSENS (Plaatsvervangende leden: K. VANDELANOTTE et R. VAN ASBROECK), bedrijfsrevisoren en A. BERT (extern lid).

De Franstalige jury is als volgt samengesteld: de heren H. FRONVILLE, Voorzitter (Plaatsvervangend Voorzitter: M. DE WOLF), Ph. GIGOT, B. DE GRAND RY, R. VAN CUTSEM (Plaatsvervangend lid: M. DELBROUCK), bedrijfsrevisoren en G. DELVAUX (extern lid).

Twee kandidaten hebben het examen in de loop van 2002 afgelegd; één van hen slaagde voor het examen en werd toegelaten tot de eed.

- b. Een stagiair van het IAB, die aan de diplomaver-eisten voldeed, heeft, overeenkomstig artikel 2.1. van het akkoord inzake de overstapregeling, de wens uitgedrukt om van de overstapregeling tussen het IAB en het IBR te genieten. Deze aanvraag werd hem toegekend.

B. Overstap van het IBR naar het IAB

- a. In 2002 heeft de Raad van het IBR de dossiers onderzocht van drie bedrijfsrevisoren die hun kandidatuur bij het IAB wilden indienen.

De door de Raad van het IBR goedgekeurde dossiers werden aan het IAB doorgegeven voor het vervolg van de procedure.

In 2002 heeft geen enkele bedrijfsrevisor het examen bij het IAB afgelegd.

In 2002, werd één bedrijfsrevisor tot de ledenlijst van het IAB toegelaten (examen afgelegd in 2001).

De Raad herinnert eraan dat enkel dossiers kunnen worden onderzocht van personen die reeds de titel van bedrijfsrevisor hebben op het ogenblik van het onderzoek van het dossier.

- b. Geen enkele stagiair-bedrijfsrevisor in functie heeft, overeenkomstig artikel 2.1. van het akkoord inzake de overstapregeling, gebruik gemaakt van de overstapregeling tussen het IBR en het IAB.

2.2.4. Wederzijdse erkenning van buitenlandse beroepsbeoefenaars

In de loop van het voorbije jaar heeft geen enkele buitenlandse beroepsbeoefenaar met een gelijkwaardige hoedanigheid zich gemeld om het examen zoals bepaald in artikel 40 van het koninklijk besluit van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren af te leggen.

2.2.5. Hereedaflegging van een confrater die het beroep meer dan vijf jaar geleden heeft verlaten

Een bedrijfsrevisor die meer dan vijf jaar geleden ontslag heeft genomen, heeft de wens uitgedrukt om opnieuw op de ledenlijst te worden ingeschreven. Hij heeft het bekwaamheidsexamen afgelegd zoals voorzien door

het artikel 6, derde lid van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het IBR. Hij is voor dit examen geslaagd en is tot de eed van bedrijfsrevisor toegelaten.

2.3. Register der leden

Overlijdens

In de loop van het jaar 2002 heeft de Raad met leedwezen het overlijden vernomen van confraters DEFONTAINE Michel (1400 Nivelles) en DENEBOURG Paul (1140 Bruxelles). In naam van het revisorenkorps heeft de Raad aan hun families zijn deelneming betuigd.

Ontslagnemingen

In 2002 hebben de confraters BOLIAU Hugo (2610 Wilrijk), BOULET Michel (6700 Arlon), LAPASSE Henri (4340 Awans), SCHOEPP Daniel (1050 Bruxelles), VAN TRIER Michel (2630 Aartselaar), VOCHTEN Jos (2460 Lichtaart) en WILLEMS Willy Jean (2800 Mechelen) hun ontslag aangeboden na een lange loopbaan in het beroep. De Raad heeft dit ontslag aanvaard en hen een welverdiende rust toegewenst.

Verder heeft de Raad het ontslag aanvaard van de confraters AERTS Gert (2500 Lier), BOONE Michaël (1785 Merchtem), CABOOT Bruno (1050 Brussel), DE LEMBRE Erik (9070 Destelbergen), EGGERICKX Willem (3061 Leefdaal), GHYOOT Marc (1200 Bruxelles), GRAMMENS Marie-Aimée (1050 Brussel), LEGRAND Vincent (5000 Namur), LIPSZYC Gilbert (4020 Liège 2), MUSSCHE Eric (5081 Meux-La-Bruyere), SCHAEKERS Grete (2980 Zoersel), STAS Philippe (FR-06530 Le Tignet), VAN BUTSELE Ann (9300 Aalst), VAN DEN ABEELE Ilse (9340 Lede), VAN DER PERREN Patrick (1800 Vilvoorde) en VAN DE VLIET Dirk (9300 Aalst) die het beroep hebben verlaten om andere functies te bekleden in het bedrijfsleven. De Raad heeft hen veel succes toegewenst in hun verdere loopbaan.

Tijdelijke weglatingen uit de lijst

De Raad heeft overeenkomstig artikel 5, §5 van het huishoudelijk reglement (ingevoerd door het koninklijk besluit van 12 maart 2000) het verzoek ingewilligd tot tijdelijke weglating uit de ledenlijst van de confraters

CAMBIER Claude (1410 Waterloo), COPPENS Rika (1210 Sint-Joost-Ten-Node), DE KLERCK Bruno (8377 Zuienkerke), DIVERS Brigitte (1370 Lathuy), LEPOUR Warhelet (1200 Bruxelles), MAES Karl (3210 Lubbeek), MARIS David (2140 Borgerhout), PRIMS Josephus (2600 Berchem), SAMYN Frans (1200 Brussel), STRYBOL Paul (9031 Drongen-Gent), VAN DEN BRANDEN Erik (1760 Roosdaal), VANDERBEMDEN Ingo (3560 Lummen), VELGHE Mieke (8870 Izegem) en VERELLEN Geert (2000 Antwerpen 1) voor tenminste één jaar en voor niet langer dan vijf jaar.

Doorhalingen

In uitvoering van de uitspraken van de Tuchtcommissie ging de Raad over tot schrapping van twee leden van de ledenlijst; het betreft de heren ANTHIERENS Jan en MATHIEU Nestor.

Inschrijving in het register der leden

A. NATUURLIJKE PERSONEN

In de loop van het voorbije jaar werden 25 nieuwe leden ingeschreven op de ledenlijst.

Nr.	Naam	Datum van de eedaflegging
A01940	BAUWENS Albert	4/10/2002
A01926	BOONEN Stefan	27/02/2002
A01928	BOUAKICHA Joël	5/03/2002
A01939	CEULEMANS Filip	1/10/2002
A01935	COLLIE François	25/09/2002
A01923	DEHOORNE Kurt	21/02/2002
A01943	DE MEULEMEESTER Luc	5/12/2002
A01938	DESENDER Ann	27/09/2002
A01936	FISCHER Deborah	25/09/2002
A01932	HABETS Christophe	17/09/2002
A01925	HEYNDRIKX Wim	22/02/2002
A01934	HOUET André	12/09/2002
A01933	HUFKENS Isabelle	24/09/2002
A01937	LAPERAL Luis	25/09/2002
A01922	LINCER FALSE WASSERTHAL Katrien	12/02/2002

Nr.	Naam	Datum van de eedaflegging
A01945	LONHIENNE Alain	20/12/2002
A01924	MAES Karl *	21/02/2002
A01921	MARIS David *	6/02/2002
A01941	ROEFS Han	13/11/2002
A01931	RONSMANS Olivier	12/08/2002
A01942	VAN BRUSSEL Els	18/11/2002
A01944	VANDERHAEGEN Steven	5/12/2002
A01930	VERBEEK Annemie	22/05/2002
A01929	VERDEGEM Veerle	8/03/2002
A01927	WILLEMS Dirk H.	27/02/2002

* Hebben in de loop van het jaar de tijdelijke weglating uit de ledenlijst bekomen.

Register der leden op 31 december 2002

Aantal revisoren	op 31.12.2001	op 31.12.2002
TOTAAL	989	972
waarvan op de Nederlandstalige rol	643	631
waarvan op de Franstalige rol	346	341

II

B. BURGERLIJKE VENNOOTSCHAPPEN

Overeenkomstig artikel 33 van de wet van 22 juli 1953, gewijzigd bij wet van 21 februari 1985, en artikel 14 van het koninklijk besluit van 15 mei 1985 heeft de Raad de hoedanigheid van lid van het Instituut der Bedrijfsrevisoren toegekend aan de volgende 30 burgerlijke vennootschappen:

B 00475 – 2002: Burg. B.V.B.A. LAURENT BOXUS REVISEUR
D'ENTREPRISES S.C.P.R.L.
Siège: avenue Louise 240, 1050 BRUXELLES.
T 02/800.20.26 Fax 02/800.20.01.
Zetel: Louizalaan 240, 1050 BRUSSEL.
T 02/800.20.26 Fax 02/800.20.01.

B 00476 – 2002: Burg. B.V.B.A. MOLENAERS

Zetel: Gierstraat 20, 3800 SINT-TRUIDEN.

B 00477 – 2002: Burg. B.V.B.A. CATRY & C° BEDRIJFSREVISOREN

Zetel: Oudenaardseweg 42/E, 9790 WORTEGEM-PETEGEM.

B 00478 – 2002: Burg. B.V.B.A. Stefan HENDRIX

Zetel: Linkhoutstraat 175, 3560 LUMMEN.

T 013/13.46.88 Fax 013/13.46.88.

B 00479 – 2002: Burg. B.V.B.A. Beekens & Partners

Zetel: Berchemboslaan 14, 2600 ANTWERPEN (Berchem).

T 03/230.48.12 Fax 03/218.67.06.

B 00480 – 2002: Burg. B.V.B.A. A. Van Rysseghem Bedrijfsrevisoren
S.C.P.R.L.

Siège: Boulevard Lambermont 81/3, 1030 BRUXELLES.

Fax 02/734.23.19 GSM 0475/71.71.00.

Zetel: Lambermontlaan 81/3, 1030 BRUSSEL.

Fax 02/734.23.19 GSM 0475/71.71.00.

B 00481 – 2002: Burg. B.V.B.A. AELVOET & PARTNERS S.C.P.R.L.

Siège: rue de la Grande Haie 139, 1040 BRUXELLES.

T 02/736.45.30 Fax 02/735.91.73.

Zetel: Grote Haagstraat 139, 1040 BRUSSEL.

T 02/736.45.30 Fax 02/735.91.73.

B 00482 – 2002: Burg. B.V.B.A. Bogaerts, Bedrijfsrevisor

Zetel: Kapeldreef 26, 3220 HOLSBEK.

T 016/22.94.54 Fax 016/20.26.30.

B 00483 – 2002: Burg. B.V.B.A. WOUTERS, VAN MERODE & C°,
BEDRIJFSREVISOREN

Zetel: Herentalsebaan 645/4, 2160 WOMMELGEM.

T 03/355.50.90 Fax 03/355.50.99.

B 00484 – 2002: S.C.P.R.L. MICHEL DE SAIVE, Réviseur d'Entreprises

Siège: chaussée d'Ottenbourg 227, 1300 WAVRE.

T 010/24.80.13.

B 00485 – 2002: S.C.P.R.L. LAURENT WEERTS

Siège: rue Moraifosse 10, 4802 HEUSY (VERVIERS).
T 087/23.24.23.

B 00486 – 2002: Burg. B.V.B.A. Alain Serckx, Réviseur d'entreprises
S.C.P.R.L.

Siège: rue Ernest Salu 91, 1020 BRUXELLES.
T 02/478.76.13 Fax 02/478.68.92.

Zetel: Ernest Salustraant 91, 1020 BRUSSEL.
T 02/478.76.13 Fax 02/478.68.92.

B 00487 – 2002: Burg. B.V.B.A. DST Réviseurs d'entreprises – Bedrijfs-
revisoren S.C.P.R.L.

Siège: rue Gachard 88/15, 1050 BRUXELLES.
T 02/346.46.24 Fax 02/346.46.32.

Zetel: Gachardstraat 88/15, 1050 BRUSSEL.
T 02/346.46.24 Fax 02/346.46.32.

B 00488 – 2002: Burg. B.V.B.A. PEREMANS & C°

Zetel: Geelgorslaan 1, 2950 KAPELLEN.

B 00489 – 2002: Burg. B.V.B.A. Gunter De Bock

Zetel: Schijnparklaan 19, 2900 SCHOTEN.
T 03/685.03.03 Fax 03/685.04.44.

B 00490 – 2002: Burg. B.V.B.A. Joris Mertens & C° Bedrijfsrevisoren

Zetel: Kareelstraat 32/4, 9300 AALST.
T 053/70.92.09.

B 00491 – 2002: Burg. B.V.B.A. Marc COSAERT

Zetel: Rozemarijnstraat 90, 9000 GENT.
T 09/225.21.25.

B 00492 – 2002: Burg. B.V.B.A. D & T & C° Bedrijfsrevisoren/Réviseurs
d'Entreprises S.C.P.R.L.

Siège: avenue Louise 240, 1050 BRUXELLES.
T 02/800.22.04 Fax 02/800.20.05.

Zetel: Louizalaan 240, 1050 BRUSSEL.
T 02/800.22.04 Fax 02/800.20.05.

B 00493 – 2002: Burg. C.V. André HOSTE & ASSOCIES S.C.C.

Siège: clos du Drossart 11, 1180 BRUXELLES.

T 02/347.11.17 Fax 02/347.76.97.

Zetel: Drossaardgaarde 11, 1180 BRUSSEL.

T 02/347.11.17 Fax 02/347.76.97.

B 00494 – 2002: Burg. B.V.B.A. ALAIN DE QUICK

Zetel: Ledezijdestraat 1, 9340 LEDE.

T 053/80.73.94 Fax 053/78.96.13.

B 00495 – 2002: Burg. B.V.B.A. I. Saeys Bedrijfsrevisor – Réviseur
d'entreprises

Zetel: Kasteelstraat 36, 9320 AALST.

T 053/80.04.78.

B 00496 – 2002: Burg. B.V.B.A. MAESEN & Co Bedrijfsrevisoren

Zetel: Peerderbaan 49/5, 3940 HECHTEL-EKSEL.

T 011/73.31.46 Fax 011/73.30.58.

B 00497 – 2002: Burg. B.V.B.A. VAN BOURGOGNIE & Co BEDRIJFS-
REVISOREN

Zetel: Steenbergstraat 7, 1750 ST.-MARTENS-LENNIK.

T 02/532.27.16 Fax 02/532.33.13.

B 00498 – 2002: Burg. B.V.B.A. O. de BONHOME S.C.P.R.L.

Siège: rue de Livourne 45, 1050 BRUXELLES.

T 02/536.08.20 Fax 02/538.99.69.

Zetel: Livornostraat 45, 1050 BRUSSEL.

T 02/536.08.20 Fax 02/538.99.69.

B 00499 – 2002: S.C.P.R.L. Christian Neveux et associés, Réviseurs
d'entreprises

Siège: Première rue Basse 52, 7970 BELOEIL.

T 069/68.87.21.

B 00500 – 2002: S.C.P.R.L. MICHEL DENIS – REVISEUR D'ENTRE-
PRISES

Siège: avenue Armand Bontemps 9, 1340 OTTIGNIES.

T 010/41.55.36.

B 00501 – 2002: Burg. B.V.B.A. H. Van den Abeele & Co Bedrijfsrevisoren
 Zetel: Parklaan 23, 1730 ASSE.
 T 02/452.31.52.

B 00502 – 2002: Burg. B.V.B.A. Luk OSTYN
 Zetel: Karel van Lotharingenstraat 23, 3000 LEUVEN.
 T 016/31.64.00 Fax 016/31.64.09.

B 00503 – 2002: Burg. B.V.B.A. JO FRANCOIS bedrijfsrevisor
 Zetel: Prins Albertlaan 38, 3800 SINT-TRUIDEN.
 T 011/69.27.79 Fax 011/69.27.76.

B 00504 – 2002: S.C.P.R.L. CHRISTOPHE HABETS
 Siège: cour des Mayeurs 2, 4671 BLEGNY.
 T 04/387.82.44.

Aantal ingeschreven revisorenvennootschappen:	op 31.12.01	op 31.12.02
TOTAAL (de vennootschappen in vereffening uitgezondend)	386	404
Rechtsvorm: V.O.E.:	0	0
B.V.B.A.:	342	360
C.V.:	44	44

Doorhaling op de ledenlijst

Volgende vennootschappen werden in 2002 doorgehaald op de ledenlijst:

B00063 Michel DEFONTAINE & Co
 B00167 VOCHTEN Jos
 B00210 Eric MUSSCHE et Associés
 B00246 DIEU, NEVEUX & Co – Reviseurs d'Entreprises
 B00247 YVES MARCHANDISSE
 B00283 Erik DE LEMBRE
 B00381 Peter VANDEWALLE & Co
 B00385 MARC GHYOOT
 B00473 R. SCHOOLS & Co

2.4. Lijst van de erebedrijfsrevisoren

In de loop van het jaar 2002 heeft de Raad met leedwezen het overlijden vernomen van erebedrijfsrevisor Hugo WAETERLOOS. In naam van het revisorenkorps heeft de Raad aan de familie zijn oprechte deelneming betuigd.

De Raad heeft, overeenkomstig artikel 8 van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, aan 9 confraters die hun ontslag aanboden als lid van het Instituut, de titel van erebedrijfsrevisor toegekend in 2002. Het betreft:

BOLIAU Hugo, Chrysantenstraat 104, 2610 WILRIJK
BOONE Michaël, Steenweg op Asse 91, 1785 MERCHTEM
BOULET Michel, Rentertkapell 70, 6700 ARLON
DE LEMBRE Erik, Muizendries 15, 9070 DESTELBERGEN
GHYOOT Marc, av. des Ombrages 25, 1200 BRUXELLES
LAPOSSE Henri, rue Commandant Naessens 30, 4340 AWANS
VAN TRIER Michel, Kamersveld 3, 2630 AARTSELAAR
VOCHTEN Jos, Kloosterstraat 58, 2460 LICHTAART
WILLEMS Willy Jean, Feeënstraat 21, 2800 MECHELEN

2.5. Cel Wetgeving

Samenstelling: De heren L. SWOLFS, Voorzitter, A. KILESSE, Ondervoorzitter, P.P. BERGER, M. DE WOLF, L. DE PUYSELEYR en R. VERMOESEN

Wetenschappelijk secretariaat: De heren D. SZAFRAN en O. COSTA

De Raad van het Instituut heeft sinds 2001 een "Cel Wetgeving" opgericht.

De Cel Wetgeving is samengesteld uit leden van het Uitvoerend Comité en uit twee andere leden van de Raad.

De Cel Wetgeving wordt belast met de analyse van de wettelijke evoluties en hun invloed op het beroep van bedrijfsrevisor.

Deze cel heeft in 2002 haar werkzaamheden verder gezet over de vragen gebonden aan de onafhankelijkheid van de commissaris en heeft ver-

schillende adviezen voorbereid die aan de Raad werden overgedragen ter goedkeuring.

Tengevolge van de wet *corporate governance*, heeft de Cel Wetgeving kennis genomen van de ontwerpen van het koninklijke uitvoeringsbesluit van deze wet, die door de Minister van Economie ter raadpleging overgedragen werd aan de Raad van het IBR.

Het eerste koninklijk besluit betreft de non-auditdiensten (cf. artikel 4, 4° van de wet van 2 augustus 2002) en het verbod van de commissaris en diegenen die in een samenwerkingsverband zijn om onverenigbare diensten uit te voeren.

Het betreft de prestaties omtrent:

- a. het nemen van de beslissingen;
- b. de bijstand en de voorbereiding van de boekhouding en het opstellen van de jaarrekening en van de geconsolideerde jaarrekening;
- c. de informatica audit;
- d. het waarderen van elementen van de jaarrekening en van de geconsolideerde jaarrekening;
- e. de deelname aan de interne audit;
- f. de vertegenwoordiging bij de afwikkeling van geschillen;
- g. de deelname aan het besluitvormingsproces inzake aanwerving.

Een ander koninklijk besluit betreffende de oprichting van een Extern Comité, zoals voorzien door het artikel 4, laatste lid van de wet van 2 augustus 2002, is eveneens voorzien.

3. TUCHT

3.1. Samenstelling van de Tuchtcommissie en de Commissie van Beroep

3.1.1. Algemeen

Voor de samenstelling van de tuchtinstanties verwijzen wij naar p. 4 e.v. van onderhavig jaarverslag.

De leden-magistraten zijn benoemd bij koninklijk besluit van 11 juli 1997 (*B.S.* 1 oktober 1997).

Aangezien het betreffende koninklijk besluit in werking is getreden met ingang van 15 juli 1997, verstrijken de mandaten van deze magistraten op 15 juli 2003.

In de loop van 2002 heeft het Instituut de bevoegde ministers ertoe verzocht om, met het oog op de continuïteit van de tuchthandhaving, de procedure tot benoeming in 2003 voor de betrokken mandaten tijdig te willen aanvaarden.

3.1.2. Wijzigingen in 2002

Bij koninklijk besluit van 4 september 2002 (*B.S.* 26 september 2002) is de heer Eric DURSIN, rechter bij de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk, met ingang van 1 juli 2002, benoemd tot Voorzitter van de Nederlandstalige kamer van de Tuchtcommissie.

Wat de leden-bedrijfsrevisoren betreft, is de algemene vergadering in april 2002 overgegaan tot de verkiezing van één effectief lid van de Nederlandstalige kamer van de Commissie van Beroep, met name confrater Ludo CARIS, alsook één plaatsvervangend lid van de Franstalige kamer van de Commissie van Beroep, met name confrater Pol FIVEZ.

In de loop van 2002 is de Raad van het IBR tevens overgegaan tot de aanduiding van één plaatsvervangend lid van de Franstalige kamer van de Tuchtcommissie, met name confrater Robert PEIRCE.

3.2. Tuchtdossiers behandeld in 2002

De Raad van het Instituut heeft helaas moeten vaststellen dat een aantal problemen inzake de benoeming van de magistraten een vlotte behandeling van de tuchtdossiers ernstig in het gedrang hebben gebracht. Meer in het bijzonder gaat het om het uitblijven van een benoeming van een plaatsvervangend Voorzitter van de Nederlandstalige kamer van de Tuchtcommissie en de laattijdige benoeming van de effectieve Voorzitter van dezelfde kamer.

De Raad betreurt ten eerste dat deze situatie er toe aanleiding heeft gegeven dat bepaalde dossiers na twee jaar nog niet door de bevoegde tuchtinstantie konden worden behandeld.

0154/2000/N en 0154bis/2000/N

In het tuchtdossier, zoals toegelicht in het Jaarverslag 2000 (p. 197) heeft de Tuchtcommissie nog geen uitspraak gedaan.

0155/2000/N en 0155bis/2000/N

In het tuchtdossier, zoals toegelicht in het Jaarverslag 2000 (p. 197-198) heeft de Tuchtcommissie nog geen uitspraak gedaan. Er is beslist om het oorspronkelijk verslag van de Raad aan de Tuchtcommissie aan te vullen.

0156/2001/N

In het tuchtdossier, zoals toegelicht in het Jaarverslag 2001 (p. 199) heeft de Tuchtcommissie nog geen uitspraak gedaan.

0157/2001/N, 0157bis/2001/N en 0171/2001/N (samengevoegde dossiers) (uittreksels)

Een bedrijfsrevisor heeft briefwisseling ondertekend uitgaande van een accountantskantoor, gevestigd op het kantooradres van de revisor. Hij heeft toegegeven enkel vennoot te zijn in het accountantskantoor. Bovendien heeft hij zich in deze briefwisseling bijzonder kritisch uitgelaten met betrekking tot de dienstverlening van een fiduciaire, lid van het IAB.

De revisor wordt verweten een onconfraternele houding te hebben aangenomen, strijdig met de aanbeveling inzake de relaties tussen leden van het IBR en leden van het IAB (Aanbeveling van de Raad van het IBR van 5 september 1997). Bovendien had een contactname met de gemeenschappelijke klant latere problemen kunnen voorkomen (de klant gaat later failliet). Dergelijke houding is bovendien een bedrijfsrevisor onwaardig en levert het bewijs van een ontoereikende dienstverlening.

In het dossier 0171/2001/N, samengevoegd met de dossiers 0157/2001/N en 0157bis/2001/N wordt dezelfde revisor verweten zich als bestuurder en gedelegeerd-bestuurder in een handelsvennootschap te hebben laten benoemen. Deze handelsvennootschap stelde objectieve daden

van koophandel die vreemd zijn aan de boekhoudkundige en fiscale dienstverlening.

De Tuchtcommissie heeft hem veroordeeld tot een schorsing van twee maanden:

"4. Op grond van artikel 7 bis, 4° van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van het Instituut der Bedrijfsrevisoren is het een bedrijfsrevisor niet toegelaten een werkzaamheid uit te oefenen die onverenigbaar is met de waardigheid of de onafhankelijkheid van zijn taak. Krachtens artikel 8 van dezelfde wet handelt de revisor bij het vervullen van de hem toevertrouwde controletaken in volledige onafhankelijkheid van de betrokken personen, vennootschappen of instellingen.

Artikel 6 van het K.B. van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisor bepaalt dat de bedrijfsrevisor geen enkele opdracht mag uitvoeren, wanneer hij zich in een positie bevindt waardoor zijn onafhankelijkheid bij de uitoefening van de opdracht in het gedrang zou kunnen worden gebracht. Artikel 8 van hetzelfde K.B. bepaalt dat de bedrijfsrevisor slechts een revisorale opdracht mag uitvoeren en een verslag of oordeel mag geven, in zoverre zijn onpartijdigheid wordt gewaarborgd door zijn eigen rechtschapen en objectieve houding, alsook door de houding van de medewerkers en de deskundigen waarop hij beroep doet.

Het Instituut der Bedrijfsrevisoren ziet, overeenkomstig zijn doel, toe op de goede uitvoering door zijn leden van de hun toevertrouwde opdrachten. In het bijzonder ziet het Instituut er onder meer op toe dat ze zich met de nodige zorg en in volle onafhankelijkheid kwijten van de hun toevertrouwde opdrachten (artikel 18 ter, §1, 3° van de wet van 22 juli 1953).

(...)

5. Artikel 7 bis, 2° van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren bepaalt dat het een bedrijfsrevisor niet toegelaten is een commercieel bedrijf of een taak van bestuurder uit te oefenen in een handelsvennootschap of in een vennootschap die de rechtsvorm van een handelsvennootschap heeft aangenomen met uitsluiting van de professionele en interprofessionele vennootschappen, tenzij de taak hem werd opgedragen door de rechtbank. Bovendien bepaalt artikel 4 van het K.B. van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren dat zij zich rechtstreeks of onrechtstreeks moeten onthouden van deelname aan het bestuur van elke onderneming,

zoals bedoeld in artikel 1 van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, met uitzondering van de professionele vennootschappen, alsook van interprofessionele vennootschappen toegelaten door de Raad van het Instituut.

Het Instituut ziet er onder meer op toe dat de bedrijfsrevisor geen werkzaamheden uitoefent die onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid van zijn taak (artikel 18 ter, §1, 5° van de wet van 22 juli 1953).

(...)

6. (X) heeft opmerkingen geformuleerd, die het werk van een externe accountant in opspraak hebben gebracht, zonder hem op de hoogte te brengen van de punten waarover er een meningsverschil bestond. Hij heeft erkend dat hij door aldus te handelen een deontologische fout heeft begaan. Meer bepaald heeft hij gehandeld in strijd met het tweede principe van de Aanbeveling die door de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren werd aangenomen op 5 september 1997. Door aldus te handelen is (X) tekort gekomen aan de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die ten grondslag liggen aan het beroep (artikel 19 bis, 2° van de wet van 22 juli 1953)

Deze tenlastelegging komt eveneens bewezen voor.

7. Uit de door de Raad voorgelegde stukken in de zaak 0171/01/1296/N en meer bepaald uit een kopie van de bijlage tot het Belgisch Staatsblad d.d. (...) 2001, blijkt dat (X) vanaf (...) 2000 werd benoemd tot bestuurder en gedelegeerd-bestuurder van de naamloze vennootschap (C), een handelsvennootschap met zetel te (...), ingeschreven in het handelsregister te (...). Bovendien ligt een faxbericht d.d. (...) 2001 van de N.V. (C) aan (D) voor dat door (X) ondertekend is in zijn hoedanigheid van gedelegeerd-bestuurder, evenals een door hem als "Managing Director" van deze vennootschap ondertekende "General Audit Representation Letter".

Met een aangetekende brief van 18 juli 2001 stelde het Instituut der Bedrijfsrevisoren dat aan deze onwettige toestand binnen de maand een einde diende gesteld te worden en verzocht zij (X) om het bewijs dat de situatie geregulariseerd werd, onverwijld aan de Raad over te maken. Op 9 augustus 2001 werd het uittreksel uit het proces-verbaal van een bijzondere algemene vergadering d.d. (...) van de N.V. (C), waarin het ontslag van (X) uit zijn mandaat werd "aanvaard", neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel te Brussel met het oog op publicatie.

8. Door het mandaat van bestuurder en gedelegeerd-bestuurder uit te oefenen in de N.V. (C), heeft (X) de hoger aangehaalde bepalingen van artikel 7 bis, 2° van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren en 10 van het K.B. van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren overtreden.

Ook deze tenlastelegging is bewezen.

(...)

10. Bij het bepalen van de sanctie tegen (X) wordt enerzijds rekening gehouden met de ernst van de tenlasteleggingen en anderzijds met het feit dat hij nooit eerder tuchtrechtelijk werd veroordeeld."

0158/2001/F (uittreksels)

De Raad van het Instituut verwijt betrokken bedrijfsrevisor tekortkomingen aan zijn professionele verplichtingen, evenals aan de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid:

1. aangezien hij heeft nagelaten de Raad tijdig te informeren over, enerzijds, de inleiding van een gerechtelijke vordering voor de Rechtbank van Eerste Aanleg, waarbij hij met name beschuldigd wordt van valsheid in geschriften en, anderzijds, het resultaat van deze procedure, met name de opschorting van straf voor een duur van één jaar via een beschikking van de Raadkamer (overtreding van de bepalingen van het artikel 18^{quinq}uies van de wet van 22 juli 1953 en van het artikel 34 van het K.B. van 20 april 1989 houdende vaststelling van het huishoudelijk reglement van het IBR);
2. omwille van het feit dat hij zich schuldig gemaakt heeft aan valsheid in geschriften in voormelde gerechtelijke procedure.

De Tuchtcommissie heeft een schorsing van één maand uitgesproken tegen de bedrijfsrevisor:

"Attendu que (X) a été poursuivi pénalement pour avoir, en août 1993, anticiaté un rapport de quasi-apport d'actions d'une société à une autre, effectué par l'actionnaire principal en vue de solder son compte courant débiteur dans les livres de cette dernière, apparu en 1993 lors de l'établissement des comptes annuels relatifs à l'exercice 1992;

Que (X), appuyé en cela par des éléments du dossier pénal, déclare avoir agi de la sorte par naïveté, à la demande du juriste fiscaliste de la société cessionnaire, alors qu'il aurait ignoré qu'une telle antidate était constitutive de faux en écritures; que sur le fond, son rapport n'a d'ailleurs fait l'objet d'aucun reproche;

Qu'il fait dès lors valoir qu'il n'a jamais eu la moindre intention de nuire à qui que ce soit, par même au fisc (?!), et que les nuits blanches et le stress provoqués par son inculpation et sa comparution devant la Chambre du Conseil ont été pour lui une bonne leçon;

Attendu que le fait de commettre un faux en écritures dans l'exécution d'une mission révisorale comme l'a fait (X), est professionnellement inacceptable;

Qu'à ce sujet, (X) ne peut être suivi lorsqu'il plaide que l'antidate qu'il a apposée sur son rapport n'aurait nui à personne, alors qu'elle était de toute évidence à l'origine d'une fraude au détriment du Trésor;

Attendu d'autre part, qu'à défaut de toute explication de (X) sur son abstention, pendant des années, d'informer le Conseil de l'IRE des poursuites pénales dont il faisait l'objet alors qu'il avait l'obligation légale de le faire, il est permis de l'attribuer à une confusion morale et intellectuelle dans son chef, inspirée par l'espoir d'échapper à toute conséquence spécifiquement professionnelle en trompant les organes de l'Institut par son silence;

Que ce faisant, il a empêché l'Institut, toutes ces années durant, d'accomplir sa mission légale et d'intérêt général, qui consiste notamment à assurer l'organisation permanente d'un corps de spécialistes capables de remplir la fonction de réviseur d'entreprises, avec toutes les garanties légalement requises, entre autres au point de vue de la probité professionnelle, et à veiller à l'exécution correcte des missions confiées à ses membres (article 2 de la loi du 22 juillet 1953, tel que modifié par l'article 32 de la loi du 21 février 1985).

Attendu que les faits reprochés constituent des manquements graves tant aux obligations professionnelles de (X) qu'aux principes de dignité, de probité et de délicatesse qui font la base de la profession;

Qu'ils justifient par conséquent qu'une peine dissuasive et proportionnée à la gravité des manquements retenus à sa charge, lui soit infligée;

Que cette peine ne pourrait donc être inférieure à celle de la suspension;

Que compte tenu de l'absence de poursuite disciplinaire antérieure à la présente, le terme de cette suspension peut, par modération, être réduite à un mois."

De bedrijfsrevisor heeft beroep aangetekend.

0159/2001/F

In het tuchtdossier, zoals toegelicht in het Jaarverslag 2001 (p. 201-202), is er nog geen uitspraak. Er is beslist om het oorspronkelijk verslag van de Raad aan de Tuchtcommissie aan te vullen.

0170/2001/F (uittreksels)

Een bedrijfsrevisor voert de boekhouding van een vzw van openbaar nut, die wordt ontbonden en vereffend. De vereffenaar beklaagt zich over de moeilijkheden die hij ondervindt om de boekhouding te verkrijgen, zodat het hem niet mogelijk is om bijvoorbeeld de fiscale aangifte van de vzw in orde te maken.

De Raad verwijt de bedrijfsrevisor te hebben nagelaten te antwoorden op het herhaald verzoek om informatie, vanwege de Voorzitter van het IBR via aangetekend schrijven, ten gevolge van een klacht van de vereffenaar. Tevens wordt hij verweten de jaarrekening over het boekjaar 1999 van zijn revisorenvennootschap, waarvan hij zaakvoerder is, laattijdig te hebben neergelegd.

De Tuchtcommissie heeft de betrokken bedrijfsrevisor veroordeeld tot een schorsing van één maand, gezien het gebrek aan medewerking aan de onderzoeksactiviteiten en de afwezigheid van een pertinente uitleg. Dit houdt een inbreuk in op de principes van waardigheid en kiesheid die aan de basis liggen van een correcte beroepsuitoefening.

"Attendu qu'aux termes de l'article 2 de la loi du 22 juillet 1953, tel que modifié par l'article 32 de la loi du 21 février 1985, l'Institut a pour mission, notamment, d'assurer l'organisation permanente d'un corps de spécialistes capables de remplir la fonction de réviseur d'entreprises, avec toutes les garanties légalement requises, et de veiller à une exécution correcte des missions confiées à ses membres;

Qu'en s'abstenant de donner une suite quelconque aux demandes d'information qui lui ont été adressée par le Président de l'Institut au sujet de l'exécution

d'une mission qui, selon la plaignante, avait été confiée à la société de réviseurs (X), (Y) & Co, dont (X) est le gérant, ce dernier a empêché l'Institut d'accomplir sa mission légale et d'intérêt général, dans la mesure où elle consiste à veiller à l'exécution correcte des missions confiées à ses membres;

Attendu d'autre part, qu'en effectuant avec retard, soit le 9 novembre 2000, le dépôt des comptes annuels relatifs à l'exercice 1999, approuvés le 15 juin 2000 par l'assemblée générale de la société dont il est le gérant, (X) a enfreint une disposition légale dont il lui revient d'imposer le respect aux sociétés que, professionnellement, il est appelé à contrôler;

Attendu que les deux faits reprochés constituent des manquements aux principes de dignité, de probité et de délicatesse qui font la base de la profession.

Qu'ils révèlent tous deux beaucoup de désinvolture, dans le chef de leur auteur, à l'égard d'obligations légales, ce qui est inacceptable pour un réviseur d'entreprises, qui dans la profession d'intérêt général qu'il exerce, est explicitement chargé de respecter et de faire respecter la loi;

Qu'en l'espèce, cette désinvolture se double d'inconscience ou à tout le moins d'indifférence à l'égard de ces manquements de la part de (X) qui, après avoir exprimé son étonnement à avoir à se présenter devant la Commission de discipline, a comparu devant elle avec détachement, comme si le présent dossier ne le concernait pas ou si peu;

Que dans ces circonstances, la peine à infliger à (X) doit être de nature à le dissuader de conserver une telle attitude dans l'exercice de sa profession de réviseur d'entreprises;

Qu'elle ne pourrait donc être inférieure à celle de la suspension, pour un terme toutefois réduit à un mois."

De bedrijfsrevisor heeft beroep aangetekend.

0172/2001/N (uittreksels)

In het kader van een klacht van een vakbond tegen een bedrijfsrevisor, is het Instituut een onderzoek gestart. De bedrijfsrevisor wordt verweten niet of laattijdig te hebben geantwoord op de herhaalde verzoeken van het Instituut om de beloofde inlichtingen te verstrekken. Het gebrek aan medewerking aan de onderzoeksactiviteiten en de afwezigheid van pertinente toelichtingen impliceren een inbreuk op de principes inzake

waardigheid en kiesheid, die aan de grondslag liggen van een correcte beroepsuitoefening.

De Tuchtcommissie heeft de berisping opgelegd als tuchtsanctie:

"Door zijn blijvende nalatigheid om informatie mede te delen die het Instituut hem gevraagd heeft in het kader van het onderzoek van een klacht, die door een werknemersorganisatie werd geformuleerd, is (X) in gebreke gebleven zijn medewerking te verlenen aan dit onderzoek en heeft hij het voor het Instituut onmogelijk, minstens moeilijk gemaakt om een gemotiveerd antwoord te geven op deze klacht overeenkomstig artikel 33 van het K.B. van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren.

Deze handelwijze is strijdig met artikel 3 van hetzelfde K.B., waarin bepaald wordt dat de bedrijfsrevisor iedere handeling of houding moet vermijden die in strijd zou zijn, metzij met de waardigheid, de rechtschapenheid of de kiesheid, metzij met het respect dat hij aan zijn confraters verschuldigd is, metzij met de onafhankelijkheid die de vrije beroepen kenmerkt.

Het feit dat aan (X) ten laste gelegd wordt, is bewezen en geeft aanleiding tot een tuchtsanctie op grond van artikel 19bis, 2° van de wet van 22 juli 1953.

Bij het bepalen van de sanctie wordt rekening gehouden met het feit dat (X) nooit eerder tuchtrechtelijk werd veroordeeld."

0173/2001/F (uittreksels)

De bedrijfsrevisor wordt verweten niet te hebben meegewerkt aan het onderzoek van de Raad van het Instituut en niet te zijn ingegaan op de uitnodiging vanwege de Commissie van Toezicht. Bovendien heeft de bedrijfsrevisor niet voorafgaandelijk en schriftelijk contact opgenomen met de confrater die hij opvolgde.

De Tuchtcommissie heeft de waarschuwing uitgesproken als tuchtsanctie tegen de bedrijfsrevisor:

"Quant au premier fait reproché, à savoir ne pas avoir réservé la suite voulue à une invitation de la Commission de Surveillance de l'Exercice de la Profession, il y a lieu de considérer que, compte tenu des circonstances décrites, l'attitude de (X) ne peut être considérée comme celle de quelqu'un qui chercherait à retarder systématiquement l'avancement de l'enquête, (puisque X) pouvait normalement s'attendre à recevoir une nouvelle invitation de la Commission de Surveillance;

Quant au second manquement reproché, (X) était (informé) dès le 26 octobre 1999 que son offre était retenue; (que X) a été (nommé) lors de l'assemblée générale du 16 novembre 1999 et (que X) n'a pris contact, par écrit, avec le confrère auquel (X) a été (appelé) à succéder, qu'en date du 23 février 2000;

Qu'aucune explication n'est fournie par (l'intéressé) quant au retard apporté à l'exécution de l'obligation inscrite à l'article 24, dernier alinéa de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises, dont l'interprétation a fait l'objet d'une publication dans le rapport annuel de l'Institut de 1991 et dans le Vademecum du réviseur d'entreprises qui prévoit que le contact par écrit doit intervenir au plus tard au moment où le réviseur sait que le conseil d'administration a décidé de présenter sa candidature à l'assemblée générale; que même si la société l'a invitée à remettre une offre confidentielle, l'obligation de prendre contact avec le confrère demeure dès l'instant où la candidature est retenue et ce également à l'issue de la durée de trois ans de la mission du confrère auquel (X) était (appelé) à succéder;

Que le contact avec le confrère a donc été pris avec quatre mois de retard et que ce manquement est donc établi et qu'il constitue une infraction à l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises;

Que dans les circonstances décrites, la peine à infliger à (X) peut, compte tenu de l'absence de toute poursuite disciplinaire antérieure, par modération exceptionnelle, être réduite à l'avertissement."

0174/2002/F (uittreksels)

In dit dossier worden meerdere inbreuken verweten aan betrokken bedrijfsrevisor:

"1. d'exercer la profession de réviseur d'entreprises dans la société civile S.C.P.R.L. (X) & Co Réviseurs d'entreprises, dont le siège social est établi à (...), alors que cette société n'est pas inscrite au tableau des sociétés membres de l'IRE, avec la conséquence que l'usage qu'elle fait du titre de "réviseurs d'entreprises" est illégal;

2. d'avoir, après le 15 décembre 1999, date à laquelle il aurait mis fin à sa mission de liquidateur de la S.A. (Y), encore émis des factures pour des prestations ultérieures et d'avoir opéré des prélèvements injustifiés dans la caisse de cette société, qui a déposé plainte contre lui auprès de l'Institut;

3. d'avoir confondu ses actifs avec ceux d'une S.A. (Z), sise à la même adresse que la soi-disant société de réviseurs d'entreprises (X) & Cⁿ, en donnant instruction au banquier de ladite S.A. (Z) de procéder à un virement de 50.000 BEF en faveur de la S.A. (Y) en liquidation, montant à inscrire au crédit du compte "(X) liquidateur";

4. d'avoir manqué à son devoir de différence et de collaboration à l'égard des organes de l'Institut en retardant systématiquement l'enquête ouverte à sa charge à la suite de la plainte de la S.A. (Y) en liquidation."

De Tuchtcommissie heeft bij verstek de tuchtsanctie van de schrapping uitgesproken. De betrokken revisor heeft verzet aangetekend.

0175/2001/N

In het tuchtdossier, zoals toegelicht in het Jaarverslag 2001 (p. 208) heeft de Tuchtcommissie nog geen uitspraak gedaan.

0209/2002/N (uittreksels)

De Raad verwijt de bedrijfsrevisor een tekortkoming aan de volgende deontologische en tuchtrechtelijke bepalingen:

1. Het niet eerbiedigen van het onafhankelijkheidsprincipe bij het uitvoeren van een wettelijke revisorale opdracht, namelijk het opmaken van een verslag inzake een inbreng in natura bij de oprichting van een naamloze vennootschap:
 - waarin een oprichter, eveneens revisor, aandeelhouder zou worden op het ogenblik van de redactie en de ondertekening van het verslag;
 - waarin met diezelfde aandeelhouder een feitelijk en juridisch beroepsmatig samenwerkingsverband bestond (schending van de artikelen 6 en 8 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren door het stellen van een handeling die een inbreuk vormt op de artikelen 8, §1 en 18ter, §1, 3° van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van het Instituut der Bedrijfsrevisoren);
2. Het opnemen van schriftelijke engagementen in voormeld verslag aangaande fysische controlewerkzaamheden die in werkelijkheid niet zijn

doorgevoerd, zelfs niet door beweerde steekproeven op de "handelsgoederen", schriftelijke bewering die, in de mate dat zij niet met de werkelijkheid overeenstemt, strijdig is met de toepasselijke Algemene controlenormen en moet worden geacht in strijd te zijn met de waardigheid, de rechtschapenheid en de kiesheid die ten grondslag liggen aan de beroepsactiviteiten van de bedrijfsrevisor, nu de andere aandeelhouders er op mochten vertrouwen – aan de hand van het verslag – dat deze controles werden doorgevoerd.

De Tuchtcommissie heeft als tuchtsanctie een berisping uitgesproken:

"1. Uit de voorliggende stukken blijkt dat bedrijfsrevisor (X) op 29 november 1999 in toepassing van het toenmalige artikel 29 bis van de vennootschappenwet, thans artikel 444 W. Venn., een verslag heeft opgesteld in het kader van een inbreng in natura bij de oprichting van de naamloze vennootschap (Z). Het verslag had meer bepaald betrekking op de inbreng van bedrijfsuitrusting en voorraden toebehorend aan één van de oprichters, (...).

Een andere oprichter van de N.V. (Z) was (A), wonende te (...).

Op het ogenblik dat bedrijfsrevisor (X) dit verslag ondertekende, was (A) bedrijfsrevisor en oefende hij, zoals bedrijfsrevisor (X), zijn beroepsactiviteiten uit bij (dezelfde revisorenvennootschap).

2. Op grond van artikel 7 bis, 4° van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van het Instituut der Bedrijfsrevisoren is het een bedrijfsrevisor niet toegelaten een werkzaamheid uit te oefenen die onverenigbaar is met de waardigheid of de onafhankelijkheid van zijn taak. Krachtens artikel 8 van dezelfde wet handelt de revisor bij het vervullen van de hem toevertrouwde controletaken in volledige onafhankelijkheid van de betrokken personen, vennootschappen of instellingen.

Artikel 6 van het K.B. van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisor bepaalt dat de bedrijfsrevisor geen enkele opdracht mag uitvoeren, wanneer hij zich in een positie bevindt waardoor zijn onafhankelijkheid bij de uitoefening van de opdracht in het gedrang zou kunnen worden gebracht. Artikel 8 van hetzelfde K.B. bepaalt dat de bedrijfsrevisor slechts een revisorale opdracht mag uitvoeren en een verslag of oordeel mag geven, in zoverre zijn onpartijdigheid wordt gewaarborgd door zijn eigen rechtschapen en objectieve houding, als ook door de houding van de medewerkers en de deskundigen waarop hij beroep doet.

Het Instituut der Bedrijfsrevisoren ziet, overeenkomstig zijn doel, toe op de goede uitvoering door zijn leden van de hun toevertrouwde opdrachten. In het bijzonder ziet het Instituut er onder meer op toe dat ze zich met de nodige zorg en in volle onafhankelijkheid kwijten van de hun toevertrouwde opdrachten (artikel 18 ter, §1 van de wet van 22 juli 1953).

3. Bedrijfsrevisor (X) zet uiteen dat bij het betreffende verslag inzake inbreng in natura heeft ondertekend op vraag van en overeenkomstig het ontwerp opgesteld door zijn toenmalige confrater (A), die destijds zijn stagemester is geweest en op het ogenblik van het ondertekenen van het verslag zijn vennoot was. Hij wijst er op dat hij volledig te goeder trouw heeft gehandeld en dat hij bij het betreffende dossier geen enkel voordeel heeft gehad, aangezien hij dit verslag onbezoldigd ondertekend heeft. Voorts benadrukt hij dat de medeoprichters van (A) op de hoogte waren van het feit dat hij tot hetzelfde revisorenkantoor behoorde en dat zij daarmee hebben ingestemd. Ten slotte wijst bedrijfsrevisor (X) op het feit dat de opgerichte vennootschap geen kredieten heeft aangevraagd bij banken, zodat niemand misleid is geweest.

11 Dit verweer doet geen afbreuk aan de vaststelling dat bedrijfsrevisor (X), door zijn handelwijze, een inbreuk heeft begaan op de voorschriften inzake de onafhankelijkheid van de bedrijfsrevisor. De naleving van deze voorschriften vormt de boeksteen van de geloofwaardigheid van de bedrijfsrevisor ten opzichte van de gemeenschap (Tuchtcommissie IBR, 24 november 1992, nr. 006/92/1013/N). Daarbij is het niet voldoende dat de revisor zijn taak daadwerkelijk in volkomen onafhankelijkheid tegenover de gecontroleerde onderneming uitvoert. De beoordeling van de onafhankelijkheid is immers niet enkel een professioneel oordeel van de bedrijfsrevisor zelf over de omstandigheden waarin hij persoonlijk meent zich objectief te kunnen uitspreken, maar ook een maatschappelijk oordeel (Advies HRB 90/05 D van 30 september 1991, Jaarverslag Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat). Het optreden van een bedrijfsrevisor moet als onafhankelijk worden ervaren door al wie geroepen is om inzage te nemen van zijn verslag of daar gebruik van te maken (verslag aan de Koning bij het K.B. van 10 januari 1994, B.S., 18 januari 1994, 941).

Door een verslag te ondertekenen naar aanleiding van een inbreng in natura in een vennootschap, waarin een van zijn medevennoten oprichter was, is bedrijfsrevisor (X) tekortgeschoten aan zijn beroepsverplichting tot onafhankelijkheid, zodat de eerste tenlastelegging bewezen is (artikel 19bis, 1° wet van 22 juli 1953).

4. Volgens het verslag van de Raad werd, naar aanleiding van de kwaliteitscontrole die werd uitgevoerd in verband met de opdracht die bedrijfsrevisor (X) uitvoerde voor de N.V. (Z), aan de hand van het werkdoosje vastgesteld dat er geen fysieke controle werd verricht met betrekking tot de in te brengen voorraad handelsgoederen en dat geen waarde-test was gebeurd met betrekking tot de eenheidsprijs die werd weerhouden voor de waardebepaling, alhoewel in het controleverslag wordt gesteld dat de hoeveelheden en aankooprijzen "steekproefsgewijze" werden gecontroleerd. In een brief d.d. 13 november 2000 stelde bedrijfsrevisor (X) dat de volgens de controlenormen vereiste werkzaamheden wel degelijk werden uitgevoerd "op een aantal fysieke inventariscontroles na". In zijn verweerschrift of pleitnota stelt de bedrijfsrevisor (X) dan dat er wel degelijk controleproeven zijn uitgevoerd, met name door zijn confrater (A).

5. Met betrekking tot de ingebrachte handelsgoederen, heeft bedrijfsrevisor (X) in het indrengverslag verklaard dat "Steekproefsgewijze" de hoeveelheden en aankooprijzen werden gecontroleerd. Elke verklaring van de bedrijfsrevisor steunt op de mening die hij zich gevormd heeft op grond van doelgerichte en nauwgezet uitgevoerde controlewerkzaamheden op grond van de ter zake geldende controlenormen (artikel 15 van het K.B. van 10 januari 1994). Hij kan zich weliswaar laten bijstaan door zijn stagiairs, zijn vaste medewerkers of door andere bedrijfsrevisoren, maar hij kan, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, die schriftelijk worden gemotiveerd, geen essentiële elementen van zijn revisorale opdracht overdragen (artikel 16 van het K.B. van 10 januari 1994).

Uit de voorliggende stukken en uit het verweer van bedrijfsrevisor (X) zelf blijkt dat hij geen controles heeft uitgevoerd, maar in werkelijkheid enkel een ontwerp van verslag heeft ondertekend, dat door (A) werd opgesteld. Door in het door hem ondertekend verslag te verklaren dat controles werden uitgevoerd, terwijl hij erkent dat ze niet door hem of onder zijn toezicht werden uitgevoerd, maar door (A), die betrokken partij was bij de oprichting van de vennootschap, is bedrijfsrevisor (X) tekortgeschoten aan de beginselen van waandigheid, richtschapeid en kiesheid die aan het beroep ten grondslag liggen.

Ook de tweede tenlastelegging is bijgevolg bewezen.

6. Bij het bepalen van de sanctie wordt rekening gehouden met het feit dat bedrijfsrevisor (X) nooit eerder tuchtrechtelijk werd veroordeeld."

De Raad verwijt de bedrijfsrevisor en zijn revisorenvennootschap een tekortkoming aan de volgende deontologische en tuchtrechtelijke bepalingen:

"Tekortkomingen aan de beroepsverplichtingen bij het uitvoeren van een wettelijke revisorale opdracht van commissaris (artikel 19bis, 1° van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren), namelijk het opmaken van een certificeringverslag over de jaarrekening 1997 van de N.V. (A) waarin de hypothese van de mogelijke discontinuïteit van de ondernemingsactiviteit niet uitdrukkelijk wordt vermeld terwijl daartoe ruim voldoende elementen aanwezig waren in de jaarrekening zelf en bijgevolg de commissaris minstens het initiatief had moeten nemen om de Raad van Bestuur te wijzen op het toepasselijk worden van het toenmalig artikel 64sexies van de vennootschappenwet (thans artikel 138 W. Venn.); volgens de Raad is dergelijke tekortkoming strijdig met de waardigheid van het beroep (artikel 3 van het K.B. van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren)."

De Tuchtcommissie heeft een waarschuwing opgelegd aan de bedrijfsrevisor en heeft de vordering tegen de revisorenvennootschap ongegrond verklaard:

"1. De tenlastelegging houdt verband met de opdracht die (X) uitvoerde als commissaris van de N.V. (A) (...).

Op 10 april 1998 stelde (X) een verslag op overeenkomstig de artikelen 65, eerste lid en 77, zevende lid van de Venn.W., thans artikel 143 W. Venn. Hij legde een verklaring zonder voorbehoud af, maar met een toelichtende paragraaf, waarin een aantal bijkomende verklaringen waren opgenomen. In de laatste bijkomende verklaring verwees (X) naar een "speciaal verslag van de Raad van Bestuur" d.d. 27 maart 1998 dat aan de algemene vergadering voorstelde de vennootschap te ontbinden.

In de overgelegde verslagen van de Raad van Bestuur werd melding gemaakt van het feit dat op 27 augustus 1997 alle activa verkocht waren en de vennootschap haar activiteit had stopgezet.

De jaarrekening over het boekjaar 1997 werd goedgekeurd door de algemene vergadering van 24 april 1998. Op 14 mei 1998 werd de N.V. (A) in staat van faillissement verklaard.

2. Uit de voorliggende stukken en uit het onderzoek, gevoerd door de Commissie van toezicht van het IBR, blijkt dat de N.V. (A) op 31 december 1997 een gecumuleerd verlies had van 21.133.825 BEF en een negatief eigen vermogen. De activa waren lager dan de externe schuld, zelfs wanneer geen rekening gebonden werd met "intercompany"-schulden.

Alhoewel de vennootschap klaarblijkelijk geen overdraagbare activa meer had, ging (X) er bij het opstellen van zijn controleverslag er naar zijn zeggen van uit dat een overname van het "handelsfonds" nog mogelijk was. Hij maakte geen toepassing van het toenmalige artikel 64 sexies, §2 Venn.W. (thans artikel 138 W. Venn.), dat de commissarissen die ter gelegenheid van hun controlewerkzaamheden gewichtige en overeenstemmende feiten vaststellen die de continuïteit van de onderneming in het gedrang kunnen brengen, verplicht de bestuurders hiervan schriftelijk en op een omstandige wijze op de hoogte te brengen.

3. Op 21 juni 2000 verzocht het Instituut (X) om mededeling van de laatste beschikbare jaarrekening van de N.V. (A), evenals van zijn werkdoossier en vroeg zij hem zijn commentaar mede te delen aangaande de eventuele continuïteitsproblematiek die zich op dat ogenblik stelde. Pas na drie herinneringen, waarvan de laatste aangetekend, maakte (X) op 27 maart 2001 de gevraagde stukken over en verklaarde hij dat (hij) nog gehoopt had dat het handelsfonds zou kunnen verkocht worden. In latere briefwisseling stelde hij dat er gesprekken waren geweest over de eventuele overname van goodwill. Ook na contactneming met de gewezen bestuurders van de N.V. (A) konden geen documenten of nota's voorgelegd worden waaruit dit bleek. Volgens (X) ontstonden de continuïteitsproblemen pas op het ogenblik dat, ten gevolge van een Pro Justitia van 20 januari 1998 in verband met het niet-uitbetalen van ARAB-vergoedingen (...) een bedrag van (...) moest betaald worden.

4. Uit de voorliggende stukken blijkt dat het, op het ogenblik dat (X) zijn controleverslag opstelde, bij kennis had van gegevens die het duidelijk maakten dat de continuïteit van de N.V. (A) in die mate was aangetast dat zelfs aan de voorwaarden om de vennootschap te ontbinden en in vereffening te stellen niet meer voldaan was. Door niettemin in zijn controleverslag een verklaring zonder voorbehoud te verlenen en geen toepassing te maken van het toenmalige – pas in werking getreden – artikel 64 sexies, §2 Venn.W., is er een contradictie tussen datgene wat hij heeft vastgesteld en wat hij in zijn verslag heeft verklaard.

Zijn houding getuigt van een gebrek aan voldoende onafhankelijkheid tegenover het bestuur van de N.V. (A). Zij houdt een schending in van artikel 3 van het

K.B. van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisor en geeft aanleiding tot een tuchtsanctie op grond van artikel 19bis, 1° van de wet van 22 juli 1953.

5. Het feit dat aanleiding heeft gegeven tot de tuchtvordering is bewezen ten laste van (X), doch niet ten laste van de B.V.B.A. (X), (Y), (Z) & C°, waarvan niet wordt aangetoond dat zij iets zou te maken gehad hebben met het ten laste gelegde feit. Het blijkt trouwens niet dat deze vennootschap reeds bestond in 1998. Zij was in ieder geval nog niet als bedrijfsrevisor ingeschreven.

6. Bij het bepalen van de sanctie tegen (X) wordt rekening gehouden met het feit dat hij nooit eerder tuchtrechtelijk werd veroordeeld."

0211/2002/N

Een bedrijfsrevisor die zich ertoe verbonden had om als "aangeduide bedrijfsrevisor" een aantal kwaliteitscontroles (voorheen: confraternele controles) uit te voeren, maar in gebreke is gebleven, is door de Raad naar de Tuchtcommissie verwezen.

De Tuchtcommissie deed nog geen uitspraak.

0212/2002/N (Commissie van Beroep)

Onderhavig dossier dat door de Commissie van Beroep is behandeld, vindt zijn oorsprong in het beroep dat een bedrijfsrevisor heeft ingesteld tegen een beslissing van de Raad, waarin zijn ontslag als bedrijfsrevisor wordt geacteerd.

Betrokken bedrijfsrevisor laat gelden dat hij nooit de intentie heeft gehad ontslag te nemen en dat hij zich niet kan akkoord verklaren met het feit dat de Raad, zonder hem behoorlijk op te roepen of minstens te horen, éézijdig zijn ontslag betekent.

Ter zitting trekt betrokkene zijn hoger beroep in, zodat de procedure voor de Commissie van Beroep zonder voorwerp wordt. Het ontslag van de betrokken revisor vindt uitwerking.

0213/2002/F (uittreksels)

De Raad van het Instituut verwijt het volgende aan de bedrijfsrevisor:

"1. de participer à la gestion d'une société à vocation commerciale, en l'espèce la S.A. (Y), et ce en infraction au prescrit des articles 7bis, 2°, et 18ter, 5°, de la loi du 22 juillet 1953 créant un Institut des Réviseurs d'Entreprises (dénommée ci-après "la Loi"), et de l'article 4 a) de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises;

2. d'omettre de communiquer à l'Institut, pour l'année 2001, la déclaration annuelle prévue par l'article 32 de l'arrêté royal du 20 avril 1989 fixant le règlement d'ordre intérieur de l'IRE (modifié par l'arrêté royal du 12 mars 2000), pris en exécution de l'article 18ter, §2, alinéa 2, de la Loi, alors que la déclaration annuelle relative à l'exercice 2000 était déjà arrivée à l'Institut le 2 janvier 2002, soit avec un retard de six mois;

3. d'avoir méconnu le devoir de réserve qui s'impose à tout réviseur d'entreprises, en émettant, dans un article paru dans (...) du mois d'octobre 2001, des propos blessants et insultants, indignes d'un réviseur d'entreprises,"

De Tuchtcommissie heeft de schraping uitgesproken en heeft daarbij de volgende redenering gevolgd:

"Attendu, (...), que (X) a participé et continue à participer à la gestion de l'entreprise qu'est la S.A. (Y), (...) en infraction à l'interdiction d'un tel cumul édictée par les articles 7bis, 2° et 18ter, 5° de la Loi et l'article 4 a) de l'arrêté royal du 10 janvier 1994 relatif aux obligations des réviseurs d'entreprises;

Attendu cependant que cette interdiction institue une incompatibilité entre l'exercice de la profession de réviseur d'entreprises et la participation à la gestion d'une entreprise;

Que dans ces circonstances, la seule peine disciplinaire qui puisse être envisagée en l'espèce pour le premier des faits reprochés à (X), est la radiation;

Qu'en effet, toute autre peine impliquerait que ce dernier puisse poursuivre, fût-ce à terme, l'exercice de sa profession de réviseur d'entreprises tout en participant à la gestion de l'entreprise concernée, alors qu'un tel cumul est interdit par la loi;

Attendu que cette peine englobe celles qui pourraient être infligées à (X) pour les retards dans la communication à l'Institut des déclarations annuelles pour les années 2000 et 2001 (point 2) ainsi que pour son manquement au devoir de réserve (point 3),"

De bedrijfsrevisor heeft beroep aangetekend.

Diverse dossiers inzake de niet-betaling van bijdragen en/of de niet-indiening van de jaarlijkse mededeling

In de loop van 2002 hebben de tuchtinstanties uitspraak gedaan in een 38-tal dossiers van bedrijfsrevisoren die hadden nagelaten (tijdig) hun IBR-bijdragen te betalen en/of hun jaarlijkse mededelingen in te dienen.

De Raad van het Instituut had de betrokken bedrijfsrevisoren naar de tuchtinstanties doorverwezen omwille van volgende inbreuken:

- een inbreuk op artikel 3 van het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren wegens het gebrek aan respect dat de bedrijfsrevisor verschuldigd is aan de organen van het Instituut omwille van de bijkomende kosten en werkzaamheden die door zijn gedrag worden veroorzaakt en gedragen moeten worden door het ganse beroep;
- een inbreuk op artikel 2 van hetzelfde koninklijk besluit door het bewust nalaten zich in regel te stellen inzake de bijdrageplicht volgens de procedure vastgesteld door artikel 6, lid 1 van de wet van 22 juli 1953 en door artikel 7 van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement;
- een inbreuk op artikel 18ter, §2, lid 2 van de wet van 22 juli 1953 door het nalaten zich in regel te stellen inzake de jaarlijkse mededeling volgens de procedure vastgesteld door artikel 32 van hogervermeld koninklijk besluit van 20 april 1989.

Naargelang de specifieke omstandigheden van het dossier heeft de Tuchtcommissie volgende tuchtsancties opgelegd: waarschuwing (in 15 dossiers); berisping (in 7 dossiers); schorsing van 1 tot 8 dagen (in 7 dossiers); schrapping (in 7 dossiers).

In twee dossiers zijn de betrokken revisoren vrijgesproken.

3.3. Cijfermateriaal

3.3.1. Uitspraken in 2002

Schematisch kan het aantal uitspraken van de tuchtinstanties (zowel in eerste aanleg als in hoger beroep) gedurende 2002 als volgt worden weergegeven:

Tuchtsancties tegen bedrijfsrevisoren	Aantal uitspraken in 2002		Totaal
	N	F	
Waarschuwing	12	6	18
Berisping	6	3	9
Schorsing ⁽¹⁾	7	3	10
Schrapping	1	9	10
Ongegrond of ingetrokken	1	3	4
Totaal	27	24	51
Nog in behandeling	5	3	8

- (1) Waaronder 1 schorsing van 2 maanden (N),
2 schorsingen van 1 maand (F),
5 schorsingen van 8 dagen (4 N + 1 F) en
2 schorsingen van 1 dag (N)

3.3.2. Nieuwe dossiers

In de loop van 2002 heeft de Raad 37 nieuwe tuchtdossiers overgemaakt aan de tuchtinstanties.

Vier dossiers (waarvan 3 Nederlandstalige en 1 Franstalig) betreffen deontologische en/of technische inbreuken; daarnaast zijn een aantal bedrijfsrevisoren naar de Tuchtcommissie doorverwezen omwille van de niet-betaling van de IBR-bijdragen (17 dossiers, waarvan 11 Nederlandstalige en 6 Franstalige) en de laattijdige indiening van de jaarlijkse mededelingen (16 dossiers, waarvan 10 Nederlandstalige en 6 Franstalige).

Verder heeft de Raad in de loop van 2002 in vier dossiers het verslag van de Raad aan de Tuchtcommissie aangevuld en vervolledigd.

Hierna zijn cijfergegevens weergegeven met betrekking tot het aantal tuchtdossiers dat in de voorbije jaren (1995-2002) door de Raad van het IBR bij de Tuchtcommissie is ingediend.

Jaar	Aantal ingediende tuchtdossiers
1995	11
1996	8
1997	16
1998	9
1999	6
2000	2
2001	20
2002	37

II 4. STAGECOMMISSIE

4.1. Samenstelling

De Stagecommissie is samengesteld als volgt:

- de Ondervoorzitter van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, de heer André KILESSE;
- drie leden van de Raad, de heren Boudewijn CALLENS, Georges HEPNER, Pierre STEENACKERS;
- drie externe leden, Mevrouw Vinciane MARICQ, de heren Daniel VAN CUTSEM en René VAN ASBROECK;
- een plaatsvervangend lid, de heer Patrick VAN IMPE;
- twee technische deskundigen, de heren Jacques TISON en Tom WILLEMSE (tot juni 2002), vervangen door de heer Luc VERRIJSEN (vanaf juli 2002).

Zij heeft in 2002 twaalfmaal vergaderd.

4.2. Promoten van de toegang tot het beroep

De Stagecommissie heeft in samenwerking met Olivier COSTA op het einde van 2001 een brochure over de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor opgesteld (IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 211-212).

Dit document werd aan alle stagiairs-revisoren evenals aan alle bedrijfsrevisoren in januari 2002 opgestuurd; het document werd integraal hernomen in de editie 2001 van het Vademecum van het Instituut.

Het document is eveneens op de website van het Instituut beschikbaar.

4.3. Contacten met het IAB

De Stagecommissie heeft zijn diverse contacten met het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten verdergezet met het oog op de gezamenlijke organisatie van het toegangsexamen en een deel van de stage.

In de toekomst zullen die contacten worden voortgezet.

4.4. Werkzaamheden van de "Subcommissie Examens"

De Subcommissie Examens heeft in de loop van het voorbije jaar haar werkzaamheden voortgezet teneinde de examenvragen van het ingangs- en stage-examen te evalueren.

4.5. Goedkeuring van de stageovereenkomsten

In 2002 keurde de Stagecommissie 149 overeenkomsten goed (101 Nederlandstalige en 48 Franstalige).

Per 31 december 2002 waren 451 stagiairs bij het Instituut ingeschreven.

4.6. Weigering tot goedkeuring van een stagemeester

Het profiel van de stagemeester kan op basis van de jaarlijkse verklaring, die elke confrater dient in te vullen, worden geanalyseerd. Een aantal confraters die hun jaarlijkse verklaring niet hadden ingediend werden verzocht

deze in te dienen teneinde de Stagecommissie toe te laten een beoordeling te maken omtrent de toelating tot de stage van een aantal kandidaten.

De Stagecommissie heeft de aandacht getrokken van sommige stage-meesters waarvan het kantoor niet genoeg gediversifieerde revisorale opdrachten blijkt te kunnen aanbieden. Ze werden gevraagd om de noodzakelijke maatregelen te nemen om hun stagiair toe te laten een behoorlijk ingevulde opleiding te laten genieten.

4.7. Vermindering en verlenging van de stageduur

4.7.1. Vermindering van de stageduur

Er werd aan één persoon een verkorte stage toegestaan in 2002.

4.7.2. Verlenging van de stageduur

23 stagiairs kregen een stageverlenging van zes maand op grond van het laattijdig indienen van hun stagedagboek.

4.8. Wijzigingen tijdens de stage

4.8.1. Schrapping

Artikel 25, vierde lid van het K.B. van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren luidt als volgt:

“De opschorting of de opeenvolgende opschortingen van de stage in het geheel genomen mogen niet meer dan vijf jaar bedragen. Indien deze termijn overschreden wordt, beveelt de Raad, op voorstel van de Stagecommissie, de schrapping van de stagiair.”

Overeenkomstig dit voorschrift, werden 80 stagiairs die sinds meer dan vijf jaar hun stage hadden opgeschort, geschrapt nadat zij ten minste een maand op voorhand van deze schrapping op de hoogte werden gesteld.

4.8.2. Verandering van stagemeeester

In 2002 werden 25 aanvragen van verandering van stagemeeester goedgekeurd.

4.8.3. Opschorting van de stage of stopzetting

In de loop van het voorbije jaar hebben 72 stagiairs hun stage onderbroken en twee personen hebben hun ontslag als stagiair gegeven.

4.8.4. Stage in het buitenland

In de loop van het voorbije jaar werd aan drie kandidaten toelating gegeven om een deel van hun stage in het buitenland te volbrengen en dit conform artikel 4 van het K.B. van 13 oktober 1987.

Een deel van de stage mag in het buitenland worden verricht en wordt door de Stagecommissie aanvaard, op voorwaarde dat:

- twee derde van de stage in België wordt volbracht;
- een beroepsbeoefenaar met een aan die van bedrijfsrevisor gelijkwaardige hoedanigheid toezicht heeft op de activiteiten van de stagiair;
- de Belgische stagemeeester verantwoordelijk blijft voor zijn stage.

De Stagecommissie moet zes weken vóór de aanvang van de stage in het buitenland worden ingelicht over de wens om een deel van de stage in het buitenland te verrichten en dit zowel door de confrater in het buitenland, de stagemeeester in België als door de stagiair. De Belgische confrater dient de nodige waarborgen te bieden met betrekking tot de bevoegdheden van de buitenlandse confrater. De buitenlandse confrater zal eveneens binnen de hierboven vermelde termijn een "*comfort letter*" moeten ondertekenen en opsturen.

4.8.5. Hervatting van de stage

15 stagiairs werden opnieuw tot de stage toegelaten na een opschorting van minder dan vijf jaar.

4.9. Toelatingsexamen tot de stage

253 nieuwe kandidaten hebben in de loop van 2002 een dossier tot inschrijving tot het toelatingsexamen ingediend.

Overeenkomstig de procedure bepaald in artikel 15 van het K.B. van 13 oktober 1987 werd het toelatingsexamen in de loop van het tweede semester van 2002 ingericht.

De examens vonden plaats op zaterdag 12 oktober, maandag 14 oktober en zaterdag 19 oktober 2002 te Brussel.

230 kandidaten hadden zich voor het toelatingsexamen ingeschreven.

2002	Deelnemers	Geslaagd
F	67	20 (30 %)
N	163	96 (59 %)
Totaal	230	116 (50 %)

Naast de 116 kandidaten die slaagden voor het toelatingsexamen, bekwamen 34 personen een totale vrijstelling voor het toegangsexamen op basis van hun universitair diploma.

4.10. Stage-examens

De stage-examens vonden plaats op dinsdag 1 (het beroep), donderdag 3 (controle) en zaterdag 5 (uitdieping basiskennis) oktober 2002.

De resultaten van de stage-examens voor 2002 worden hierna weergegeven:

2002		Deelnemers	Geslaagd
T1 (Basiskennis)	F	48	32 (67 %)
	N	125	79 (63 %)
	Totaal	173	111 (64 %)
T2 (Controle)	F	31	23 (74 %)
	N	92	48 (52 %)
	Totaal	123	71 (58 %)
T3 (Beroep)	F	25	10 (40 %)
	N	67	34 (51 %)
	Totaal	92	44 (48 %)

4.11. Bekwaamheidsexamen 2002 (twee zittingen)

4.11.1. Praktische studie

Het bekwaamheidsexamen bestaat uit een schriftelijke proef, een mondelinge proef en een praktische studie.

Vanaf 2000 moeten de stagiairs een praktische studie indienen, die erin bestaat een opgelegd onderwerp kritisch te analyseren en die moet worden ingeleverd op het ogenblik van de schriftelijke proef (cf. IBR, *Jaarverslag*, 1999, p. 215).

Om te slagen voor de praktische studie moet de stagiair een score van 10/20 behalen. Ingeval van niet slagen voor het bekwaamheidsexamen, is de kandidaat die voor de praktische studie een score heeft behaald van minder dan 10/20 verplicht een nieuwe praktische studie op te stellen. Degene die een score heeft behaald van ten minste 10/20 heeft de mogelijkheid om de behaalde score te behouden of een nieuwe praktische studie uit te voeren.

Voor elke zitting van het bekwaamheidsexamen worden verschillende onderwerpen voor de praktische studie voorgesteld. De stagiair dient één van de voorgestelde onderwerpen naar keuze kritisch te analyseren. Nieuwe onderwerpen zullen worden voorzien voor elke zitting van het bekwaamheidsexamen. De voorstellen zijn vooraf beschikbaar op de website van het Instituut onder de rubriek stage.

In 2002 werden volgende onderwerpen voorgesteld:

- Begrip “werkelijke waarde”;
- Forensic accounting en de rol van de bedrijfsrevisor bij fraude;
- Milieuaspecten in de jaarrekening en in het jaarverslag;
- Conversie van de geconsolideerde jaarrekening naar IAS/IFRS – problematiek van de eerste toepassing (“*first time application*”);
- De controle van de vzw (specifieke aspecten van de controle van de vzw);
- Hoe de geloofwaardigheid van het beroep van bedrijfsrevisor herstellen (verkleining van de “*expectation gap*”)?

4.11.2. Resultaten

A. Eerste zittijd

De schriftelijke proef vond plaats te Brussel op zaterdag 4 mei 2002.

De mondelinge proef vond plaats van 10 tot 14 juni 2002.

23 kandidaten waren ingeschreven; 11 kandidaten slaagden.

B. Tweede zittijd

De schriftelijke proef vond plaats op zaterdag 16 november 2002.

De mondelinge proef vond plaats van 9 tot 13 december 2002.

38 kandidaten waren ingeschreven; 17 kandidaten zijn geslaagd.

De resultaten van het bekwaamheidsexamen voor 2002 zijn hierna samengevat:

2002		Aantal afgelegde examens	Kandidaten die het examen voor de eerste maal afleggen	Geslaagd
Mei/Juni	F	8	5	5
	N	15	4	6
	Totaal	23	9	11
Nov./Dec.	F	9	2	3
	N	29	5	14
	Totaal	38	7	17
Totaal van de twee zittijden	F	17	7	8
	N	44	9	20
	Totaal	61	16	28

De resultaten van het bekwaamheidsexamen zijn moeilijk te interpreteren. Inderdaad, gezien de kandidaten het examen verschillende keren kunnen afleggen, soms gedurende verschillende burgerlijke jaren, dient het slaagpercentage geïnterpreteerd te worden ofwel in vergelijking met het aantal aanwezige kandidaten aan één of meerdere examenbeurten en dit ofwel gedurende hetzelfde burgerlijk jaar ofwel gedurende verschillende burgerlijke jaren.

4.11.3. Samenstelling van de jury's van het bekwaamheidsexamen

De samenstelling van de jury's van het bekwaamheidsexamen werd niet fundamenteel aangepast. Vervaldata (mandaat van drie jaar) werden voorzien voor de leden van het beroep die zetelen in de jury's van het bekwaamheidsexamen.

Vanaf 2002 zetelt voor zover het mogelijk is een lid van de Stagecommissie in elke jury.

Overeenkomstig artikel 37 van het K.B. van 13 oktober 1987:

"Elke jury bestaat uit vijf leden, waaronder een professor van het universitair onderwijs of van het hoger onderwijs van universitair niveau, die de jury voorziet, drie bedrijfsrevisoren en een persoon die het beroep van bedrijfsrevisor niet uitoefent en gekozen wordt omwille van zijn bijzondere bekendheid met het economisch en sociaal leven".

De Raad bedankt de personen die hebben aanvaard om te zetelen in de jury's van het bekwaamheidsexamen.

De jury's zijn op 31 december 2002 als volgt samengesteld:

A. Nederlandstalige jury's

NL 1: De heren K.M. VAN OOSTVELDT (2004), Voorzitter, R. ADRIAENSSENS (2003), S. RABAËY (2003) en D. VAN CUTSEM (2005), bedrijfsrevisoren.

Mevrouw B. VAN DEN BOSSCHE, extern lid.

NL 2: De heren J. BRANSON (2005), Voorzitter, J. DE BOM VAN DRIESCHE (2004), P. STEENACKERS (2004) en P. VAN STAAIJ (2003), bedrijfsrevisoren.

De heer J. GEYSEN, extern lid.

NL 3: De heren B. CALLENS (2005), Voorzitter, M. BOONE (vervangen door L. VAN GULCK) (2004), P. ROELANTS (2005) en L. HELLEBAUT (2005), bedrijfsrevisoren.

De heer E. VAN THILLO, extern lid.

NL 4: De heren R. TIEST (2003), Voorzitter, G. HERREWIJN (2005), R. NECKERBOECK (2003) en R. VAN ASBROECK (2004), bedrijfsrevisoren.

De heer R. DE LEEUW, extern lid.

B. Franstalige jury's

- FR 1: De heren D. LEBRUN (2003), Voorzitter, J. LENOIR (2003), E. MATHAY (2005) en M. DENAYER (2004), bedrijfsrevisoren.
De heren J.-M. VANDENBERGH of J.-L. STRUYF, externe leden.
- FR2: De heren M. MASSART (2005), Voorzitter, G. HEPNER (2004), D. LEBOUTTE (2004) en A. DESCHAMPS (2003), bedrijfsrevisoren.
De heer J.-M. VANDENBERGH, extern lid.
- FR3: De heer M. DE WOLF (2005), Voorzitter, Mevrouw V. MARICQ (2004), de heren M. GRIGNARD (2005) en M. VAN DOREN (2003), bedrijfsrevisoren.
De heer J.-L. STRUYF, extern lid.

Omdat een aantal effectieve leden niet aan de eerste en/of tweede zitting konden deelnemen, werd beroep gedaan op de door de Raad aangestelde plaatsvervangende leden:

P.P. BERGER, L. DISCRY, M. SMET, P. DE WEEERDT, B. MEYNENDONCKX, L. DELTOUR, J. CHRISTIAENS, H. VAN IMPE, J. DE LANDSHEER, D. VERMUSCHE, J. BEDDEGENOODTS, L. DE KEULENAER, G. BATS, PH. DESOMBERE, G. HOF, G. SPAENHOVEN, F. DEGEEST, V. SPILLIAERT, D. ROUX, L. VAN GULICK, P. VAN IMPE, H. WILMOTS, P. VAN CAUTER, K. VERBEKE, R. VANDER STICHELE W. EGGERICKX, L. VAN STEENBERGE, R. PEIRCE, H. FRONVILLE, P. TYTGAT, PH. PIRE, H. LAFOSSE, J. VANDERNOOT, J. TISON, Ch. BOLLEN, P. DEPRAETERE, PH. BARTHELÉMY, G. DELVAUX.

De Raad bedankt de heren M.A. VERBEURE en M. BOONE die gezeteld hebben in de jury's van het bekwaamheidsexamen en die vanaf dit jaar hun functies hebben neergelegd.

4.12. Evolutie van het aantal stagiairs gedurende 2002

Aantal stagiairs bij het begin van het jaar	389
Ingang (+)	149
Hervatting van de stage (+)	15
Stopzetting en schorsing (-)	74
Geslaagd bekwaamheidsexamen (-)	28
Aantal stagiairs op het einde van het jaar	451

4.13. Dankbetuigingen

De Raad bedankt alle personen die hun medewerking hebben verleend aan de voorbereiding van de examens, aan de verbetering ervan en aan de presentatie van de stageseminaries.

Zoals bepaald in artikel 15, §3 van het K.B. van 13 oktober 1987, worden de voorbereiding en de verbetering van de proeven toevertrouwd aan professoren of docenten van het universitair onderwijs of van het hoger onderwijs op universitair niveau.

4.13.1. Toelatingsexamen:

- *Algemene boekhouding:*
de heren professoren J. ANTOINE en Ch. LEFEBVRE
- *Balansanalyse:*
de heren professoren M. RENOUPEZ en Ch. LEFEBVRE
- *Analytische boekhouding:*
mevrouw A. JORISSEN en de heer D. HELBOIS, professoren
- *Vennootschapsrecht:*
de heren professoren H. OLIVIER en F. HELLEMANS
- *Fiscaal recht:*
de heer professor P. MINNE
- *Burgerlijk recht:*
de heren professoren H. OLIVIER en F. HELLEMANS
- *Handelsrecht:*
de heren professoren H. OLIVIER en F. HELLEMANS
- *Sociaal recht:*
mevrouw V. PETRY, professor
- *Informatica:*
de heren professoren L. GOLVERS en R. PAEMELEIRE
- *Bedrijfsconomie, politieke economie en financiële economie:*
de heren professoren Ch. VAN WYMEERSCH en L. KEULENEER
- *Wiskunde en Statistiek:*
de heren professoren D. JUSTENS en R. PAEMELEIRE
- *Financieel beheer:*
de heren professoren Ch. VAN WYMEERSCH en L. KEULENEER
- *Externe controle:*
mevrouw C. DENDAUW en de heer I. DE BEELDE, professoren

- *Consolidatie:*
mevrouw M.-L. JACQUES en de heer K.M. VAN OOSTVELDT, professoren
- *Interne controle:*
mevrouw M.-L. JACQUES en de heer I. DE BEELDE, professoren
- *Boekhoudrecht:*
de heren professoren H. OLIVIER en K. VAN HULLE
- *Deontologie:*
mevrouw D. HERMANS en de heer M. DE SAMBLANX, professoren

4.13.2. Inleidingszitting voor de toegang tot de stage

De introductievoormiddag heeft tot doel de kandidaten, die geslaagd zijn voor het toelatingsexamen, vertrouwd te maken met de structuren en met de institutionele en deontologische aspecten van het revisoraat. Tevens biedt deze voormiddag de gelegenheid voor een eerste contact tussen de nieuwe stagiairs en de verantwoordelijken van het IBR. Het is ten zeerste aanbevolen dat de stagiairs deze inleidingszitting bijwonen.

Volgende personen hebben hun medewerking verleend aan de inleidingszitting van maandag 6 mei 2002:

- de heer L. SWOLFS, Voorzitter van het IBR
- de heer A. KILESSE, Ondervoorzitter van het IBR en Voorzitter van de Stagecommissie
- de heer P. VAN IMPE, bedrijfsrevisor, lid van de Stagecommissie
- de heer D. SZAFRAN, Secretaris-generaal van het IBR
- mevrouw V. VAN DE WALLE, Juridisch Directeur van het IBR
- de heer O. COSTA, Adviseur IBR

4.13.3. Seminarie "Uitdieping basiskennis"

De uitdiepingsseminaries over boekhoudrecht, boekhoudtechnieken, consolidatie, vennootschapsrecht en financiële analyse werden georganiseerd in mei en juni 2002. Ze hebben tot doel de belangstellenden de mogelijkheid te bieden hun persoonlijk werk aan te vullen met besprekingen in deze belangrijke vakgebieden met specialisten en tot een begeleide analyse van praktijkgevallen over te gaan.

- *Boekhoudrecht:*
de heren J.-L. SERVAIS en J. VERHOEYE

- *Boekhoudtechnieken:*
mevrouwen M.-L. JACQUES en S. PODEVIJN
- *Consolidatie:*
de heren B. DUFOURNY en P. OPSOMER
- *Vennootschapsrecht:*
de heren H. OLIVIER en J.-Ph. BONTE
- *Financiële analyse:*
de heer D. SMETS

4.13.4. Seminarie "Controle"

Het seminarie "Controle" werd vanaf 2000 gereorganiseerd. Het spitste zich toe op de drie volgende thema's:

- de externe controle;
- de interne controle;
- de externe controle van de geconsolideerde rekeningen.

Deze seminars hebben plaatsgevonden in de maanden mei en juni 2002.

- *Externe controle:*
De heren J.-L. SERVAIS en H. HERIJGERS
- *Interne controle:*
mevrouwen S. GOETHALS en CH. WEYMEERSCH
- *Externe controle van de geconsolideerde rekeningen:*
de heren P.-H. BONNEFOY-CUDRAZ en L. MARTENS

4.13.5. Seminarie "Het beroep"

Het seminarie "Het beroep" handelt hoofdzakelijk over een meer diepgaande analyse van de bijzondere revisorale opdrachten, van de ondernemingsraad en het opmaken van het verslag. Dit seminarie behandelt ook een reeks problemen die de stagiairs moeten toelaten hun kennis bij te schaven in de domeinen die de bedrijfsrevisor rechtstreeks aanbelangen.

Dit seminarie dat plaats vond in mei en juni 2002 spitste zich toe op de drie volgende onderwerpen:

- het verslag van de revisor;
- de bijzondere opdrachten;
- de ondernemingsraden.

- *Het verslag van de revisor:*
de heren B. WETS en H. SALAETS
- *De bijzondere opdrachten:*
de heren M. TEFNIN en G. BATS
- *De ondernemingsraden:*
de heren H. FRISQUE, W. LEPOUR, P. DEMEESTER en L. VAN HOYWEGHEN

4.13.6. Seminarie “*Special topics*”

De stagiairs werden twee bijkomende studiedagen aangeboden:

- een studiedag betreffende de plichtenleer (georganiseerd op 3 juni 2002). Dit seminarie werd geleid door mevrouw D. HERMANS en de heer M. DE SAMBLANX.
- een studiedag betreffende de *International Accounting Standards* (georganiseerd op 14 juni 2002). Deze dag werd geleid in het Engels door de heren J. JACKERS en M. VAN DOREN.

4.14. Vereniging van de stagiairs

Sinds de algemene vergadering van april 2001 was het comité van de Vereniging van de stagiairs samengesteld uit volgende leden:

mevrouw C. KOS, de heren D. GORTEMAN en S. ROSIER, Franstalige leden; mevrouw W. SAMAN, Voorzitter, de heer L. VAN DEN ABBEELE, Nederlandstalige leden.

Bij gebrek aan interesse voor de Vereniging van de stagiairs, wenste het comité overeenkomstig de statuten deze feitelijke vereniging te ontbinden.

De Vereniging van de stagiairs werd ter gelegenheid van de buitengewone algemene vergadering gehouden op 11 juni 2002 ontbonden.

4.15. Vergadering met de stageprofessoren die de toelatings-examens tot de stage opstellen en verbeteren

De leden van de Stagecommissie hebben op 1 februari 2002 een onderhoud gehad met de universiteitsprofessoren en docenten van het hoger

onderwijs die de vragen voor de toelatingsexamens opstellen en verbeteren.

De resultaten van de laatste zittijden, de lijst van de referentieboeken voor de kandidaten, de voorbereiding van de vragen evenals verscheidene praktische punten werden er besproken.

4.16. Informatieavond over het bekwaamheidsexamen

Een informatieavond gewijd aan het bekwaamheidsexamen werd op donderdag 3 oktober 2002 ingericht.

De deelnemende stagiairs hebben een onderhoud gehad met twee jonge revisoren met name de heren P. LOUWAGIE en E. COLLIE; die hebben hun ervaring van het bekwaamheidsexamen meegedeeld.

4.17. Beslissingen van de Stagecommissie

4.17.1. Vrijstellingen ter gelegenheid van het ingangsexamen

De vrijstellingen tot het ingangsexamen verkregen op basis van het universitair of gelijkaardig diploma worden voor een onbepaalde duur verleend.

De vrijstellingen behaald ter gelegenheid van het ingangsexamen van het Instituut voor het afleggen en het slagen voor heel het persoonlijk programma zijn eveneens voor een onbepaalde duur geldig.

4.17.2. Slagen voor het ingangsexamen

Het globaal slaagpercentage wordt vanaf het jaar 2002 vastgelegd op 60 %.

Het percentage vereist per vak blijft 50 %.

4.17.3. Hoedanigheid van stagiair

Voor zover een kandidaat waarvan het dossier van toegang tot de stage werd goedgekeurd, zijn stage niet effectief aanvangt (d.w.z. op datum van 1 juli), bezit hij de hoedanigheid van stagiair niet.

Als de kandidaten die zich hebben teruggetrokken tussen het moment van het indienen van het dossier van toegang tot de stage en de effectieve aanvang ervan, later hun stage toch wensen aan te vatten, zullen ze eventueel nieuwe documenten moeten indienen (b.v. getuigschrift van goed gedrag en zeden).

4.17.4. Aantal deelnames aan het bekwaamheidsexamen

In geval dat een stagiair het mondeling gedeelte van het bekwaamheidsexamen ten gevolge van ziekte (gestaafd door een medisch attest) of in geval van overmacht (te appreciëren door de Stagecommissie) niet kan afleggen, heeft de Stagecommissie beslist dat het schriftelijk gedeelte van het examen behouden blijft voor de zittijd van het mondeling examen die het dichtst volgt op de zittijd van het afgelegde examen. Het schriftelijk gedeelte zal behouden blijven voor zover er een medisch attest of een gemotiveerde verontschuldiging is, aanvaard door de Stagecommissie, die de afwezigheid op het mondeling gedeelte van het examen rechtvaardigt. De stagiair zal aldus geen zesde mogelijkheid krijgen om het schriftelijk gedeelte van het examen af te leggen, hetgeen strijdig zou zijn met de bepalingen van het artikel 39 van het K.B. van 13 oktober 1987.

De leden van de jury van het bekwaamheidsexamen moeten het schriftelijk gedeelte van het examen beoordelen zelfs indien de kandidaat zich niet voor het mondeling gedeelte heeft aangeboden. De punten voor het schriftelijk gedeelte van het examen blijven behouden tot de eerstvolgende mondelinge zittijd van het bekwaamheidsexamen.

4.17.5. Analyse van het profiel van de stagemeester

Sinds een aantal jaren, wordt het profiel van de stagemeester bij aanvang van de stage nagekeken.

De Stagecommissie heeft beslist om ook het profiel van de stagemeester na te kijken in geval van verandering van stagemeester of van herneming van de stage.

4.17.6. Stagedagboek – Vormingsuren

Zoals gemeld in het Jaarverslag 2001 (p. 227) komen de uren van permanente vorming niet in aanmerking voor de berekening van de 1.000 stage-uren.

De uren besteed aan het voorbereiden en het afleggen van de IBR examens kunnen ook niet in aanmerking worden genomen voor de 1.000 stage-uren.

4.18. Tucht

In de loop van het jaar 2002 werden 18 stagiairs door de Stagecommissie, zetelend als tuchtinstantie, opgeroepen.

Overeenkomstig artikel 32, §1 van het K.B. van 13 oktober 1987, hebben de stagemeeesters de mogelijkheid gehad om gehoord te worden door de Stagecommissie.

4.18.1. Niet ingediende stagedagboeken

De Stagecommissie heeft tuchtvorderingen ingesteld ten laste van stagiairs die hun stagedagboek niet tijdig hadden ingediend en het niet nodig hebben geacht om op een adequate manier op de beslissing van de administratieve sanctie van verlenging van de stageduur te reageren.

Volgende overtredingen werden vastgesteld:

1. Niet-indiening van het stagedagboek binnen de vastgestelde termijnen hetgeen een overtreding is van de bepalingen van artikel 29 en artikel 30 van het K.B. van 13 oktober 1987 betreffende de verplichting om een stagedagboek bij te houden en het te overhandigen aan de Stagecommissie.
2. Niet-naleving van artikel 3 van de stageovereenkomst dat het houden van een stagedagboek verplicht. Het niet-indienen van het stagedagboek verhindert dat de Stagecommissie dit dagboek kan controleren.
3. Niet-naleving van de onderrichtingen van het Instituut inzake de termijn voor de indiening van het stagedagboek, zoals o.a. meegedeeld:
 - via de website van het Instituut en via het schrijven van de Stagecommissie inzake de agenda van het stagejaar;
 - in punt 10.7. betreffende de laattijdige indiening van het stagedagboek uit het Jaarverslag 1999 (p. 216) en punt 18.6. uit het Jaarverslag 2000 (p. 216).

Tuchtsancties van schorsing van de stage werden voor ernstige nalatigheid uitgesproken (13). Verder werd tweemaal een waarschuwing uitge-

sproken. Eén dossier gaf geen aanleiding tot een tuchtsanctie. Voor één dossier zal een beslissing worden genomen in 2003.

De tuchtsanctie van schorsing van de stage begint effectief te lopen na verstrijken van de beroeps- of verzetstermijnen.

4.18.2. Niet naleven van de beroepsbelangen van de stagemeester

Er werd een tuchtprocedure tegen een stagiair opgestart die de deontologische regels van het Instituut niet heeft nageleefd.

De feiten:

De stagiair heeft zonder de toestemming van zijn stagemeester een reeks prestaties van boekhoudkundige aard gefactureerd aan een onderneming waar de stagemeester professionele werkzaamheden uitoefent. Bovendien werden deze prestaties via een handelsvennootschap gefactureerd.

Motivatie:

- De stagiair heeft de deontologische basisregels niet nageleefd overeenkomstig artikel 31 van het K.B. van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren;
- Bovendien heeft de stagiair het artikel 19, al. 3 van het K.B. van 13 oktober 1987 betreffende de stage van de kandidaat-bedrijfsrevisoren dat als volgt luidt niet nageleefd:

"De verbintenis van de stagiair om zich met loyaleit aan de stage te wijden en de beroepsbelangen van de stagemeester tijdens de stage niet te schaden. De stagiair gaat de verbintenis aan om gedurende de drie jaar die volgen op het einde van de stageovereenkomst geen contact op te nemen met de cliënte van de stagemeester zonder diens schriftelijke toestemming."

- Het niet-naleven van de stageovereenkomst met name de bepalingen van de plichtenleer van het IBR die bepalen dat:

"De stagiair verbindt zich ertoe met goede wil en benaarstiging de stage te zullen volbrengen, in geweten de opdrachten uit te voeren waarmee hij door de stagemeester is belast en een stagedagboek bij te houden waarin de werkzaamheden die hij heeft verricht of waaraan hij heeft meegewerkt worden genoteerd. Het

dagboek wordt bijgehouden met de discretie die het beroepsgeheim vereist. De stagiair verbindt zich ertoe de belangen van de stagemester niet in het gedrang te brengen, noch tijdens de stage, noch na de beëindiging ervan. Hij zal onder meer nalaten ruchtbaarheid te geven aan feiten waarvan hij naar aanleiding van de stage kennis heeft gekregen en eender welke opdracht te aanvaarden van cliënten van de stagemester gedurende de drie jaar die volgen op het verstrijken van de stage of de opzegging van onderbavige overeenkomst, behoudens formele en schriftelijke goedkeuring door de stagemester”.

Beslissing:

De Stagecommissie zetelend als tuchtinstantie heeft aan de stagiair een tuchtsanctie van opschorting voor een duur van één jaar opgelegd.

Deze beslissing is definitief gezien de stagiair niet in hoger beroep is gegaan.

4.18.3. Beroep tegen een beslissing van de Stagecommissie zetelend als tuchtinstantie

Een stagiair aan wie een tuchtsanctie van drie maanden van opschorting van stage voor het niet-indienen van het stagedagboek binnen de termijn werd opgelegd is in hoger beroep gegaan tegen de beslissing van de Stagecommissie zetelend als tuchtinstantie.

De Commissie van Beroep heeft een tuchtsanctie van berisping gegeven (beslissing van 18 september 2002).

II. COMMISSIE KWALITEITSCONTROLE

1. SAMENSTELLING

Voorzitter: de heer Raynald VERMOESEN

Leden: Mevrouw Pascale TYTGAT, de heren Alain DE CLERCQ, Bernard DE GRAND RY, Jan DE LUYCK, Piet DEMEESTER, Marc LUYTEN, Eric MATHAY, Luc VAN COUTER, Dirk VAN VLAENDEREN (tot 4 juli 2002), bedrijfsrevisoren

Secretariaat: Mevrouwen Veerle VAN DE WALLE en Anne VERMEIRE (IBR)

2. JAARLIJKS PROGRAMMA EN ORGANISATIE VAN DE CONTROLES

2.1. Jaarlijks controleprogramma

Op basis van de normatieve voorschriften, legt de Commissie Kwaliteitscontrole aan de Raad vóór 31 maart van elk jaar de lijst van de te controleren revisoren⁽¹⁾ voor het lopende jaar voor. Voor elke uit te voeren controle stelt de Commissie een lijst van drie aangeduide revisoren voor (controleurs)⁽²⁾. Voor de grote kantoren is het aantal aangeduide revisoren, zoals opgenomen in het voorstel, verhoogd teneinde het aantal controles per aangeduide revisor tot een maximum van zes te beperken. De te controleren revisor, zoals opgenomen op de lijst, zal vervolgens zijn keuze maken tussen deze drie voorgestelde aangeduide revisoren en mededelen aan het IBR.

In 2002 bevatte de lijst van de te controleren revisoren 183 revisoren-natuurlijke personen (217 in 2001). De Commissie kan voor deze contro-

(1) IBR, *Vademecum*, 2001, Norm met betrekking tot de confraternale controle, p. 340, par. 2. Zie ook *infra* in bijlage par. 3 van de Normen inzake de kwaliteitscontrole.

(2) IBR, *Vademecum*, 2001, Norm met betrekking tot de confraternale controle, p. 341, par. 4. Zie ook *infra* in bijlage par. 5 van de Normen inzake de kwaliteitscontrole.

les beroep doen op 150 aangeduide revisoren. In 2002 is beroep gedaan op 77 aangeduide revisoren om de controles uit te voeren.

Overeenkomstig de normen zijn de aangeduide revisoren ertoe gehouden om hun eindverslagen, tegengetekend door de gecontroleerde revisor, aan het Instituut over te maken vóór 31 oktober van het betrokken jaar.

2.2. Vormingssessie

Jaarlijks nodigt de Commissie de aangeduide revisoren uit op een vormingssessie. Het voornaamste doel hiervan bestaat erin om op gedetailleerde wijze de principes en de te volgen procedures bij de uitvoering van de controles in herinnering te brengen. De jaarlijkse vormingssessie, georganiseerd op 19 juni 2002, is bijgewoond door talrijke aangeduide revisoren.

2.3. Informatie aan de aangeduide revisoren

Sinds 2002 ontvangen de aangeduide revisoren, voorafgaandelijk aan hun tussenkomst, de conclusies van het eindverslag van de vorige kwaliteitscontrole. Indien nodig, worden hen voortaan ook de redenen medegedeeld die ertoe hebben geleid om een vervroegde controle op te leggen. De voorafgaande mededeling van deze inlichtingen is bedoeld om de efficiëntie van de controles te verbeteren en een opvolging van de aandachtspunten die tevoren zijn aan bod gekomen, te waarborgen.

2.4. Voorafgaand nazicht van de verslagen door de diensten van het Instituut

Dankzij de toegenomen middelen die ter beschikking worden gesteld van de kwaliteitscontrole, gaan sinds 2002 de diensten van het Instituut over tot een nazicht (*screening*) van de eindverslagen zoals die door de aangeduide revisoren worden overgemaakt, en dit voorafgaandelijk aan een onderzoek in de schoot van de Commissie.

Dit voorafgaand onderzoek is hoofdzakelijk bedoeld om te waarborgen:

- dat de controleprocedure wordt nageleefd, overeenkomstig de normen (timing van de controle, nazicht van het verslag en akkoord – of in

voorkomend geval mededeling van de opmerkingen – door de gecontroleerde revisor, enz.);

- dat de conclusies van het verslag, die worden geacht voort te vloeien uit de gedetailleerde werkzaamheden zoals opgenomen in de controle-gids, pertinent zijn;
- dat het verslag conform is aan de normen, in het bijzonder met betrekking tot het exhaustieve karakter van de inhoud;
- dat de dossiers die delicate problemen lijken te impliceren, prioritair worden behandeld.

3. ANALYSE VAN DE VERSLAGEN IN DE COMMISSIE

3.1. Aanduiding van een verslaggever

Na een voorafgaand nazicht door de diensten van het Instituut, worden de eindverslagen onderzocht in de schoot van de Commissie, samen met de werkdocumenten van de aangeduide revisor en de ingevulde controle-gids. Het gedetailleerde onderzoek wordt uitgevoerd door een verslaggever, lid van de Commissie, die bovendien beschikt over de lijst van de mandaten en de meest recente jaarlijkse mededeling van de gecontroleerde revisor, over het vorige eindverslag van de kwaliteitscontrole en de brief van de Voorzitter die deze vorige kwaliteitscontrole heeft afgerond.

3.2. Debat in de schoot van de Commissie

Nadat de verslaggever zijn analyse heeft afgerond, legt hij zijn vaststellingen voor aan de Commissie. Daarna volgt een bespreking in plenaire zitting van de Commissie.

3.3. Uitnodigingen

Wanneer de Commissie een bijkomende inlichting noodzakelijk acht kan zij, hetzij de gecontroleerde revisor, hetzij de aangeduide revisor uitnodigen teneinde hem te horen. In het kader van de kwaliteitscontroles die onderzocht zijn in de loop van 2002, zijn 16 gecontroleerde revisoren en 5 aangeduide revisoren verschenen voor een delegatie van de Commissie.

De onderhouden met de gecontroleerde revisoren zijn hoofdzakelijk bedoeld om hun reactie in te winnen ten aanzien van bepaalde – al dan niet belangrijke – tekortkomingen, die door de aangeduide revisor zijn onderstreept zonder dat deze aanleiding hebben gegeven tot een voldoende verduidelijkende toelichting vanwege de gecontroleerde confrater. In dergelijke gevallen is een onderhoud tussen de confrater en een delegatie van de Commissie (over het algemeen twee leden, vergezeld van een vertegenwoordiger van de diensten van het Instituut), noodzakelijk om het dossier te kunnen afsluiten. Het dossier maakt nadien het voorwerp uit van een tweede analyse in de schoot van de Commissie, op basis van een verslag van de delegatie die de betrokken confrater heeft gehoord.

De onderhouden met de aangeduide revisoren zijn gericht op een goed begrip van de ter gelegenheid van de controle gedane vaststellingen, wanneer de wijze waarop het verslag is opgesteld, aanleiding kan geven tot vergissingen op het vlak van de interpretatie, of wanneer er tegenstrijdigheden worden vastgesteld tussen de inhoud van het verslag en de inhoud van de controlelogs en de werkdocumenten.

3.4. Plaatsbezoeken

In uitzonderlijke gevallen kan de Commissie beslissen om een plaatsbezoek bij de gecontroleerde revisor te organiseren. In de loop van 2002 hebben twee plaatsbezoeken bij gecontroleerde revisoren plaatsgevonden. Deze worden in het algemeen georganiseerd met twee leden van de Commissie en een vertegenwoordiger van de diensten van het Instituut.

3.5. Conclusies en mededeling aan de Raad van het Instituut

Na bespreking (in voorkomend geval aangevuld door een uitnodiging of een plaatsbezoek), worden de beslissingen met betrekking tot elke kwaliteitscontrole genomen bij eenvoudige meerderheid binnen de Commissie. Vervolgens worden deze conclusies medegedeeld door de Voorzitter van de Commissie op de eerstvolgende vergadering van de Raad van het Instituut. De Raad neemt soeverein de definitieve beslissing inzake het gevolg dat wordt gegeven aan elk onderzocht dossier.

4. MEDEDELING VAN DE CONCLUSIES INZAKE DE KWALITEITSCONTROLE

Op basis van de voorstellen zoals die worden voorgelegd door de Commissie, neemt de Raad van het Instituut een definitieve beslissing inzake het gevolg dat wordt gegeven aan elke individuele controle. Deze beslissing wordt formeel medegedeeld aan de gecontroleerde revisor via een brief, getekend door de Voorzitter van het Instituut.

Afhankelijk van de vaststellingen kunnen zich de volgende situaties voordoen:

- veelal wordt de kwaliteitscontrole afgesloten door de brief van de Voorzitter, met een aantal aanbevelingen en opmerkingen die door de aangeduide revisor reeds waren vermeld en die met dit schrijven worden bevestigd;
- wanneer de Raad van oordeel is dat de draagwijdte van de opmerkingen zulks verantwoordt, wordt tevens aan de gecontroleerde confrater gevraagd om aan de Raad mee te delen welke maatregelen zullen worden genomen om de vastgestelde lacunes op te lossen ("feedback");
- indien inbreuken op de normen werden vastgesteld, kan de Commissie aan de Raad voorstellen om een zogenaamde "vervroegde controle" te organiseren; deze procedure bestaat in het vervroegen van de kalender van de volgende controle (zonder de gebruikelijke vijf jaren af te wachten) om vast te stellen of de confrater maatregelen heeft getroffen om aan de vastgestelde lacunes tegemoet te komen;
- indien ernstige inbreuken of tekortkomingen worden vastgesteld, kan de Commissie eveneens – na uiteraard de betrokken confrater te hebben gehoord – een dossier voorbereiden, met het oog op een eventuele doorzending door de Raad naar de tuchtinstanties;
- in bepaalde gevallen heeft de Raad de Voorzitter van het IBR verzocht om de gecontroleerde bedrijfsrevisor uit te nodigen, om met hem een gesprek te hebben over zijn toekomstige revisorale activiteiten.

5. RESULTATEN

De in 2002 uitgevoerde kwaliteitscontroles hebben ertoe geleid dat het Instituut een specifieke opvolging heeft georganiseerd in 66 dossiers:

– Verzoek om mededeling ("feedback") door de gecontroleerde revisor van de maatregelen die genomen zijn in antwoord op de vastgestelde tekortkomingen	34
– Beslissingen tot een vervroegde controle (in het algemeen in 2003, in bepaalde gevallen in 2004)	22
– Onderhouden met de Voorzitter	8
– Tucht-dossiers	2
	66

6. VOORNAAMSTE VASTSTELLINGEN TEN GEVOLGE VAN DE KWALITEITSCONTROLES

De voornaamste tekortkomingen die aan het licht zijn gekomen via de kwaliteitscontroles en die aanleiding hebben gegeven tot een specifieke opvolging (cf. *supra* punt 5.) hebben betrekking op één of meerdere van de volgende punten:

- het feit dat het algemeen werkprogramma onvoldoende aangepast is aan de bijzondere omstandigheden van de gecontroleerde onderneming;
- ontoereikende of onbestaande risico-analyse;
- afwezigheid of onvoldoende performante analyse van de interne controle;
- ontoereikend beroep op procedures van externe bevestigingen;
- geen systematisch gebruik van een gepast referentiesysteem ("*cross reference check*");
- afwezigheid van formalisme en documentering van de uitgevoerde controleprocedures;
- niet-naleving van bepaalde wettelijke voorschriften (de vermelding van het bedrag van de uitzonderlijke of andere prestaties in het verslag van

het bestuursorgaan, de vermelding van de honoraria van de commissaris in het proces-verbaal van benoeming, de afwezigheid van de uitdrukkelijke vermelding dat het verslag van de commissaris is opgesteld met of zonder voorbehoud, enz.);

- onvoldoende opvolging van de norm voor permanente vorming;
- afwezigheid van opvolging van de neerlegging van de jaarrekening bij de NBB;
- problemen inzake de hoofdactiviteit in de zin van artikel 3 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfs-revisoren.

De problemen inzake de hoofdactiviteit hebben de Commissie Kwaliteitscontrole en de Commissie van Toezicht ertoe geleid een overleg te organiseren. Dit overleg is erop gericht om een gepaste opvolging van de geïdentificeerde problemen te waarborgen, en dit met naleving van de principes die in herinnering zijn gebracht via een omzendbrief inzake de hoofdactiviteit (cf. *supra*, Deel 1, I. 8.3.).

III. COMMISSIE VAN TOEZICHT

1. SAMENSTELLING

Voorzitter: de heer H. FRONVILLE

Leden: Mevrouw C. BOLLEN (vanaf 30 augustus 2002), mevrouw M. HOSTE, de heren L. DE PUYSELEYR, G. DESMET, M. DE WOLF, X. DOYEN, B. GABRIËLS, F. SAMYN (tot 19 april 2002), D. SMETS, P. STEENACKERS, R. VAN CUTSEM, H. WILMOTS (vanaf 24 mei 2002), bedrijfsrevisoren

Secretariaat: Mevrouw V. VAN DE WALLE en de heer L. POLFLIET (IBR)

2. GRONDSLAG

De Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren hecht een groot belang aan het toezicht. Hij beschouwt dit toezicht als een essentieel onderdeel voor de goede werking van de controle op de beroepsactiviteit van de bedrijfsrevisoren, zowel individueel als op de beroepsgroep als geheel.

Door middel van een bevoegdheidsdelegatie van de Raad van het IBR aan de Commissie van Toezicht is deze laatste bij machte voormeld wettelijk toezicht daadwerkelijk uit te oefenen (cf. *supra*, Deel 1, I. 8.4.).

3. ALGEMENE WERKWIJZE EN ENKELE CIJFERGEGEVENS

De Commissie van Toezicht wendt bij haar onderzoeken zowel informatie aan die toegankelijk is voor het publiek als gegevens die haar bereiken via derden die zich om specifieke redenen tot het Instituut wenden (klachten, mededelingen van derden of openbare instanties of controle-organismen).

In het afgelopen jaar is de Commissie maandelijks samen gekomen en werden in totaal meer dan 800 werkuren besteed aan dossierbehandeling, buiten de prestaties van de personeelsleden van het Instituut.

De Commissie concentreert zich daarbij voornamelijk op die activiteiten van confraters wier rol centraal staat in het maatschappelijk verkeer.

In 2002 heeft de Commissie 176 dossiers geopend. Daarvan werden 30 confraters uitgenodigd voor een onderhoud op het Instituut.

De Commissie heeft beslist 8 dossiers over te maken aan de Raad die, na beraadslaging, de beslissing heeft genomen om deze dossiers door te sturen naar de Tuchtcommissie.

Aan 3 revisorenkantoren werd een bezoek gebracht met het oog op de doorlichting van de organisatie van hun beroepsactiviteiten.

In 107 faillissementsdossiers werd het commissarisverslag aan een grondig onderzoek onderworpen.

De tabel hierna geeft een overzicht van de behandeling van deze dossiers.

	2000	2001	2002
Geopende dossiers	62	120	176
waarvan:			
Faillissementsdossiers en/of gerechtelijk akkoord	–	73	107
Uitnodigingen	17	37	30
Kantoorbezoeken	4	3	3
Overgemaakt aan de Raad	2	6	8

Ingeval van klachten vanwege derden of confraters nopens bedrijfsrevisoren, wordt ook een dossier geopend in de schoot van de Commissie van Toezicht. In de eerste plaats poogt de Commissie een juist inzicht te krijgen in de feiten die aanleiding gaven tot de wrevel van de klagende partij. Elke klacht wordt medegedeeld aan de betrokken revisor, die om een reactie wordt verzocht. Op basis van zijn antwoord kan reeds blijken of er van enige substantiële tekortkoming sprake is die verder onderzoek rechtvaardigt.

Anonieme klachtbrieven tegen confraters worden zonder enig onderzoek zonder gevolg gearchiveerd.

4. OORSPRONG VAN DE GEOPENDE DOSSIERS VAN DE COMMISSIE VAN TOEZICHT

De tabel hierna geeft een overzicht van de oorsprong van de geopende dossiers die door de Commissie van Toezicht werden behandeld voor de periode 2000-2002.

	2000	2001	2002
Procureur-generaal	1	–	–
Hoge Raad voor Economische Beroepen	–	–	–
Parket en Rechtbanken	–	1	3
Commissie Kwaliteitscontrole	13	3	4
Klachten en mededelingen (cliënten, revisoren)	38	34	26
Toezichthoudende organen/ Beroepsinstituten	–	–	8
Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad	–	3	4
Pers	–	2	10
Handelsinformaties	–	73	107
Andere bronnen	10	4	14
Algemeen totaal	62	120	176

5. ANALYSE VAN DE VERSLAGEN VAN REVISOREN BIJ VENNOOTSCHAPPEN IN DISCONTINUÏTEIT

De Commissie bleef zich op systematische wijze buigen over de werkzaamheden van de commissarissen in de vennootschappen die in faling werden verklaard.

In totaal werden de commissarisverslagen van 107 confraters systematisch onderzocht. De inhoud en de formulering van de verklaringen werden vergeleken met het jaarverslag van het bestuursorgaan, de eventuele bijzondere verslagen en getoetst aan de cijfers die voorkomen in de neergelegde jaarrekening. Ten slotte werden zij gecontroleerd op het in acht nemen van de voorschriften uit het Wetboek van vennootschappen en de Algemene controlenormen alsook aan de controleaanbeveling van toepassing op ondernemingen in moeilijkheden.

Algemeen mag worden gesteld dat de meeste verslagen formeel aan de huidige regels en normen voldoen, behoudens enkele verslagen die kwalitatief ontoereikend zijn. In die gevallen onderzoekt de Commissie of dwingende bepalingen uit het Wetboek van vennootschappen wel in een voldoende mate worden geëerbiedigd (b.v. art. 144, 4° W. Venn. inzake de verplichte vermeldingen in het verslag van het bestuursorgaan) en of daarbij aan de behoefte aan duidelijke informatie van alle belanghebbende derden op een bevredigende wijze wordt voldaan. Dergelijke tekortkomingen hebben aanleiding gegeven tot uiteenlopende reacties van de Commissie.

De aandacht van de confraters wordt verder gevestigd op hun verplichtingen zoals die uit het Wetboek van vennootschappen voortvloeien wanneer de vennootschap te kampen heeft met de bedreiging van de continuïteit van de ondernemingsactiviteiten. Aan een reeks wettelijke verplichtingen dient de commissaris op dwingende wijze te voldoen met het oog op het vervullen van de hem toegewezen rol in het maatschappelijk verkeer.

In dit verband mag worden gesteld dat binnen de vigerende wetgeving, en wel sinds de wet van 17 juli 1997 betreffende het gerechtelijk akkoord die een art. 64*sexies*, §2 invoerde (thans art. 138 W. Venn.), aan de commissaris een meer betekenisvolle en actieve rol wordt toebedeeld in het kader van de problematiek van de continuïteit van de ondernemingsactiviteit. Zijn rol is niet langer beperkt tot het vaststellen van de dreiging waaraan de onderneming onderhevig is (in het commissarisverslag), maar hij dient een pro-actieve houding aan te nemen die als een preventieve signaalfunctie fungeert, niet alleen tegenover de verantwoordelijken van de onderneming, maar ook tegenover de ondernemingsraad. In bepaalde gevallen kan hij zich ook richten naar de voorzitter van de rechtbank van koophandel.

6. FORMELE ASPECTEN VAN HET COMMISSARIS- VERSLAG

Er werd vastgesteld dat er nog steeds confraters zijn die zich in het commissarisverslag niet houden aan de aangepaste titulatuur van het verslag zoals voorzien in de Algemene controlenormen die reeds vier jaar geleden in werking trad. Dit is dus een ernstige inbreuk.

Verder blijkt uit een reeks dossiers dat het aanwenden van de "toelichtende paragraaf" niet altijd op de juiste manier gebeurt. Samen met de Commissie Controlenormen zal de Commissie van Toezicht aan de Raad voorstellen om daaromtrent verduidelijking ten behoeve van de confraters te brengen teneinde een meer eenvormig gebruik van de toelichtende paragraaf te bewerkstelligen.

7. GERECHTELIJKE PROCEDURES TEGEN CONFRATERS: VERPLICHTE MEDEDELING AAN HET IBR

De Commissie heeft moeten vaststellen dat sommige confraters met enige vertraging aan het Instituut melden het voorwerp te zijn van een gerechtelijke procedure in hun hoedanigheid van bedrijfsrevisor.

Artikel 18^{quinquies} van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren verplicht elk lid hiervan onmiddellijk aangifte te doen aan de Raad van het Instituut (zie ook IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 58). De wetgever heeft deze verplichting ingevoerd en hierop kan bijgevolg geen uitzondering worden geduld.

Deze verplichting geldt ook wanneer de bedrijfsrevisor wordt geconfronteerd met een *tegenais*, die niet wordt ingeleid met een dagvaarding of verzoekschrift, maar bij middel van conclusies van de tegenpartij. Deze wijze van inleiding heeft dezelfde waarde als een gedinginleidende akte. Als voorbeeld kan worden vermeld de gerechtelijke invordering van achterstallige erelonen waarbij de bedrijfsrevisor zich geconfronteerd ziet met een *tegenais* die ertoe strekt hem aansprakelijk te stellen.

Omdat nogal wat aansprakelijkheidsvorderingen niet zelden de rol van de bedrijfsrevisor verkeerd inschatten, blijft grote waakzaamheid geboden en dient de Commissie deze evolutie van nabij te kunnen volgen.

Met ingang van 2002 is een systeem van jaarlijkse opvolging op punt gesteld betreffende gerechtelijke procedures die werden ingeleid tegen confraters gelast met revisorale opdrachten.

Het gaat uitsluitend om gerechtelijke procedures die betrekking hebben op de taak als bedrijfsrevisor. Andere vorderingen of rechtsprocedures vallen niet onder deze verplichting, net zo min als deze waarin de bedrijfsrevisor optreedt *qualitate qua*, d.w.z. als een door het gerecht aangestelde mandataris. Nadere details hierover kunnen teruggevonden worden in een advies van de Juridische Commissie (cf. *supra*, Deel 1, I. 8.6.).

8. OPVOLGING DOOR EEN CONFRATER

De Commissie heeft dit jaar enkele dossiers dienen af te handelen die verband houden met de opvolging tussen confraters, of tussen een confrater en een lid van een ander Instituut. Het dispuut draait daarbij niet zelden over het eigendomsstatuut van de desbetreffende documenten en gegevens (die niet zozeer betrekking hebben op de werkdossiers zoals in de gevallen bedoeld in art. 24 van het K.B. van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren). Uiteraard behoren bepaalde documenten toe aan de opdrachtgevers en kunnen zij nooit worden ingehouden, inzonderheid niet om betaling te bekomen van achterstallige honoraria.

De Commissie is van oordeel dat een dergelijke houding tevens de goede naam van het beroep schaadt.

9. NIET CONFORME PUBLICATIES IN DE BIJLAGEN BIJ HET BELGISCH STAATSBLED

De Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad blijven ook een belangrijke informatiebron voor de Commissie van Toezicht die haar in de gelegenheid

stellen de publicaties, die verbonden zijn aan de benoeming en het ontslag van de commissarissen, nader te onderzoeken.

De Commissie betreurt ten eerste dat bijvoorbeeld de wettelijke termijn van drie jaar inzake het mandaat van commissaris niet steeds wordt in acht genomen. Dit is niet in overeenstemming met het voorschrift uit art. 135 W. Venn. dat stelt dat de wettelijke termijn tegelijk een minimum- en een maximumduur uitmaakt. De Commissie dringt er bij de confraters dan ook op aan dat zij meer oog zouden hebben voor de notulen van de algemene vergadering alsook voor de publicaties en zich er een exemplaar van laten overhandigen.

Ook is herhaaldelijk in het afgelopen werkjaar vastgesteld dat de bezoldiging niet werd vastgesteld door de algemene vergadering die de commissaris had benoemd, maar dat wordt vermeld dat de honorering (naderhand) zal worden afgesproken tussen de bedrijfsrevisor en het bestuursorgaan. Het wettelijk voorschrift wil dat de algemene vergadering reeds van bij de aanvang van de opdracht, van het forfaitair bedrag dat zal worden toegekend aan de commissaris, kennis heeft en inbreuken op de vennootschapswetgeving dienen overigens in het commissarisverslag te worden gesignaleerd.

11

10. UITNODIGINGEN VOOR EEN ONDERHOUD GERICHT AAN CONFRATERS

In bepaalde gevallen wordt de revisor op het Instituut ontboden voor een gesprek op basis waarvan de Commissie zich een opinie kan vormen. Bij die gelegenheid kan aan de bedrijfsrevisor worden gevraagd zich met zijn werkdossier aan te bieden.

Dit jaar werden 30 bedrijfsrevisoren op het Instituut uitgenodigd en gehoord. Bij dergelijk gesprek is, in de mate van het mogelijke, steeds een Raadslid aanwezig dat ook zitting heeft in de Commissie.

Het feit geen gevolg te geven aan dergelijke uitnodiging en het beletten van de normale toezichtsactiviteit kan op zich als een ernstige deontologische inbreuk worden beschouwd die aanleiding kan zijn voor verwijzing door de Raad naar de Tuchtcommissie.

11. PLAATSBEZOEKEN AAN HET KANTOOR VAN DE BEDRIJFSREVISOR

In een meer beperkt aantal gevallen, drie in 2002, kreeg de bedrijfsrevisor het bezoek van een delegatie van de Commissie. Meestal gaat het hier om een bezoek aan een kantoor dat erop gericht is een duidelijker beeld te krijgen van de wijze waarop de confrater het geheel van zijn beroepsbezigheden structureert en organiseert.

IV. COMMISSIE CONTROLENORMEN

1. Commissie Controlenormen

- 1.1. *Mission Statement*
- 1.2. ISA-260 betreffende "Het Communiceren van Auditpunten met Personen belast met het Deugdelijk Bestuur"
- 1.3. ISA-402 betreffende "Audit-overwegingen met betrekking tot Entiteiten die gebruik maken van Service-Organisaties"
- 1.4. ISA-700 betreffende "Het Verslag van de Auditor over de Financiële Staten"
- 1.5. Formele aanpassingen van de bestaande normen en aanbevelingen aan het Werboek van vennootschappen

2. Commissie Bijzondere Opdrachten

1. COMMISSIE CONTROLENORMEN

Samenstelling van de Commissie

Voorzitter: de heer H. VAN PASSEL

Leden: de heren J. BRANSON, F. CALUWAERTS, E. DAMS, F. FANK, P. FIVEZ,
P. LERUSSE, P. PAUWELS, J. VANDERNOOT en M. VAN DOREN

Extern lid: de heer H. OLIVIER

Secretariaat: de heren B. DE KLERCK, D. SCHOCKAERT en D. SZAFRAN

1.1. *Mission Statement*

De *Mission Statement* van de Commissie Controlenormen omvat het overzicht van de werkzaamheden die de Commissie Controlenormen dient uit te voeren tot eind 2003. De Raad van het IBR heeft op zijn vergadering

van 4 oktober 2002 de hierna volgende tekst van de *Mission Statement* van de Commissie Controlenormen goedgekeurd. De inhoud van de tekst bouwt verder op de aanhef die reeds in het voorgaande jaarverslag (IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 232-233) werd vermeld.

1.1.1. Opdracht

De opdracht bestaat in de aanpassing van de bestaande normen en aanbevelingen van het IBR (cf. IBR, *Vademecum*, 2001) aan de structuur van de *International Standards on Auditing* (ISAs). De aangepaste aanbevelingen zullen drie delen bevatten omschreven in punt 1.1.2. hieronder.

Er wordt voorgesteld deze opdracht toe te vertrouwen aan bedrijfsrevisoren. De Commissie Controlenormen zal deze werkzaamheden coördineren. Elke revisor toegewezen voor deze opdracht aanvaardt de volgende werkzaamheden:

- voorbereiding van de omzetting van tenminste drie ISAs; elk toegewezen kantoor of elke revisor dient zijn beschikbare tijd mee te delen om desgevallend meer dan drie normen aan te passen;
- voorbereiding van de omzetting van de ISAs in de twee landstalen (Nederlands-Frans);
- voorbereiding van de omzetting van de ISAs met aanduiding van de passages van het geheel van de normen en aanbevelingen van het IBR die betrekking hebben op de behandelde ISA;
- het naleven van de termijn van drie maanden voor de voorbereiding van de aanbevelingen van het IBR;
- deelname aan de vergaderingen van het comité opgericht door het IBR met het oog op de follow-up van de werkzaamheden.

De aanpassing van alle Belgische normen en aanbevelingen aan de ISAs zal worden uitgevoerd rekening houdend met de Algemene controlenormen. Deze zullen desgevallend worden aangepast.

Een tabel van overeenstemming van de termen in het Engels, Nederlands en Frans zal worden opgesteld.

De Commissie Controlenormen stelt voor om het onderscheid te behouden tussen *normen* (verplichtend, eigen aan de nationale bepalingen) en *aanbevelingen* (ontstaan uit de ISAs, waarvan de bedrijfsrevisoren kunnen afwijken op voorwaarde dat dit kan worden verantwoord).

Het statuut van de normen en aanbevelingen zal dienen te worden herbekeken in het licht van de ontwikkelingen op Europees niveau en op het niveau van de IAASB. De Commissie Controlenormen wenst in deze fase de werkzaamheden van het in overeenstemming brengen van de aanbevelingen aan de hierboven beschreven ISAs verder te zetten.

Rekening houdende met de strategie van de Europese Unie, wordt voorgesteld dat de normen en aanbevelingen geleidelijk zouden worden aangepast zodat de aanpassingen aan de structuur van de ISAs tegelijkertijd van kracht zouden worden op 1 januari 2004.

1.1.2. Werkwijze

De Commissie Controlenormen heeft reeds in 2001 haar activiteit gericht op de internationale controlenormen van de *International Federation of Accountants* (IFAC) die nog niet in de Belgische context waren vertaald. De Commissie Controlenormen volgde de hervorming van de IAPC (*International Auditing Practices Committee*), door de algemene vergadering van de IFAC van november 2001 omgedoopt tot IAASB (*International Auditing and Assurance Standards Board*), op de voet. In 2001 en 2002 werden trouwens verschillende ontwerpen van normen ter raadpleging voorgelegd door de IFAC.

Ter informatie: de IAASB onderzoekt de problematiek van de toepassing van de ISAs niet enkel op de controle-opdrachten maar ook op de *assurance engagements*.

In deze context stelt de Commissie Controlenormen voor om de eerstkomende aanbevelingen volgens onderstaand werkschema op te stellen:

1. een eerste deel zou een letterlijke vertaling naar het Nederlands en het Frans van de Engelstalige internationale controlenormen (ISA) bevatten;
2. een tweede deel zou de verwijzingen naar de wetgevende of verordende bepalingen van het Belgisch nationaal recht bevatten;
3. een derde deel zou de praktische aspecten en uitvoeringsmodaliteiten van de norm bevatten, die tot doel hebben de toepassing van de aanbeveling te vergemakkelijken rekening houdend met de nationale context.

De Commissie Controlenormen heeft haar werkzaamheden in 2002 op basis van bovenstaand werkschema voortgezet.

Zoals voorheen zullen de ontwerpen van normen en aanbevelingen voor advies worden overgemaakt aan de leden van het IBR na goedkeuring door de Raad van het IBR. De Hoge Raad voor de Economische Beroepen beschikt vervolgens over een periode van drie maanden om zijn advies uit te brengen vóór de definitieve goedkeuring door de Raad van het IBR.

De aanpassingen qua *inhoud* van de normen en aanbevelingen ten opzichte van het Wetboek van vennootschappen zullen gebeuren volgens deze procedure van adviesinwinning.

De aanpassingen qua *form* (hernummering naar het Wetboek van vennootschappen en aangepaste terminologie) zullen ter informatie worden meegedeeld aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en overgemaakt aan de leden van het IBR.

1.1.3. Agenda

De agenda houdt rekening met de wens uitgedrukt door het *Committee on Auditing* van de Europese Commissie om de ISAs aan te wenden vanaf 2005, tegelijkertijd met de toepassing van de *International Accounting Standards* (IAS) voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening van de genoteerde vennootschappen in de schoot van de Europese Unie. De jaarrekeningen die volgens de boekhoudprincipes IAS dienen te worden opgesteld zullen vergelijkend zijn voor 2004-2005. Het zou derhalve gewenst zijn dat de voor deze jaarrekening toe te passen controlenormen van kracht zouden zijn op 1 januari 2004.

Het voorstel is om de overeenstemming met het Wetboek van vennootschappen uit te voeren tegelijkertijd met de aanpassing van alle normen en aanbevelingen aan de ISAs.

Met betrekking tot de volledige aanpassing aan de structuur van de ISAs, kan de volgende werkwijze worden gevolgd.

- a) Aanpassing van de nieuwe aanbevelingen op basis van de ISAs die nog niet werden omgezet in België (werkzaamheden die worden uitgevoerd in de schoot van de Commissie Controlenormen tussen 2002 en eind 2003);

- Het Communiceren van Auditpunten met Personen belast met het Deugdelijk Bestuur – ISA-260 – *Communications of Audit Matters with Those charged with Governance*
 - Aanpassing van de Algemene controlenormen aan §2 van de norm ISA-700 betreffende het controleverslag (cf. studie van de FEE van 15 juni 2000 *The Auditor's Report*, volgens hetwelk "de auditor de besluiten getrokken uit het bewijskrachtig controle materiaal dat dient als staving van zijn tot uitdrukking gebrachte mening ten aanzien van de financiële staten, moet berzien en waanderen" (vrije vertaling) (invoeging van een §3.3.3.bis in de Algemene controlenormen)
 - Audit-overwegingen met betrekking tot Entiteiten die gebruik maken van Service-Organisaties – ISA-402 – *Audit Considerations relating to Entities using Service Organizations*
 - ISA-710 – *Comparatives*
 - ISA-810 – *The examination of Prospective Financial Information*
 - ISA-310 – *Knowledge of the business* (na aanpassing van de norm ISA-310 door de IFAC)
- b) Aanpassing van de bestaande aanbevelingen (werkzaamheden uit te voeren onder coördinatie van de Commissie Controlenormen, door aangewezen bedrijfsrevisoren of kantoren tussen 2002 en eind 2003):
- Fase 1: aanpassing van een deel van de bestaande aanbevelingen (met uitzondering van deze waarvoor de ISAs nog worden herzien in de schoot van de IAASB): ISAs-210, 220, 230, 240, 250, 400, 401, 402, 580, 600, 610, 620;
 - Fase 2: aanpassing van de andere bestaande aanbevelingen (met uitzondering van deze waarvoor de ISAs nog worden herzien in de schoot van de IAASB): ISAs-500, 501, 505, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 700, 710, 720, 800, 910, 920, 930;
 - Fase 3: aanpassing van de bestaande normen en aanbevelingen ingevolge de aanpassingen van de ISAs die worden voorbereid in de schoot van de IFAC: ISAs-220, 401, 600 en 620 + ISAs-300, 310, 320.
- c) Na 1 januari 2004: permanente aanpassing van de normen en aanbevelingen aan de nieuwe ISAs (door de Commissie Controlenormen).

Tevens zal de Commissie Controlenormen zich buigen over de IAPS (*International Audit Practice Statement*) nr. 1005 "The Special Considerations in the Audit of Small Entities".

De Raad van het IBR heeft de *Mission Statement* aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen meegedeeld op 23 oktober 2002.

1.2. ISA-260 betreffende "Het Communiceren van Auditpunten met Personen belast met het Deugdelijk Bestuur"

De voorlopige tekst van de aanbeveling betreffende "Het Communiceren van Auditpunten met Personen belast met het Deugdelijk Bestuur" werd door de Raad van het IBR goedgekeurd op zijn vergadering van 4 en 5 juli 2002. Nadat binnen een termijn van één maand de nodige opmerkingen door de leden werden geformuleerd heeft de Commissie Controlenormen in september 2002 de finale versie aan de Raad overgemaakt. Op 4 oktober 2002 heeft de Raad van het IBR de definitieve versie goedgekeurd. Zoals aangegeven in de *Mission Statement* van de Commissie Controlenormen werd deze aanbeveling opgesteld volgens het onderstaande schema:

-
1. een eerste deel bevat de letterlijke vertaling naar het Nederlands en het Frans van de Engelstalige internationale controlenorm ISA-260 "*Communications of Audit Matters with Those charged with Governance*";
 2. een tweede deel bevat de verwijzingen naar de wetgevende of verordende bepalingen van het Belgisch nationaal recht inzake het communiceren van auditpunten met personen belast met het deugdelijk bestuur;
 3. een derde deel zou de praktische aspecten en uitvoeringsmodaliteiten van de norm bevatten, die tot doel hebben de principes die door de internationale auditnormen worden ontwikkeld beter te begrijpen in de Belgische context.

Het Instituut der Bedrijfsrevisoren heeft in oktober 2002 het advies aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen gevraagd in verband met deze nieuwe aanbeveling.

1.3. ISA-402 betreffende "Audit-overwegingen met betrekking tot Entiteiten die gebruik maken van Service-Organisaties"

De voorlopige tekst van de aanbeveling betreffende "Audit-overwegingen met betrekking tot Entiteiten die gebruik maken van Service-Organisa-

ries" werd door de Raad van het IBR goedgekeurd op zijn vergadering van 6 december 2002. Deze tekst werd eind 2002 naar de leden verzonden voor opmerkingen (termijn van één maand).

Het Instituut der Bedrijfsrevisoren zal na verloop van de genoemde termijn van één maand (in 2003) het advies vragen met betrekking tot deze nieuwe aanbeveling aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen.

1.4. ISA-700 betreffende "Het Verslag van de Auditor over de Financiële Staten"

De voorlopige tekst van de wijzigingen aan de Algemene controlenormen werd op de vergadering van de Raad van 4 en 5 juli 2002 goedgekeurd. Nadat binnen een termijn van één maand de nodige opmerkingen van de leden werden ontvangen, heeft de Commissie Controlenormen de definitieve versie van deze wijzigingen aan de Algemene controlenormen aan de Raad voorgelegd voor goedkeuring. De Raad van het IBR heeft op zijn vergadering van 4 oktober 2002 deze aanpassingen goedgekeurd. Tevens werd hiervoor het advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen gevraagd.

De aangebrachte wijzigingen zijn ingegeven door de wil van het Instituut om een maximale conformiteit te bereiken tussen de Algemene controlenormen en de internationale auditnorm (ISA-700) met betrekking tot het verslag van de auditor, meer bepaald de punten 2 en 6 van ISA-700:

- Bepaling 700 (punt 2) van de norm ISA-700:
"The auditor should review and assess the conclusions drawn from the audit evidence obtained as the basis for the expression of an opinion on the financial statements."
- Bepaling 700 (punt 6) van de norm ISA-700:
"The Auditor's report should have an appropriate title. It may be appropriate to use the term 'Independent Auditor' in the title to distinguish the auditor's report from reports that might be issued by others, such as by officers of the entity, the board of directors, or from the reports of the other auditors who may not have to abide by the same ethical requirements as the independent auditor."

De aanpassingen in de Algemene controlenormen zijn de volgende:

- de creatie van een nieuwe paragraaf 3.4.5. van de Algemene controlenormen, als volgt:

"De revisor dient de conclusies te onderzoeken en te evalueren die voortvloeien uit het bewijskrachtig materiaal verkregen in het kader van zijn opdracht als commissaris gericht op het afgeven van zijn verklaring over de financiële staten."

- het amendement van paragraaf 3.1.2. van deze normen, als volgt:

"Het controleverslag is noodzakelijkerwijze een geschreven verslag. In de titel worden de boedanigheid van de commissaris en de boedanigheid van de voornaamste bestemming van het verslag vermeld."

In zijn vergadering van 4 oktober 2002 heeft de Raad van het IBR de creatie van een nieuwe paragraaf 3.8. goedgekeurd van de Algemene controlenormen. Deze wijziging werd aan de leden gecommuniceerd in oktober 2002. De Commissie Controlenormen heeft in november 2002 deze nieuwe paragraaf 3.8. als volgt geherformuleerd:

"3.8. De formulering van een voorbehoud sluit geen toelichtende paragraaf (zie paragrafen 3.6. tot en met 3.6.3.) uit met betrekking tot een ander onderwerp dan datgene dat het voorwerp van het voorbehoud uitmaakt. De daarbij horende titel van het eerste deel van het verslag luidt "Verklaring over de jaarrekening met voorbehoud en toelichtende paragraaf"."

De Raad zal hierover een definitieve beslissing nemen in 2003.

Tevens werd in paragraaf 3.3.1. van de Algemene controlenormen de oude benaming "IASC" vervangen door de nieuwe benaming "IASB" (*International Accounting Standards Board*), alsook de oude benaming "IAPC" door de nieuwe benaming "IAASB" (*International Auditing and Assurance Standards Board*).

De werkzaamheden van aanpassing van de Algemene controlenormen worden verdergezet in 2003.

1.5 Formele aanpassingen van de bestaande normen en aanbevelingen aan het Wetboek van vennootschappen

Naast het toekomstige werk van aanpassing van de bestaande normen en aanbevelingen aan de internationale auditnormen van de IAASB, heeft de

Commissie Controlenormen tevens de bestaande normen en aanbevelingen (zoals gepubliceerd in het *Vademecum*, 2001) aangepast aan het Wetboek van vennootschappen en zijn uitvoeringsbesluiten.

Het betreft alle normen en aanbevelingen met uitzondering van de:

- Normen inzake controle van inbreng in natura en quasi-inbreng (reeds aangepast aan het Wetboek van vennootschappen);
- Normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap (reeds aangepast aan het Wetboek van vennootschappen, en nieuwe tekst goedgekeurd door de Raad van het IBR van 4 oktober 2002, gecommuniceerd aan de leden in december 2002).

Deze formele aanpassingen werden uitgevoerd in samenspraak met twee universiteiten en gecoördineerd door de Commissie Controlenormen en haar secretariaat. De Raad van het IBR d.d. 6 december 2002 heeft kennis genomen van deze teksten. Tevens zullen deze teksten in 2003 ter kennisgeving aan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen worden overgemaakt. Deze werkwijze laat toe dat de aan het Wetboek van vennootschappen formeel aangepaste teksten kunnen worden gepubliceerd in het *Vademecum*, 2002, van het IBR.

2. COMMISSIE BIJZONDERE OPDRACHTEN

Voorzitter: de heer A. KILESSE

Leden die het IBR vertegenwoordigen: de heren G. BATS, J.-L. LIENART, H. VAN IMPE, T. VAN LOOKE en J.-M. VINCENT

Leden die het IAB vertegenwoordigen: Mevrouw M. CLAES, de heren G. DELVAUX, P. JAILLOT, C. JANSSENS, J. VAN WEMMEL en M. VERSCHIEDEN

Secretariaat:

Voor het IBR: Mevrouw V. VAN DE WALLE en de heer E. VANDERSTAPPEN

Voor het IAB: de heren Ph. VAN EECKHOUTE en R. VAN BOVEN

Het doel van deze gemengde Commissie van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten bestaat in het normaliseren van de opdrachten die aan de leden van beide Instituten tezelfdertijd worden toevertrouwd in het Wetboek van vennootschappen of in andere wetgevingen.

Tijdens 2002 is de Commissie begonnen met het uitwerken van een voorstel inzake de opdracht van de bedrijfsrevisor of accountant (hierna de beroepsbeoefenaar) bij de uitvoering van een kapitaalparticipatieplan op grond van de wet van 22 mei 2001 betreffende de werknemersparticipatie in het kapitaal en in de winst van de vennootschappen (B.S. 9 juni 2001).

De tussenkomst van de beroepsbeoefenaar is enkel vereist indien het participatieplan betrekking heeft op de toekenning aan de werknemers van aandelen (kapitaalparticipatie) die niet ter beurse zijn genoteerd of niet op de beurs worden verhandeld. De opdracht van de beroepsbeoefenaar bestaat erin een advies te verlenen over de werkelijke waarde van het aandeel zoals deze werd bepaald door het bestuursorgaan van de betrokken vennootschap. Het behoort niet tot de opdracht van de beroepsbeoefenaar een advies te verlenen over de uitgiftewaarde van het aandeel.

De Commissie heeft eveneens de normen inzake de omzetting van de rechtsvorm aangepast aan de zogenaamde reparatiewet van 23 januari 2001 (B.S. 6 februari 2001). Voortaan zullen de normen eveneens toepasbaar zijn op de omzetting van een C.V.O.A. naar een C.V.B.A., hetgeen vroeger niet het geval was. Een nieuw geval van omzetting voorzien in de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen, zoals gewijzigd door de wet van 2 mei 2002, met name de omzetting van een private stichting in een stichting van openbaar nut, wordt uit het toepassingsgebied gesloten (B.S. 11 december 2002). Er werd tevens overgegaan tot het wegwerken van een aantal onnauwkeurigheden (cf. *supra*, Deel 1, IV. 2.).

Bovendien werden de normen inzake de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van handelsvennootschappen en de normen inzake de controle bij het voorstel tot ontbinding van de vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid aangepast aan de artikelnummering van het Wetboek van vennootschappen en zijn uitvoeringsbesluit.

In 2003 zullen de normen inzake de controle van fusie- en splitsingsverrichtingen van handelsvennootschappen aan een grondige wetenschappelijke analyse worden onderworpen teneinde, onder meer, de partiële splitsing op te nemen in het toepassingsgebied en de inbreng van een algemeenheid of bedrijfstak al dan niet uit het toepassingsgebied te sluiten. Met het oog hierop werd een subgroep binnen de Commissie opge-

richt. Daarnaast werden nog twee andere subgroepen opgericht die zich zullen bezighouden met het uitwerken van normen respectievelijk inzake de uitgifte van aandelen beneden fractiewaarde en inzake de beperking/opheffing van het voorkeurrecht.

V. JURIDISCHE COMMISSIE

1. Samenstelling

2. Adviezen

- 2.1. Opstelling en publicatie van de geconsolideerde jaarrekening
- 2.2. Toepassing van de consolidatieverplichting ten aanzien van een buitenlandse moederverenootschap
- 2.3. Opdracht van de bedrijfsrevisor en artikel 166 van het Wetboek van vennootschappen
- 2.4. Oprichting van een B.V.B.A. door middel van een inbreng in natura
- 2.5. Toepassing van de wetgeving wirtspraktijken op de bedrijfsrevisor
- 2.6. Interpretatie van de woorden "de laatste jaarrekening" in artikel 697, §2, 5° van het Wetboek van vennootschappen (procedure bij fusie door overneming)

II

1. SAMENSTELLING

Voorzitter: de heer Pierre P. BERGER (bedrijfsrevisor)

Leden: Mevrouwen Ann DIRKX (Commissie voor het Bank- en Financie-
wezen) en Gilberte RAUCQ (notaris), de heren Lieven ACKE (bedrijfs-
revisor), Jean-Philippe BONTE (bedrijfsjurist), Herman BRAECKMANS
(advocaat), Michel DE WOLF (bedrijfsrevisor), Paul-Alain FORTIERS
(advocaat), Hugues FRONVILLE (bedrijfsrevisor), Jean-Paul KOEVOETS
(bedrijfsrevisor), Henri OLIVIER (secretaris-generaal FEE), Y. STEMP-
NIEWSKY (Commissie voor het Bank- en Financiewezen) en Francis
WALSCHOT (bedrijfsjurist)

Wetenschappelijk secretariaat: Mevrouw Veerle VAN DE WALLE en de heer
Erwin VANDERSTAPPEN

2. ADVIEZEN

2.1. Opstelling en publicatie van de geconsolideerde jaarrekening

Inzake de opstelling en publicatie van de geconsolideerde jaarrekening(en) stelt een confrater de volgende vragen:

- i) in casu van een Belgische dochteronderneming van een buitenlandse groep:
 - Moet de Belgische dochteronderneming de buitenlandse geconsolideerde jaarrekening van de groep in België publiceren of niet, en welke zijn de eventuele uitzonderingen;
 - Zelfde vraag in het geval er een Belgische subconsolidatie (voor alle Belgische ondernemingen samen) wordt opgesteld. Buitenlandse geconsolideerde jaarrekening groep te publiceren of niet, en welke zijn de eventuele uitzonderingen;
 - Kan en mag de Belgische onderneming de geconsolideerde jaarrekening van de groep neerleggen, ook als er geen wettelijke verplichting is?
- ii) in casu van een internationaal consortium:
 - Kan of moet de geconsolideerde jaarrekening van het consortium in België worden neergelegd:
 - als een Belgische onderneming de consolidatie uitvoert als de consoliderende onderneming;
 - als een buitenlandse onderneming de consolidatie uitvoert als de consoliderende onderneming?

Het antwoord van de Juridische Commissie is als volgt.

2.1.1. Belgische dochteronderneming van een buitenlandse groep

Overeenkomstig artikel 107, §1 van het Wetboek van vennootschappen is elke buitenlandse vennootschap, die een bijkantoor in België heeft, en elke buitenlandse vennootschap waarvan de effecten in België genoteerd zijn in de zin van artikel 4, gehouden haar jaarrekening, en in voorkomend geval

haar geconsolideerde jaarrekening, betreffende het laatst afgesloten boekjaar neer te leggen bij de Nationale Bank van België.

Deze wettelijke verplichting geldt evenwel enkel voor het Belgisch bijkantoor van buitenlandse ondernemingen maar niet voor de Belgische dochteronderneming van een buitenlandse vennootschap.

Op grond van artikel 110 van het Wetboek van vennootschappen moet elke Belgische moedervennootschap, die alleen of gezamenlijk één of meer dochterondernemingen controleert, een geconsolideerde jaarrekening en geconsolideerd verslag opmaken.

Onder "dochteronderneming" wordt hier verstaan:

"indien zij onder controle staan van een Belgische vennootschap:

1° de dochtervennootschap naar Belgisch of buitenlands recht;

2° het Europees economisch samenwerkingsverband met zetel in België of in het buitenland, en

3° de instelling naar Belgisch of buitenlands recht, al dan niet openbaar, met of zonder winst oogmerk, die, al dan niet ten gevolge haar statutaire opdracht, een activiteit uitoefent van commerciële, financiële of industriële aard" (artikel 109 W. Venn.).

Bijgevolg heeft een buitenlandse vennootschap die een Belgische dochteronderneming controleert, geen wettelijke verplichting in België om een geconsolideerde jaarrekening op te maken en neer te leggen.

Overeenkomstig artikel 113, §1 en §2 van het Wetboek van vennootschappen is een vennootschap vrijgesteld van de verplichting om een geconsolideerde jaarrekening en jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening op te stellen indien zij zelf de dochtervennootschap is van een moedervennootschap die een geconsolideerde jaarrekening en een jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening opstelt, laat controleren en openbaar maakt (het geval van Belgische subconsolidatie).

Onder de voorwaarden om deze vrijstelling te bekomen, zijn er de volgende:

- a) een exemplaar van de geconsolideerde jaarrekening van de in §1 bedoelde moedervennootschap, van het controleverslag over deze jaarrekening en van het stuk dat de inlichtingen voorgeschreven door artikel 119 bevat, worden binnen de twee maanden nadat zij verkrijgbaar

zijn gesteld voor de vennoten en uiterlijk zeven maanden na afsluiting van het boekjaar waarop zij betrekking hebben, door de bestuurders of zaakvoerders van de vrijgestelde vennootschap neergelegd bij de Nationale Bank van België (artikel 113, §2, 4° a));

- b) eenieder kan op de zetel van de vrijgestelde vennootschap inzage nemen van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening van de in §1 bedoelde moedervernootschap en daarvan op aanvraag, kosteloos een volledig afschrift krijgen (artikel 113, §2, 4° b));
- c) de geconsolideerde jaarrekening, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en het controleverslag van de geconsolideerde jaarrekening van de in §1 bedoelde moedervernootschap moeten, met het oog op hun verkrijgbaarstelling voor het publiek in België overeenkomstig voorgaande leden, in de taal of de talen worden opgesteld of vertaald waarin de vrijgestelde vennootschap haar jaarrekening dient openbaar te maken (artikel 113, §2, 4° c)).

De geconsolideerde jaarrekening van de voormelde moedervernootschap en het geconsolideerde jaar- en controleverslag over deze jaarrekening hoeven evenwel niet te worden openbaar gemaakt zoals voorgeschreven in de punten a) en b) wanneer zij reeds met toepassing van de artikelen 120 en 121 of van punt a) werden openbaar gemaakt in de taal of de talen als bedoeld in punt c) (artikel 113, §2, 4° d)).

Geen enkele wettelijke bepaling belet een Belgische dochteronderneming om de geconsolideerde jaarrekening van een groep waartoe ze behoort neer te leggen bij de Nationale Bank van België.

2.1.2. Internationaal consortium

Overeenkomstig artikel 111 van het Wetboek van vennootschappen moet in geval van een consortium een geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld waarin alle vennootschappen worden opgenomen die het consortium vormen, alsook hun dochterondernemingen. Elk van de vennootschappen die het consortium vormen, wordt als een consoliderende vennootschap beschouwd. De vennootschappen die het consortium vormen, staan gezamenlijk in voor de opstelling en de openbaarmaking van de geconsolideerde jaarrekening en het jaarverslag van de geconsolideerde vennootschap.

Wat de openbaarmaking van de geconsolideerde jaarrekening betreft, bepaalt artikel 173 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen dat de Nationale Bank van België de neerlegging ontvangt van de geconsolideerde jaarrekeningen en de stukken die tegelijk met de geconsolideerde jaarrekeningen moeten worden neergelegd in toepassing van de artikelen 120 en 121 van het Wetboek van vennootschappen of in toepassing van andere wettelijke of reglementaire bepalingen. Laatstgenoemde artikelen verwijzen grotendeels naar de openbaaringsverplichtingen in het kader van de enkelvoudige jaarrekening.

Het volstaat dat één Belgische dochteronderneming deel uitmaakt van een consortium, d.w.z. als consoliderende vennootschap wordt beschouwd, opdat er in hoofde van deze onderneming een plicht tot opstelling en openbaarmaking van de geconsolideerde jaarrekening en jaarverslag bestaat.

Indien daarentegen geen enkele Belgische vennootschap als consoliderende onderneming wordt beschouwd, dan lijkt er naar Belgisch recht geen enkele verplichting te bestaan om de geconsolideerde jaarrekening op te stellen en openbaar te maken.

Geen enkele wettelijke bepaling belet evenwel een buitenlandse onderneming die een consolidatie uitvoert als consoliderende onderneming om de geconsolideerde jaarrekening van het consortium neer te leggen bij de Nationale Bank van België.

2.2. Toepassing van de consolidatieverplichting ten aanzien van een buitenlandse moedervernootschap

Aan de Juridische Commissie wordt de vraag gesteld of de consolidatieverplichting in België ook geldt ten aanzien van een buitenlandse vennootschap, in casu een Engelse vennootschap, die bijkantoren in België bezit.

Artikel 110 van het Wetboek van vennootschappen bepaalt:

"Elke moedervernootschap moet een geconsolideerde jaarrekening en een jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening opstellen, indien zij, alleen of gezamenlijk, (...) of één of meer (...) dochterondernemingen controleert."

Deze tekst is ten dele een herneming van artikel 7 van het koninklijk besluit van 6 maart 1990 op de geconsolideerde jaarrekening van de ondernemingen. De tekst is gewijzigd door artikel 2, 8° van de wet van 23 januari 2001 tot wijziging van de wet van 7 mei 1999 houdende het Wetboek van vennootschappen en van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen (B.S. 6 februari 2001).

De memorie van toelichting bij voormelde wet preciseert omtrent artikel 2, 6°, 7° en 8° van voormelde wet dat:

“Om de tekst van het Wetboek beter af te stemmen op het koninklijk besluit van 6 maart 1990 op de geconsolideerde jaarrekening van de ondernemingen is het noodzakelijk om de term “dochterondernemingen”, die ruimer is dan de term “dochtervennootschappen” zoals gedefinieerd in artikel 6, 2° van het Wetboek, voor de enkele doeleinden van de consolidatie in het Wetboek zelf te definiëren, naar het model van artikel 1 van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen, en zich niet te beperken tot de buitenlandse ondernemingen. Hierdoor wordt aan de inhoud van de consolidatieverplichting niets gewijzigd ten opzichte van de huidige toestand. Wel kan zodoende de nodeloze herhaling van een aantal definities worden vermeden in het koninklijk besluit ter uitvoering van het Wetboek, dat het koninklijk besluit van 6 maart 1990 zal incorporeren” (cf. *Parl. St. Kamer*, 2000-01, nr. 0978/001, p. 4).

De Zevende richtlijn dwingt de lidstaten overigens de consolidatieplicht op te leggen aan iedere onder hun nationaal recht vallende moederonderneming. Uit de artikelen 1 en 3 van de richtlijn kan worden afgeleid dat als moederonderneming moet worden aangemerkt de onderneming, die een of meer dochterondernemingen controleert, ongeacht de plaats en de zetel van die dochterondernemingen (principe van de mondiale consolidatie)⁽¹⁾.

Uit al het voorgaande blijkt dat een Engelse moedervernootschap niet aan de Belgische consolidatieverplichting in de zin van artikel 110 van het Wetboek van vennootschappen is onderworpen.

(1) MAES, J.-P., “Juridische aspecten van het consolidatiebesluit van 6 maart 1990”, in WYMEERSCH, E. en SCHILANS, G. (ed.), *Financiële herregulering*, Antwerpen, Kluwer, 1991, p. 210.

Overeenkomstig artikel 56 van het Wetboek van vennootschappen is een vennootschap waarvan de werkelijke zetel zich in België bevindt, niettemin aan de Belgische wettelijke bepalingen onderworpen, ook al is de akte van oprichting in het buitenland – in casu in Engeland – verleden.

2.3. Opdracht van de bedrijfsrevisor en artikel 166 van het Wetboek van vennootschappen

Aan de Juridische Commissie wordt de vraag voorgelegd omtrent het opnemen van een algemene clause betreffende de mogelijkheid van een audit in een aandeelhoudersovereenkomst in vennootschappen, die niet verplicht zijn om een commissaris te benoemen en waar er geen is benoemd. Valt deze vennootschap in dat geval onder het toepassingsgebied van artikel 166 van het Wetboek van vennootschappen? In de voormelde aandeelhoudersovereenkomst voorziet een algemene clause in de mogelijkheid van een audit, ofwel door de ontwikkelings- en investeringsmaatschappij zelf die minderheidsaandeelhouder is, ofwel door een bedrijfsrevisor die door laatstgenoemde wordt aangewezen.

De Juridische Commissie verwijst naar artikel 166 van het Wetboek van vennootschappen, zoals gewijzigd door de wet van 2 augustus 2002, dat als volgt luidt:

"Wordt geen commissaris benoemd, dan heeft, niettegenstaande enige andersluidende statutaire bepaling, iedere vennoot individueel de onderzoeks- of controlebevoegdheid van een commissaris. Hij kan zich laten vertegenwoordigen of bijstaan door een accountant."

Vooreerst stelt de Juridische Commissie vast dat het in het voorliggende geval gaat om een contractuele clause en niet om een verplichting uit hoofde van een wet. In het geval van een dergelijke clause heeft de beroepsbeoefenaar niet noodzakelijk alle bevoegdheden van artikel 166 van het Wetboek van vennootschappen. Bovendien betreft het hier de mogelijkheid tot het uitvoeren van een audit.

Het opnemen van een dergelijke clause in een aandeelhoudersovereenkomst sluit geenszins de toepassing van artikel 166 van het Wetboek van vennootschappen uit. Verder is het niet toegelaten dat het individuele controlerecht wordt uitgesloten door een statutaire bepaling of, *a fortiori*, een contractuele.

Indien er effectief een commissaris is benoemd, kan er niet tegelijk beroep worden gedaan op de individuele controlebevoegdheid van de vennoot overeenkomstig artikel 166 van het Wetboek van vennootschappen. De benoeming van een commissaris brengt met zich mee dat de vennoten niet meer gerechtigd zijn om individuele controles uit te oefenen.

Bij wijze van conclusie meent de Juridische Commissie dat een aandeelhoudersovereenkomst betreffende de audit van de rekeningen van een vennootschap mogelijk is, en dat in deze aandeelhoudersovereenkomst een bedrijfsrevisor kan worden aangeduid.

2.4. Oprichting van een B.V.B.A. door middel van een inbreng in natura

Een confrater vraagt de Juridische Commissie of, in het geval van een oprichting van een B.V.B.A. waarin het geplaatst kapitaal 18.600 EUR bedraagt – inbreng in natura met een waarde gelijk aan 6.465 EUR vergoed door 100 aandelen die elk 6.465/18.600sten van het kapitaal vertegenwoordigen –, er niettemin een bijkomende inbreng in geld nodig is, ofschoon het minimum gestort kapitaal van 6.200 EUR bij oprichting van een BVBA overschreden is.

Artikel 223 van het Wetboek van vennootschappen bepaalt met betrekking tot de oprichting van een B.V.B.A.:

“Vanaf de oprichting van de vennootschap moet het bedrag van het kapitaal gestort zijn ten belope van ten minste 6.200 EUR.

Bovendien:

1° moet op ieder aandeel waarop in geld is ingeschreven ten minste één vijfde gestort zijn;

2° moeten de aandelen of gedeelten van aandelen die inbrengen in natura vertegenwoordigen volledig zijn volgestort.”

Bij de oprichting van een N.V. moet daarentegen overeenkomstig artikel 586 van het Wetboek van vennootschappen:

“Op ieder aandeel dat overeenstemt met inbreng in geld en op ieder aandeel dat geheel of ten dele overeenstemt met inbreng in natura moet een vierde worden gestort.

Onverminderd het bepaalde in het eerste lid, moeten de aandelen die geheel of ten dele overeenstemmen met inbreng in natura volgestort zijn binnen een termijn van vijf jaar na de beslissing tot kapitaalverhoging."

Bij de oprichting van een B.V.B.A. dient er minimaal 6.200 EUR te worden gestort met ten minste 1/5 op elk aandeel in geld en 100 % op elk aandeel in natura. Bij de oprichting van een N.V. dient daarentegen minimaal 61.500 EUR gestort te zijn en 1/4 op ieder aandeel.

Bijgevolg is de Juridische Commissie van oordeel dat *in concreto* één vijfde van 12.135 EUR (inbreng in geld) en de volledige 6.465 EUR (inbreng in natura) onmiddellijk dient te worden volstort. Een bijkomende inbreng in geld is derhalve noodzakelijk.

De Juridische Commissie wijst trouwens op de verplichtingen en aansprakelijkheid van de oprichters van een B.V.B.A. (artikel 229 W. Venn.), met name het opmaken van een financieel plan (artikel 215 W. Venn.) en de gerechtelijke ontbinding van de vennootschap door elke belanghebbende wegens niet-uitvoering van de volstortingsverplichting op grond van artikel 45 W. Venn.

II

2.5. Toepassing van de wetgeving witwaspraktijken op de bedrijfsrevisor

Een confrater vraagt de Juridische Commissie of een bedrijfsrevisor altijd onderworpen is aan de wetgeving inzake witwaspraktijken. Wat is het standpunt wanneer de bedrijfsrevisor optreedt als gerechtsdeskundige in: i) burgerlijke zaken en ii) strafzaken?

Artikel 2bis, 3^e van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld (hierna antiwitwaswet) bepaalt dat:

"Voor zover zij daarin uitdrukkelijk voorzien, zijn de bepalingen van deze wet eveneens van toepassing op de natuurlijke personen of rechtspersonen die lid zijn van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, overeenkomstig artikel 4 tot 4ter van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren, die in België activiteiten uitoefenen."

De antiwitwaswet van 11 januari 1993 is tot stand gekomen in uitvoering van de Europese richtlijn nr. 91/308, 10 juni 1991 tot voorkoming

van het gebruik van het financiële systeem voor witwassen (PB. L. 166, 28 juni 1991, p. 77). Richtlijn nr. 2001/97, 4 december 2001 (PB. L. 344, 28 december 2001, p. 76) wijzigt voormelde richtlijn op drie punten, met name de uitbreiding van de lijst met basismisdrijven, de uitbreiding van het toepassingsgebied tot advocaten en de elektronische handel.

Artikel 14bis van de antiwitwaswet stipuleert dat:

“De in artikel 2bis, 1° tot 4° (onder meer de bedrijfsrevisoren) bedoelde personen, die in de uitoefening van hun beroep feiten vaststellen waarvan zij weten dat ze verband houden met het witwassen van geld of die bewijsmateriaal voor het witwassen van geld kunnen vormen, moeten onmiddellijk de cel voor financiële informatieverwerking daarvan op de hoogte te brengen.”

De Juridische Commissie stelt dat de voormelde antiwitwaswet een absolute draagwijdte heeft voor de bedrijfsrevisor en dus ook van toepassing is wanneer de bedrijfsrevisor optreedt als gerechtsdeskundige in burgerlijke zaken en in strafzaken.

2.6. Interpretatie van de woorden “de laatste jaarrekening” in artikel 697, §2, 5° van het Wetboek van vennootschappen (procedure bij fusie door overneming)

Een confrater vraagt de Juridische Commissie of de woorden “de laatste jaarrekening” hernomen in artikel 697, §2, 5° van het Wetboek van vennootschappen moeten worden gelezen als “de laatst goedgekeurde jaarrekening”.

Artikel 697, §2, 5° stipuleert:

“Iedere vennoot heeft tevens het recht niterlijk een maand voor de datum van de algemene vergadering die over het fusievoorstel moet besluiten, in de zetel van de vennootschap kennis te nemen van de volgende stukken:

(...)

5° indien de laatste jaarrekening betrekking heeft op een boekjaar dat meer dan zes maanden voor de datum van het fusievoorstel is afgesloten; tussentijdse cijfers omtrent de stand van het vermogen die niet meer dan drie maanden voor de datum van dat voorstel zijn vastgelegd en die overeenkomstig het tweede tot vierde lid zijn opgesteld.”

De Juridische Commissie preciseert met volgend voorbeeld. Op 31 december 1999 wordt het boekjaar afgesloten. Op 25 mei 2000 wordt het fusievoorstel neergelegd en op 15 juni 2000 wordt de gewone algemene vergadering (met op de dagorde de goedkeuring van de jaarrekening) gehouden. In dit geval zou – volgens een mogelijke wetsinterpretatie – er een tussentijdse staat moeten worden opgemaakt, terwijl dit niet nodig zou zijn, wanneer de gewone algemene vergadering op 24 mei 2000 had plaatsgevonden.

De Juridische Commissie is van oordeel dat dit niet logisch is. Ze acht het wenselijk en voldoende om de door het bestuursorgaan opgemaakte jaarrekening ter beschikking te stellen, zelfs al is ze nog niet goedgekeurd. De argumenten zijn de volgende.

Ten eerste stelt de Juridische Commissie dat overeenkomstig artikel 1993 van het Burgerlijk Wetboek *“iedere lasthebber ertoe gebonden is om rekening te geven van de uitvoering van zijn opdracht (...)”*. De jaarrekening bestaat dus onmiddellijk, van zodra ze wordt opgesteld door het bestuursorgaan (“de lasthebber”) (zelfs al is ze nog niet goedgekeurd door de algemene vergadering, de “lastgever”!).

Ten tweede past het een strafrechtelijk argument naar voor te brengen. Artikel 127, tweede lid van het Wetboek van vennootschappen bepaalt immers: *“Voor de toepassing van het eerste lid, bestaat de jaarrekening, zodra zij voor de vennoten ter inzage is gelegd.”*

Ten derde geeft een tussentijdse staat minder informatie en is moeilijk op te stellen, aangezien deze geen inventaris vereist (artikel 697, §2, derde en vierde lid van het Wetboek van vennootschappen).

Bij wijze van besluit is de Juridische Commissie van oordeel dat de woorden “de laatste jaarrekening” hernomen in artikel 697, §2, 5° van het Wetboek van vennootschappen, gelezen moeten worden als *de laatste jaarrekening zelfs indien ze nog niet is goedgekeurd*.

VI. SECTORALE COMMISSIES

1. Controle van de financiële instellingen
 - 1.1. Samenstelling
 - 1.2. Relaties IBR/TRECBF
 - 1.3. Wijziging van het CBF-reglement inzake de erkenning van de bedrijfs-revisoren
 - 1.4. Verzoek tot aanpassing van de normen betreffende de kredietinstellingen
2. Controle van de ziekenfondsen
3. Controle van de verzekeringsondernemingen
4. Politieke partijen
5. Hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap
6. Commissie KMO
7. Controle van de NGO's
8. Informatie- en communicatietechnologieën
 - 8.1. ICT-Commissie – *WidTrust/SysTrust*
 - 8.2. XBRL
 - 8.3. Elektronische handel
9. Gemengde Commissie Notariaat
10. Audit en milieu
 - 10.1. Recupel
 - 10.2. Prijs 2002 voor het Beste Milieuraapport
 - 10.3. VLAREA en controle van de kringloopcentra in het Vlaamse Gewest
11. Accounting en auditing in de publieke en non-profit sector

1. CONTROLE VAN DE FINANCIËLE INSTELLINGEN

1.1. Samenstelling

De werkzaamheden van het IRECBF werden in 2002 door volgende confraters gecoördineerd:

Voorzitter: de heer J. VLAMINCKX

Leden: mevrouw V. COLARD ALLONSIUS, de heren P. ANCIAUX, B. CALLENS, L. DE KEULENAER, V. NIJS en R. PEIRCE

1.2. Relaties IBR/IRECBF

De Raad heeft zijn gehechtheid herbevestigd voor het volledig eerbiedigen van de gemeenschappelijke verklaring in 1991 afgesloten met het IRECBF (cf. IBR, *Jaarverslag*, 1991, p. 80-82).

1.3. Wijziging van het CBF-reglement inzake de erkenning van de bedrijfsrevisoren

De Raad van het IBR kreeg de gelegenheid een advies op te stellen over een eerste versie (van augustus 2001) van het ontwerp tot wijziging van het CBF-reglement inzake de erkenning van de bedrijfsrevisoren. In zijn advies meldde de Raad van het IBR aan de CBF dat hij voorstander was van een gedeeltelijke erkenning met het oog op de controle van andere ondernemingen dan de kredietinstellingen, zoals beleggingsondernemingen en instellingen voor collectieve belegging (cf. IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 145).

Op verzoek van de Minister van Financiën, bracht de HREB op 21 november 2001 zijn advies uit omtrent het ontwerpbesluit van de CBF inzake de erkenning van de bedrijfsrevisoren in kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en instellingen voor collectieve belegging.

In augustus 2002 raadpleegde de CBF het IBR over een nieuwe versie van het ontwerp tot wijziging van het reglement. De Raad van het IBR nam kennis van het voorstel en stelde een nieuw advies op. Daarin verheugt de Raad van het IBR zich erover dat de nieuwe versie van het ontwerp van reglement, rekening houdt met zijn opmerkingen.

Het definitieve ontwerp van tekst van het erkenningsreglement (d.d. 26 november 2002) werd door de CBF einde 2002 ter goedkeuring van de Ministers voorgelegd (B.S. 24 januari 2003). De CBF voorziet om een erkenningsprocedure in de loop van het eerste semester 2003 aan te vatten. In de toekomst wenst de CBF haar erkenningscampagne met regelmatige tussenpozen te organiseren.

De tekst van het reglement voorziet een algemene erkenning "alle sectoren" en een specifieke erkenning voor de instellingen van collectieve belegging.

Het eerste erkenningsregime beoogt de functie van erkende revisoren bij de financiële instellingen, zijnde de kredietinstellingen, de beursvennootschappen, de financiële holdings of de instellingen voor collectieve belegging. De revisor die van zulke erkenning geniet mag erkend revisor in elke hierboven vermelde instelling zijn.

Een tweede erkenningsregime beoogt de functie van erkend bedrijfsrevisor bij de instellingen voor collectieve belegging.

Dezelfde wijziging is aangebracht inzake erkenning van de revisorenvennootschappen.

De samenstelling van de examencommissie van de kandidaturen zal met twee revisoren leden van het IBR, voorgesteld door het IBR, worden uitgebreid, teneinde de aanwezigheid van de auditberoepsbeoefenaars te versterken.

Het nieuwe reglement dringt aan op de kennis van het prudentiële kader, op de ervaring inzake audit en op de organisatie van het kantoor.

1.4. Verzoek tot aanpassing van de normen betreffende de kredietinstellingen

De CBF had het IBR in 2000 verzocht de normen inzake het toezicht op de kredietinstellingen aan te passen. Op verzoek van het IBR werden de werkzaamheden aangevat door het IRECBF (cf. IBR, *Jaarverslag*, 2000, p. 137-139). Deze werkzaamheden zullen worden voortgezet zodra de werkgroepen, die werken onder toezicht van de Commissie Controle-normen van het IBR, hun opdrachten zullen hebben voltooid. Deze werk-

groepen werken aan de conformiteit ("compliance"), de "signaalfunctie" en de periodieke verslagen.

De "technische nota's" zijn bestemd voor de confraters bedrijfsrevisoren erkend in het kader van hun opdracht tot medewerking aan de prudentiële controle uitgeoefend door de CBF. Ze zullen de specifieke controlenormen van de kredietinstellingen aanvullen. Twee definitieve ontwerpen van tekst werden aan de CBF einde 2002 voor advies overgemaakt, met name:

- de technische nota over de "signaal" functie;
- de technische nota over het "compliance" aspect.

Wat het ontwerp van technische nota over "het controleverslag over de periodieke staten van de kredietinstellingen" betreft, werd beslist om die met een op te stellen technische nota over "het controleverslag in de instellingen voor collectieve belegging" te coördineren.

II

2. CONTROLE VAN DE ZIEKENFONDSEN

Voorzitter: de heer B. CALLENS

Leden: mevrouw R. VAN MAELE, de heren P. DEMEESTER, V. DE WULF en J. VERHAEGEN

Plaatsvervangende leden: de heren P. ANCLAUX, E. DAERDEN, B. THEUNISSEN en W. VAN AERDE

Secretariaat: de heren D. SZAFRAN en N. HOTTLET

De Commissie Controle van de ziekenfondsen heeft haar werkzaamheden voortgezet in verband met de volgende onderwerpen:

- Toepassing van het koninklijk besluit van 29 april 1993 betreffende de responsabilisering van de verzekeringsinstellingen met betrekking tot hun administratiekosten – onderzoek van het criterium bedoeld bij artikel 2, 5°
- Toepassing van het koninklijk besluit van 29 april 1993 betreffende de responsabilisering van de verzekeringsinstellingen met betrekking tot hun administratiekosten – onderzoek van het criterium bedoeld bij artikel 2, 6°

- Toepassing van het koninklijk besluit van 29 april 1993 betreffende de responsabilisering van de verzekeringsinstellingen met betrekking tot hun administratiekosten – onderzoek van het criterium bedoeld bij artikel 2, 7°
- De termijnen inzake de goedkeuring van de jaarrekening en de indiening van de verslagen van de bedrijfsrevisoren erkend door de Controledienst voor de Ziekenfondsen
- Voorontwerp van een koninklijk besluit over de waarderingsregels
- Voorbeeld van een samenwerkingsovereenkomst. Verslag aan de raad van bestuur aan de algemene vergadering over de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomsten
- Verslag van de revisor op elektronisch formaat

De vergaderingen hebben plaatsgevonden samen met de vertegenwoordigers van de Controledienst voor de Ziekenfondsen.

De revisoren zullen worden gevraagd hun beoordeling te geven over de interne controle en de interne audit aan de hand van duidelijke vragenlijsten opgesteld door de Controledienst voor de Ziekenfondsen. De schema's van de verslagen van de revisoren over de prestatiecriteria 5, 6 en 7 zijn bijgevolg aangepast.

De evaluatieperiodes van de prestaties van beheer van de ziekenfondsen zijn eveneens aangepast. De eerste periode van evaluatie is gestart op 1 oktober 2002 en zal eindigen op 30 juni 2003. Na een periode van zes maanden, zal de volgende evaluatieperiode van start gaan op 1 januari 2004. De evaluatieperiodes zullen vanaf 2004 steeds overeenkomen met een burgerlijk jaar.

De termijn voor de overdracht van de financiële gegevens door de raad van bestuur van het ziekenfonds of de nationale unie aan de revisor is vastgesteld op ten laatste één maand voor de datum van de algemene vergadering van de leden.

De werkzaamheden van de Commissie zullen in de loop van het jaar 2003 worden voortgezet.

3. CONTROLE VAN DE VERZEKERINGS- ONDERNEMINGEN

Voorzitter: de heer R. VANDER STICHELE

Ondervoorzitter: mevrouw I. BOETS

Leden: de heren R. ADRIAENSENS, P. BERGER, L. CARIS, J. FOSSION, G. HOF
en M. LANGE

Secretariaat: de heer D. SZAFRAN

Reeds in 2001 onderzocht de Commissie Controle van de verzekerings-ondernemingen diverse omzendbrieven en ontwerpen van omzendbrieven van de CDV, meer bepaald de Mededeling D 208 van 3 december 2001 over het aanvullend toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep. Met deze Mededeling krijgen de verzekeringsondernemingen kennis van de praktische toepassingsvoorwaarden van de nieuwe bepalingen van de controlewet en van het algemeen reglement.

Op 1 maart 2002 stuurde de CDV een belangrijke nota E.9 aan de door de CDV erkende commissarissen. Deze nota heeft betrekking op het aanvullend toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep en heeft tot doel de rol van de erkende commissaris bij dit aanvullend toezicht af te bakenen. De nota bevat een duidelijke beschrijving van de rol van de erkende commissaris bij het certificeren van de berekening van de aangepaste solvabiliteitsmarge en bij het certificeren van de inlichtingen die ondernemingen verstrekken in het kader van het toezicht op de intragroepsverrichtingen.

De nota E.9 past in het kader van het koninklijk besluit van 14 maart 2001 (B.S. 19 april 2001) tot wijziging, wat het aanvullend toezicht op Belgische verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep betreft, van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen en van het koninklijk besluit van 14 maart 2001 (B.S. 20 april 2001) tot wijziging, wat het aanvullend toezicht op Belgische verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep betreft, van het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen.

Volgend op deze wijziging preciseert artikel 91*duodécies* van de controlewet: "Met het oog op de uitoefening van het aanvullende toezicht (...) is de

bedrijfsrevisor of zijn de bedrijfsrevisoren, aangesteld voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening overeenkomstig artikel 73 van het voornoemde koninklijk besluit van 6 maart 1990 (inmiddels artikel 146 van het Wetboek van vennootschappen), zoals van toepassing verklaard op de verzekerings- en berverzekeringsondernemingen door het koninklijk besluit van 13 februari 1996, de door de consoliderende onderneming krachtens artikel 38 van de wet van 9 juli 1975 aangestelde erkende commissaris of commissarissen”.

Voorts bepaalt artikel 91quinqüies van de controlewet: *“Wanneer een Belgische verzekeringsonderneming als moederonderneming een buiten België gelegen verzekeringsholding, berverzekeringsonderneming of verzekeringsonderneming van een derde Land heeft en het aanvullend toezicht bedoeld in deze afdeling door de Controledienst wordt uitgeoefend, worden de controle- en verificatieopdrachten op overeenkomstige wijze uitgeoefend door de erkende commissaris of commissarissen die bij de Belgische verzekeringsonderneming is of zijn aangesteld”.*

4. POLITIEKE PARTIJEN

Coördinatie van de werkzaamheden: de heer J.-E. CATS

Leden van de Commissie: alle confraters die een mandaat uitoefenen in de politieke partijen worden uitgenodigd om deel te nemen aan de werkzaamheden van deze Commissie.

Secretariaat: de heer O. COSTA

De Commissie “Politieke partijen” kwam in de loop van het jaar 2002 niet samen.

De Commissie “Politieke partijen” heeft een mandaat gegeven aan de heer A. KILESE, Ondervoorzitter van het IBR, bijgestaan door de heer O. COSTA om het Instituut te vertegenwoordigen ter gelegenheid van een Colloquium georganiseerd op 22 februari 2002 door het Centrum van publiek recht van de ULB omtrent de institutionele hervormingen van 2001. Ter gelegenheid van dit colloquium heeft de heer A. KILESE een uiteenzetting gegeven omtrent de *“Controle van de boekhouding van de politieke partijen en de rol van de bedrijfsrevisor”*.

5. HOGESCHOLEN IN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Coördinatie van de werkzaamheden van de werkgroep: de heer G. VAN DE VELDE

Leden van de werkgroep: alle confraters die een opdracht uitoefenen in de hogescholen van de Vlaamse Gemeenschap worden uitgenodigd om deel te nemen aan de werkzaamheden van de werkgroep. De Voorzitter van het Instituut wordt eveneens voor elke vergadering uitgenodigd.

De werkgroep "boekhoudkundige adviezen voor hogescholen" wordt geleid door confrater G. VAN DE VELDE en is samengesteld uit een aantal bedrijfsrevisoren die hogescholen auditeren, de regeringscommissarissen bij de hogescholen, een aantal financiële verantwoordelijken van hogescholen, alsook een vertegenwoordiging van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, departement Onderwijs – afdeling hogescholen en de Vlaamse Hogescholenraad.

Deze werkgroep heeft een vijftal vergaderingen gehad in de loop van 2002 waarbij onder meer de volgende topics aan bod zijn gekomen.

De adviezen met betrekking tot de boekhoudkundige verwerking van de investeringssubsidies onder het nieuwe DIGO regime enerzijds en anderzijds de terugbetaling van inschrijvings- en examengelden werden gefinaliseerd en door de werkgroep goedgekeurd.

Andere adviezen die werden uitgebracht hadden betrekking op de voorziening voor personeelskosten m.b.t. de vervanging wegens langdurige ziekte of arbeidsongeval.

Het nieuwe advies van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen met betrekking tot de verwervingen om niet, werd in detail van commentaar voorzien, meer bepaald werd geanalyseerd welk de mogelijke impact kan zijn op de hogeschoolboekhouding en presentatie van de jaarrekening.

Wat de historische lange termijnvordering betreft, werd beslist om in de toelichting bij de jaarrekening een aantal bijkomende commentaren in te lassen om meer informatie aan de lezer te verstrekken aangaande de juiste inhoud en betekenis van deze vordering, alsook te beklemtonen dat onder de hypothese van continuïteit er geen twijfel bestaat over de inbaarheid ervan.

Tijdens het werkjaar 2002 werd een onderzoek uitgevoerd naar de verschillende afschrijvingspercentages die door de hogescholen worden gehanteerd alsook de voorzieningen die worden opgezet voor grote herstellings- en onderhoudswerken. Deze oefening had als doelstelling het verder trachten te harmoniseren en gelijkenschakelen van de waarderingsregels, zodat de hogescholen beter vergelijkbaar worden.

Ten slotte werd in 2002 een korte presentatie gegeven van het B.T.W.-statuut van de hogescholen en de eventuele toekomstige belastbaarheid van onderzoeksactiviteiten.

Ook in het werkjaar 2003 (een vijftal werkvergaderingen zijn gepland) staan heel wat te behandelen adviezen op het programma: bepaling van de aanschaffingswaarde bij verwervingen om niet (voornamelijk in het kader van fusies), boekhoudkundige verwerking van erfpachtovereenkomsten en rechten van opstal, waarderingsregels met betrekking tot de post "voorzieningen voor grote herstellings- en onderhoudswerken", herwaardering van materiële vaste activa en nog een aantal andere onderwerpen waarvan al een ontwerp van advies werd voorbereid.

6. COMMISSIE KMO

Voorzitter: de heer B. DE GRAND RY

Leden: mevrouw I. SAEYS, de heren G. BATS, F. CALUWAERTS, T. DUPONT, D. LEBOUTTE, D. SMETS, J.-P. VANDAELE en P. WEYERS

Wetenschappelijk secretaris: de heer N. HOTTLER

De Commissie KMO is in 2002 zes keer samengekomen.

De werkzaamheden waren vooral gericht op het uitwerken van brochures bestemd voor de leiders van kleine en middelgrote ondernemingen evenals op het uitwerken van een communicatie- en distributiestrategie voor deze brochures.

Bovendien heeft de Commissie gewerkt aan een informatieve folder in verband met de IAS en hun gevolgen voor de KMO's.

De Commissie heeft als doel vijf brochures uit te geven en wenst er twee uit te geven in de loop van 2003.

Om de beste communicatiestrategie en de meest aangepaste distributiekkanalen te vinden voor de verspreiding van de brochures heeft de Commissie een offerte aangevraagd bij verschillende communicatiekantoren. De Commissie heeft de vraag als volgt vastgelegd:

- Het herlezen, het opmaken en het drukken van de brochures;
- Het opstellen van een communicatie- en distributiestrategie (internet, media, enz.);
- Het uitwerken van een communicatiestrategie en een informatiecampagne met betrekking tot de mogelijkheden om een beroep te doen op bedrijfsrevisoren waarbij hun specificiteiten naar voren zouden worden geschoven.

Een eerste brochure "Financieel Plan" volgt de krachtlijnen van deze uitgegeven in het verleden maar is innoverend door het opnemen van nieuwe pertinente informatie en een cijfervoorbeeld. De Commissie wenst deze brochure in het eerste semester van 2003 uit te geven.

Een tweede brochure met als onderwerp "De financiering van de groei van de KMO's", is tevens gepland in 2003.

De andere voorgestelde thema's voor de volgende brochures zijn:

- De ondernemingen in moeilijkheden;
- De deelname van de werknemers in het kapitaal en in de winst van de ondernemingen;
- De opvolging van de onderneming en de management buy out.

7. CONTROLE VAN DE NGO'S

Voorzitter: de heer A. CLYBOUW

Leden: mevrouw C. JOOS, de heren S. BALCAEN, M. DE WOLF, J. MAS, A. CHAERELS en L. OSTYN

Secretariaat: de heer E. VAN MEENSEL

De Voorzitter en de leden van de werkgroep hebben niet vergaderd in het afgelopen jaar.

8. INFORMATIE- EN COMMUNICATIE- TECHNOLOGIEEN

8.1. ICT-Commissie – *WebTrust/SysTrust*

Voorzitter: de heer D. SMETS

Leden IBR: de heren L. CARIS, H. CROSIERS, K. DE BAERE, K. DE BRABANDER en S. LELEUX

Leden IAB: de heren P. VAN EECKHOUTE en E. VERCAMMEN

Secretariaat: de heren D. SZAFRAN en C. D'HONDT

De ICT-Commissie kwam in 2002 diverse keren bijeen. Deze gemengde Commissie is samengesteld uit vertegenwoordigers van het IBR en van het IAB. De Commissie volgde de evolutie van de werkzaamheden betreffende de opbouw van het internationale IIN-net in 2002 (cf. *supra*, Deel 1, I. 12.).

Meer bepaald reactiveerde de ICT-Commissie het ontwerp van normalisatie betreffende de opdrachten in verband met *WebTrust* en volgde zij de evolutie van het programma van permanente vorming ter zake.

De ICT-Commissie zette tevens de analyse voort van een reeks wetsontwerpen, meer bepaald in het kader van het omzetten van de richtlijn "elektronische handel" in een Belgisch wetsontwerp (cf. *infra*, Deel 2, VI. 8.3.). De Commissie zal de ontwikkelingen ter zake blijven volgen.

8.2. XBRL

XBRL staat voor *Extensible Business Reporting Language*. Een artikel over het onderwerp werd gepubliceerd in de *Periodieke Berichten* (6/2002, p. 10-12).

In 2001 heeft de Raad van het IBR reeds kennis genomen van de ontwikkelingen inzake XBRL. De Raad blijft de gebeurtenissen op de voet volgen door middel van een Commissie die daartoe werd opgericht, samengesteld door de confraters Dirk SMETS en Bruno TESNIERE.

Het IBR staat open voor mogelijke samenwerking met andere instellingen en/of organismen om tot een gecoördineerde aanpak van een XBRL project in België te komen. De Raad besliste echter niet de taak van initiatiefnemer van een lokaal XBRL-project op zich te nemen.

De Commissie XBRL heeft in haar schoot kennis genomen van het feit dat op 4 november 2002 de oprichtingsvergadering van XBRL Nederland plaats vond, dit met steun van ECP.NL, een publiekprivaat samenwerkingsverband voor de elektronische handel, dat zich heeft bereid verklaard de organisatie en activiteiten van XBRL Nederland te ondersteunen.

De Balanscentrale van de NBB meldde dat deze de directie van de NBB wil voorstellen om het voortouw te nemen inzake de oprichting van een Belgisch XBRL-consortium, terwijl ook de Commissie voor Boekhoudkundige Normen heeft toegezegd om haar steun hierbij te verlenen wanneer de Balanscentrale daartoe het initiatief zou nemen en tegelijk zou instaan voor de administratieve organisatie van de werkzaamheden. In 2001 werden reeds enkele verkennende gesprekken gevoerd met onder meer verantwoordelijken van de Kruispuntbank en de Balanscentrale van de NBB.

8.3. Elektronische handel

De Regering heeft op 25 oktober 2002 een wetsontwerp neergelegd dat de Europese richtlijn over een aantal juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij⁽¹⁾ omzet (wetsontwerp en richtlijn "elektronische handel").

Dit wetsontwerp betreft de dienstverlening van de informatiemaatschappij en is voorbestemd om van toepassing te zijn voor de bedrijfsrevisoren. Het wetsontwerp is met name van toepassing voor de titularissen van een vrij beroep die diensten van de informatiemaatschappij verlenen ten opzichte van de consumenten evenals ten opzichte van alle bestemmingen van diensten met inbegrip van degene die beroepsmatig handelen.

Het wetsontwerp is niet van toepassing voor de materies inzake fiscaliteit en de vertegenwoordiging van klanten en de verdediging van belangen voor de rechtbanken.

Het wetsontwerp stelt het principe van de vrijheid van de dienstverlening van de informatiemaatschappij en vergt geen voorafgaande erkenning.

(1) Wetsontwerp betreffende een aantal juridische aspecten van de informatiemaatschappij, *Parl. St. Kamer*, 2002-03, nr. 50, 2100/1, beschikbaar op de website van de Kamer van Volksvertegenwoordigers op het adres: www.dekamer.be

Het wetsontwerp voorziet met name informatieverplichtingen, verplichte vermeldingen in contractuele clausules en bepalingen inzake publiciteit en handtekeningen. Het wetsontwerp voorziet eveneens een bijzondere gerechtelijke procedure voor het naleven van de bepalingen van deze wet.

De richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 8 juni 2000 betreffende een aantal juridische aspecten van de informatiemaatschappij, en in het bijzonder van de elektronische handel in de Interne Markt (richtlijn "elektronische handel"), diende in 2002 in het Belgisch recht te worden omgezet.

Het wetsontwerp zal van toepassing zijn op de vrije beroepen met inbegrip van de bedrijfsrevisoren, en bevat een aantal specifieke bepalingen inzake publiciteit en indiening van stakingsvorderingen.

De toepassing van het wetsontwerp zal een aantal concrete gevolgen hebben met name op het vlak van de verplichte verwijzingen naar de deontologische regels en de elektronische raadpleging van gedragscodes.

De Raad is van oordeel dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan de deontologische regels evenals aan het naleven van het beroepsgeheim in het kader van de publiciteit.

9. GEMENGDE COMMISSIE NOTARIAAT

Voorzitter: Meester P. VAN DEN EYNDE (notaris)

Ondervoorzitter: de heer M. DE WOLF

Leden IBR: de heren H. FRONVILLE en L. OSTYN

Leden IAB: de heren V. DELVAUX en J. VERHOEYE

Leden notarissen: de heren P. BUISSETER en C. HOLLANDERS

Secretariaat: de heer C. BALESTRA

De opdracht van deze Commissie bestaat erin een stramien op te stellen, eventueel in de vorm van een technische nota, ten behoeve van het toezicht op notariskantoren en de waardering van overdrachten van kantoren.

In het kader van de wet van 4 mei 1999 tot wijziging van de wet van 25 ventôse jaar XI op het notarisambt (cf. IBR, *Jaarverslag*, 2000, p. 71

e.v.) die sinds 1 januari 2000 van kracht is, heeft de Raad beslist het initiatief te nemen een gemengde Commissie op te richten belast met het onderzoek van de opdracht van het toezicht op notariskantoren.

In 2001 werden de werkzaamheden van deze Commissie opgeschort in afwachting van een koninklijk besluit. Sinds de bekendmaking op 12 januari 2002 van het koninklijk besluit van 10 januari 2002 betreffende het beheer van de door een notaris ontvangen sommen, effecten en geldswaardige papieren aan toonder en betreffende het toezicht op de boekhouding van de notarissen, heeft de Commissie haar werkzaamheden weer aangevat en is twee keer bijeengekomen in plenaire zitting.

De delegatie van het Instituut heeft twee werkdocumenten opgesteld: een eerste betreffende het toezicht op de boekhouding van de notarissen als gevolg van het besluit van 10 januari 2002 en een tweede betreffende de waardering van de notariskantoren in geval van overdracht (K.B. van 10 augustus 2001). De twee documenten werden in september overgemaakt aan de andere leden van de gemengde Commissie.

De analysewerkzaamheden werden uitgevoerd op basis van de reglementaire teksten en de interne documenten uitgaande van de Nationale Kamer van de Notarissen.

De werkzaamheden van de Commissie waren bijna beëindigd toen in november de Commissie voor Boekhoudkundige Normen werd benaderd door de Minister van Justitie om een advies over te maken betreffende de boekhouding van de notarissen en het toezicht hierop. Het Instituut werd verzocht deel uit te maken van de werkgroep opgericht in de schoot van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen. De IBR-leden van de gemengde Commissie nemen deel aan de werkgroep.

In de komende maanden zal de gemengde Commissie de opportuniteit onderzoeken voor het opstellen van een technische nota betreffende het toezicht op de boekhouding van de notarissen.

De Commissie herinnert er aan dat de Nationale Kamer van de Notarissen elk jaar een lijst opstelt van revisoren die controles van notariskantoren kunnen uitvoeren. De revisoren die hierop wensen te verschijnen kunnen hun kandidatuur indienen bij de Nationale Kamer (Bergstraat 30-32, 1000 Brussel).

10. AUDIT EN MILIEU

Voorzitter: De heer L. HELLEBAUT

Leden: Mevrouw R. VAN MAELE, de heren T. BUTENEERS, B. DE KLERCK,
V. DE WULF en D. KROES

Secretariaat: De heer O. COSTA

De belangrijkste doelstelling van de werkgroep is de bedrijfsrevisor een actieve rol te laten meespelen bij ontwikkelingen op gebied van milieugebonden zaken zoals accountingdoctrines, milieurapportering en -attestering. Het IBR communiceert de evoluties in deze materie zowel aan de beroepsbeoefenaar als aan een breder publiek.

In de loop van het voorbije jaar kwam de groep "Audit en milieu" zesmaal samen.

In 2002 heeft de Raad, met ingang vanaf 2003, mevrouw R. VAN MAELE als opvolgster van de heer L. HELLEBAUT benoemd. De Raad bedankt hem voor zijn gewaardeerde bijdrage van de laatste jaren.

10.1. Recupel

Vanaf dit jaar werd een nieuwe opdracht aan de bedrijfsrevisoren toevertrouwd. Deze opdracht betreft de certificering voor de aangiften van de leden van RECUPEL. RECUPEL is de verantwoordelijke instantie voor het recycleren van elektrische en elektronische apparaten in België. Een technische nota (versie 29 maart 2002) werd hierover door de werkgroep opgesteld en is op de website van het Instituut beschikbaar.

De technische nota's VAL-I-PAC, FOST PLUS en BEBAT werden geactualiseerd en zijn eveneens beschikbaar op de website van het Instituut.

Een seminarie betreffende de opdrachten van bedrijfsrevisoren bij VAL-I-PAC, FOST PLUS, BEBAT en RECUPEL, onder de leiding van de heer V. DE WULF en met als sprekers vertegenwoordigers van de hierboven vermelde organismen werd op 10 december 2002 te Brussel georganiseerd.

10.2. Prijs 2002 voor het Beste Milieurapport

De andere belangrijke opdracht van de werkgroep "Audit en milieu" bestond in de promotie van de Prijs 2002 voor het Beste Milieurapport 2001. De prijs bekroont het beste milieuverslag van een Belgische onderneming en werd voor de vijfde opeenvolgende maal toegekend door het Instituut der Bedrijfsrevisoren.

Vanaf dit jaar bekroont dit initiatief eveneens het beste rapport inzake duurzaam ondernemen.

Sinds 2002, heeft het Luxemburgs Instituut der Bedrijfsrevisoren beslist zich te voegen bij het initiatief van het IBR in België.

De rapporten die in aanmerking worden genomen betreffen zowel exploitatiezetels in België als in het Groothertogdom Luxemburg.

De milieuprijs en duurzaam ondernemen prijs 2002 werd op 10 december 2002 in het Diamant Center te Brussel uitgereikt. De pers heeft deze gebeurtenis uitvoerig belicht.

De jury stond onder de leiding van de heer L. HELLEBAUT, Voorzitter van de werkgroep "Audit en milieu".

Bedrijfsrevisoren-juryleden waren mevrouw R. VAN MAELE, de heren T. BUTENEERS en V. DE WULF.

De jury werd aangevuld met vier externe experts:

- Mevrouw M.-P. KESTEMONT (Professor UCL);
- De heer I. DE BEELDE (Professor Universiteit Gent);
- De heer J.-M. GISCHER (bedrijfsrevisor bij Ernst & Young Luxemburg);
- De heer H. WAETERSCHOOT (UMICORE).

Ieder rapport wordt hierbij beoordeeld vanuit 15 criteria hieronder vermeld⁽¹⁾. De beoordeling resulteert in een score op 100 waarvan de verdeling tussen haakjes is vermeld.

(1) Criteria ontwikkeld door de ACCA.

Contents

The contents section makes up 50 % of the marks and is sub-divided into six sections:

1. Senior management statement (5 %)
2. Reporting and accounting policies (5 %)
3. Profile of reporting organisation (5 %)
4. Executive summary and key indicators (5 %)
5. Vision and strategy (5 %)
6. Policies, organisation, management systems and stakeholder relationships (10 %)
7. Performance (15 %)

Reporting Principles

The reporting principles section makes up 50 % of the marks and is sub-divided into eight sections:

- Principle 1. Relevance (5 %)
- Principle 2. Reliability (5 %)
- Principle 3. Clarity (5 %)
- Principle 4. Comparability (5 %)
- Principle 5. Timeliness (5 %)
- Principle 6. Completeness (5 %)
- Principle 7. Verifiability (10 %)
- Principle 8. Overall impression (10 %)

De jury heeft beslist het milieuraapport van ELECTRABEL (site van Tihange) en het rapport inzake duurzaam ondernemen van INDAVER in 2002 als winnaars te bekronen en ze voor te stellen om deel te nemen op Europees niveau aan de *European Sustainability Reporting Award* in april 2003 in Amsterdam.

10.3. VLAREA en controle van de kringloopcentra in het Vlaamse Gewest

Een nieuwe controle-opdracht wordt aan de bedrijfsrevisoren toevertrouwd inzake attestering van de kringloopcentra in het Vlaamse Gewest.

Er werd geen technische nota voorzien voor de Vlarea attesteringen. De bedrijfsrevisoren die kringloopcentra controleren worden uitgenodigd om

de lijst van de vragen voorgesteld door de *Openbare Vlaamse Afvalstoffen Maatschappij* (OVAM) te gebruiken; deze lijst herneemt de minimale punten die voorwerp zijn van deze controle.

De vragen die moeten worden beantwoord betreffen met name algemene en financiële informatie.

De volledige vragenlijst is op de website van het Instituut beschikbaar.

II. ACCOUNTING EN AUDITING IN DE PUBLIEKE EN NON-PROFIT SECTOR

Voorzitter: de heer J. CHRISTIAENS

Leden: mevrouwen M.C. DEBROUX-LEDDÉ en M. PIRÉ, de heren R. GHYSELS, J.-L. SERVAIS, Y. STEMPIERWSKY en P. VAN CAUTER

Secretariaat: de heren C. VANHEE (medewerker RUG) en C. BALESTRA

De Raad heeft beslist om in eenzelfde werkgroep de volgende werkzaamheden te laten plaatsvinden: enerzijds de werkzaamheden inzake de publieke sector en anderzijds degene inzake de niet-commerciële sector.

De werkgroep "Accounting en auditing in de publieke en non-profit sector" heeft als opdracht gedefinieerd het formuleren naar de Raad toe van voorstellen inzake normen en aanbevelingen en dit binnen de context van de publieke en non-profit sector (met uitzondering van de instellingen waartoe reeds andere sectorale commissies werden opgericht). Deze normen en aanbevelingen zullen in eerste instantie geformuleerd worden naar aanleiding van de nieuwe vzw-wetgeving en de toenemende belangstelling voor de *International Standards on Auditing* (ISA).

De werkgroep zal eveneens bepaalde boekhoudkundige aspecten analyseren, waarbij een belangrijke inspiratiebron de *International Public Sector Accounting Standards* (IPSAS) zullen vormen.

Deze werkgroep, die reeds een eerste maal is bijeengekomen op 24 oktober 2002, is samengesteld uit bedrijfsrevisoren en derden.

Gezien de omvang van de opdracht en de prioriteiten die voornamelijk gericht zijn op de nieuwe wetgeving over de vzw's, de ivzw's en de stich-

tingen, zal de werkgroep behalve zijn hoofdpdracht zoals hierboven gedefinieerd, ook belast zijn met een coördinatie van de werkzaamheden van de verschillende bestaande commissies.

De voorzitters van de verschillende commissies en werkgroepen werkzaam in de publieke en non-profit sector zullen geregeld bijeenkomen ten einde hun werkzaamheden te coördineren.

In 2002 werden de publicaties inzake de uitgevoerde werkzaamheden door de werkgroep "Accounting en auditing in de publieke en non-profit sector" gefinaliseerd. Een brochure inzake de boekhouding en een andere inzake de audit werden aan de leden verstuurd.

VII. INTERNATIONALE RELATIES

1. Gemengde Commissie Internationale relaties
2. *International Federation of Accountants* (IFAC)
3. IASB
4. *Fédération des Experts-Comptables Européens* (FEE)
5. *Committee on Auditing* van de Europese Commissie
6. *Fédération Internationale des Experts-comptables Francophones* (FIDEF)
7. Belgisch-Nederlandse gespreksgroep
8. *Transparency International*

11

1. GEMENGDE COMMISSIE INTERNATIONALE RELATIES

1.1. Doelstellingen van de Commissie

De gemengde internationale Commissie (IBR – IAB) heeft als belangrijkste doel:

- Verslag uit te brengen over de besprekingen in de werkgroepen van Europese en internationale instanties;
- De opvolging te verdelen en te verzekeren van de internationale vraagstukken en deze specifiek te sorteren onder de betrokken commissies en werkgroepen van het Instituut.

1.2. Samenstelling van de Commissie

De samenstelling van deze gemengde internationale Commissie, zoals goedgekeurd door de respectieve Raden van de twee Instituten, ziet er als volgt uit:

- J.-F. CATS, Voorzitter
- H. OLIVIER, Secretaris-generaal van de FEE
- De heren B. DE GRAND RY, M. DE WOLF, P. FIVEZ, L. HELLEBAUT, J. TISON, L. VAN COUTER, P. VAN IMPE, K.M. VAN OOSTVELDT, H. VAN PASSEL, R. VANDER STICHELE, F. VERHAEGEN en R. VERMOESEN, leden-bedrijfsrevisoren
- Mevrouwen I. DE LIENHEER, J. LERMINIAUX en D. VAN ZEGHBROECK, de heren Y. BERNAERTS, J. COLSON, J.-M. COUGNON, R. DE WILDE, G. DUPONT, L. GOUBERT, CL. JANSSENS, R. LASSAUX, F. MEAN, H. SMIT, G. STEVENS, R. VAN ASBROECK, R. VAN BOVEN, P. VAN EECKHOUTE, M. VANDER AUWERA, J. VAN HAEVERBEKE, E. VAN RIJSWIJK, E. VERCAMMEN en P. VERSCHULDEN, leden van het IAB
- De heren D. SZAFRAN en O. COSTA, Wetenschappelijk secretariaat

1.3. Activiteiten van de Commissie

1.3.1. Werkingsmodaliteiten

Er werd overeengekomen om de frequentie van de bijeenkomsten van de internationale Commissie vast te leggen op twee vergaderingen per jaar, elke eerste woensdag van de maanden maart en oktober.

Ter gelegenheid van deze vergaderingen wordt elk lid van de Commissie uitgenodigd om de werkzaamheden voor te stellen die werden vericht bij de internationale instantie waarin hij zetelt alsook een inventaris te geven van de activiteiten en de problemen waarmee ze worden geconfronteerd.

Elk lid wordt uitgenodigd om aan zijn Instituut van oorsprong, na elke vergadering bijgewoond op internationaal vlak, een samenvatting van de vergadering op te sturen zodat de gekregen informatie door de Instituten gekend is.

1.3.2. Vergaderingen

De gemengde IBR-IAB Commissie Internationale relaties heeft in 2002 twee keer vergaderd (op 6 maart en 2 oktober).

1.3.3. Besproken thema's

De werkzaamheden betroffen voornamelijk de evoluties inzake onafhankelijkheid op Europees niveau, de ontwerpen in uitvoering binnen de FEE (het interpretatiecomité van de regels van de FEE, de auditnormen, de *reporting* inzake duurzaam ondernemen, de IAS/IFRS).

De leden hebben eveneens de voorziene punten op de agenda van het *Committee on Auditing*, van de Raad van de FEE en van de IFAC geanalyseerd.

Ter gelegenheid van de twee vergaderingen, werd elk lid uitgenodigd om de evoluties van de activiteiten binnen de internationale vergaderingen waarin hij zetelt mee te delen.

2. INTERNATIONAL FEDERATION OF ACCOUNTANTS (IFAC)

2.1. Ethisch Comité van de IFAC

Het Ethisch Comité van de IFAC vergaderde op 20 en 21 maart 2002 in Brussel op uitnodiging van het IBR. De heer Jean-François CATS, Past Voorzitter van het IBR en lid van voornoemd Comité, werd belast met het coördineren en voorbereiden van de aanpassing van een deel van de Ethische Code van de IFAC. Het deel van de Ethische Code dat handelt over de onafhankelijkheid werd in november 2001 goedgekeurd (cf. IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 261). In 2003 worden de werkzaamheden voortgezet.

2.2. Algemene vergadering en Raad van de IFAC

De algemene vergadering van de IFAC (*Council*) vond op 17 en 18 november 2002 plaats in Hongkong.

Tijdens deze algemene vergadering werd de heer J.-F. CATS verkozen tot lid van de Raad van de IFAC voor een mandaat van drie jaar, met de steun van de Raad van het IBR. Het is de eerste keer dat een lid van het beroep in België wordt verkozen tot lid van de Raad van de IFAC. De Raad verheugt zich hieromtrent bijzonder en wenst de Past Voorzitter van het IBR, de heer J.-F. CATS veel geluk toe.

De nieuwe Voorzitter van de IFAC is de heer René RIGOL, Past Voorzitter van de *Ordre des Experts-Comptables* (OEC) en van de *Compagnie Nationale des Commissaires aux Comptes* (CNCC) in Frankrijk.

De algemene vergadering van de IFAC keurde ook een strategisch plan goed om de internationale geloofwaardigheid van het beroep te versterken.

Verder heeft de vergadering de berekeningswijze van de bijdragen van de leden gewijzigd. Voor het IBR en het IAB, beiden lid van de IFAC, zou de nieuwe berekeningswijze geen weerslag hebben op de bijdrage in 2003.

2.3. Wereldcongres van de boekhouding

Volgend op de algemene vergadering van de IFAC vond het Wereldcongres van de boekhouding plaats, waar het IBR eveneens was vertegenwoordigd.

Het Congres werd officieel geopend door de Eerste Minister van de Volksrepubliek China. Aan het congres namen 5.000 beroepsbeoefenaars van de zes continenten deel. Het centrale thema van het Congres was "*Knowledge-based economy and the accountant*". Er werd volop van gedachten gewisseld over diverse thema's zoals internationale auditnormen, de onafhankelijkheid van auditors, de beroepsorganisaties, internationale boekhoudkundige normen of nog de nieuwe opdrachten voor de beroepsbeoefenaars. Het volgende Wereldcongres van de IFAC zal in 2006 plaatsvinden.

3. IASB

Zoals uiteengezet in het voorgaande jaarverslag (IBR, *Jaarverslag*, 2001, p. 262-263) bestaat de nieuwe structuur van het *International Accounting Standards Committee* (IASC) uit de volgende organen:

-
1. een Toezichtsraad bestaande uit *trustees* van de IASC Foundation (IASCF, *International Accounting Standards Committee Foundation*);
 2. een Uitvoerend Comité (IASB, *International Accounting Standards Board*, soms afgekort met *IAS Board*);
 3. een Interpretatiecomité (SIC, *Standing Interpretations Committee*);
 4. een Adviescomité (SAC, *Standards Advisory Council*).

Op 5 maart 2002, heeft de IASCF het interpretatiecomité "SIC" hernoemd tot "*International Financial Reporting Interpretations Committee*" (kortweg IFRIC).

De IASB (cf. *supra*, Deel 1, II. 1) wordt gefinancierd door bijdragen vanwege de grote accountancykantoren, de private kredietinstellingen, industriële bedrijven wereldwijd, centrale banken en ontwikkelingsbanken, en andere internationale en professionele organisaties. Dit Uitvoerend Comité heeft er zich toe verbonden om, in het belang van het brede publiek, een enkelvoudige set van globale *accounting standards* te ontwikkelen van hoog kwaliteitsniveau die transparantie en vergelijkbaarheid van informatie vereisen in de jaarrekeningen. In het nastreven van deze doelstelling werkt de IASB samen met de nationale *accounting standard setters* om wereldwijd convergentie in boekhoudstandaarden tot stand te brengen.

Een belangrijk document is het zgn. *Norwalk agreement* (29 oktober 2002⁽¹⁾) afgesloten tussen de IASB en de FASB (*Financial Accounting Standards Board*, VS) waarbij het project inzake convergentie op korte termijn tussen US-GAAP en IAS/IFRS centraal staat. Per einde 2003 zouden de belangrijkste verschillen tussen de Amerikaanse en de Internationale standaarden dienen geïdentificeerd te worden, zodat tegen de datum van inwerkingtreding van de Europese verordening deze convergentie wordt gerealiseerd.

(1) Het document is beschikbaar op de website van de IASB (www.iasb.co.uk).

4. FEDERATION DES EXPERTS-COMPTABLES EUROPEENS (FEE)

Het Instituut was in 2002 zeer actief in de 13 werkgroepen (*Working Parties*) van de FEE waarin hij is vertegenwoordigd. Tevens dient te worden aangestipt dat een lid van het IBR zetelt in de Raad van de FEE.

Het Jaarverslag van de FEE zal beschikbaar zijn op de website van de FEE⁽¹⁾. Hieronder vindt u een tabel met de diverse werkgroepen waaraan het Instituut deelneemt met vermelding van de naam van de confraters die erin zetelen.

WERKGROEPEN	IBR VERTEGENWOORDIGERS
FEE Council	P. FIVEZ
FEE Accounting	K.M. VAN OOSTVELDT
FEE Auditing	P. FIVEZ, D. SZAFRAN
FEE Banks	E. VERHAEGEN
FEE Corporate Governance	E. CLINCK
FEE Education	P. VAN IMPE
FEE Ethics	R. VERMOESEN, effectief lid J.-E. CATS, plaatsvervanger
FEE Insurance	R. VANDER STICHELE / J.TISON
FEE Liberalisation	D. SZAFRAN
FEE Public Sector	J. CHRISTIAENS
FEE SME	B. DE GRAND RY
FEE Sustainability	L. HELLEBAUT
FEE Tax	M. DE WOLF

(1) Cf. www.fee.be, rubriek *News Letters and Reports*.

De *FEE Accounting Working Party* heeft in 2002 in grote mate deelgenomen aan de projecten van de IASB (*First Time Application of IAS/IFRS*, aanpassing IAS 19, herziening van alle IAS-standards (*improvement project*), uitgebreid onderzoek van IAS 32 en 39, en *Accounting for Share-Based Payment*), en heeft bijgedragen tot de modernisering van de EU-richtlijnen. De FEE is tevens de leidende kracht in de nieuw opgerichte EFRAG (*European Financial Reporting Advisory Group*).

De *FEE Auditing Working Party* fungeert als catalysator voor de ontwikkelingen in verschillende landen inzake de onafhankelijkheid van auditors, het toezicht op de auditors, deugdelijk bestuur en vertrouwt de verworven inzichten toe aan de Europese Commissie (meerbepaald het *Committee on Auditing*, cf. *infra*, Deel 2, VII. 5.). Tevens wordt samengewerkt met de IAASB in het actualiseren en vervolledigen van de *International Standards on Auditing* (ISAs) om tegemoet te komen aan de vereisten van de IOSCO (*International Federation of Securities Commissions*) en de Europese Commissie om deze auditstandaarden op internationaal vlak toe te passen tegen ten laatste 2005.

De *FEE Banks Working Party* heeft in 2002 de adviesverstrekking geanalyseerd met betrekking tot de *Interpretation Guidance Questions & Answers* opgemaakt door de IASB omtrent de invoering van IAS 39 *Financial Instruments*, en op het herwerken van IAS-32 in samenwerking met leden van de *FEE Accounting Working Party* en *FEE Insurance Working Party*.

Verder heeft de *FEE Insurance Working Party* zich in 2002 gebogen over het IASB project met betrekking tot verzekeringscontracten, het aflijnen van de taken van auditors en actuarissen in verzekeringsmaatschappijen en de modernisering van de Europese aanbeveling inzake *Insurance Accounts*.

De *FEE Public Sector Working Party* heeft zich gebogen over de performantie-audit, de drie E's audit, *E-government*, milieu-reporting in de openbare sector, hervormingen in de boekhouding van nationale overheden en de boekhoudkundige verwerking van inkomens uit *non-exchange* transacties. Tevens heeft deze werkgroep de uitwisseling verbeterd tussen het accountancyberoep en de ambtenarij uit de publieke sector, ter aanvulling van het *Public Sector Committee* (PSC) van de IFAC.

De *FEE Sustainability Working Party* is op actieve wijze betrokken geweest bij het debat over duurzaamheid (*sustainability*), waarbij de aandacht

niet alleen ging naar de milieu-effecten maar ook naar de sociaal-economische effecten van het economisch handelen. Tevens werd het begrip *assurance* in de context van duurzaamheid duidelijker omschreven.

De *FEE Tax Working Party* heeft een rondetafel georganiseerd over de toekomst van de belastingsheffing van de vennootschappen in Europa en heeft de wettelijke ontwikkelingen inzake elektronische facturatie gevolgd.

5. COMMITTEE ON AUDITING VAN DE EUROPESE COMMISSIE

Het Comité van de Europese Commissie dat belast is met de wettelijke controle van de rekeningen (*Committee on Auditing*) kwam in 2002 driemaal bijeen. Dit Comité is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Regeringen van de lidstaten enerzijds en vertegenwoordigers van het beroep anderzijds. Het IBR en de HREB maken deel uit van de Belgische delegatie die wordt voorgezeten door de vertegenwoordiger van de Minister van Economie.

Tijdens de vergaderingen besteedde het *Committee on Auditing* aandacht aan de volgende aspecten:

- onafhankelijkheid van de controleur van de rekeningen
- kwaliteitscontrole
- extern toezicht op het beroep (*public oversight*)
- auditnormen
- boekhoudkundige harmonisatie
- controleverslagen en moderniseren van de boekhoudkundige richtlijnen
- inbreng in natura

Met betrekking tot de onafhankelijkheid, bestudeerde het *Committee on Auditing* begin 2002 opnieuw het ontwerp van Europese aanbeveling inzake de onafhankelijkheid van de controleur van de rekeningen, in het licht van de recente actualiteit met name in de Verenigde Staten. Het ontwerp werd dus opnieuw onderzocht en versterkt, meer bepaald met betrekking tot het verbod voor de controleur van de rekeningen om binnen de twee jaar die volgen op het verstrijken van zijn mandaat een

arbeidsovereenkomst of een bestuursfunctie te aanvaarden bij de geauditeerde vennootschap (*cooling-off period*).

Op 19 juli 2002 publiceerde de Europese Commissie haar aanbeveling van 16 mei 2002 inzake de onafhankelijkheid van de met de wettelijke controle belaste accountant in de Europese Unie: basisbeginselen (P.B. L. 191, 19 juli 2002, p. 22-57)¹¹. De aanbeveling is het resultaat van de werkzaamheden ter zake die het *Committee on Auditing* van de Europese Commissie reeds in 1998 heeft aangevat. De aanbeveling van 16 mei 2002 heeft tot doel basisbeginselen vast te leggen inzake de onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de rekeningen teneinde deze beginselen in de Europese Unie binnen een periode van drie jaar te harmoniseren (cf. *infra*, Deel 1, I. 1.2.1.).

Op 4 en 5 november 2002 hield het *Committee on Auditing* zijn derde vergadering van het jaar in Brussel, op uitnodiging van de Belgische delegatie. De vergadering werd geopend in aanwezigheid van de Belgische Minister van Economie, de heer Charles PICQUÉ, die een toespraak hield. Op deze vergadering kwamen de volgende thema's aan bod.

Met betrekking tot de onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de rekeningen wijdde het *Committee on Auditing* een belangrijk deel van zijn werkzaamheden aan de analyse van de Amerikaanse *Sarbanes-Oxley* wet (cf. *infra*, Deel 1, I. 1.3.) en aan de mogelijke gevolgen daarvan in de Europese Unie. De Europese Commissie heeft gereageerd op deze nieuwe reglementering, in het bijzonder ten opzichte van de SEC.

In dezelfde context heeft het *Committee on Auditing* ook aandacht besteed aan de nood aan extern toezicht op het beroep. De meeste Europese lidstaten hebben al een vorm van extern toezicht ingevoerd. Het doel bestaat erin de acties van de toezichthoudende organen te harmoniseren of te coördineren.

Het *Committee on Auditing* heeft onderzocht welke vooruitgang werd geboekt met betrekking tot de maatregelen die de lidstaten hebben genomen om de aanbeveling van de Europese Commissie van 21 november 2000 betreffende de kwaliteitscontrole in de praktijk te brengen (cf. IBR, *Jaarverslag*, 2000, p. 378-385). In verband hiermee keurde het IBR een

(1) Deze aanbeveling is te vinden op de website van de Europese Commissie op het adres www.europa.eu.int/comm/internal_market/fr/company/audit/official/index.htm

nieuwe norm goed inzake kwaliteitscontrole, nadat de HREB op 17 mei 2002 advies had uitgebracht. In 2003 zal de Europese Commissie haar beoordeling van de uitvoering van de Europese aanbeveling in de lidstaten voortzetten.

Het *Committee on Auditing* heeft ook zijn werkzaamheden voortgezet met het oog op het ontwikkelen van de strategie van de Europese Commissie inzake een Europese harmonisatie van de auditnormen, in het licht van de werkzaamheden van de IAASB betreffende de internationale auditnormen (ISA). Deze werkzaamheden zullen in 2003 worden voortgezet.

6. FEDERATION INTERNATIONALE DES EXPERTS-COMPTABLES FRANCOPHONES (FIDEF)

De "*Fédération Internationale des Experts-comptables Francophones*" (FIDEF) werd in 1981 opgericht. Het is een structuur van uitwisselingen en samenwerking tussen de beroepsinstituten van 23 landen: Albanië, België, Benin, Bulgarije, Burkina Faso, Kameroen, Canada, Congo (Brazzaville), Congo (Kinshasa), Ivoorkust, Frankrijk, Guinee, Libanon, Madagaskar, Mali, Marokko, Mauritanië, Niger, Roemenië, Senegal, Syrië, Togo en Tunesië. Het is de bedoeling dat de instituten van alle landen die deel uitmaken van de intergouvernementele structuren van de Francophonie geleidelijk tot de Federatie toetreden.

De FIDEF ondersteunt het vormingsbeleid van haar leden, met name door seminars te organiseren. Ze werkt mee aan het vertalen in het Frans van documenten van algemeen belang inzake boekhouding, audit en advies (b.v. vertalen van de internationale auditnormen ISA). Ze neemt ook deel aan sommige werkzaamheden van de IFAC en de VN op dezelfde gebieden.

Belangrijkste beslissingen en activiteiten van de FIDEF in 2002:

- Toetreding van de beroepsinstituten van Bulgarije en Togo;
- Creëren van sub-continentale structuren, meer bepaald in Afrika;
- Organiseren in Montpellier van een vormingsseminarie inzake internationale auditnormen;

- Organiseren in Bamako van vergaderingen over de opdrachten en verantwoordelijkheden van de wettelijke controleur;
- Sponsoren van een colloquium in Beiroet over de Francofonie en de internationale boekhoudkundige harmonisatie;
- Uitdrukken van het voornemen om de boekhoudkundige normgevers uit de landen van de Francofonie te laten deelnemen aan de werkzaamheden van de FIDEF;
- Herzien van het bijdragesysteem, dat het variabel gedeelte (in functie van het aantal beroepsbeoefenaars per land) verhoudingsgewijs meer doet stijgen dan het vast gedeelte (per instituut dat lid is). Indien er verder niets verandert, begunstigt dit systeem dus de ontwikkelingslanden in vergelijking tot de grote ontwikkelde landen (vooral Frankrijk en Canada).

De huidige Voorzitter van de FIDEF is de Libanees Georges ABOU MANSOUR.

In 2002 werd de zetel overgebracht naar het volgende adres: 45 rue des Petits-Champs te F-75001 Paris (tel. 00 33 1 55 04 31 97 – fax 00 33 1 55 04 31 49). Op de website (www.fidef.org) staat alle nuttige informatie over de structuren en de activiteiten van de FIDEF.

Het IBR wordt bij de FIDEF vertegenwoordigd door de heer Michel DE WOLF. Hij werd tot bestuurder verkozen op de algemene vergadering van oktober 2002 in Montpellier.

De Raad van het IBR heeft beslist contact op te nemen met de Raad van het IAB en voor te stellen de mogelijkheid te onderzoeken om lid te worden van de FIDEF. Op die manier kunnen beide instituten België vertegenwoordigen, naar het voorbeeld van de huidige situatie in Frankrijk.

7. BELGISCH-NEDERLANDSE GESPREKSGROEP

Afvaardiging van het IBR: de heren D. SMETS, R. ADRIAENSSENS, L.H. JOOS, F. VAN RIE en E. VAN MEENSEL

Aan de Belgisch-Nederlandse gespreksgroep nemen delegaties van het NIVRA, het NOvAA, het IAB en IBR deel.

Tijdens de vergaderingen van de Belgisch-Nederlandse gespreksgroep worden in het bijzonder op informele basis gegevens uitgewisseld over het beroep in beide landen.

De gespreksgroep vergaderde, zoals gebruikelijk, tweemaal in het voorbije jaar. De eerste vergadering vond plaats in België op 18 april 2002 en de tweede vergadering in Nederland op 21 november 2002.

Er werd onder meer ingegaan op de evaluatie van de accountantswetgeving in Nederland, de Belgische wetgeving *corporate governance* en de onafhankelijkheid van de bedrijfsrevisor, de vereiste vooropleiding in beide landen om tot de stage en vervolgens tot het beroep te kunnen worden toegelaten, de nieuwe wetgeving op de werknemersparticipatie en de op stapel staande hervorming van vennootschapsbelasting in België, belastingsverdragen en grensoverschrijdende activiteiten, het extern toezicht op het beroep in Nederland.

Eind januari 2002 maakten het NIVRA en het NOvAA een gemeenschappelijk standpunt bekend ten aanzien van het kabinetsstandpunt van Economische Zaken met betrekking tot de evaluatie van de accountantswetgeving van 13 november 2001. In dit convenant stelden het NIVRA en het NOvAA onder meer een extern toezichtorgaan voor om toezicht uit te oefenen op de beroepsuitoefening door de beroepsbeoefenaars. In het verlengde van dit gemeenschappelijk standpunt werden eveneens gezamenlijk de onafhankelijkheidsvoorschriften voor de accountant uitgewerkt, die op 1 januari 2003 van kracht worden, als antwoord van het Nederlands beroep op de Europese aanbeveling. Het NOvAA is echter wel zelf overgegaan tot de oprichting bij verordening van een publiekrechtelijk extern toezichtsorgaan, namelijk de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's. Volgens het NOvAA kon namelijk niet worden gewacht met het instellen van dergelijk orgaan, gezien het hard nodig was om het vertrouwen in de accountant zo vlug mogelijk te herstellen. Nederland kende immers ook enkele kleine financiële schandalen. Het NIVRA is daarentegen de mening toegedaan dat het niet zelf het extern toezicht kan regelen, dat naar alle waarschijnlijkheid zal worden ondergebracht in de Autoriteit Financiële Markten.

8. TRANSPARENCY INTERNATIONAL

Transparency International is een NGO naar Duits recht die in 1993 werd opgericht ter bestrijding van de corruptie bij internationale transacties. Ze heeft niet tot doel vervolgingen in te stellen of zaken aan te klagen, maar wil lessen trekken uit het verleden om te voorkomen dat fouten zich herhalen en om passende stelsels voor te stellen. Deze NGO geniet de financiële steun van grote internationale organisaties, publieke ontwikkelingsinstanties, diverse maatschappelijke stichtingen, beroepsverenigingen en bedrijven. Tevens wordt ze erkend door de IFAC.

De werkzaamheden worden geleid of overgenomen door 80 nationale afdelingen.

Het adres van de vertegenwoordiging in België is: *Transparency International Brussels*, Vergotesquare 39, 1030 Brussel, tel. 02/735 65 58, fax 02/732 90 26.

De Voorzitter van het IBR is lid van de nationale raad van bestuur.

De actiemiddelen steunen in hoofdzaak op:

- passende stappen ondernemen bij de grote internationale organisaties en regeringen; de Wereldbank levert belangrijke steun aan deze initiatieven;
- een opdracht van vorming en informatie voor journalisten en maatschappelijke verenigingen, met behulp van een maandelijkse nieuwsbrief, een gedetailleerd jaarverslag, een handleiding voor analyse en interventie (*The TI Source Book*) en een databank van 1.000 pagina's (*The Companion Book*). Een Franse vertaling van het *Source Book* is online toegankelijk⁽¹⁾.

Adres van de website van Transparency International:
www.transparency.org

(1) www.transparency.org/sourcebook

VIII. PERMANENTE VORMING

1. Vorming
2. Verslagen van studiedagen
 - 2.1. De onafhankelijkheid en de aansprakelijkheid van de commissaris binnen het kader van *corporate governance*
 - 2.2. De nieuwe wetgeving betreffende de vzw, de stichting en de ivzw
 - 2.3. Revisoren en notarissen: de synergieën optimaliseren
3. Medewerking aan seminaries georganiseerd door het BIBF

1. VORMING

Samenstelling

Voorzitter: de heer P. VAN IMPE

Leden: mevrouw V. MARICQ (tot 11/2002), de heren M. DE RIDDER (sinds 12/2002), D. SMETS, R. VAN ASBROECK, D. VAN CUTSEM (sinds 09/2002) en E. VAN DEN BRANDEN

Secretarissen: de heren Cl. BALESTRA en N. HOTTLET

1.1. Opdracht

De artikels 2, 14 en 18*bis* van de wet van 22 juli 1953 en artikel 25 van het huishoudelijk reglement stipuleren dat de Raad van het Instituut belast is met het toezicht op het beroep, de organisatie van de stage en de vorming van de leden.

De opdracht van de Commissie Vorming bestaat uit volgende aspecten:

- een controle uitoefenen op de kwaliteit van de vormingen (sprekers, onderwerpen, schriftelijk materiaal, enz.) voor zowel de stage als de permanente vorming;

- samenstellen van een aangepast jaarlijks programma dat beantwoordt aan de noden van het beroep;
- een voldoende graad van vernieuwing en specialisatie verzekeren binnen het jaarlijks programma;
- aanhalen van onderwerpen die voor verbetering vatbaar zijn.

De Commissie Vorming is ook begaan met de kwaliteit van de seminaries (inclusief via afvaardiging van de kwaliteit van de stageseminaries), en in het bijzonder van de kwaliteit van de sprekers en de syllabi. De bemerkingen betreffende de stagesyllabi werden overgemaakt aan de Stagecommissie.

1.2. Programma 2002

Dit jaar waren de inschrijvingsrechten, voor de bedrijfsrevisoren en hun stagiairs, voor de activiteiten van de vorming opgenomen in de forfaitaire vormingsbijdrage. De bedrijfsrevisoren evenals hun stagiairs mochten aan alle seminaries en aan de twee studiedagen deelnemen zonder bijkomende kost. Evenwel moeten zij zich aan de praktische modaliteiten van de brochure vorming houden indien zij van deze mogelijkheid gebruik wensen te maken.

In 2002 heeft het Instituut een volledig programma vorming opgesteld voor de bedrijfsrevisoren en hun professionele medewerkers. Het programma kan ingedeeld worden in drie grote categorieën:

- door de organisatie van *seminaries* wordt een updating en uitdieping nagestreefd van specifieke topics binnen de vakgebieden controle en het beroep, recht en fiscaliteit, accountancy en informatica;
- verder zijn er de *vormingcycli*, die een modulaire uiteenzetting bieden van bepaalde onderwerpen. Op deze wijze wordt het de deelnemers mogelijk gemaakt een gedetailleerde kijk te krijgen op de behandelde materie;
- ten slotte wordt een programma van casestudy's aangeboden via de *praktijkseminaries*. Deze intensieve vingeroefeningen zijn in principe bestemd voor laatstejaarsstagiairs en jonge revisoren. In de praktijk blijkt dat er ook een sterke interesse is voor deze wijze van vorming vanuit de groep van meer ervaren revisoren.

Bovendien heeft het Instituut twee *studiedagen* georganiseerd, de eerste in samenwerking met het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten en de tweede in samenwerking met de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat. Voor verdere informatie betreffende deze studiedagen, zie *infra* punt 2.

Ook in 2002 werd dit programma door de leden zeer positief onthaald. Zowel het kwalitatief niveau als de deelname was uiterst bevredigend. In 2002 werden in totaal 87 seminars (ten opzichte van 70 in 2001) georganiseerd voor ongeveer 3.440 deelnemers (ten opzichte van ongeveer 2.376 in 2001).

	1998	1999	2000	2001	2002
Aantal seminars	102	105	80	70	87
Aantal deelnemers	3.220	2.750	3.162	2.376	3.440
Gemiddelde deelname	32	26	40	34	40

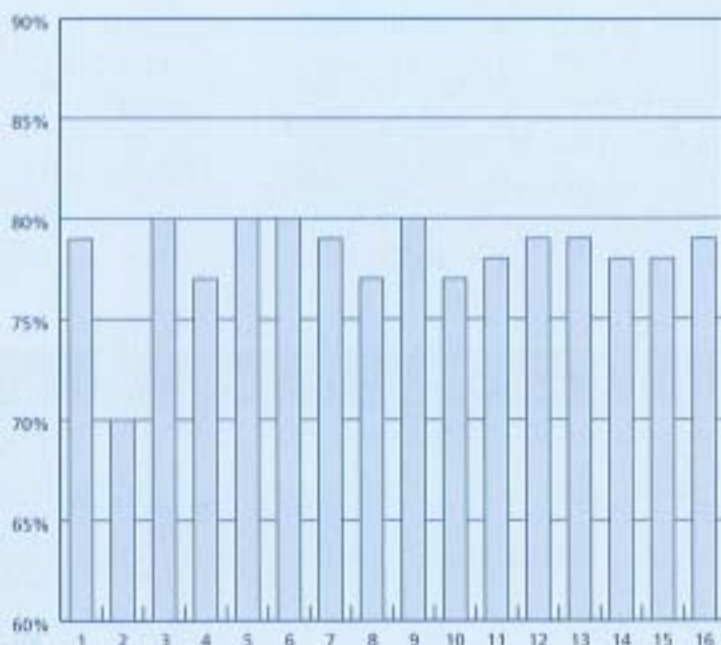
Het vormingsprogramma 2002 heeft de boot van de toenemende internationalisering van het beroep niet gemist. Het Instituut is er terecht fier op als één van de eersten vormingen te organiseren die beantwoorden aan de behoefte van de revisor en zijn medewerkers.

1.3. Evaluatie van het programma 2002

Het evaluatieformulier werd geherdefinieerd. De resultaten van de enquêtes werden door de Commissie op periodieke en kritische wijze bestudeerd.

De studie van de evaluatieformulieren van de vorming en de resultaten ervan zijn hieronder samengevat. Deze resultaten werden opgemaakt op basis van 950 evaluatieformulieren. Om de Commissie nog een beter werkinstrument te geven, wordt er aan de confraters gevraagd om dit formulier op het einde van elk seminarie in te vullen.

EVALUATIE 2002

De diverse waardemeters zijn:

A. Globale evaluatie van het seminarie *gemiddelde: 76,5 %*

- 1 nut van de materie in mijn professionele praktijk
- 2 ik voel me klaar om dit toe te passen
- 3 actualiteit van de uiteenzetting (inbreng van recente ontwikkelingen)
- 4 evenwicht theorie / praktijk

B. Didactische benadering *gemiddelde: 79,6 %*

- 5 duidelijkheid van de uitleg
- 6 antwoord op de vragen van de deelnemers
- 7 de spreker kan de aandacht van het publiek vasthouden
- 8 interactie met het publiek
- 9 globale beoordeling van de spreker

- C. Documentatie *gemiddelde: 77,5 %*
- 10 algemene evaluatie van de syllabus
 - 11 de bijlagen
- D. Organisatie en infrastructuur *gemiddelde: 78,6 %*
- 12 het onthaal
 - 13 de infrastructuur
 - 14 de bereikbaarheid
 - 15 de koffiepauzes, de sandwiches, de lunch
 - 16 de algemene organisatie

Zoals kan worden vastgesteld, zijn de resultaten zeer bevredigend.

1.4. Kostenbijdrage in geval van afwezigheid

De Commissie heeft zich tijdens het jaar 2002 moeten buigen over de afwezigheden op de seminars. Om alle misverstanden in de toekomst te vermijden wenst de Commissie te herhalen dat de revisoren zich moeten houden aan de praktische modaliteiten opgenomen in de brochure vorming 2002, p. 25-26. Indien dit niet het geval is, zal de revisor of de stagiair een bedrag van 100 EUR moeten storten per halve dag afwezigheid behoudens overmacht waarvan het bewijs aan het Instituut zal moeten worden geleverd. Na overleg heeft de Raad van 8 november 2002 besloten dat de interpretatie van overmacht door de Commissie op een strenge wijze dient te gebeuren (b.v. een medisch attest, enz.).

1.5. Programma 2003

De Commissie Vorming vergaderde zesmaal in 2002, om onder meer het programma van de Permanente Vorming 2003 samen te stellen.

De invoering van de IAS-normen kreeg tijdens de voorbije drie jaar reeds ruimschoots aandacht. De inspanningen op dit vlak zullen worden bestendigd door de organisatie van een inleidende cyclus IAS, een thematische benadering van de IAS en ten slotte specialisatieseminaries IAS. Rekening houdend met de bedenkingen terzake van de Raad, werden door de Commissie Vorming diverse nieuwe onderwerpen opgenomen in het vormingsprogramma.

Omwille van het Forum 2003, dat zal plaatsvinden op 16 en 17 oktober, zal het programma vorming 2003 slechts één studiedag tellen in de plaats van twee gewoonlijk. In het najaar 2003 zal een studiedag worden gehouden met de magistraten van de rechtbanken van koophandel om zo bepaalde thema's gemeenschappelijk aan de twee beroepen te onderzoeken.

1.6. Dankwoord

Graag willen we hierbij onze hartelijke dank betuigen aan de diverse sprekers die door hun inzet deze seminars op een hoog kwalitatief niveau hebben gebracht.

In onderstaande tabel vindt u de diverse behandelde onderwerpen en de sprekers.

SEMINARIES

1. CONTROLE – HET BEROEP

De bedrijfsrevisor en de ondernemingsraad

J. GEYSEN
P. VAN GEYT
L. VAN HOYWEGHEN

Le réviseur et le conseil d'entreprise

P. COMHAIRE
M. FLAGOTHIER
E. NEMES

Ondernemingen in moeilijkheden

L. ACKE
H. BRAECKMANS

Enterprises en difficultés

D. LEBOUTTE
J.P. VINCKE

Inleiding tot de ISA en een vergelijking
van de ISA met de Belgische normen
en aanbevelingen

P. PAUWELS

Introduction aux ISA et une comparaison
entre les normes ISA, les normes et les
recommandations belges

P. FIVEZ

Stock Option Plan en werknemersparticipatie	H. VANDENBROECK
Stock Option Plan et participation des travailleurs	A. SIMONT D. SZAIFRAN
Controleverslag	H. WILMOTS
Rapport de contrôle	J. VANDERNOOT
Updating auditnormen: permanente opdrachten, inbreng in natura en omvorming	H. VAN PASSEL

2. RECHT – FISCALITEIT

Juridische aspecten in verband met corruptie, witwassen en witwastechnieken	P. COOX
Aspects juridiques de la corruption et du blanchiment, Techniques du blanchiment	Y. MERLIN
De revisor en de vennootschapswetgeving: special topics	A. FRANCOIS PH. MULLIEZ
Le réviseur et le droit des sociétés: aspects particuliers	M. DE WOLF
Updating fiscaliteit: personenbelasting	J. HAUSTRAETE
Actualités en impôts sur les revenus	M. DE WOLF
Fiscale aspecten bij éénmalige opdrachten	E. VAN IMPE H. J. VAN IMPE
Aspects fiscaux relatifs aux missions spéciales	J.-L. WUIDARD
Fraude: preventieve controle en knipperlichten (red flags)	W. R. VAN OOSTEN
Fraude: contrôle préventif et clignotants (red flags)	W. R. VAN OOSTEN
Updating fiscaliteit: vennootschapsbelasting: topics actualia werkdocumenten en aangifte	J. HAUSTRAETE

Actualités en impôts sur les revenus:
impôt sur les sociétés

M. DE WOLF
CH. SCHOTTE

3. ACCOUNTANCY

Updating boekhoudrecht

J. VERHOEYE

Actualités du droit comptable

J.-L. SERVAIS

Inleiding tot de US GAAP-normen/
Introduction aux normes US GAAP

PH. LONGERSTAEY

Belgische ondernemingen: voorbereiding
op gebruik IAS

P. HEMSCHOOTE
K. M. VAN OOSTVELDT
W. VANVELTHOVEN

Entreprises belges: préparation à
l'utilisation des normes IAS

E. GOLENVAUX
TH. NEDERLANDT

4. INFORMATICA

Interne en externe controle binnen een
geautomatiseerde omgeving

D. TIMMERMAN

Contrôle interne et externe dans un
environnement automatisé

D. TIMMERMAN

WebTrust

I. BOETS
A. MAYE
P. VERPLANCKE

WebTrust

I. BOETS
A. MAYE
D. SZAFRAN

5. MANAGEMENT SKILLS

Management technieken voor bedrijfs-
revisoren

P. AMEYS

Techniques de management pour les
réviseurs d'entreprises

P. AMEYS

Snellezen

H. JASPAERT

Lecture rapide

H. JASPAERT

6. MILIEU

FOST PLUS, BEBAT, VAL-I-PAC, RECUPEL

P. BOIV

V. DE WULF

K. GEMMEKE

E. SIMON

P. VAN DER AUWERA

K. VAN DER VEKENS

J. VERMOESEN

VORMINGSCYCLI

1. *INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARDS*

Introductie tot de internationale boekhoud-normen

E. DAMS

La profession face aux normes comptables internationales

R. VERMOESEN

Waardering van activa en passiva

E. DAMS

Evaluation des avoirs et des dettes

P. SCHUMESCH

De resultatenrekening en een aantal speciale topics

H. OPSOMER

Comptabilisation au compte de résultats

G. VANDEWEERD

Consolidatie en presentatie van de financiële staten

P. VAN DEN EYNDE

Consolidation et présentation des états financiers

V. ETIENNE

Staat en evolutie van de Europese richtlijnen ten opzichte van de IAS

K. M. VAN OOSTVELDT

Etats et évolutions des directives européennes face aux IAS

C. DENDAUW

2. CONSOLIDATIE

Grondig programma m.b.t. alle technische aspecten van consolidatie

W. DEKEYSER

Programme approfondi concernant tous les aspects techniques de la consolidation

A. WHITE

Het begeleiden van de eerste consolidatie

T. VAN CLEEF

L'encadrement de la première consolidation

L. DE MEULEMEESTER
A. WHITE

De analyse van de eigen middelen binnen de consolidatie, veranderingen van groepsstructuren en casestudy

W. DEKEYSER

Contrôle des capitaux propres consolidés, modification des structures de groupe et études de cas

TH. NEDERLANDT

Financiële analyse van geconsolideerde jaarrekeningen: ratio's en geconsolideerde vermogensstromentabel

CH. VAN WYMEERSCH

L'analyse financière des comptes consolidés: ratios et tableau de financement consolidé

CH. VAN WYMEERSCH

De audit van de geconsolideerde jaarrekening

L. MARTENS

L'audit des comptes consolidés

L. DE MEULEMEESTER

PRAKTIJKSEMINARIES

Productieondernemingen: casestudies

W. GROFFILS

Les entreprises de production: études de cas

W. GROFFILS

Inbreng in natura en quasi-inbreng

G. BATS

Apports en nature et quasi-apports	M. TEFNIN
Analytische controleaanpak: casestudy handelsondernemingen	W. GROFFILS
Approche de contrôle analytique: étude de cas dans une entreprise commerciale	X. DOYEN

SPECIALISATIE *"International Accounting Standards"*

IAS 1-norm: Presentation of the Financial Statements	B. DE LEEUW
Norme IAS 1: Presentation of the Financial Statements	TH. NEDERLANDT
IAS 2-norm: Stocks and Inventories	B. DE LEEUW
Norme IAS 2: Stocks and Inventories	TH. NEDERLANDT
IAS 7-norm: Cash Flow Statements	L. VAN BRUSSEL
Norme IAS 7: Cash Flow Statements	PH. LONGERSTAEY
IAS 11-norm: Constructions Contracts IAS 31 Financial Reporting of Interests in Joint Ventures	D. SMETS
Norme IAS 11: Constructions Contracts IAS 31 Financial Reporting of Interests in Joint Ventures	TH. DUPONT
IAS 12-norm: Income Taxes	L. VAN BRUSSEL
Norme IAS 12: Income Taxes	M. DE WOLF
IAS 14-norm: Segment Reporting	TH. VAN LOOCKE
Norme IAS 14: Segment Reporting	E. NYS
IAS 16-norm: Property, Plant and Equipment	L. MARTENS

Norme IAS 16: Property, Plant and Equipment	TH. CARLIER
IAS 19-norm: Employee Benefits	K. SIMEONS
Norme IAS 19: Employee Benefits	S. BOUCQ
IAS 22-norm: Business Combinations	S. CLOET
Norme IAS 22: Business Combinations	L. DE MEULEMEESTER
IAS 32-norm: Financial Instruments: disclosure and presentation IAS 39 Financial Instruments: recognition and measurement	B. GABRIELS P. LOUWAGIE
Norme IAS 32: Financial Instruments: disclosure and presentation IAS 39 Financial Instruments: recognition and measurement	O. CATTOOR P. SCHUMESCH
IAS 36-norm: Impairment of Assets	R. VERHEYEN
Norme IAS 36: Impairment of Assets	F. FANK
IAS 37-norm: Provision, Contingent Liabilities and Contingent Assets	S. CLOET
Norme IAS 37: Provision, Contingent Liabilities and Contingent Assets	L. DE MEULEMEESTER

STUDIEDAGEN

Op 17 september 2002 "De nieuwe wetgeving betreffende de vzw, de Stichting en de Internationale Vereniging"

Verwelkoming en algemene inleiding door de Voorzitter van het IAB	J. DE LEENHEER
Toespraak door de Minister van Justitie	M. VERWILGHEN
Vzw en Stichting: juridische aspecten	PH. VERDONCK

Certificering van aandelen en de Stichting	J. VERHOEYE
Aandachtspunten inzake boekhouding en jaarrekening	J.-L. SERVAIS
Inleiding door de Voorzitter van het IBR	L. SWOLFS
Fiscale benadering	D. DESCHRIJVER
Controleaspecten	J. CHRISTIAENS A. KILESSE
Internationale Verenigingen fiscaal en juridisch benaderd	M. DE WOLF
Tussenkomst door de Koning Boudewijnstichting	D. ALLARD

Op 18 oktober 2002 "Revisoren en notarissen: de synergieën optimaliseren"

Voorzitters van de studiedag	M. DE WOLF J. MULLER
De gezamenlijke tussenkomsten zoals voorzien in het Werboek van vennootschappen De organisatie van de respectievelijke beroepen en hun deontologie	H. FRONVILLE A. MICHELSSENS
Verantwoordelijkheid en beroepsgeheim	K. GEENS P. VAN OMMESLAGHE
De visie van de ondernemer	K. PEETERS
Oprichting van een vennootschap	G. BATS P. NICAISE
Het leven van de vennootschap	L. DE PUYSELEYR S. MAQUET G. RAUCQ
Herstructurering, fusies en splitsingen	A. KILESSE J. VAN BAELE

Vennootschappen in moeilijkheden en
hun ontbinding

E. SPRUYT
J.P. VINCKE

Conclusies

E. WYMEERSCH

2. VERSLAGEN VAN STUDIEDAGEN

2.1. De onafhankelijkheid en de aansprakelijkheid van de commissaris binnen het kader van *corporate governance*

Op 13 maart 2002 heeft de K.U. Leuven Campus Kortrijk, in samenwerking met het Instituut der Bedrijfsrevisoren, een studiedag georganiseerd omtrent de onafhankelijkheid en de aansprakelijkheid van de commissaris binnen het kader van *corporate governance*.

De Voorzitter van het IBR, de heer Ludo SWOLFS, heeft de studiedag ingeleid en de aansprakelijkheids- en onafhankelijkheidsproblematiek, aan de hand van een praktijkvisie, toegelicht.

Vervolgens zijn de burgerrechtelijke, de strafrechtelijke en de tuchtrechtelijke aansprakelijkheid van de commissaris aan bod gekomen, uiteengezet respectievelijk door de heren Nicolas THIRION, assistent Universit  de Liège, Professor Lieven DUPONT (KUL) en Professor Bernard TILLEMANN (KUL).

Ten slotte is Professor Ann GAEREMYNCK (KUL) ingegaan op de vraag of het verslag van de commissaris informatiewaarde heeft voor de verschillende belanghebbende partijen. Meer in het bijzonder heeft ze toelichting gegeven omtrent het verband tussen de aard van de commissarisverklaring en de kans op falen.

Deze interessante studiedag is bijgewoond zowel door beroepsbeoefenaars, als door deelnemers uit academische en politieke middelen.

De voordrachten inzake de aansprakelijkheid van de commissaris worden gebundeld en zullen het voorwerp uitmaken van een Studie IBR, die in het voorjaar van 2003 zal worden gepubliceerd.

2.2. De nieuwe wetgeving betreffende de vzw, de stichting en de ivzw

2.2.1. Inleiding

Het Instituut der Bedrijfsrevisoren heeft, in samenwerking met het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten, op 17 september 2002 een studiedag georganiseerd met als onderwerp de nieuwe wetgeving inzake de verenigingen zonder winstoogmerk, de stichting en de internationale verenigingen zonder winstoogmerk.

Het voorzitterschap van deze studiedag werd waargenomen door de heer J. DE LEENHEER, Voorzitter van het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten enerzijds en de heer L. SWOLFS, Voorzitter van het Instituut der Bedrijfsrevisoren anderzijds.

Begaan met de recente ontwikkelingen aangaande de vzw, hebben meer dan 870 beroepsbeoefenaars deelgenomen aan deze studiedag waarvan de belangrijkste doelstelling erin bestond de krachtlijnen van de nieuwe wet over de vzw onder de aandacht te brengen door tussenkomst van sprekers met zeer verschillende professionele ervaringen.

2.2.2. Uiteenzettingen⁽¹⁾

Het uitgangspunt voor deze studiedag is de definitieve goedkeuring door de Kamer van de wet van 2 mei 2002 (B.S. 11 december 2002), die de wet van 27 juni 1921 op de vzw's hervormt.

De Minister van Justitie, de heer Marc VERWILGHEN, die het wetgevend initiatief toejuichte, stelde dat het de verdienste heeft de wet van 27 juni 1921 te moderniseren en te rationaliseren, een grotere rechtszekerheid te bieden aan derden en misbruiken van deze rechtsvorm tegen te gaan.

Volgens de heer Philippe VERDONCK, deskundige op het kabinet van de Minister van Justitie, situeert de hervorming zich rond vier grote krachtlijnen, te weten een zekere administratieve vereenvoudiging teneinde de vrijheid van vereniging in België te versterken, een betere bescherming van de derden en de leden, de vermindering van de fiscale druk en de invoering van een nieuwe rechtsfiguur, de private stichting.

(1) Voor bijkomende informatie, zie IBR, *Periodieke Berichten*, nr. 7/2002.

Daarna heeft de heer Jan VERHOEYE, accountant en belastingconsulent, een grondige uiteenzetting gegeven over de certificatie van aandelen. Hij toonde het fiscaal belang aan van de private stichting die dienst kan doen als "administratiekantoor" voor zo'n certificatie.

De heer André KILESE, Ondervoorzitter van het IBR, samen met de confraters J. CHRISTIAENS en J.-L. SERVAIS, hebben zich daarna gebogen over de verplichtingen voor de vzw inzake boekhouding, jaarrekening en de controle hierop. Dit thema werd verder door hen nog ontwikkeld, met de klemtoon op de verschillende specifieke criteria van omzet en omvang. Bewijs hiervan is de terminologie gereserveerd voor "kleine vzw's", "grote vzw's" en "heel grote vzw's". Met andere woorden garandeert deze nieuwe wet een betere transparantie en een betere controle van de vzw's.

Verder heeft de heer Dirk DESCHRIJVER, fiscalist, een schets gemaakt van de door de nieuwe wet aangebrachte wijzigingen, meer bepaald inzake inkomstenbelasting, registratierechten, en successie- en zegelrechten.

Deze studiedag werd afgesloten met een uiteenzetting van de heer Michel DE WOLF, bedrijfsrevisor, over een nieuwe rechtsfiguur te weten de internationale vereniging zonder winstoogmerk. Hij heeft aangetoond op welke manier de nieuwe wet een gedeeltelijke toenadering tot stand heeft gebracht tussen het juridisch kader van de verenigingen zonder winstoogmerk en dat van de internationale verenigingen zonder winstoogmerk. Bovendien heeft hij de aandacht van de deelnemers getrokken op de bijzonderheden inzake het verwerven van rechtspersoonlijkheid, de vennootschapsorganen, de transparantie, de neerlegging van het administratief dossier en meer bepaald de vereffening.

2.2.3. Conclusies

De studiedag werd afgesloten met een cocktail waarbij de talrijk aanwezige deelnemers hun respectieve standpunten inzake de behandelde thema's met de sprekers konden uitwisselen.

2.3. Revisoren en notarissen: de synergieën optimaliseren

2.3.1. Inleiding

Op 18 oktober 2002 organiseerde het Instituut der Bedrijfsrevisoren in een gezamenlijk initiatief met de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat (K.F.B.N.) een studiedag omtrent het optimaliseren van de synergieën tussen de revisoren en de notarissen.

De Voorzitters van de studiedag waren de heer Jan MULLER, notaris en Voorzitter Nederlandstalige gemeenschapsraad K.F.B.N en de heer Michel DE WOLF, bedrijfsrevisor.

De studiedag werd ingeleid door respectievelijk de heer Michel DE WOLF die handelde over de wetgevende evolutie die de beide beroepen kenmerkt. De heer Karel TOBBACK, notaris en Voorzitter K.F.B.N. deed een oproep tot samenwerking tussen revisoren en notarissen.

Het was een zeer goed gevulde studiedag waarbij een ganse rij sprekers het woord namen.

2.3.2. Uiteenzettingen

In de voormiddag was er vooreerst een uiteenzetting omtrent de organisatie van de respectievelijke beroepen en hun deontologie.

De heer Hugues FRONVILLE gaf vooreerst een (historische) schets van het beroep van bedrijfsrevisor en vervolgens toelichting bij de taak van de bedrijfsrevisor (bekwaamheid, onafhankelijkheid). Ten slotte belichtte hij de gemeenschappelijke tussenkomsten van de revisor en de notaris zoals voorzien in het Wetboek van vennootschappen: oprichting van een vennootschap, quasi-inbreng, wijziging van het maatschappelijk doel, enz.

De heer André MICHELENS, notaris en Voorzitter van de Nationale Kamer van Notarissen herinnerde dat de notaris een openbaar ambtenaar is die authentieke akten opmaakt: eerlijk, nauwgezet, voorzichtig en met respect voor de wet. De spreker analyseerde ook de subtiële taakverdeling van respectievelijk de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat, de Nationale Kamer van Notarissen en de Provinciale Kamers.

Professor Pierre VAN OMMESLAGHE sprak over de aansprakelijkheid van de revisor en de notaris. Conclusie is dat de twee beroepen op vlak van

aansprakelijkheid niet over dezelfde kam kunnen worden geschoren en dit wegens hun verschillende opdracht.

Professor Koen GEENS behandelde de principes van het beroepsgeheim van de revisoren en de notarissen.

Ten slotte behandelde de heer Kris PEETERS de visie van de ondernemer. Uit zijn analyse kwam tot uiting dat KMO's in hoge mate een beroep doen op de externe diensten van de bedrijfsrevisor (vnl. zakelijke dienstverlening) en de notaris (vnl. particuliere dienstverlening). Inzake synergie zijn de beide beroepsbeoefenaars belangrijke partners. Beiden worden gekenmerkt door een onafhankelijkheid op basis van deontologie en toezicht en met het accent op de kwaliteit van de dienstverlening.

In de namiddag werden een aantal gemeenschappelijke tussenkomsten van de revisor en de notaris zoals voorzien in het Wetboek van vennootschappen meer in detail behandeld en dit steeds door een vertegenwoordiger van de beide beroepen.

Vooreerst hielden Meester Pierre NICAISE en de heer Gislenus BATS een uiteenzetting over de oprichting van een vennootschap: financieel plan, benoeming van de commissaris, inbreng, enz.

Verder werd het leven van de vennootschap toegelicht door Meester Gilberte RAUCQ en Meester Sophie MAQUET in combinatie met de heer Luc DE PUYSELEYR: kapitaalverhoging, toegestaan kapitaal, enz.

Vervolgens werd door Meester Jan VAN BAELE en de heer André KILESSE de materie van fusies en splitsingen behandeld.

Ten slotte was er de toelichting inzake vennootschappen in moeilijkheden en hun ontbinding door Meester Eric SPRUYT en de heer Jean Pierre VINCKE.

2.3.3. Conclusies

De dag werd afgesloten met een uiteenzetting door de heer Eddy WYMEERSCH, Voorzitter van de Commissie voor het Bank- en Financie-
wezen. Hij steunt het gemeenschappelijk initiatief van een dergelijke studiedag volmondig en aanziet het revisoraat en het notariaat als belangrijke peilers van het ondernemingsleven.

Hij doet een oproep tot professionaliteit vanwege de beide dienstverleners.

De vertegenwoordigers van de beroepen moeten gedegen en voorzichtige dienstverleners zijn.

In het bijzonder gaf hij verder een overzicht van de recente wijzigingen in verband met de wet *corporate governance*: de samenstelling van het nieuwe directiecomité, de schriftelijke algemene vergadering, de bestuurder-rechtspersoon en de bepalingen inzake de onafhankelijkheid van de revisor.

3. MEDEWERKING AAN SEMINARIES GEORGANISEERD DOOR HET BIBF

Op 21 september 2002 heeft het BIBF een seminarie georganiseerd met als titel *"Gérer la croissance de l'entreprise: le rôle du réviseur"*.

Het doel van het seminarie was de boekhouders en de erkende fiscalisten te sensibiliseren omtrent de rol van de bedrijfsrevisor in de verschillende stappen van het leven van een bedrijf en op de manier om op een efficiënte manier samen te werken.

Het BIBF had de medewerking van de Raad van het IBR gevraagd die aan de confraters M. DE WOLF, H. FRONVILLE en A. KLESSE had gevraagd verschillende uiteenzettingen te geven met name over:

- de oprichting
- de jaarrekeningen
- de omzetting van juridische vorm
- de kapitaalsverhogingen
- de herstructureringen
- de opdracht tegenover de ondernemingsraad.

De sprekers hebben onder andere aan de deelnemers checklisten gegeven van de over te maken documenten ter gelegenheid van deze opdrachten ten einde een eerste idee te hebben van de door de bedrijfsrevisor uitgevoerde werkzaamheden.

Dit seminarie heeft veel succes gehad en heeft bijgedragen tot de versterking van de banden tussen de beroepsbeoefenaars.

Op 28 september 2002 heeft het BIBF een seminarie georganiseerd met als titel "Hoe de groei van uw onderneming begeleiden".

Het doel van dit seminarie was het bewustmaken van de erkende boekhouders en fiscalisten over een aantal juridische, financiële en operationele aspecten van de groei van een onderneming.

Het BIBF heeft de medewerking van de Raad van het IBR gevraagd, die op haar beurt aan de confraters HUGO VAN PASSEL, LUC DE PUYSELEYR en GUY BATS heeft gevraagd de verschillende uiteenzettingen te verzorgen, met betrekking tot:

- de overgang van éénpersoonszaak naar vennootschap
- de financiële en operationele planning in de vennootschap door gebruik van boordtabellen
- het oplossen van problemen bij voortschrijdende groei
- interne controle en organisatie
- waardering van ondernemingen
- de externe groei van de onderneming.

IX. STUDIES EN PUBLICATIES

1. Forum 2003: De bedrijfsrevisor en de bescherming van de aandeelhouders
 - 1.1. Algemeenheden
 - 1.2. Commissies
2. Activiteiten van de Studiedienst
3. Publicaties
 - 3.1. Periodieke Berichten
 - 3.2. Toegang tot het beroep
 - 3.3. Werboek van vennootschappen – versie 2002
 - 3.4. Het Vademecum van de bedrijfsrevisor 2002
 - 3.5. Boekhouding en audit in de non-commerciële sector
 - 3.6. Andere publicatieprojecten
 - 3.7. De gemeenschappelijke website van het IBR en het IAB: een Extranet als bron van informatie

1. FORUM 2003: DE BEDRIJFSREVISOR EN DE BESCHERMING VAN DE AANDEELHOUDERS

1.1. Algemeenheden

Het Forum 2003 zal plaatsvinden op donderdag 16 en vrijdag 17 oktober 2003 te Brussel met als thema:

“De bedrijfsrevisor en de bescherming van de aandeelhouders”.

Dit forum 2003 valt samen met de 50^e verjaardag van de oprichtingswet van het Instituut. Een *Liber amicorum* dat ter gelegenheid hiervan zal worden uitgegeven, wordt voorbereid.

Het algemene thema dat door de Raad werd gekozen legt de nadruk op de belangrijke rol van de bedrijfsrevisor in het kader van de controle van de kwaliteit van de financiële informatie. Dit thema werd gekozen ten-einde te beantwoorden aan de behoefte van een betere verstandhouding tussen de aandeelhouder en de wettelijke controleur. De verdere beoogde doelstellingen zijn de transparantie, evenals de noodzakelijke erkenning van de multidisciplinaire aanpak die zich actueel opdringt. De medewerking van externe deskundigen aan de commissies van dit forum getuigen van deze wil van transparantie.

De Raad is er eveneens van overtuigd dat de door de commissies behandelde thema's een weerspiegeling zijn van de huidige bekommernissen van het beroep.

Voor dit Forum 2003 werd een website gecreëerd (www.ibr-ire.be/forum2003) waarop praktische informatie, evenals een inschrijvingsformulier terug te vinden zijn.

De Raad heeft confrater Boudewijn CALLENS aangeduid als algemeen verslaggever van het Forum 2003.

De academische zitting van donderdag 16 oktober 2003 zal vooral in het teken staan van het gouden jubileum van het IBR. De werkzaamheden in werkgroepen zijn voorzien op vrijdag 17 oktober.

De voorbereidende werkzaamheden werden aangevat in februari 2002. Ze werden onderverdeeld in vier commissies. Elke commissie zal in het eerste trimester 2003 een schriftelijke synthese van haar werkzaamheden overmaken. In elke commissie werd een *facilitator* betrokken bij de werkzaamheden. De *facilitator* zal enerzijds deelnemen aan de voorbereidende werkzaamheden en anderzijds de debatten vergemakkelijken tijdens de laatste werkzaamheden in de plenaire zitting van vrijdag 17 oktober 2003. Deze centrale rol van elke werkgroep werd toevertrouwd aan personen die niet tot het beroep behoren maar evenwel een grondige kennis ervan hebben.

1.2. Commissies

Met het oog op de uitwerking van het thema van het Forum 2003 werden de volgende vier commissies opgericht.

1.2.1. Commissie 1 – *Corporate governance*: de door de bedrijfsrevisor toegevoegde waarde

Voorzitter: de heer L. VAN COUTER

Ondervoorzitter: de heer X. DOYEN

Leden: mevrouw I. BOETS, de heren E. CLINCK, L. GOLDSCHMIDT en Ch. VAN DER ELST

Wetenschappelijk secretariaat: de heren D. SZAFRAN en E. VANDERSTAPPEN

Facilitator: de heer M. DE SAMBLANX

In de commissie "*Corporate governance*" zullen de actuele tendensen en ontwikkelingen nationaal en internationaal worden geanalyseerd. In het licht van deze ontwikkelingen zal de huidige bijdrage / positie van de commissaris in de werking van *corporate governance* worden geanalyseerd en geëvalueerd. De aandacht zal niet alleen gaan naar beursgenoteerde ondernemingen doch ook naar familiale KMO's, niet-commerciële entiteiten zoals vzw's en overheidsinstellingen.

Tijdens het forum is het de doelstelling na de discussie te komen tot een herpositionering van de commissaris in zijn *governance*-optreden (zowel adviesopdrachten als certificeringen), ter bevordering van de bescherming van de aandeelhouders, met inachtnaam van het nieuwe wettelijke kader en de belangen van andere *stakeholders*.

De discussie zal worden ingeleid door de heer M. DE SAMBLANX, die zal optreden als *facilitator* voor deze commissie.

1.2.2. Commissie 2 – Bescherming van minderheidsaandeelhouders: de door de bedrijfsrevisor toegevoegde waarde

Voorzitter: de heer P. VAN IMPE

Ondervoorzitter: de heer J. TISON

Leden: mevrouw V. MARICQ, de heren V. GISTELINCK, B. THUYSBAERT, B. TILLEMEN en H. WILMOTS

Wetenschappelijk secretariaat: de heren O. COSTA en L. POLLEIJET

Facilitator: de heer H. OLIVIER

Reeds herhaaldelijk heeft de wetgever zijn bezorgdheid getoond omtrent de vrijwaring van de rechten van minderheidsaandeelhouders. Dienaangaande voorzag de wet van 18 juli 1991 onder meer in de invoering van

een minderheidsvordering, soepelere toegang tot algemene vergaderingen en stemming per brief.

Vooreerst heeft de commissie "Bescherming van minderheidsaandeelhouders" zich gebogen over het arsenaal aan middelen waarover de minderheidsaandeelhouders beschikken.

Vervolgens zag de commissie het als haar opdracht te onderzoeken of het Instituut der Bedrijfsrevisoren met betrekking tot deze materie in het verleden standpunten had ingenomen en/of aanbevelingen geformuleerd.

De commissie "Bescherming van minderheidsaandeelhouders" heeft de intentie om tijdens de werkzaamheden van het Forum 2003 na te gaan in welke mate, en op welke wijze, een eventuele alternatieve benadering van het commissarismandaat – binnen de krijtlijnen van het algemeen geldend normenkader – kan bijdragen tot de bescherming van de minderheidsaandeelhouders.

De heer Henri OLIVIER, Secretaris-generaal van de FEE, en gewezen Directeur-generaal van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, aanvaardde de opdracht van *facilitator*.

II

1.2.3. Commissie 3 – *Squeeze-out*: waardering, informatie, bescherming van de aandeelhouder

Voorzitter: mevrouw P. TYTGAT

Ondervoorzitter: de heer J. DE LUYCK

Leden: mevrouw G. VANDEWEERD, de heren B. FERON en T. LHOEST

Wetenschappelijk secretariaat: mevrouwen V. VAN DE WALLE en L. ZEGERS

Facilitator: de heer J.-M. NELISSEN GRADE

In de actuele Belgische economische context, zou de bedrijfsrevisor meer kunnen tussenkomen in de *squeeze-out* verrichtingen; er wordt momenteel vaak een beroep gedaan op de zakenbanken of de afdeling *corporate* van auditkantoren.

De commissie (samengesteld uit advocaten, revisoren, een adviseur bij de CBF) heeft twee databanken aangelegd die in detail de kenmerken hernemen van recente (openbare en niet-openbare) *squeeze-out* verrichtingen. Ze heeft eveneens deskundigen van zakenbanken ontmoet met het oog op een uitwisseling van hun praktijkervaring.

De werkzaamheden zullen erin bestaan enerzijds conclusies te trekken uit de informatie verwerkt in de gegevensbanken en anderzijds, de ervaring van de diverse geraadpleegde deskundigen samen te vatten. Een synthese van het werkteurien van de advocaten, revisoren en de CBF op dit vlak zal eveneens worden uiteengezet.

De commissie is in het bijzonder verheugd te kunnen rekenen op de medewerking, in de hoedanigheid van *facilitator* en *criticus*, van Meester J.-M. NELISSEN GRADE, advocaat bij het Hof van Cassatie.

1.2.4. Commissie 4 – De toezichthouders en de bedrijfsrevisor

Voorzitter: de heer P. PIRE

Ondervoorzitter: de heer P. MAEYAERT

Leden: mevrouw A. DIRKX, de heren J.-L. DUPLAT, J.-E. GOFFIN en P. MICHEL

Wetenschappelijk secretariaat: de heer E. VAN MEENSEL en mevrouw A. VERMEIRE

Facilitator: mevrouw C. DENDAUW

Door de recente financiële schandalen in de Verenigde Staten, in Europa en in België, die opschudding hebben veroorzaakt op de beurzen, werd het beroep van auditor door de media in de kijker geplaatst.

Als reactie hebben de Amerikaanse, Europese en Belgische overheid nieuwe regels inzake de onafhankelijkheid en supervisie op ons beroep uitgevaardigd of zullen zij dit binnenkort doen. Deze regels zullen grondig de manier wijzigen waarop auditors van beursgenoteerde vennootschappen hun beroep in de toekomst zullen uitoefenen.

In de loop van de voorbereidende werkzaamheden voor het forum heeft de commissie deze nieuwe regels geïdentificeerd, alsook de eventuele gevolgen ervan op de uitoefening van het beroep van bedrijfsrevisor, dit onder meer in het licht van de buitenlandse ervaring.

Het is de bedoeling, na afloop van het forum, een document over te maken aan de confraters dat de nieuwe regels inzake de onafhankelijkheid en de supervisie van het beroep door een extern orgaan samenvat en de beschouwingen bevat van de leden van de commissie en van de confraters die aan het forum hebben deelgenomen.

De rol van *facilitator* voor de commissiewerkzaamheden zal worden waargenomen door mevrouw Catherine DENDAUW, Wetenschappelijk Adviseur bij de HREB.

2. ACTIVITEITEN VAN DE STUDIEDIENST

De Studiedienst wil vooral informatie, die nuttig is in het kader van de revisorale opdrachten, aan de bedrijfsrevisoren ter beschikking stellen.

Dit omvat meer bepaald de redactie van brochures en artikelen die onder de leden worden verspreid:

- Periodieke Berichten van het Instituut der Bedrijfsrevisoren
- Opinies en beschouwingen
- Studies IBR
- enz.

De activiteiten van de Studiedienst bevatten eveneens het beheer van een bibliotheek, bij voorrang toegankelijk voor leden en stagiairs. De bibliotheek bevat hoofdzakelijk werken en tijdschriften over audit, boekhouding en vennootschapsrecht.

Het geïnformatiseerd beheer van de bibliotheek en de verdubbeling van de oppervlakte van de lokalen die hiervoor zijn bestemd, bieden betere onderzoeks- en werkvoorwaarden. Er wordt een documentaire wachtdienst opgericht, alsook een gecentraliseerd beheersysteem van de verschillende belangrijke dossiers. Er werd een voltijds informatiebeheerder aangeworven.

De publicaties vormen ook één van de belangrijkste activiteiten van de Studiedienst.

3. PUBLICATIES

3.1. Periodieke Berichten

In 2002 ontvingen de leden zeven nummers van de Periodieke Berichten.

In het eerste nummer van het jaar werd een gesprek met de Voorzitter van het Instituut gepubliceerd, waarin deze zijn mening te kennen gaf over een aantal punten zoals de invoering van de IAS en de regels van onafhankelijkheid.

Later op het jaar hadden een aantal leden van de redactie van de Periodieke Berichten eveneens de gelegenheid om samen met de heer Ludo SWOLFS, Voorzitter van het IBR, Michel DE WOLF, Secretaris van de Raad van het IBR, evenals David SZAFRAN, Secretaris-generaal van het IBR, een gesprek te hebben met Professor Karel VAN HULLE, Afdelingshoofd Financiële Informatie en Vennootschapsrecht in het Directoraat-Generaal Interne Markt van de Europese Commissie. Tijdens dit gesprek werden de regels inzake onafhankelijkheid, de kwaliteitscontrole en de toepassing van de internationale standaarden voor jaarrekeningen (IAS/IFRS) aangekaart en belicht vanuit het Europees standpunt.

De Raad wenst zijn dank te betuigen aan de leden van het Redactiecomité voor de kwaliteit van de artikels van de Periodieke Berichten. Dit Redactiecomité is als volgt samengesteld: de heer Pierre ANCIAUX, Voorzitter, mevrouw Marleen HOSTE en mevrouw Josiane VAN INGELGOM, bedrijfsrevisoren, professor Veronique WEETS (UA) en de heren Claudio BALESTRA, Christophe D'HONDT, David SZAFRAN en Eric VAN MEENSEL.

Het Redactiecomité van de Periodieke Berichten achtte het nuttig om een redactieteam in het leven te roepen voor de publicatie van een artikelreeks rond de internationale standaarden voor jaarrekeningen (IAS/IFRS) en plaatste daartoe een oproep in de Periodieke Berichten. Deze oproep werd beantwoord door de Professoren mevrouw Catherine DENDAUF (UCL), mevrouw Veronique WEETS (UA) en de heer Walter AERTS (UA), alsook door de confraters Pascal CELEN, Damien CHARLIER, Patrice SCHUMESCH, Lieven VAN BRUSSEL, Daniel VAN CUTSEM en Ria VERHEYDEN. Het voorzitterschap van dit redactieteam wordt waargenomen door confrater Pierre ANCIAUX. De Raad houdt eraan hen te bedanken.

3.2. Toegang tot het beroep

Gedurende het jaar 2001 heeft de Stagecommissie, in samenwerking met de heer O. COSTA, een document opgesteld omtrent de toegang tot het beroep van bedrijfsrevisor in België.

Dit document werd in de twee talen en in één volume gepubliceerd.

De brochure "Toegang tot het beroep" werd begin van het jaar 2002 aan alle bedrijfsrevisoren en aan alle stagiairs opgestuurd.

Dit document herneemt zowel de principiële vragen omtrent de toegang tot het beroep in België, met name de rechtspraak van de Stagecommissie als de praktische aspecten van organisatie. De nuttige wettelijke en reglementaire teksten maken deel uit van de publicatie.

Er moet worden genoteerd dat de tekst betreffende de stage die in het IBR, *Vademecum*, 1999 verscheen, wordt vervangen door dit nieuwe document.

De brochure is beschikbaar ofwel op papier op aanvraag bij het Instituut ofwel in elektronische versie op de website van het Instituut (rubriek stage). De brochure werd integraal in het *Vademecum*, editie 2001 opgenomen. Een minimale aanpassing zal worden uitgevoerd in de volgende te verschijnen editie van het *Vademecum* (editie 2002).

II

3.3. Wetboek van vennootschappen – versie 2002

De Raad vond het belangrijk om zijn leden het Wetboek van vennootschappen, zoals het op de dag van inwerkingtreding was gewijzigd, alsook zijn koninklijk uitvoeringsbesluit in één boek aan te bieden: het gaat om het Wetboek van vennootschappen – W. Venn., Die Keure, editie 2002.

Dit werk bestaat uit een geannoteerde versie, met bij elk artikel systematisch de verwijzing naar de rechtsleer en de rechtspraak. Verder is er een gedetailleerde concordantietabel en een index. Dit werkinstrument is het resultaat van de samenwerking tussen de Commissie voor Boekhoudkundige Normen en verschillende andere specialisten inzake vennootschapsrecht.

Deze publicatie werd verwezenlijkt onder de wetenschappelijke leiding van Professor Anne BENOÎT-MOURY en Professor Bernard TILLEMAN. De Raad dankt eveneens Professor Henri OLIVIER, Secretaris-generaal van de FEE en de heer Jean-Pierre MAES, Voorzitter van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

3.4. Het Vademecum van de bedrijfsrevisor 2002

In 2002 werd een belangrijk deel van de activiteiten van de Studiedienst besteed aan de aanpassing van het Vademecum "plichtenleer en controle-normen", een werk dat reeds in 2001 werd gepubliceerd maar dat diende te worden verdergezet in 2002.

Het is een nieuwe volledig herwerkte publicatie (met inbegrip van het deel met betrekking tot het vennootschapsrecht) met de medewerking van alle diensten van het Instituut.

Het doel van deze editie is behalve een hulpmiddel ook een instrument van "zichtbaarheid" van het beroep van te maken. Het bevat voortaan een algemene voorstelling van het beroep evenals een historisch overzicht van het Instituut.

De editie 2002 bestaat uit zeven delen en is een werkelijk geïntegreerde publicatie op papier, cd-rom en internet. De tweetalige elektronische editie werd verbeterd en er wordt gebruik gemaakt van een nieuw, gebruiksvriendelijker interface.

De materie werd als volgt onderverdeeld:

Algemene inleiding

Deel 1: Wettelijke en reglementaire bepalingen

Deel 2: Organisatie van het beroep

Deel 3: Organisatie en bevoegdheden van het IBR

Deel 4: Deontologie

Deel 5: Opdrachten voorzien door het Wetboek van vennootschappen

Deel 6: Opdrachten voorzien door bijzondere wetgevingen

Deel 7: Normen en aanbevelingen

De editie 2002 van het "Vademecum" is een bijwerking die rekening houdt met de stand van zaken op 31 december 2001 (met inbegrip van het Jaarverslag 2001). In een aantal uitzonderlijke gevallen werd evenwel rekening gehouden met evoluties van na die datum. Telkens dit het geval was, werd dit verduidelijkt in een voetnoot.

Deze editie wordt bovendien, zoals de vorige, aangevuld met een tweetalige cd-rom die naast de teksten uit het boek, ook wetgevende hyperlinks en een nuttige zoekfunctie bevat, waarvan de technologie toelaat het

product (zonder verandering) te gebruiken op het internet (eigenlijk het Extranet van het Instituut).

3.5. Boekhouding en audit in de niet-commerciële sector

In 2002 werd de laatste hand gelegd aan de publicaties betreffende de werkzaamheden van de werkgroep "Accounting en auditing in de publieke en non-profit sector". Een brochure gewijd aan de boekhouding en een andere aan de audit werden naar de leden gestuurd.

De Raad wenst de leden van de werkgroep te bedanken.

3.6. Andere publicatieprojecten

In samenwerking met het "*Institut Canadien des Comptables Agréés*" en de "*Ordre des Experts Comptables*" (Frankrijk) publiceerde het IBR in 1994 het "*Dictionnaire de la comptabilité et de la gestion financière*" (Woordenboek van de boekhouding en van het financieel beheer) onder leiding van Professor Louis MÉNARD.

In samenwerking met Professor Henri OLIVIER, Secretaris-generaal van de FEE en van Professor Catherine DENDAUI, Wetenschappelijk Adviseur bij de HREB, bereidt het IBR de bijwerking voor van de nieuwe editie die gepland is voor 2004.

In de loop van het jaar 2003 worden volgende publicaties verwacht:

- een studie over de waardering van ondernemingen (te drukken begin 2003)
- een studie over de aansprakelijkheid van de commissaris
- een brochure die een selectie bevat van de vragen gesteld aan de helpdesk (met betrekking tot de materie van de benoeming, de beëindiging van het mandaat en de erelonen)
- een brochure die een selectie bevat van de adviezen van de Juridische Commissie
- een publicatie gewijd aan de nieuwe wet op de vzw's
- een bundel van de verschillende nationale en internationale wettelijke grondslagen met betrekking tot de onafhankelijkheid van de auditor

- een heruitgave van de brochure over het "statuut van de commissaris" rekening houdende met de ontwikkelingen op het vlak van de onafhankelijkheid
- een *Liber amicorum* gewijd aan het 50-jarig bestaan van het Instituut
- de handelingen van het Forum 2003

3.7. De gemeenschappelijke website van het IBR en het IAB: een Extranet als bron van informatie

Het Instituut der Bedrijfsrevisoren en het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten zijn met een gezamenlijke website van start gegaan eind 1997.

De website heeft niet enkel tot doel beide instituten en hun leden aan het grote publiek op internet voor te stellen, doch ook summier de omgeving te schetsen waarin bedrijfsrevisoren, accountants en belastingconsulenten hun beroep uitoefenen.

De homepage www.accountancy.be bestaat uit drie delen: een gemeenschappelijk deel en twee subsites of homepages, dit wil zeggen één voor elk van de Instituten.

In 2002 werd de site volledig herwerkt met een openbaar gedeelte dat door elke internetgebruiker kan worden geconsulteerd en een privaat gedeelte (Extranet) voor de leden en voor de stagiairs van de Instituten.

In de homepage van het IBR wordt voor de buitenwereld in de eerste plaats het beroep van bedrijfsrevisor belicht en meer specifiek zijn maatschappelijke functie, de organisatie van het bedrijfsrevisoraat, de toegang tot het beroep, de audit van de jaarrekening en de opdrachten die aan de bedrijfsrevisoren worden toevertrouwd. Voorts wordt ook kort het Instituut als beroepsorganisatie belicht, kan de ledenlijst worden geconsulteerd, is er een gedeelte voorzien voor nieuwsberichtgeving, voor documentatie, voor de vorming van de bedrijfsrevisoren en voor de stage.

Op de website zijn eveneens de Periodieke Berichten en de Jaarverslagen van het IBR beschikbaar.

Het Extranet gedeelte van de IBR site is voorbehouden voor de leden en de stagiairs. Het is een uitgebreide bron van informatie. Zo omvat het

Extranet nu reeds een groot aantal studies, normen, aanbevelingen en standpunten van het IBR.

Behoudens onder andere deze 31 Studies en 11 documenten "Opinies en beschouwingen", die zowel in het Nederlands als in het Frans beschikbaar zijn, kan op het Extranet ook het Liber Amicorum Henri Olivier en het Liber Amicorum 40-jarig bestaan IBR worden geraadpleegd. Bovendien is het mogelijk om het Werboek Vennootschapsrecht 2002 (Die Keure) in elektronische vorm in beide talen te raadplegen.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie, beschikbaar op het Extranet, betreft de documentatie over de seminars georganiseerd door het Instituut in het kader van de permanente vorming. De documentatie die tijdens een seminarie ter beschikking wordt gesteld, wordt enige tijd na het seminarie eveneens in elektronische vorm op het Extranet onder de Rubriek "Documentatie – Permanente Vorming" beschikbaar.

In de toekomst wordt dus steeds meer informatie op het Extranet beschikbaar. Om toegang te krijgen tot het Extranet dienen leden en stagiairs hun paswoord te gebruiken. Het paswoord werd aan alle leden en stagiairs overgemaakt per brief van 28 juni 2002. Extra informatie over het gebruik van het Extranet is beschikbaar in de rubriek "Vraag en antwoord" op de website (www.ibr-ire.be/ned/extranet_faq.aspx).

III

DESS
BIBELGEN

BIJLAGEN

1. Advies van de Raad van het IBR van 18 september 2002 op het voorontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen en houdende wijziging van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen
2. Normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap
3. Normen inzake de kwaliteitscontrole
4. Omzendbrief D.011/2002 aan de leden: Aan het Instituut mee te delen informatie
5. Omzendbrief D.012/2002 aan de leden: De "hoofdactiviteit" van de bedrijfsrevisor – recente ontwikkelingen
6. Bevoegdheidsdelegatie van de Raad aan de Commissie van Toezicht
7. Bevoegdheidsdelegatie van de Raad aan de Commissie Kwaliteitscontrole

**ADVIES VAN DE RAAD VAN HET INSTITUUT DER
BEDRIJFSREVISOREN VAN 18 SEPTEMBER 2002 OP HET
VOORONTWERP VAN KONINKLIJK BESLUIT TOT
UITVOERING VAN ARTIKEL 133 VAN HET WETBOEK VAN
VENNOOTSCHAPPEN EN HOUDENDE WIJZIGING VAN
HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 30 JANUARI 2001 TOT
UITVOERING VAN HET WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN**

Gelet op artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen, gewijzigd door artikel 4 van de wet van 2 augustus 2002 houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen alsook van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen, *Belgisch Staatsblad*, 22 augustus 2002 (waarvan de datum van inwerking-treding zal worden bepaald door de Koning op grond van artikel 55, §1, van de wet van 2 augustus 2002),

Gelet op de vraag tot adviesverstrekking gesteld op 13 september 2002 door de Minister van Economie met betrekking tot het voorontwerp van koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen en houdende wijziging van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen,

Heeft de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, in haar buitengewone zitting op 18 september 2002, het volgende advies verstrekt.

1. INLEIDING

De Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren (IBR) heeft kennis genomen van het voorontwerp van koninklijk besluit (versie medegedeeld aan het IBR per schrijven d.d. 13 september 2002) tot uitvoering van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen en houdende wijziging van het Koninklijk Besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen.

Artikel 4 van de wet van 2 augustus 2002 houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen alsook van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen, *Belgisch Staatsblad*, 22 augustus 2002 (hierna genoemd "de wet van 2 augustus 2002"), wijzigt artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen. Deze bepaling zal inwerkingtreden op een datum die door de Koning vastgelegd dient te worden, op grond van artikel 55, §1, van de wet van 2 augustus 2002.

Deze bepaling voorziet dat de commissaris zich niet onafhankelijk kan verklaren indien hijzelf of een persoon met wie hij een arbeidscontract heeft gesloten of met wie hij in een beroepsmatig samenwerkingsverband staat, andere diensten heeft verleend dan de

opdrachten die krachtens de wet zijn toevertrouwd aan de commissaris en op beperkende wijze zijn bepaald bij koninklijk besluit door de Ministerraad. De wet van 2 augustus 2002 voorziet dat dit koninklijk besluit genomen wordt na raadpleging van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en van het Instituut der Bedrijfsrevisoren.

Zoals vermeld in zijn advies van 7 december 2001 over een versie die dateert van oktober 2001 van het voorontwerp van koninklijk besluit (IBR, Jaarverslag, 2001, p. 293 tot en met 316), verheugt de Raad van het IBR zich op de in het voorontwerp van Verslag aan de Koning tot uiting gebrachte wens om het voorontwerp van koninklijk besluit in overeenstemming te brengen met de ontwikkelingen op het Europese vlak, in het bijzonder met de aanbeveling van de Europese Commissie van 16 mei 2002 met betrekking tot de onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de jaarrekening in de EU.

Het onderhavige advies is verstrekt in het licht van de adviezen verstrekt door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen (hierna de "HREB" genoemd) op 19 februari 2001 over het voorontwerp van wet (is de wet van 2 augustus 2002 geworden) en op 25 januari 2002 over het voorontwerp van koninklijk besluit (versie oktober 2001).

De bemerkingen die in het onderhavige advies zijn verwoord hebben tot voorwerp de aandacht te vestigen op een reeks van actuele bepalingen van het Belgisch recht en van de hiervoor geciteerde Europese aanbeveling, gericht op overeenstemming, harmonisatie, vereenvoudiging en toepasbaarheid.

2. VOORONTWERP VAN VERSLAG AAN DE KONING (VERSIE MEDEGEDEELD OP 13 SEPTEMBER 2002)

-
- 2.1. De Raad van het IBR sluit zich aan bij de bemerkingen zoals die geformuleerd zijn door de HREB in zijn advies van 25 januari 2002 over het voorontwerp van koninklijk besluit (versie van oktober 2001), in het bijzonder bij de pagina's 12 tot en met 14 en bij pagina 26 *in fine* (met betrekking tot de termen "en zelfs aanbevolen door de SEC" op pagina 9, punt f), alinea 2, van het onderhavige ontwerp van Verslag aan de Koning) van het reeds geciteerde advies van de HREB met betrekking tot het ontwerp van Verslag aan de Koning.
 - 2.2. De Raad van het IBR stelt voor om in alinea 3 (blz. 1) van het ontwerp van Verslag aan de Koning, volgende precisering aan te brengen: "*De regels van de SEC zijn uitsluitend van toepassing op vennootschappen die in de Verenigde Staten op een effectenbeurs gereguleerd zijn*".
 - 2.3. In alinea 5 (p. 1) van het ontwerp van Verslag aan de Koning (Franse versie), suggereert de Raad van het IBR om de termen "*établissements de vérification de comptes*" te vervangen door de meer gebruikelijke termen "*cabinets de réviseurs*".
 - 2.4. In alinea 2 (p. 2) van het ontwerp van Verslag aan de Koning wordt voorgesteld om enkel de referentie naar de Europese Verordening van 7 juni 2002 inzake de toepassing van de internationale boekhoudnormen te vermelden, zonder de historiek van de Verordening te herhalen.
 - 2.5. In alinea 8 (p. 2) van het ontwerp van Verslag aan de Koning, is het zinvol om te verwijzen naar de wil van de Europese Ministers, ECOFIN van 12 en 13 april 2002

te Oviedo, om internationale auditnormen ISA (*International Standards on Auditing*) op te leggen vanaf 2005.

- 2.6. Om redenen van volledigheid suggereert de Raad van het IBR om te verwijzen in alinea 9 aan het Verslag aan de Koning naar de parlementaire debatten (*Kamer van Volksvertegenwoordigers*, parl.doc., 1211/001, p. 14 en 1211/014, pp. 10, 228 en 233; *Senaat*, parl.doc., 1107/5, p. 6), veeleer dan naar een parlementaire vraag van 12 december 2000.
- 2.7. Alinea 10 van het ontwerp van Verslag aan de Koning citeert het advies van de HREB van 19 februari 2001 (HREB, Jaarverslag, 2000-2001, pp. 15 tot en met 26) met betrekking tot het voorontwerp van wet (wet geworden op 2 augustus 2002 houdende wijziging van het Wetboek van vennootschappen en van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen, *Belgisch Staatsblad*, 22 augustus 2002). Om redenen van volledigheid, zou het aan te bevelen zijn eveneens te verwijzen naar het advies van de HREB van 25 januari 2002 met betrekking tot het voorontwerp van koninklijk besluit (versie van oktober 2001).

- 2.8. Op pagina 6 (versie in het Frans), in punt b), alinea 3, van het ontwerp van Verslag aan de Koning, wordt vermeld dat *"De wettelijk controleur mag op geen enkele wijze bij het opstellingsproces betrokken zijn"*.

Deze tekst komt noch overeen met deze van de aanbeveling van de Europese Commissie van 16 mei 2002 met betrekking tot de onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de jaarrekening in de EU, noch met de bepalingen die voorzien zijn in het voorontwerp van Rapport aan de Koning en van koninklijk besluit (artikel 1 dat een artikel 184, §3, al. 1, 3° invoegt in het koninklijk besluit van 30 januari 2001 houdende uitvoering van het Wetboek van vennootschappen).

Om redenen van geloofwaardigheid van de financiële staten van Belgische vennootschappen in een Belgische en een internationale context, is het verkiesbaar om aan de commissaris toe te laten, in het kader van zijn wettelijk mandaat, om de aandacht van de bestuurders van de vennootschap te vestigen op correcties die aan te brengen zijn in de financiële staten, veeleer dan een verslag met voorbehoud op te stellen zonder aan de bestuurders de mogelijkheid te hebben gegeven om de fouten die geconstateerd zijn door de commissaris te corrigeren.

Het is aan te bevelen het ontwerp van Verslag aan de Koning met betrekking tot het voorontwerp van koninklijk besluit in overstemming te brengen met de hiervoor geciteerde Europese aanbeveling, door de volgende woorden te schrappen: *"De wettelijk controleur mag op geen enkele wijze bij het opstellen van de rekeningen betrokken zijn"*.

Het is daarenboven aangewezen om op p. 6 van de Franse tekst, in de vierde zin van punt b), alinea 3, en op p. 7 van de Nederlandse tekst, de formulering *"overweging van de jaarrekening"* te vervangen door de formulering *"opstelling van financiële staten"*.

Het lijkt bovendien gepast om op een meer expliciete wijze het verband, met het feit dat deze opdracht integraal deel uitmaakt van de opdracht van de wettelijke rekeningencontroleur, duidelijk te maken door de volgende zin tussen te voegen

"Het is noodzakelijk dat de commissaris, in het raam van zijn opdracht, in de gelegenheid zou worden gesteld om zijn opmerkingen in te delen, teneinde de bestaanders toe te laten er rekening mee te houden bij de opstelling van de financiële staten, verder dan enig ander verslag dan zonder voorbehoud te moeten afleveren".

- 2.9. Met betrekking tot de interne audit, is het aan te bevelen in de Nederlandse versie van het Verslag aan de Koning, om de woorden "interne controle" te vervangen door de woorden "interne audit" en de woorden "interne controlesysteem" door de woorden "interne auditstelsel" (pagina 9, punt, e).
- 2.10. Inzake de aanwerving is het wenselijk om de versie van de tekst in het Nederlands, punt g) (p. 10 van de versie van de tekst in het Nederlands) in overeenstemming te brengen met de Franse.
- 2.11. Op p. 9 van het ontwerp van Verslag aan de Koning m.b.t. artikel 184, §4 (nieuw) van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 (zoals gewijzigd door artikel 1 van het voorontwerp van koninklijk besluit) komt het gepast voor, de commentaar die voorkomt in het voorontwerp van het Verslag aan de Koning, in overeenstemming te brengen met het voorontwerp van koninklijk besluit zoals voorgesteld in onderhavig advies (zie hierna punt 3.9).

De Raad van het IBR stelt voor om het toepassingsgebied van de prestaties die onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid te definiëren in de verhouding tot de voor de vennootschap geleverde prestaties waarvan de commissaris de rekeningen controleert evenals de rekeningen van de filialen (Belgisch en buitenlands) van de vennootschap. Het Verslag aan de Koning zou de vermelding dienen te bevatten volgens dewelke de toepassing van deze bepaling het voorwerp kan uitmaken van een beoordeling door de HREB.

- 2.12. Op pagina 11 van het ontwerp van Verslag aan de Koning met betrekking tot artikel 3 van het voorontwerp van koninklijk besluit, is de verwijzing naar het "totale verbod" niet meer actueel rekening houdend met de formulering van artikel 4 van de wet van 2 augustus 2002 houdende wijziging van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen.

3. VOORONTWERP VAN KONINKLIJK BESLUIT (VERSIE MEDEGEDEELD OP 13 SEPTEMBER 2002)

3.1. Definitie van "verbonden kantoor" (art. 184, §2, nieuw)

Het artikel 1 van het voorontwerp van koninklijk besluit last een nieuwe definitie in van "verbonden kantoor" in artikel 184, §2, van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 houdende uitvoering van het Wetboek van vennootschappen.

Het verdient aanbeveling om de definitie van "verbonden kantoor" in het voorontwerp van koninklijk besluit in overeenstemming te brengen via verwijzing naar het artikel 133, alinea 8, van het Wetboek van vennootschappen zoals het ingelast is door artikel 4 van de wet van 2 augustus 2002.

3.2. Jaarlijkse communicatie (art. 184, §2, nieuw)

Het voorontwerp van koninklijk besluit voorziet dat de maatregelen tegen inbreuken op de onafhankelijkheid ten minste jaarlijks medegedeeld worden aan het bestuursorgaan.

De Europese aanbeveling voorziet de verplichting tot jaarlijkse mededeling enkel voor de vennootschappen die een openbaar belang vertegenwoordigen.

Het lijkt meer samenhangend om te voorzien dat: *"De commissaris verspreidt de maatregelen, door hen opgenomen met het doel zijn onafhankelijkheid veilig te stellen in een openbare mededeling, met behulp van alle middelen, van elektronische of andere aard, of, bij gebrek aan openbare mededeling, door een mededeling aan het bestuursorgaan van de gecontroleerde vennootschap."*

Dit laat toe de mededeling aan het bestuursorgaan te vervangen door een openbare mededeling en garant te staan voor een grotere transparantie van de maatregelen die genomen zijn door de commissaris, vermits zij op deze wijze eveneens toegankelijk worden niet alleen voor de aandeelhouders maar ook voor elke belanghebbende derde. Deze vernieuwende mogelijkheid die erin bestaat een openbare mededeling te voorzien, zou op nuttige wijze kunnen vermeld worden in het Verslag aan de Koning.

3.3. Besluitvorming (art. 184, §3, 1°, nieuw)

Het zou wenselijk zijn dat het Verslag aan de Koning verduidelijkt dat de notie *"beslissing met betrekking tot het bestuur"* geen afbreuk doet aan de bevoegdheden inzake het nemen van beslissingen toegekend door het Wetboek van vennootschappen aan de commissaris, meer bepaald de bevoegdheid van de commissaris om de algemene vergadering der aandeelhouders bijeen te roepen in de gevallen die door het Wetboek van vennootschappen zijn voorzien.

3.4. Financiële staten (art. 184, §3, 2°, nieuw)

Om redenen van duidelijkheid van de tekst, is het wenselijk om de woorden *"voor wat betreft het laatste geval"* te vervangen door de woorden *"voor wat betreft het opstellen van de financiële staten van de gecontroleerde vennootschap"*.

3.5. Informatica diensten (art. 184, §3, 3°, nieuw)

Het voorontwerp van koninklijk besluit voorziet dat bepaalde informatica diensten in principe onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid van de commissaris, zonder dat een reeks van beschermingsmaatregelen genomen worden.

Het zou wenselijk zijn, om redenen van leesbaarheid en goed begrip van de tekst, om de reeks van uitzonderingen op het verbod te vervangen door een principiële regel, zoals de tekst van het voorontwerp van koninklijk besluit het heeft voorzien zoals gecommuniceerd in oktober 2001, en als volgt geformuleerd:

"instaat voor de uitwerking en implementatie van technologische systemen van financiële informatie in de gecontroleerde vennootschap;" (cfr. Voorontwerp van koninklijk besluit (versie oktober 2001) geciteerd in bijlage bij het Verslag voorgesteld in naam van de Commissie die belast is met de problemen van commercieel recht en economisch recht d.d. 4 april 2001 door de heer Volkxvertegenwoordiger T. Giet bij wetsvoor-

stel 1211, *Parl.Doc., Kamer van Volksvertegenwoordigers*, doc. 1211/014, p. 358; en verslag van HREB van 25 januari 2002 met betrekking tot het voorontwerp van koninklijk besluit (versie oktober 2001)).

3.6. Diensten met betrekking tot waarderingen (art. 184, §3, 4°, nieuw)

Artikel 184, §3, 4°, van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen, gewijzigd door artikel 1 van het voorontwerp van koninklijk besluit zou op zinvolle wijze kunnen vervangen worden door de woorden *“Waarderingen uitoert van elementen die in de financiële staten van de gecontroleerde vennootschap opgenomen worden, in het geval dat deze waarderingen een belangrijk element uitmaken van de financiële staten”*.

De regel laat zo toe niet alleen de waarderingen van activa te beogen maar ook andere elementen die in de financiële staten worden hernomen.

3.7. Interne Audit (art. 184, §3, 5°, nieuw)

Artikel 184, §3, 5°, van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen, gewijzigd door artikel 1 van het voorontwerp van koninklijk besluit zou op zinvolle wijze kunnen vervangen worden door de woorden *“tussenkomt in de interne auditfunctie behoudens in geval van bepaalde en goed omschreven diensten die worden uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van het bevoegde orgaan van de gecontroleerde vennootschap en bestemd zijn voor dit orgaan”*.

3.8. Diensten van rekrutering (art. 184, §3, 7°, nieuw)

In artikel 184, §3, 7°, van het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen, gewijzigd door artikel 1 van het voorontwerp van koninklijk besluit, past het de woorden *“op de ene of andere wijze tussenkomt”* te vervangen door de woorden *“deduwt aan het besluitvormingsproces”*.

Deze wijziging, conform met de zin van de oorspronkelijke bepaling, laat toe de extreme situatie te vermijden die b.v. de commissaris of een lid met wie hij betropshalve in samenwerkingsverband staat of met wie hij een arbeidsovereenkomst heeft gesloten zou verbieden om naar aanleiding van een eenvoudig gesprek, een mening te formuleren, met betrekking tot een kandidatuur.

3.9. Toepassingsgebied van de verstrekte diensten (art. 184, §4, nieuw)

De §4 van artikel 184 (nieuw) van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 houdende uitvoering van het Wetboek van vennootschappen (zoals gewijzigd door artikel 1 van het voorontwerp van koninklijk besluit) voorziet dat de paragrafen 1 tot 3 van hetzelfde artikel *“eveneens van toepassing zijn op de vennootschappen bedoeld in art. 133, alinea 8 van het Wetboek van vennootschappen”*. Artikel 133, alinea 8, zoals ingevoegd door artikel 4 van de wet van 2 augustus 2002 verwijst naar de vennootschap waarvan de rekeningen door een commissaris worden gecontroleerd *“of een Belgische vennootschap of een eraan verbonden persoon in de zin van artikel 11 van het Wetboek van vennootschappen, of een buitenlands filiaal van een Belgische vennootschap onderworpen aan de wettelijke controle van haar rekeningen, zoals bedoeld in artikel 142 tot 146 van het Wetboek van vennootschappen”*. Deze bepaling omvat zodoende de door de commissaris geleverde diensten aan de vennootschap waarvan hij de rekeningen controleert, de

Belgische personen verbonden aan deze vennootschap en de buitenlandse filialen van de vennootschap.

Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat bepaalde diensten ooverenigbaar worden in situaties die geen enkel risico inhouden inzake onafhankelijkheid van de commissaris.

Omdat de Koning ertoe gemachtigd werd om op limitatieve wijze de bedoelde diensten te omschrijven, komt het gepast voor om het toepassingsgebied ten aanzien van de gepresteerde diensten voor de vennootschap, waarvan de commissaris de rekeningen controleert, en haar filialen (Belgische en buitenlandse), te definiëren. Het komt dan ook gepast voor om in die zin art. 184, §4 (nieuw) te vervangen door de volgende tekst:

"§4. De paragrafen 1 tot 3 zijn eveneens van toepassing op de filialen van de vennootschap waarvan de commissaris de rekeningen controleert."

Het Verslag aan de Koning zou moeten aangevuld worden (cfr. hiervoor punt 2.10).

3.10. Bedrag van de bezoldigingen (art. 184, §5, nieuw)

Het valt aan te bevelen om tussen §4 en §5 van het (nieuw) artikel 184 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen (zoals gewijzigd door artikel 1 van het voorontwerp van koninklijk besluit) de volgende paragraaf in te voegen (de actuele §5 die sindsdien hernummerd werd tot §6):

"§5. Onverminderd de bepalingen van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen en het koninklijk besluit van 10 januari 1994 met betrekking tot de plichten van de bedrijfsrevisoren, zijn de paragrafen 1 tot en met 4 niet van toepassing:

- a) Op de prestaties die geleverd worden gedurende de 2 jaar die de benoeming van de commissaris voorafgaan als het totaal van de vergoedingen die betrekking hebben op deze prestaties niet groter is dan de bezoldigingen die beoogd worden in artikel 134, §1, van het Wetboek van vennootschappen, noch*
- b) Op de prestaties die geleverd zijn ten aanzien van een dochtervennootschap vóór de overname hiervan door de groep, noch*
- c) Op de prestaties geleverd gedurende het mandaat van commissaris als het totaal van de vergoedingen die betrekking hebben op deze prestaties niet groter is dan 5 procent van de bezoldigingen die beoogd worden in artikel 134, §1, van het Wetboek van vennootschappen.*

De beoordeling van de verhouding van de vergoedingen met de bezoldigingen die beoogd worden in de vorige alinea, dient globaal te gebeuren op het niveau van de vennootschap, waarvan de commissaris de jaarrekening controleert, en haar filialen."

De bepaling beschreven in punt a) van §5 hiervoor, laat toe rekening te houden met het feit dat bepaalde diensten beoogd door het voorontwerp van koninklijk besluit het risico lopen in de praktijk gepresteerd te worden *in tempore non suspecto* door de commissaris of door personen verboden met laatstgenoemde, in de twee jaar die zijn benoeming voorafgaan. In dit geval zal de voorgestelde wijziging de mandeelhouders niet verhinderen de betrokken commissaris te benoemen, in de hypothese dat de bezoldigingen niet groter zijn dan de ereloon voor de wettelijke controle van de jaarrekening. Dit laat toe om bij de benoeming van hun commissaris een

voldoende brede waaier van keuzemogelijkheden in stand te houden, in het voordeel van de betrokken vennootschappen en hun aandeelhouders, en derhalve om een reële concurrentie te behouden op dit niveau.

Deze bepaling (punt a)) is geïnspireerd op artikel 133, alinea 5 van het Wetboek van vennootschappen (zoals ingevoegd door artikel 4, 4° van de wet van 2 augustus 2002) dat in verband met andere non-audit diensten (verenigbaar met de onafhankelijkheid van de commissaris) voorziet in het beginsel dat de erelonen uit hoofde van deze non-audit diensten niet hoger mogen liggen dan deze voor de wettelijke opdrachten toevertrouwd aan de commissaris (behoudens afwijking in het geval van toestemming van het auditcomité of het comité voor advies- en controle of in geval van aanstelling van een college van onderling onafhankelijke commissarissen).

De tweede bepaling (voorzien in het hiervoor behandelde punt b) van §5) maakt het mogelijk om rekening te houden met de situatie waarin de diensten zijn geleverd aan een vennootschap die niet de dochtermaatschappij was van de gecontroleerde vennootschap en die is overgenomen door de gecontroleerde vennootschap nadat de diensten geleverd zijn.

De derde uitzondering (voorzien in het hiervoor behandelde punt b) van §5) zou het mogelijk maken te beletten dat de commissaris zich niet onafhankelijk zou kunnen verklaren en dat de lezer van het verslag van de commissaris niet in de onzekerheid zou worden geplaatst dat een persoon met wie deze samenwerkte in een beroepsmatig verband of waarmee hij een arbeidsovereenkomst had afgesloten, een of meerdere diensten heeft verleend die gevisieerd worden door het koninklijk besluit, indien de bezoldigingen hiervoor van gering belang zijn, zelfs indien de commissaris hiervan geen kennis had.

De drempel van 5 %, zoals voorgesteld in deze tweede bepaling (voorzien in het hiervoor behandelde punt c) van §5), is geïnspireerd op de wet die door het Amerikaans Congres werd goedgekeurd in juli 2002 (Sarbanes-Oxley Act) en die op dat punt sectie 10.A. van de *Securities and Exchange Commission Act* van 1934 wijzigt.

Bovendien wordt voorgesteld om te vermelden dat deze bepaling van toepassing is onverminderd de andere regels inzake onafhankelijkheid, reeds voorzien door artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen voor wat betreft het mandaat van commissaris alsook door het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren, dat van toepassing is voor elke revisorale opdracht met inbegrip van het mandaat van commissaris.

3.11. Toepassing van de regel inzake beperking voor de bezoldigingen in verband met non-audit opdrachten (art. 133, al. 7 van het Wetboek van vennootschappen, ingevoegd bij artikel 4, 4°, van de wet van 2 augustus 2002)

a) Herinnering van de wettelijke bepaling

De Raad van het IBR stelt voor om het voorontwerp van koninklijk besluit aan te vullen met een bepaling die art. 133, al. 7, van het Wetboek van vennootschappen, ingevoegd bij art. 4, 4°, van de wet van 2 augustus 2002, illustreert en interpreteert.

Hier moge herinnerd worden aan de tekst van art. 133, alinea's 5 tot 7 van het Wetboek van vennootschappen zoals ingevoegd bij art. 4, 4° van de wet van 2 augustus 2002:

"Onverminderd de verbodsbepalingen die voortvloeien uit het in het volgende lid bedoelde koninklijk besluit, mogen de commissarissen en de personen met wie zij een arbeidsovereenkomst hebben gesloten of met wie zij beroepsbando in samenwerkingsverband staan of de met de commissaris verbonden vennootschappen of personen zoals bepaald in artikel 11, geen andere diensten verrichten dan de opdrachten die krachtens de wet worden toevertrouwd aan de commissaris, voor zover het totale bedrag van de vergoedingen voor deze diensten hoger ligt dan de in artikel 134, §1, bedoelde bezoldigingen. Deze bepaling is van toepassing op de genoemde vennootschappen als gedefinieerd in artikel 4 en op de ondernemingen die deel uitmaken van een groep die verplicht is geconsolideerde jaarrekeningen op te stellen en te publiceren.

Van het bijkomend verbot bedoeld in het vorig lid kan worden afgeweken in drie gevallen:

- 1° Na een gunstige beslissing van het auditcomité, wanneer de statuten van de betrokken onderneming voorzien in de oprichting binnen de raad van bestuur van een dergelijk comité dat met name belast is met een permanent toezicht op de afgewerkte dossiers van de commissaris;*
- 2° Als de commissaris vooral een positief advies heeft gekregen van het comité voor advies en controle dat krachtens het laatste lid is opgericht;*
- 3° Als binnen de vennootschap een college van van elkaar onafhankelijke commissarissen is opgericht.*

Met de prestaties geland van de economische en financiële gegevens van een derde onderneming die de vennootschap of een van haar dochtervennootschappen weet te verwerven of verworven heeft, te controleren, wordt naar de toepassing van het vijfde en zesde lid geen rekening gehouden. De beoordeling van de verhouding tussen de vergoedingen en bezoldigingen moet, wanneer een vennootschap deel uitmaakt van een groep, uitgezonderd worden voor zowel de vennootschap als de dochtervennootschappen, met dien verstande dat de bezoldigingen voor de wettelijke controle van de rekeningen van buitenlandse dochtervennootschappen deze zijn die voortvloeien uit de wettelijke en/of contractuele bepalingen die van toepassing zijn op deze dochtervennootschappen."

b) Eerste interpretatie (op een individuele basis)

De Franse tekst, in het licht van de Nederlandse, dreigt te worden geïnterpreteerd in die zin dat de proportionaliteitsregel m.b.t. de honoraria moet beoordeeld en in acht genomen worden, niet alleen op het niveau van de gecontroleerde vennootschap, maar ook op het vlak van elk filiaal apart beschouwd, wat niet de bedoeling van de wetgever schijnt te zijn.

Deze eerste interpretatie heeft ongewenste consequenties.

c) Tweede interpretatie (op geglobaliseerde basis)

De *ratio legis* van deze bepaling impliceert dat de proportionaliteitsregel m.b.t. de honoraria dient te worden geëerbiedigd op groepsniveau. De Raad van het IBR is van mening dat deze tweede interpretatie met de geest van de wet overeenstemt.

d) Voorstel

De Raad van het IBR stelt voor om het voorontwerp van koninklijk besluit aan te vullen met een artikel 3 (het huidige artikel 3 van het voorontwerp van

koninklijk besluit medegedeeld op 13 september 2002 werd hernoemd naar artikel 4), dat artikel 4, 4° van de wet van 2 augustus 2002 (art. 133, al. 7, van het Wetboek van vennootschappen) uitvoert, overeenkomstig de algemene verordeningbevoegdheid van de Koning op grond van art. 108 van de Grondwet, en dat als volgt kan luiden:

"Art. 3 (nieuw)

De bevoordeling van de verbodding tussen de vergoedingen en de bezoldigingen, zoals bedoeld in alinea 7 van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen en in §5 van het artikel 184 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen, vericholdigd door een vennootschap die deel nitmaakt van een groep, dient te worden nitgevoerd door de vergelijking te maken tussen:

- enerzijds, het totaal van de vergoedingen die betrekking hebben op andere diensten dan de opdrachten die door de wet zijn toegokend aan de commissaris, en die in hun globaliteit door de vennootschap en haar dochtervennootschappen zijn toegokend aan de commissaris of aan een persoon met wie hij een arbeidsvereenkomst heeft afgesloten of met wie hij in een beroepsmatig samenwerkingverband staat, en*
- anderzijds, het totaal van de bezoldigingen die beoogd worden in artikel 134, §1, van het Wetboek van vennootschappen of in de equivalente wettelijke of contractuele bepalingen in het buitenland, en die door de vennootschap en haar dochtervennootschappen zijn toegokend aan de commissaris of aan een controlleur van de jaarrekening met wie hij in beroepsmatig samenwerkingverband staat."*

Het Verslag aan de Koning zou dienen vervolldeigd te worden op grond van de ontwikkelingen die hiervoor zijn beschreven.

3.12. Inwerkingtreding en overgangperiode (art. 3 van het voorontwerp van koninklijk besluit)

Het artikel 55, §1, van de wet van 2 augustus 2002 voorziet dat de Koning het inwerkingtreden van artikel 4 van de wet van 2 augustus 2002 vastlegt houdende aanvulling van artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen. Het zou gepast zijn om een bepaling te voorzien die de inwerkingtreding van artikel 4 van de hiervoor geciteerde wet van 2 augustus 2002 voorziet op hetzelfde moment als het inwerkingtreden van het voorontwerp van koninklijk besluit.

Het is gepast om een voldoende termijn te voorzien om de goede uitvoering van de nieuwe bepalingen mogelijk te maken zowel in hoofde van de betrokken vennootschappen als voor de bedrijfsrevisoren. Een termijn van 6 maanden na publicatie van het koninklijk besluit in het Belgisch Staatsblad lijkt een redelijke termijn te vormen. Deze datum van inwerkingtreding zou dienen samen te vallen met de inwerkingtreding van de artikelen 4 en 5 van de wet van 2 augustus 2002.

Ter vergelijking, artikel 53 van de wet van 2 augustus 2002 voorziet dat de nieuwe regels inzake strijdigheid van belangen (art. 524 van het Wetboek van vennootschappen) voor het eerst dienen te worden toegepast met ingang van de boekjaren die een aanvang nemen vanaf 1 januari 2004. Artikel 54 van de wet van 2 augustus 2002 stelt daarenboven dat in de vennootschappen waarin een bestuursorgaan, onder de naam van directiecomité, wordt ingesteld, over één jaar beschikken vanaf de publicatie in het Belgisch Staatsblad van de wet van 2 augustus 2002, om zich te schikken naar de nieuwe bepalingen.

Een periode van zes maanden lijkt voor een goede toepassing van de artikelen 4 en 5 van de wet van 2 augustus 2002 een minimale waarborg.

Artikel 4 van deze wet voegt een regel in artikel 133 van het Wetboek van vennootschappen in volgens dewelke de non-audit vergoedingen, behoudens uitzonderingen, niet groter kunnen zijn dan de bezoldigingen die betrekking hebben op het mandaat van commissaris. Deze regel is niet alleen van toepassing op de commissaris maar ook op de personen waarmee hij beroepsmatig in een samenwerkingsverband staat of waarmee hij een arbeidsovereenkomst heeft afgesloten. Om een goede toepassing van deze bepaling toe te laten, is het gepast een *overgangsperiode* te voorzien.

Het is gepast te voorzien dat deze bepaling *"van toepassing is op de bezoldigingen die betrekking hebben op de mandaten van de commissaris die een aanvang nemen na haar inwerkingtreding"*.

De wet van 2 augustus 2002 voorziet trouwens een gelijkaardige bepaling naar aanleiding van het jaarverslag. Artikel 55, §3, van de wet van 2 augustus 2002 voorziet inderdaad dat zijn artikel 5 (met betrekking tot de publicatie van de bezoldigingen in het jaarverslag) *"van toepassing is op de jaarverslagen die betrekking hebben op de boekjaren die ingaan na de inwerkingtreding ervan"*.

Ter herinnering, de artikelen 53 en 54 van de wet van 2 augustus 2002 voorzien dat de inwerkingtreding van een reeks bepalingen niet eerder kan gebeuren, respectievelijk met de boekjaren die aanvangen vanaf 1 januari 2004 en vanaf het jaar dat volgt op publicatie in het Belgisch Staatsblad.

Het zou trouwens zinvol zijn, in het Verslag aan de Koning, om eveneens te verwijzen naar artikel 55, §2, van de wet van 2 augustus 2002 dat voorziet dat deze bepalingen enkel van toepassing zijn op de situaties en prestaties van dienstverlening die ontstaan zijn na de inwerkingtreding van artikel 4 van de wet van 2 augustus 2002.

4. BESLUIT

De Raad van het IBR verheugt zich dat het voorontwerp van koninklijk besluit zich situeert in de lijn van de Aanbeveling van de Europese Commissie van 16 mei 2002 met betrekking tot de onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de jaarrekening.

Het lijkt belangrijk om het voorontwerp van koninklijk besluit en het Verslag aan de Koning aan te passen om rekening te houden met de wettelijke bepalingen, meer bepaald wat betreft de definitie van een verboden kantoor.

Om een grotere transparantie te verzekeren, doet de Raad van het IBR overigens aanbeveling om op publieke wijze en permanent (en niet enkel jaarlijks aan het bestuursorgaan) de maatregelen mede te delen tegen de risico's van afbreuk aan de onafhankelijkheid van de commissaris.

Tot slot, is het gepast om redelijke termijnen te voorzien met betrekking tot de inwerkingtreding en overgangsbepalingen om een goede toepassing voor de nieuwe bepalingen mogelijk te maken, zowel door de betrokken vennootschappen als door de bedrijfsrevisoren.

België zal ook zo van de eerste lidstaten zijn van de Europese Unie die de Aanbeveling van de Europese Commissie van 16 mei 2002 betreffende de onafhankelijkheid van de wettelijke controleur van de jaarrekening in de schoot van de Europese Unie in werking doet treden.

NORMEN INZAKE HET VERSLAG OP TE STELLEN BIJ DE OMZETTING VAN EEN VENNOOTSCHAP

Gelet op de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren, zoals gewijzigd bij de wet van 21 februari 1985, en in het bijzonder de artikelen 2, 3 en 18bis;

Overwegende dat onderhavige normen zijn uitgewerkt in samenwerking met het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten;

Gelet op het advies van de Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat en voor de Accountancy van 4 januari 1999 alsook het advies van 5 september 2002 van de Hoge Raad voor de Economische Betreft;

Overwegende dat de normen, die door de Raad van het IBR op 9 juni 2000 zijn goedgekeurd en op 6 februari 2001 in werking zijn getreden, dienden te worden aangepast aan de gewijzigde vennootschapsrechtelijke bepalingen, waar in het bijzonder ingevolge de zogenaamde reparatielwet van 23 januari 2001;

Heeft de Raad van het IBR op zijn zitting van 4 oktober 2002 een nieuwe versie van de normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap goedgekeurd.

Deze aanpassingen treden onmiddellijk in werking.

HOOFDSTUK 1: INLEIDING

1.1. Begripsbepalingen

De boekhoudreglementering

- Inzake het voeren van de boekhouding:
 - de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen (Boekhoudwet) en haar uitvoeringsbesluiten van 12 september 1983;
 - het Wetboek van vennootschappen.
- Inzake het opstellen van de jaarrekening:
 - het Wetboek van vennootschappen (artikel 92) en uitvoeringsbesluit van 30 januari 2001.

De betrokken vennootschap kan ook onderworpen zijn aan de toepassing van een specifieke boekhoudreglementering.

De beroepsbeoefenaar

Onder de *beroepsbeoefenaar* wordt in deze normen verstaan, de bedrijfsrevisor of de extern accountant.

1.2. Toepassingsgebied

Deze normen zijn van toepassing op de opdracht door de beroepsbeoefenaar verricht in het kader van artikel 777 of artikel 436, §2 van het Wetboek van vennootschappen (W. Venn.).

1.2.1. Deze normen zijn van toepassing op de omzetting van een vennootschap, opgericht in één van de rechtsvormen genoemd in artikel 2, §2 W. Venn., in een vennootschap met een andere rechtsvorm (artikelen 774 en 436 W. Venn.).

1.2.2. Deze normen zijn niet van toepassing op:

- de omzetting van een onderlinge verzekeringsvereniging in een vennootschap met handelsvorm (Hidist. *Vquingais* van de Wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen);
- de omzetting van een vereniging zonder winstoogmerk in een vennootschap met sociaal oogmerk (art. 26ter van de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen);
- de omzetting van een private stichting in een stichting van openbaar nut (art. 44 Wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen);
- de wijziging van rechtsvorm van een landbouwvennootschap, een economisch samenwerkingsverband, een Europees economisch samenwerkingsverband, in een vennootschap of vereniging met een andere rechtsvorm (art. 774 W. Venn.).

1.2.3. Is geen wijziging van rechtsvorm, de wijziging van een handelsvennootschap naar een burgerlijke vennootschap die dezelfde vorm van handelsvennootschap aanneemt en omgekeerd, en het aannemen of opgeven van een sociaal oogmerk door een vennootschap.

1.2.4. De algemene controle-normen van het IBR zijn niet van toepassing op onderhavige opdracht.

1.3. Boekhoudkundige aspecten

De staat van activa en passiva is de staat die bestaat uit de balans of een gelijkaardige tussentijdse situatie en in beide gevallen een verklarende bijlage, die onder meer een samenvatting van rechten en verplichtingen kan bevatten. De staat van activa en passiva moet zonder toevoeging noch weglating voortvloeien uit de balans van de rekeningen.

De staat van activa en passiva moet worden afgesloten op een datum die niet meer dan drie maanden teruggaat voor de datum van de algemene vergadering, bijeenroepen om zich uit te spreken over de omzetting van de vennootschap.

1.3.1. Onder een gelijkaardige tussentijdse situatie wordt verstaan, een staat van activa en passiva, opgesteld volgens de principes en omvattende tenminste de rubrieken

zoals weergegeven in de boekhoudreglementering inzake het opstellen van de jaarrekening. De staat van activa en passiva moet zonder toevoeging, noch weglating voortvloeien uit de balans van de rekeningen.

De tussentijdse staat moet worden opgemaakt, rekening houdend met de waardecorrecties, de pro rata van de kosten (met inbegrip van de vergoeding van de bedrijfsleiders, de afschrijving, de voorraadwijzigingen, de te betalen vakantiegelden, eindejaarspremies en andere premies, de belastingen, enz.) overeenkomstig de waarderingsregels.

- 1.3.2. Het *auto-actief* omvat het kapitaal, de uitgiftepremies, de herwaarderingsmeerwaarden, de reserves, de overgedragen winst of het overgedragen verlies en de kapitaalsubsidies.

Onder het *kapitaal* moet worden begrepen, de som van het gestorte kapitaal en van het opgevraagde, niet gestorte gedeelte van het geplaatste kapitaal. Het maatschappelijk kapitaal dat in aanmerking moet genomen worden voor de vergelijking met NV's, BVBA's, en Comm. VA's is het kapitaal, zoals dit bepaald wordt in de statuten van de vennootschap op de datum van het opstellen van de staat van activa en passiva; de uitgiftepremies en andere bestanddelen van het eigen vermogen komen niet in aanmerking. Wat de vennootschappen onder firma betreft, dient verwezen te worden naar het kapitaal dat in de statuten van de vennootschap zal zijn vastgesteld na de omzetting (artikel 776, 3de lid W. Venn.). Voor het kapitaal van coöperatieve vennootschappen (bestaande uit het vaste en veranderlijke gedeelte), zal de beroepsbeoefenaar het register van de coöperanten op de datum van het afsluiten van de staat van activa en passiva raadplegen.

Het bedrag van de winst over het lopende boekjaar kan niet in aanmerking komen voor een eventuele kapitaalverhoging, tenzij de hierna vermelde procedure (4.2.4.) wordt toegepast. Het resultaat van het lopende boekjaar tot op de datum van de afsluiting van de staat van activa en passiva zal vermeld worden onder een afzonderlijke rubriek van het overgedragen resultaat in het eigen vermogen.

Er kan in beroving worden gebracht dat op generaliseerde, fiscaal tijdelijk vrijgestelde meerwaarden en op kapitaalsubsidies uitgestelde belastingen worden berekend.

- 1.3.3. De termijn van drie maanden moet worden gerekend vanaf de datum van de staat van activa en passiva tot op de datum van de algemene vergadering die zich uitsprekt over de omzetting.

Wanneer het vennootschapsrecht in de mogelijkheid voorziet om een tweede algemene vergadering bijeen te roepen (artikel 781, §3 W. Venn. betreffende de omzetting van een Comm. VA of een CV in een NV), wordt de termijn van drie maanden hiendoor niet gewijzigd; dit betekent dat deze termijn wordt berekend enkel ten aanzien van de eerste algemene vergadering.

- 1.3.4. In de NV, BVBA, CV en Comm. VA moet de beroepsbeoefenaar zijn verslag overmaken aan de vennootschap, ten minste 15 dagen voor de algemene vergadering die moet beslissen over de omzetting. Als de beroepsbeoefenaar de documenten niet tijdig heeft ontvangen, en hij niet in de mogelijkheid is om deze wettelijke termijn te eerbiedigen, zal hij dat verantwoorden in zijn verslag aan de algemene

vergadering, met melding, in voorkomend geval, van de wijze waarop zijn controles daardoor zijn beïnvloed.

1.4. Voorwerp van de opdracht

De opdracht van de beroepsbeoefenaar bestaat erin de staat van activa en passiva opgesteld door het bestuur na te gaan en verslag uit te brengen over deze staat, en inzonderheid te vermelden of er enige overwaardering van het netto-actief heeft plaatsgehad.

De procedure beoogt dat de vennoten zich met kennis van zaken kunnen uitspreken over de omzetting van de vennootschap en beoogt in het belang van derden de bescherming van het kapitaal.

1.4.1. Het verslag over de staat van activa en passiva moet worden opgesteld door de commissaris van de vennootschap indien er één is.

In de vennootschappen waar geen commissaris is benoemd, wordt het verslag opgesteld door een beroepsbeoefenaar die daartoe speciaal wordt aangesteld door het bestuur.

1.4.2. De opdracht van de beroepsbeoefenaar beoogt na te gaan of:

- a) het netto-actief van de vennootschap na omzetting hoger is dan het minimum maatschappelijk kapitaal voorgeschreven door het Wetboek van vennootschappen;
- b) er enige overwaardering van het netto-actief heeft plaatsgehad.

Dit doel is te onderscheiden van wat wordt beoogd door de controle van de jaarrekening, die een financiële staat is die aan de vennoten en derden periodiek informatie verschaft over het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de onderneming.

1.4.3. De beroepsbeoefenaar zal zijn werkzaamheden aanpassen aan het specifieke doel van zijn opdracht, met name het opsporen van elke overwaardering van het netto-actief. Dienovereenkomstig zal het werkprogramma gericht zijn op de opsporing van eventuele overwaarding van rubrieken van het actief, evenals op de overwaarding van de voorzieningen voor risico's en kosten en de schulden. Hij moet niet alle aspecten in acht nemen die nodig zijn in het kader van de certificering van het getrouw beeld van de jaarrekening (structuur van het resultaat, financiële situatie, enz.).

Het materialiteitsprincipe is van toepassing bij het verrichten van de verificaties en eventuele aanpassingen aan de rubrieken van het actief, de voorzieningen en de schulden. Voor wat betreft het besluit met betrekking tot het netto-actief daarentegen, dient elke overwaardering, ongeacht het belang ervan, te worden vermeld.

1.4.4. De doelstelling van deze opdracht kadert in het toepassingsgebied van het artikel 16 van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van ondernemingen (vooreen artikel 17). Deze bepaling is van toepassing, met dien verstande dat de normale controlewerkzaamheden minder uitgebreid zijn dan deze die vereist zijn

voor de certificering van de jaarrekening. De beroepsbeoefenaar die het bestaan vaststelt van een inbreuk op de bepalingen van de boekhoudwet, is ertoe gehouden om hiervan melding te maken in zijn verslag, behoudens wanneer die inbreuk het voorwerp zou uitmaken van een gepaste correctie.

1.5. Deontologische aspecten

1.5.1. Het verdient aanbeveling een opdrachtbrief te laten ondertekenen en daarin de volgende vermeldingen op te nemen:

- een omschrijving van de opdracht;
- dat er geen beroepsbeoefenaar belast werd met dezelfde opdracht in de voorafgaande twaalf maanden;
- de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan voor het opstellen van een staat van activa en passiva die beantwoordt aan de wettelijke bepalingen en voor de eventuele verklarende bijlage;
- de verantwoordelijkheid van het bestuur voor het te gepasten tijde ter beschikking stellen van alle nodige documenten en gegevens, inbegrepen het verslag van het bestuur;
- de termijn voor de afgifte van het verslag;
- de berekeningswijze en de betalingsvoorwaarden van de honoraria.

1.5.2. Indien de partijen in verband met deze opdracht reeds voorafgaandelijk een extern accountant of bedrijfsrevisor hebben geraadpleegd, zal de beroepsbeoefenaar, overeenkomstig de algemene deontologische principes, met hem contact moeten opnemen, teneinde:

- de informatie te bekomen, uiteraard met inachtnaam van het beroepsgeheim, omtrent de omstandigheden die de cliënt ertoe zouden kunnen aanzetten om een andere beroepsbeoefenaar te raadplegen;
- zich te vergewissen van de betaling van de verschuldigde en niet-betwiste honoraria.

1.5.3. De beroepsbeoefenaar voert de hem toevertrouwde opdracht uit in volledige onafhankelijkheid, overeenkomstig de algemene deontologische principes⁽¹⁾. In de vennootschappen zonder commissaris mag de beroepsbeoefenaar niet de gewoonlijke raadgever zijn van de vennootschap waarvoor het verslag moet worden opgesteld.

De beroepsbeoefenaar mag geen geregelde opdrachten, andere dan controleopdrachten, hebben uitgevoerd in de vennootschap tijdens de twee voorgaande jaren. Hij mag geen geregelde opdrachten, andere dan controleopdrachten, uitvoeren in de vennootschap tijdens de twee daarop volgende jaren.

1.5.4. De commissaris zal de algemene vergadering bijwonen die te beraadslagen heeft op grond van een verslag door hem opgemaakt, tenzij hij om een wettige reden verhinderd zou zijn (art. 272/274, 412, 538/540 W. Venn.).

(1) Er dient rekening te worden gehouden met de deontologische aanbeveling van 5 december 1997 inzake de relaties tussen de leden van het IBR en het IAB in het kader van de beroepsuitoefening, (zie IBR-Jaarverslag, 1997, p. 24-25).

Op uitdrukkelijke vraag van het bestuur en met de toelating van de algemene vergadering, zal de beroepsbeoefenaar, die geen commissaris is, de beraadslagingen van de algemene vergadering bijwonen.

HOOFDSTUK 2: VERIFICATIEWERKZAAMHEDEN

- 2.1 De beroepsbeoefenaar voert zijn opdracht uit volgens een gepast werkprogramma. Zijn verschillende werkzaamheden en het bewijskrachtig materiaal ter ondersteuning ervan worden opgenomen in een werkdossier.
- 2.1.1. Het werkprogramma met betrekking tot de verificatie van de staat van activa en passiva opgesteld bij de omzetting van de vennootschap omvat in principe de volgende stappen:
- de identificatie van de voorgenomen verrichting;
 - de beoordeling van de administratieve en boekhoudkundige organisatie en de bijzondere risico's waaraan zij is blootgesteld;
 - verificatie van de staat van activa en passiva;
 - het nazicht van de naleving van de wettelijke en statutaire bepalingen in verband met de voorgenomen verrichting;
 - het nazicht van het bijzonder verslag van het bestuursorgaan;
 - de opstelling van het verslag.
- 2.1.2. Bij de uitvoering van zijn opdracht brengt de beroepsbeoefenaar alle stukken en gegevens samen, die kunnen dienen om de verificaties die hij heeft verricht te verantwoorden. Deze stukken zullen worden bewaard gedurende minstens vijf jaar na de algemene vergadering die heeft beslist tot de wijziging van de rechtsvorm van de vennootschap.
- 2.1.3. Het dossier moet minstens de volgende gegevens bevatten:
- een stuk dat de toekenning van de opdracht bevestigt;
 - een memorandum dat de vaststellingen met betrekking tot de administratieve en boekhoudkundige organisatie samenvat;
 - de laatste jaarrekening en de staat van activa en passiva waarover de beroepsbeoefenaar verslag uitbrengt;
 - het verificatieprogramma bedoeld hierboven in paragraaf 2.1.1.;
 - het bewijskrachtig materiaal dat de rubrieken van de staat van activa en passiva valideert;
 - het bijzonder verslag van het bestuursorgaan met betrekking tot de omzetting.
- 2.1.4. De beroepsbeoefenaar zal contact opnemen met de notaris die zal optreden, teneinde de ontwerpakte inzake de omzetting, alsook het ontwerp van nieuwe statuten te bekomen.
- 2.2. Wanneer hij de verificatie doet van de staat van activa en passiva van de vennootschap bij het aannemen door deze van een andere rechtsvorm, identificeert de beroepsbeoefenaar in de eerste fase van zijn werkzaamheden de voorgenomen verrichting.

- 2.2.1. De beroepsbeoefenaar verzamelt eerst alle nodige informatie met betrekking tot de vennootschap, haar waarderingsregels, de structuur van haar kapitaal, de vennoten en de belangrijkste risico's eigen aan de onderneming of aan haar activiteit die van aard zijn de staat van activa en passiva op betekenisvolle wijze te beïnvloeden.

- 2.2.2. De beroepsbeoefenaar bestudeert de modaliteiten voorzien voor het aannemen van een nieuwe juridische vorm en meer bepaald het bijzonder verslag van het bestuursorgaan dat de uiteenzetting bevat van het belang van de verrichting voor de vennootschap. De beroepsbeoefenaar moet een bijzondere aandacht besteden aan de motivatie van de partijen en de eventuele risico's van een inbreuk op de gelijkheid van de vennoten ter gelegenheid van de verrichting van de omzetting.

Als het verslag van het bestuursorgaan niet beschikbaar is op het ogenblik waarop de beroepsbeoefenaar zijn werkzaamheden begint, dan zal hij de leiding van de onderneming vragen stellen teneinde een duidelijk beeld te verkrijgen van het nagestreefde doel en de omstandigheden van de omzetting.

- 2.2.3. Wanneer de beroepsbeoefenaar de voorgenomen verrichting identificeert, is het aangewezen dat hij aandacht besteedt aan de mogelijke toepassing van andere bepalingen van het Wetboek van vennootschappen (bv. toepassing van de artikelen 332, 431 en 633 W. Venn., kapitaalverhoging door inbreng in natura).

- 2.3. In de tweede fase van zijn werkzaamheden voert de beroepsbeoefenaar een analyse uit van de administratieve organisatie, hoofdzakelijk met betrekking tot de maatregelen die de betrouwbaarheid verzekeren van de boekhouding.

- 2.3.1. De beroepsbeoefenaar moet bestuderen in welke omstandigheden de boekhoudkundige informatie wordt opgesteld. Als hij de commissaris is van de vennootschap moet hij zich alleen vergewissen van de continuïteit van het systeem van interne controle. Zo niet, dan moet hij de nodige werkzaamheden verrichten om zich te vergewissen van het bestaan van interne procedures, aangepast aan de aard en de omvang van de onderneming, die hem de betrouwbaarheid van de gegevens garanderen.

- 2.3.2. Als de beroepsbeoefenaar vaststelt dat de administratieve en boekhoudkundige organisatie aangepast is voor zijn verificatie van de staat van activa en passiva, dan kan hij zijn werkzaamheden gewoon verder zetten.

Als hij ernstige leemten vaststelt in de administratieve organisatie, dan moet hij, in functie van deze leemten, de substantieve testen uitbreiden teneinde de saldi opgenomen in de boekhoudkundige staat te kunnen attesteren. Als de zwakten van de administratieve en boekhoudkundige organisatie de uitwerking van een aangepast programma voor substantieve testen van de boekhoudposten onmogelijk maken, dan zal hij in zijn verslag de conclusies daaruit trekken, overeenkomstig hetgeen vermeld is in hoofdstuk 3 van deze normen.

- 2.4. In de derde fase van zijn opdracht zal de beroepsbeoefenaar het bewijskrachtig materiaal verzamelen dat hem toelaat de saldi te bekrachtigen van

de rekeningen opgenomen in de staat van activa en passiva die bij het verslag van het bestuursorgaan is gevoegd.

- 2.4.1. De verzameling van het bewijskrachtig materiaal wordt beperkt tot de doelstelling van de opdracht, zoals bepaald in het Wetboek van vennootschappen en becommentarieerd in paragraaf 1.4. van deze normen.
- 2.4.2. De beroepsbeoefenaar bepaalt de aard en de omvang van het bewijskrachtig materiaal, nodig om zich een oordeel te vormen in functie van:
- de specifieke risico's verbonden aan de toestand van de onderneming;
 - de besluiten van zijn beoordeling van de administratieve en boekhoudkundige organisatie;
 - het algemeen materialiteitsbeginsel.

Hij moet altijd in staat zijn om zijn beslissingen te motiveren.

- 2.4.3. De beroepsbeoefenaar zal een dusdanig werkprogramma opstellen dat het risico op het formuleren van een foutief besluit met betrekking tot de boekhoudkundige staat wordt teruggebracht tot een aanvaardbaar niveau; bij het bepalen van de te verrichten verificaties zal hij rekening houden met het algemene materialiteitsprincipe.

De toepassing van het algemeen materialiteitsprincipe moet aangepast zijn aan het doel van het opsporen van de overwaanderingen in de rubrieken van het actief en onderwaanderingen in de rubrieken van het passief, met uitzondering van eigen vermogen. Aldus kan de beroepsbeoefenaar zijn werkzaamheden beperken indien hij overeenkomstig punt 2.4.2. kan besluiten dat het risico op onjuistheden die leiden tot de overwaandering van het eigen vermogen van gering belang is.

Indien de beroepsbeoefenaar redenen heeft om aan te nemen dat er zich wellicht enige overwaandering van het netto-actief heeft voorgedaan, dient hij in zodanige mate aanvullende of meer uitgebreide werkzaamheden te verrichten dat hij in staat is te concluderen of er al dan niet enige overwaandering van het netto-actief heeft plaatsgehad.

- 2.4.4. De beroepsbeoefenaar besteedt aandacht aan de waarderingsmethoden en de eventuele wijzigingen ervan ter gelegenheid van de omzetting.
- 2.4.5. Als de beroepsbeoefenaar het bestaan vaststelt van schuldvorderingen op vennoten, zal hij in het bijzonder de solvabiliteit van deze onderzoeken.
- 2.5. De werkzaamheden van de beroepsbeoefenaar moeten voldoende zijn om hem toe te laten te besluiten dat de staat die de activa- en passivatoestand weergeeft, een redelijke basis vormt voor de berekening van het netto-actief.
- 2.5.1. De staat van activa en passiva voorzien in artikel 776 en artikel 436, §2 W. Venn. zal minstens bestaan uit een balans of een gelijkaardige tussentijdse toestand, opgemaakt volgens de beginselen hierboven uiteengezet in de paragraaf 1.3.1. en, in beide gevallen, een verklarende bijlage, die een samenvatting bevat van de rechten en verplichtingen.

- 2.5.2. Als uit de verrichte verificaties blijkt dat correcties moeten worden aangebracht aan de voorgelegde staat van activa en passiva, dan zal de beroepsbeoefenaar nagaan of deze correcties inderdaad zijn geboekt, zodat de staat van activa en passiva zonder toevoeging, noch weglating voortvloeit uit de balans van de rekeningen.

De beroepsbeoefenaar moet nagaan in welke mate rekening wordt gehouden met alle elementen die van aard zijn om het vermogen van de vennootschap negatief te beïnvloeden.

Het maatschappelijk kapitaal vermeld in de boekhoudkundige staat moet het kapitaal zijn dat bestaat op de datum dat de boekhoudkundige staat wordt opgesteld. Een wijziging van het kapitaal die na die datum doorgevoerd zou worden, kan niet opgenomen worden in de staat. De beroepsbeoefenaar zal het voorstel tot wijziging van het kapitaal in zijn verslag vermelden, zonder dat deze vermelding zijn besluit mag beïnvloeden (zie ook 2.8.1.).

- 2.6. De beroepsbeoefenaar berekent het netto-actief van de vennootschap met aandacht voor de naleving van de wettelijke en reglementaire bepalingen, in hoofdzaak met betrekking tot de samenstelling van het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap.

- 2.6.1. De beroepsbeoefenaar zal bijzonder voorzichtig zijn als blijkt dat het bedrag van het netto-actief het bedrag van het kapitaal benadert. Hij zal zijn aandacht moeten verscherpen en zijn controles moeten uitbreiden als het netto-actief lager is of slechts weinig hoger is dan het minimumkapitaal vereist voor de vorm van de vennootschap waarnaar wordt omgezet. Overeenkomstig artikel 785 W. Venn. zijn de vennoten onder firma, de beherende vennoten, de zaakvoerders of bestuurders van een vennootschap die wordt omgezet hoofdelijk gehouden tot betaling van het eventuele verschil tussen het netto-actief van de vennootschap na omzetting en het minimumkapitaal. Ingeval van een omzetting van een CVOA in een CVBA bepaalt artikel 436, §5 W. Venn. dat de bestuurders hoofdelijk gehouden zijn voor het verschil tussen het eigen vermogen en het wettelijk voorgeschreven minimumbedrag van het vaste kapitaal.

Wanneer een verplichting die niet in de balans voorkomt, op betekenisvolle wijze een invloed zou kunnen hebben op het bedrag van het netto-actief, dan zal de beroepsbeoefenaar oordelen of hij zijn besluit dient te vervolledigen in functie van het risico op verlies dat deze verplichting kan teweegbrengen. Dit is in het bijzonder van belang wanneer het bedrag van het minimumkapitaal niet meer zou gehaald worden.

- 2.7. In de uitoefening van zijn opdracht moet de beroepsbeoefenaar aandacht besteden aan elke schending van de boekhoudwetgeving, van de vennootschapswetgeving of van de statuten die een invloed zouden kunnen hebben op de staat van activa en passiva en meer in het algemeen op de goede afloop van de verrichting van wijziging van de juridische vorm van de vennootschap.
- 2.7.1. De beroepsbeoefenaar zal de formele regels voor het houden van de rekeningen nagaan, alsook de elementen met betrekking tot de externe informatie voor zover

zij betrekking hebben op de wettelijke opdracht van de omzetting. Hij zal in het bijzonder nagaan of:

- de wettelijke boeken regelmatig worden gehouden;
- de waarderingsregels goedgekeurd zijn door het bestuursorgaan.

- 2.7.2. Als de beroepsbeoefenaar kennis neemt van een feit of een beslissing die de schending zou kunnen uitmaken van een wettelijke of reglementaire bepaling, die een betekenisvolle invloed heeft op de rekeningen onderworpen aan zijn onderzoek, dan moet hij in de eerste plaats alle nodige informatie verzamelen over de draagwijdte van het feit of de betrokken beslissing en over het werkelijk onregelmatig karakter ervan. Hij zal zijn vaststellingen documenteren, contact opnemen met de beroepsbeoefenaar die de gewoonlijke raadgever⁽¹⁾ is van de onderneming en de kwestie bespreken met de leiding van de onderneming.

Als de gevolgen van de onregelmatige toestand op de rekeningen, gelet op de omstandigheden, niet gecorrigeerd kunnen worden, dan zal de beroepsbeoefenaar kunnen kiezen voor één van de volgende gedragslijnen:

- ofwel de vastgestelde zaken schriftelijk meedelen aan het bestuursorgaan en weigeren zijn opdracht verder te zetten;
- ofwel de vastgestelde zaken schriftelijk meedelen aan het bestuursorgaan en een uitdrukkelijk voorbehoud maken in zijn verslag met betrekking tot de gevolgen van de onregelmatigheden op de staat van activa en passiva.

- 2.7.3. De beroepsbeoefenaar onderzoekt de rechten verbonden aan de verschillende categorieën van aandelen, daarin begrepen de aandelen die het maatschappelijk kapitaal niet vertegenwoordigen. Als hij vaststelt dat de gelijkheid tussen de verschillende vennoten op betekenisvolle wijze in gevaar dreigt te komen door de realisatie van de verrichting, dan meldt hij dat in zijn verslag.

- 2.8. Als de beroepsbeoefenaar in de loop van zijn werkzaamheden gebeurtenissen vaststelt na de afsluitingsdatum van de staat van activa en passiva die een betekenisvol effect kunnen hebben op de voorstelling van de staat van activa en passiva of het bedrag van het netto-actief, dan moet hij dat melden in zijn verslag.

- 2.8.1. De beroepsbeoefenaar zal aandachtig zijn voor de evolutie van het maatschappelijk kapitaal na de datum van de boekhoudstaat en tot de ondertekening van zijn verslag. In het bijzonder voor de coöperatieve vennootschappen, dient hij specifieke aandacht te besteden aan de evolutie van het veranderlijk gedeelte van het kapitaal; desgevallend zal de beroepsbeoefenaar melding maken van het risico van de wijziging van het veranderlijk gedeelte van het kapitaal na de ondertekening van zijn verslag.

(1) Zie deontologische aanbeveling d.d. 5 december 1997 inzake de relaties tussen de leden van het IBR en het IAB in het kader van de beroepsuitoefening (zie IBR-Jaarverslag, 1997, p. 24-25).

HOOFDSTUK 3: HET VERSLAG

- 3.1. De beroepsbeoefenaar vermeldt in zijn verslag, in algemene bewoordingen, de opdracht die hem is toevertrouwd, de referentie naar het aanstellingsdocument en de wijze waarop hij zijn controle heeft uitgeoefend op de staat van activa en passiva voorgelegd aan de algemene vergadering.
- 3.1.1. In de identificatie van de opdracht die hem wordt toevertrouwd, zal de beroepsbeoefenaar moeten opnemen:
- a) de identificatie van de vennootschap (de maatschappelijke benaming en zetel, in voorkomend geval het handelsregister, enz.);
 - b) de datum waarop de boekhoudkundige staat werd vastgesteld door het bestuursorgaan van de onderneming, met duidelijke vermelding dat deze staat is opgesteld onder de verantwoordelijkheid van dit orgaan;
 - c) een samenvatting van het kader waarin de verrichting van omzetting plaatsvindt en van de verantwoording van het bestuursorgaan.
- 3.2. De beroepsbeoefenaar zet de wijze uiteen waarop hij zijn verificaties heeft uitgevoerd. Hij geeft aan in welke mate hij zijn werkzaamheden heeft kunnen steunen op een administratieve en boekhoudkundige organisatie die volstaat in het kader van de verrichting.
- 3.2.1. De beroepsbeoefenaar moet in zijn verslag vermelden dat het doel van zijn opdracht bestaat in het opsporen van elke overwaardering van het netto-actief zoals dat blijkt uit de door het bestuursorgaan opgestelde staat van activa en passiva. Zijn werkprogramma is bijgevolg gericht op de opsporing van eventuele overwaarderingen van rubrieken van het actief, evenals op de onderwaardering van de voorzieningen voor risico's en kosten en de schulden. Niet alle aspecten zijn in acht genomen die nodig zijn in het kader van de certificering van het getrouw beeld van de jaarrekening (structuur van het resultaat, financiële situatie, enz.).
- 3.2.2. Het verslag van de beroepsbeoefenaar zal uiteenzetten of de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de vennootschap het hem mogelijk heeft gemaakt zich een oordeel te vormen over de beschrijving en de waardering van de bestanddelen van de boekhoudkundige staat.
- Als de administratieve en boekhoudkundige administratie grote leemten vertoont, dan zal de beroepsbeoefenaar trachten voldoende alternatieve controles uit te werken. Als dat niet mogelijk is, zal hij geen verklaring zonder voorbehoud kunnen afgeven.
- 3.3. De beroepsbeoefenaar neemt de boekhoudkundige staat van activa en passiva op in zijn verslag, of voegt hem erbij. Er moet duidelijk vermeld worden dat deze staat van activa en passiva opgesteld is onder de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan van de vennootschap.
- 3.3.1. De wet schrijft voor dat de beroepsbeoefenaar verslag uitbrengt over de boekhoudkundige staat. Dit verslag zal volgende elementen betreffen:

- a) de boekhoudkundige staat vloei voort zonder toevoegingen, noch weglatingen uit de balansrekeningen;
- b) de voorstelling van de boekhoudkundige staat is in overeenstemming met de structuur van de jaarrekeningen, opgesteld in overeenstemming met de reglementering;
- c) de toegepaste waarderingsregels stemmen overeen met de boekhoudreglementering en alle waardecorrecties (afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen) zijn aangebracht op de afsluiddatum van de staat van activa en passiva, zodanig dat de boekhoudkundige staat een redelijke basis vormt voor de berekening van het netto-actief.

Indien de beroepsbeoefenaar het noodzakelijk acht, kan hij commentaar geven bij punt c) hierboven; hij kan hiervoor de betekenisvolle rubrieken van de boekhoudkundige staat overlopen. Hij zal zijn verslag moeten vervolledigen in de hypothesen, zoals bedoeld in de paragrafen 3.3.2., 3.3.3. en 3.3.4. hierna.

- 3.3.2. Als de beroepsbeoefenaar van oordeel is dat wijzigingen aangebracht moeten worden aan de boekhoudkundige staat, dan zal hij in zijn verslag een voorbehoud opnemen met een vermelding van de betekenisvolle correcties die hij nodig acht, overeenkomstig hetgeen hierna onder paragraaf 3.5. wordt gesteld.
- 3.3.3. Als de beroepsbeoefenaar van mening is dat de verklarende bijlage, zoals bedoeld in paragraaf 1.3., bij de rubrieken van de staat van activa en passiva van belang is voor het begrip ervan, dan zal hij dit vermelden in zijn verslag. Dit betreft in het bijzonder de wijziging van de waarderingsregels die zouden zijn doorgevoerd voor de opstelling van de boekhoudkundige staat. Andere inlichtingen die de beroepsbeoefenaar zou moeten opnemen in zijn verslag zijn in het bijzonder:
 - betekenisvolle verbintenissen (lopende betwistingen, belangrijke waarborgverplichtingen, enz.);
 - zware financiële moeilijkheden die het voortbestaan van de vennootschap, zelfs na omzetting, onzeker maken; volgens het gebruik op het vlak van certificering van jaarrekeningen belooft het continuïteitsvoorzicht normaal één jaar.
 - wijzigingen van het kapitaal na de datum van de boekhoudkundige staat.
- 3.3.4. De beroepsbeoefenaar vermeldt elk feit dat hem ter kennis werd gebracht na de datum van de boekhoudkundige staat en dat een betekenisvolle wijziging van deze staat tot gevolg zou hebben gehad, als dat feit voor die datum bekend was geweest.
- 3.4. De beroepsbeoefenaar vermeldt dat hij kennis heeft genomen van het verslag van het bestuursorgaan voorzien door artikel 778 W. Venn. Hij geeft in zijn verslag alle inlichtingen die hij nodig acht ter informatie van de algemene vergadering in verband met de omzetting van de rechtsvorm van de vennootschap en die niet voorkomen in het verslag van het bestuursorgaan.

- 3.4.1. De beroepsbeoefenaar vermeldt de betekenisvolle feiten die hem ter kennis werden gebracht na de datum van de boekhoudkundige staat en die van aard zijn een aanzienlijke invloed te hebben op de beslissing van de algemene vergadering, zelfs als ze niet noodzakelijk een invloed hebben op de presentatie van de boekhoudkundige staat.

- 3.5. Als de beroepsbeoefenaar in de onmogelijkheid verkeert een verklaring zonder voorbehoud af te geven, dan zal hij de redenen daarvoor in duidelijke bewoordingen uiteenzetten.

- 3.5.1. De beroepsbeoefenaar moet in zijn verslag melding maken van alle betekenisvolle correcties, die aanleiding geven tot de overwaardering van het netto-actief, die aangebracht moeten worden aan de staat van activa en passiva, gevoegd bij het verslag van het bestuursorgaan van de vennootschap.

In het geval de correcties voor gevolg zouden hebben dat het netto-actief kleiner wordt dan het maatschappelijk kapitaal, dan zal de beroepsbeoefenaar de door hemzelf gecorrigeerde cijfers gebruiken om het netto-actief te berekenen vermeld in het besluit van zijn verslag.

- 3.5.2. De beroepsbeoefenaar, die in de loop van zijn werkzaamheden een inbreuk vaststelt op de boekhoudwet en haar uitvoeringsbesluiten in verband met de opstelling van de boekhoudkundige staat, zal, onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, daarvan melding moeten maken in zijn verslag, overeenkomstig het artikel 16 van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen.

- 3.5.3. De beroepsbeoefenaar, die in de loop van zijn werkzaamheden een betekenisvolle inbreuk vaststelt op het Wetboek van vennootschappen en de statuten, zal dit vermelden in zijn verslag, in de mate waarin deze inbreuk invloed kan hebben op:

- de beslissing van de algemene vergadering;
- of de presentatie van de staat van activa en passiva en/of de berekening van het netto-actief.

- 3.6. Het verslag van de beroepsbeoefenaar zal gedateerd en getekend worden op de dag waarop de werkzaamheden werden beëindigd.

- 3.6.1. Als de beroepsbeoefenaar het schriftelijk verslag van het bestuursorgaan ter verantwoording van de omzetting van de vennootschap niet heeft kunnen bekomen vóór hij zelf zijn verslag heeft opgesteld, dan kan hij zijn getekend verslag niet afleveren.

In zulk geval zou de commissaris een verslag van niet-bevinding moeten afleveren.

HOOFDSTUK 4: BESLUIT VAN HET VERSLAG

- 4.1. Het besluit van het verslag van de beroepsbeoefenaar moet zijn oordeel bevatten over de afwezigheid van enige overwaardering van het netto-actief.

- 4.1.1. Naast de vermelding bepaald in 4.2. moet de beroepsbeoefenaar in zijn verklaring aangeven:
- dat de verrichting werd nagezien overeenkomstig deze normen;
 - dat uit zijn werkzaamheden niet is gebleken dat enige overwaarding van het netto-actief heeft plaatsgehad;
 - elke andere inlichting die hij nuttig oordeelt voor de informatie van de aandeelhouders en derden in het kader van de omzettingsverrichting.
- 4.1.2. Als de beroepsbeoefenaar van oordeel is dat correcties hadden moeten aangebracht worden aan de staat van activa en passiva die hem wordt voorgelegd voor de berekening van het netto-actief, dan moet hij zijn voorbehoud in duidelijke bewoordingen opnemen in het besluit. Hij kan gebruik maken van de voorbeeld-besluiten in bijlage.
- 4.2. De beroepsbeoefenaar moet zich in zijn besluit expliciet uitspreken over de verhouding van het netto-actief tot het kapitaal.
- 4.2.1. Als het netto-actief groter is dan het kapitaal, dan moet hij dat vermelden, maar moet hij niet het bedrag van het netto-actief, noch het verschil opnoemen in zijn verklaring.
- 4.2.2. Als het netto-actief (of netto-passief) kleiner is dan het kapitaal, dan moet hij het bedrag van het netto-actief (of netto-passief) en het verschil vermelden in zijn besluit.
- 4.2.2.1. De beroepsbeoefenaar zal het netto-actief berekenen en vergelijken met het maatschappelijk kapitaal, zelfs als dat netto-actief gelijk is of groter is dan het minimumkapitaal, geplaatst en/of volgestort, bepaald in het Wetboek van vennootschappen.
- 4.2.2.2. Zelfs als de vennootschap die zich omzet een netto-actief heeft dat kleiner is dan het geplaatst en/of volgestort minimumkapitaal voorzien door het Wetboek van vennootschappen, dan kan de omzetting plaatsvinden.
- De beroepsbeoefenaar zal echter in zijn verslag en eventueel in het besluit van zijn verslag uitdrukkelijk het specifieke risico dat eruit voortvloeit in herinnering brengen, met name onder meer de eventuele aansprakelijkheid van de personen bedoeld in het artikel 785 W. Venn. en het feit dat elke belanghebbende in rechte de ontbinding van de vennootschap kan vragen (artikelen 333 en 634 W. Venn.). Deze vermelding kan in de conclusie worden weggelaten in het geval voldoende externe inbrengen worden vooropgesteld.
- 4.2.2.3. Als het netto-actief kleiner is dan het kapitaal, enkel omwille van het feit dat er niet-opgevraagd kapitaal is, kan de beroepsbeoefenaar zijn oordeel nuanceren. Hij zal rekening kunnen houden met aanwijzingen die te kennen geven dat bepaalde vennoten niet in staat zullen zijn om het saldo te volstorten.
- 4.2.3. Als het netto-actief tenminste overeenstemt met het bedrag van het maatschappelijk kapitaal, maar kleiner is dan het minimumkapitaal vereist door het Wetboek

van vennootschappen, dan moet de beroepsbeoefenaar daar melding van maken in zijn verslag. Het tweede lid van paragraaf 4.2.2.2. is eveneens toepasselijk.

- 4.2.4. Het niet voldoen aan de vereiste van het minimumkapitaal van de vennootschapsvorm waarnaar wordt omgezet, bepaald in het Wetboek van vennootschappen moet ook worden gemeld, zelfs als het netto-actief groter is dan dit wettelijk minimum.

In zulke gevallen is het gebruikelijk dat de vennootschap beslist haar kapitaal te verhogen voorafgaand aan de verrichting van omzetting, om het minimumkapitaal te bereiken vereist voor de vorm van de vennootschap waarin zij zich omzet. De beroepsbeoefenaar zal dan nagaan dat ofwel voldoende bestanddelen van het eigen vermogen voorhanden zijn (in de mate dat deze de overgedragen verliezen overtreffen) behoorlijk goedgekeurd door de algemene vergadering, ofwel dat voorafgaandelijk de statutaire afsluitdatum van het boekjaar is gewijzigd om toe te laten de door de algemene vergadering goedgekeurde winst van het boekjaar te incorporeren in het kapitaal.

- 4.2.5. De omzetting van een vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid in een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid of een coöperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid kan gebeuren voor zover het netto-actief tenminste overeenstemt met het minimum te volstorten kapitaal (6.200 ELR). Indien dit niet het geval is, dient de ontoereikendheid van het geplaatste kapitaal te worden vermeld, alsook het risico dat hieruit voortvloeit op het vlak van de aansprakelijkheid van de partijen.

- 4.2.6. Wanneer de vennootschap zich ná de omzetting bevindt in een situatie zoals omschreven in de artikelen 332 of 633 W. Venn., zal de beroepsbeoefenaar hiervan melding maken in zijn verslag en, in voorkomend geval, in zijn besluit.

- 4.3. Als de beroepsbeoefenaar niet in de mogelijkheid is geweest om de nodige informatie te verzamelen voor zijn controles, ofwel omdat de gegevens verstrekt door de partijen onvoldoende zijn, ofwel omdat de beroepsbeoefenaar geconfronteerd wordt met een belangrijke onzekerheid voor de waardering van de actief- en passiefbestanddelen, dan is hij gerechtigd zich te onthouden van het geven van een oordeel.

- 4.3.1. In het besluit van zijn verslag zal hij de partijen aanbevelen de verrichting uit te stellen totdat bijkomende inlichtingen verkregen zijn, die de preciseringen kunnen geven die noodzakelijk geacht worden om de beslissing te kunnen nemen met kennis van zaken.

- 4.4. In de authentieke akte die de beslissing tot omzetting vaststelt, worden de conclusies overgenomen van het verslag van de beroepsbeoefenaar. Het uittreksel uit deze authentieke akte, dat dient neergelegd te worden ter griffie van de rechtbank van koophandel en te worden bekendgemaakt in de Bijlagen van het Belgisch Staatsblad, moet deze conclusies bevatten.

BIJLAGE 1

1. Voorbeeld van een besluit van een verslag zonder voorbehoud

BESLUIT

Onze werkzaamheden zijn er inzonderheid op gericht na te gaan of er enige overwaarding van het netto-actief, zoals dat blijkt uit de staat van activa en passiva per ... (datum) die het bestuursorgaan van de vennootschap heeft opgesteld, heeft plaatsgehad. Uit onze werkzaamheden, uitgevoerd overeenkomstig de normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap, is niet gebleken dat er enige overwaarding van het netto-actief heeft plaatsgehad. Het netto-actief volgens deze staat van ... euro is niet kleiner dan het maatschappelijk kapitaal van ... euro.

2. Voorbeeld van een besluit van een verslag zonder voorbehoud wanneer aan de kapitaalvoorwaarde niet is voldaan

2.1. Het netto-actief is lager dan het kapitaal vermeld in de boekhoudstaat

Onze werkzaamheden zijn er inzonderheid op gericht na te gaan of er enige overwaarding van het netto-actief, zoals dat blijkt uit de staat van activa en passiva per ... (datum) die het bestuursorgaan van de vennootschap heeft opgesteld, heeft plaatsgehad. Uit onze werkzaamheden, uitgevoerd overeenkomstig de normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap, is niet gebleken dat er enige overwaarding van het netto-actief heeft plaatsgehad. Het netto-actief volgens deze staat van ... euro is ... euro kleiner dan het maatschappelijk kapitaal van ... euro.

2.2. Het netto-actief is lager dan het minimumkapitaal van de vennootschap waarin de vennootschap wordt omgezet

Onze werkzaamheden zijn er inzonderheid op gericht na te gaan of er enige overwaarding van het netto-actief, zoals dat blijkt uit de staat van activa en passiva per ... (datum) die het bestuursorgaan van de vennootschap heeft opgesteld, heeft plaatsgehad. Uit onze werkzaamheden, uitgevoerd overeenkomstig de normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap, is niet gebleken dat er enige overwaarding van het netto-actief heeft plaatsgehad. Het netto-actief volgens deze staat van ... euro is ... euro kleiner dan het minimumkapitaal vereist voor de oprichting van een ... (naamloze vennootschap). Op straffe van aansprakelijkheid van de bestuurders (zaakvoerders of vennoten naargelang het geval), kan de verrichting slechts plaatsvinden mits bijkomende inbrengen van buitenuit.

3. Voorbeeld van een besluit van een verslag met voorbehoud en met een netto-actief hoger dan het kapitaal

BESLUIT

Onze werkzaamheden zijn er inzonderheid op gericht na te gaan of er enige overwaarding van het netto-actief, zoals dat blijkt uit de staat van activa en passiva per ... (datum) die het bestuursorgaan van de vennootschap heeft opgesteld, heeft plaatsgehad. Bij onze werkzaamheden uitgevoerd overeenkomstig de normen inzake het verslag op te stellen bij de omzetting van een vennootschap, werden overwaarding van het netto-actief vastgesteld, waarvan het netto-bedrag ... euro bedraagt. Het

netto-actief volgens deze staat, na aftrek van bovenvermelde overwaarderingsen, bedraagt ... euro en is niet kleiner dan het maatschappelijk kapitaal van ... euro.

4. Voorbeeld van een besluit van een verslag met voorbehoud en met een netto-actief lager dan het kapitaal

BESLUIT

Onze werkzaamheden zijn er inzonderheid op gericht na te gaan of er enige overwaardering van het netto-actief, zoals dat blijkt uit de staat van activa en passiva per ... (datum) die het bestuursorgaan van de vennootschap heeft opgesteld, heeft plaatsgehad. Bij onze werkzaamheden uitgevoerd overeenkomstig de normen inzake het verslag op te stellen bij de opzetting van een vennootschap, werden overwaarderingsen van het netto-actief vastgesteld, waarvan het nettobedrag ... euro bedraagt. Het netto-actief volgens deze staat, na aftrek van bovenvermelde overwaarderingsen, bedraagt ... euro. Het verschil met het maatschappelijk kapitaal van ... euro, vermeld in de staat van activa en passiva, bedraagt ... euro.

BIJLAGE 2

Cijfervoorbeeld in duizenden EURO van de hypothesen
vermeld in paragraaf 2.6. en 4.2. van de normen

1. Omzetting van een BVBA in NV

Norm	Eigen vermogen	Kapitaal vóór de verrichting		Kapitaal ná de verrichting	
		Geplaatst	Volgestort	Geplaatst	Volgestort
2.6.1.	2.600	2.500	2.500	2.500	2.500
4.2.2.1.	9.000	10.000	10.000	10.000	10.000
4.2.2.2.	1.500	2.500	2.500	2.500	2.500
4.2.2.2.	300	750	750	2.500	2.500
4.2.3.	1.000	750	750	2.500	2.500
4.2.4.	3.000	1.500	1.500	2.500	2.500

2. Omzetting van een NV in BVBA

Norm	Eigen vermogen	Kapitaal vóór de verrichting		Kapitaal ná de verrichting	
		Geplaatst	Volgestort	Geplaatst	Volgestort
4.2.2.1.	1.200	1.250	1.250	750	750
4.2.2.1.	1.200	1.500	1.250	750	500
4.2.2.1.	600	2.500	2.500	750	750
4.2.2.1.	600	1.500	1.250	750	500
4.2.2.2.	200	2.500	2.500	750	750

3. Omzetting van een vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid in een colleperatieve vennootschap met beperkte aansprakelijkheid

Norm	Eigen vermogen	Kapitaal vóór de verrichting		Kapitaal ná de verrichting	
		Geplaatst*	Volgestort	Geplaatst	Volgestort
4.2.5.	300	750	250	750	250

* bij onderhandse akte gebracht op 750.

NORMEN INZAKE DE KWALITEITSCONTROLE⁽¹⁾ (08-11-2002)

WOORD VOORAF

Gezien het beroep van bedrijfsrevisor bij wet werd georganiseerd om onder meer hoge kwaliteitsnormen bij de uitoefening van controleopdrachten te waarborgen;

Gezien het nuttig is een regime van toezicht uit te werken dat gebaseerd is op de confraterniteit en niet op een bestuurrechtelijk onderzoek;

Gezien het toezicht uitgeoefend in het kader van de kwaliteitscontrole moet kunnen ontwikkeld worden in een geest van dienstverlening en solidariteit onder beroepsgenoten, en dat dit toezicht zoveel mogelijk incidenten moet voorkomen die te wijten zijn aan een gebrekkige organisatie van het kantoor of aan nalatigheid;

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie van 15 november 2000 "inzake waarborging van de kwaliteit van de wettelijke controle in de Europese Unie: minimumvereisten⁽²⁾";

Overwegende dat voornoemde Europese aanbeveling een aantal pretiseringen van de bestaande wettelijke inzake confraterniteitscontrole d.d. 5 juli 1991 noodzakelijk heeft gemaakt;

Gezien de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren en in het bijzonder de artikelen 2, 9, 18bis en 18ter en de sedertdien door het Instituut der Bedrijfsrevisoren uitgebrachte reglementeringen, normen en aanbevelingen;

Gezien het advies van de Hoge Raad voor de Economische Betrepen d.d. 17 mei 2002,

Heeft de Raad van het Instituut op zijn zitting van 8 november 2002 de hierna volgende normen aangenomen. Deze normen treden in werking voor de kwaliteitscontroles die in 2003 worden opgestart en vervangen de wettelijke d.d. 5 juli 1991.

(1) Versie goedgekeurd door de Raad van 8 november 2002, na het advies van de Hoge Raad voor de Economische Betrepen van 17 mei 2002 en na aanpassingen door de Raad van 4 juli en 4 oktober 2002.

(2) *Publ. E.G.*, 31 maart 2001, L 91/91.

1. De bedrijfsrevisoren moeten hun beroepsactiviteit onderwerpen aan een kwaliteitscontrole.
 - 1.1. De kwaliteitscontrole is een onderzoeksprocedure van de professionele activiteit van een bedrijfsrevisor die door een confrater wordt uitgevoerd. Het is één der belangrijkste middelen waarmee de Raad het toezicht, zoals voorgeschreven door artikel 186r van de wet van 22 juli 1953, wenst uit te voeren.
 - 1.2. Voor de toepassing van onderhavige normen wordt, tenzij anders vermeld, bedoeld met bedrijfsrevisor, elke natuurlijke persoon of rechtspersoon ingeschreven op de ledenlijst van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Met betrekking tot de bedrijfsrevisoren-rechtspersonen, moet de kwaliteitscontrole slaan op het geheel van de organisatie en de activiteit van de vennootschap of de maatschap, alsook op de activiteit van iedere bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon, die de vennootschap of de maatschap kan vertegenwoordigen. Nochtans kunnen de individuele controles met betrekking tot de bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen worden beperkt tot een representatieve steekproef, op voorwaarde dat de vennootschap of maatschap voldoet aan de voorwaarden bepaald volgens de procedure voorzien in punt 7.6.
 - 1.3. De controle wordt uitgeoefend in een geest van confraterniteit. De kwaliteitscontrole beoogt het publiek en de toezichthouders ervan te overtuigen dat de bedrijfsrevisoren hun werkzaamheden uitoefenen overeenkomstig de controlenormen en de toepasselijke deontologische regels. Het biedt bovendien, meer algemeen, de gelegenheid kwaliteitsverbeteringen bij de beroepsuitoefening aan te moedigen.
 - 1.4. De kwaliteitscontrole is verplicht. De bedrijfsrevisoren die weigeren zich aan deze verplichting te onderwerpen, maken zich schuldig aan een inbreuk op de deontologie die de Raad aan de tuchtcommissie zal overmaken.
2. De Raad van het Instituut gelast de Commissie Kwaliteitscontrole met de opdracht om de kwaliteitscontrole te organiseren. De conclusies inzake de bij de bedrijfsrevisoren uitgevoerde controles worden goedgekeurd door de Raad, op voorstel van de Commissie.
3. De bedrijfsrevisoren moeten minstens om de vijf jaar hun beroepsactiviteit onderwerpen aan een kwaliteitscontrole. De eerste kwaliteitscontrole moet betrekking hebben op uiterlijk het derde jaar van activiteit volgend op de eedaflegging door de bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon of volgend op de oprichting van de vennootschap of maatschap van bedrijfsrevisoren.

De Raad mag nochtans aan een bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon, een vennootschap of een maatschap van bedrijfsrevisoren één of meerdere tussentijdse kwaliteitscontroles opleggen.
- 3.1. Het Instituut is belast met het opstellen van een termijnplanning en het verwittigen van de bedrijfsrevisor die zich dient te onderwerpen aan een kwaliteitscontrole.

Indien er om één of andere reden geen controle binnen de vijf jaar zou hebben plaatsgevonden, dient de bedrijfsrevisor zelf deze controle aan te vragen.

- 3.2. Indien de bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon nieuw ingeschreven is op de ledenlijst A van het Instituut, dient hij zich te onderwerpen aan een kwaliteitscontrole die betrekking heeft uiterlijk op het derde jaar van activiteit volgend op deze inschrijving.

Indien hij echter deel uitmaakt van een vennootschap of maatschap van bedrijfsrevisoren, zal hij worden gecontroleerd in het kader van de eerstvolgende kwaliteitscontrole van deze vennootschap of maatschap.

- 3.3. Elke vennootschap of maatschap van bedrijfsrevisoren nieuw ingeschreven op de ledenlijst B van het Instituut, dient zich te onderwerpen aan een kwaliteitscontrole die betrekking heeft uiterlijk op het derde jaar van activiteit volgend op haar inschrijving.
- 3.4. In geval van reorganisatie tussen twee of meer kantoren (bijvoorbeeld ten gevolge van een fusie of een toenadering), zal de Raad oordelen over de wenselijkheid om de datum voor de eerstvolgende kwaliteitscontrole van het gereorganiseerd kantoor aan te passen.

4. De kwaliteitscontrole wordt uitgevoerd door een bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon, hiernavolgend "aangeduide revisor" genoemd. Deze aangeduide bedrijfsrevisoren zullen door de Raad worden gekozen, ofwel op eigen initiatief, ofwel op basis van een lijst kandidaten voorgesteld door de Commissie Kwaliteitscontrole.

- 4.1. De confraters ingeschreven gedurende meer dan 5 jaar op de ledenlijst worden aangeschreven om zich kandidaat te stellen voor de functie van aangeduide revisor. Op basis van de ingediende kandidaturen stelt de Commissie Kwaliteitscontrole aan de Raad een lijst voor van confraters die de kwaliteitscontrole kunnen uitvoeren.

- 4.2. Van deze lijst worden uitgesloten: de leden van de Raad, de leden van een Tuchtcommissie, van de Commissie van Toezicht of van de Commissie Kwaliteitscontrole evenals de leden die niet verkiesbaar zijn als lid van de Raad.

- 4.3. De aanvaarding van de kandidatuur door de Raad geldt voor 5 jaar. Deze lijst is hernieuwbaar.

5. De Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren bepaalt het aantal aangeduide revisoren die de controle in een bepaald kantoor zullen verrichten.

Bij die gelegenheid zal de Raad erop toezien dat de aangeduide revisoren beschikken over een voldoende onafhankelijkheid ten aanzien van het te controleren kantoor. Wederzijdse kwaliteitscontrole wordt niet aanvaard, evenmin als de controle onder (gewezen) vennoten of (gewezen) medewerkers. Dit laatste verbod neemt een einde tien jaar nadat, naargelang het geval, de controle heeft plaatsgevonden of de samenwerking is beëindigd.

Voor elke te kiezen aangeduide revisor, zal de Raad een lijst van drie kandidaten voorstellen. Indien er meerdere aangeduide revisoren noodzakelijk

zijn, zal een college worden gevormd. De voorzitter wordt door de Commissie Kwaliteitscontrole onder de leden van dit college aangeduid.

- 5.1. Na de mededeling door het Instituut van de lijst(en) der 3 namen van de aangeduide revisoren, zal de gecontroleerde revisor binnen de 30 dagen zijn keuze moeten maken. Bij weigering van het geheel van een lijst, zal deze gemotiveerd aan het Instituut moeten gemeld worden binnen dezelfde termijn van 30 dagen.
- 5.2. De Raad van het Instituut zal de aangehaalde motieven onderzoeken indien zij gegrond zijn. Indien deze worden aanvaard, zal de Raad één of meerdere andere lijsten voorstellen. In het omgekeerde geval zal de Raad één aangeduide revisor of een college aangeduide revisoren opleggen.
- 5.3. Indien om deontologische redenen een aangeduide revisor oordeelt een bepaalde controle niet te kunnen uitvoeren, deelt hij dit onmiddellijk op gemotiveerde wijze mee aan de Raad, nadat hij van zijn aanduiding op de hoogte is gebracht. De Raad beoordeelt de ingeroepen motivering. Indien de argumenten als gegrond worden beschouwd, zal de Raad aan de te controleren bedrijfsrevisor een alternatieve keuze voorstellen.
- 5.4. Bij het voorstellen van kandidaat-aangeduide revisoren zal de Raad zo goed mogelijk rekening houden, zowel met de specificiteiten van de te controleren bedrijfsrevisor als met de specialismen van de aan te duiden revisoren.
- 5.5. Indien de activiteit van de gecontroleerde revisor instellingen van openbaar belang omvat, zal de Raad bijzonder aandachtig zijn omtrent de keuze van de aangeduide revisor die over de nodige bekwaamheden beschikt voor de controle van deze dossiers. Onder het begrip "instelling van openbaar belang" vallen onder meer vennootschappen waarvan de effecten genoteerd zijn op een effectenbeurs, kredietinstellingen, verzekeringsmaatschappijen, instellingen voor collectieve belegging en pensioenfondsen.
6. De opdracht van kwaliteitscontrole wordt op een onafhankelijke en gewetensvolle wijze uitgevoerd, overeenkomstig de in onderhavige normen uiteengezette beginselen. Deze zal worden uitgevoerd binnen een termijn bepaald door de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren.
- 6.1. De kwaliteitscontrole moet in een confraternele geest worden uitgevoerd. De aangeduide revisor of het college der aangeduide revisoren dient zich daarbij in alle onafhankelijkheid van zijn taak te kwijten, de onderzoeken te doen die hij wenselijk acht en de aanbevelingen te geven die hij nodig acht, vast te leggen in het verslag bedoeld onder punt 9 hierna.
- 6.2. De aangeduide revisor of het college der aangeduide revisoren heeft het recht toegang te krijgen tot alle informatie die hij nodig acht om zijn opdracht uit te voeren. De aangeduide revisor of het college der aangeduide revisoren zal desgevallend mededelen dat hij slechts toegang heeft gehad tot een gedeelte van de inlichtingen die hij noodzakelijk achtte voor een degelijke uitvoering van zijn opdracht.

- 6.3. De Commissie Kwaliteitscontrole bepaalt de procedure die moet worden gevolgd, zodat de kwaliteitscontrole verloopt overeenkomstig onderhavige normen.
- 6.4. De aangeduide revisor of het college der aangeduide revisoren zal vóór 31 maart van elk jaar worden gekozen. Het verslag over de kwaliteitscontrole moet beëindigd zijn en aan het Instituut worden overgemaakt vóór 31 oktober van elk jaar.
7. De kwaliteitscontrole heeft onder meer tot doel zich ervan te vergewissen dat het gecontroleerde kantoor beschikt over een organisatie die aangepast is aan de aard en de omvang van haar activiteiten. Dit aspect van de controle betreft de structuur van het kantoor, de administratie, de opleiding, de onafhankelijkheid en de onverenigbaarheden.
- 7.1. De controle van de organisatie zal betrekking hebben op het geheel van de activiteiten van het kantoor.
- 7.2. Elke bedrijfsrevisor moet zichzelf – overeenkomstig de IBR-Controleaanbeveling d.d. 16 januari 1998 inzake de kwaliteitsbeheersing van de controlewerkzaamheden – een voldoende intern kwaliteitscontrolesysteem opleggen. In deze context maakt het onderzoek van de structuur van het kantoor, de permanente vorming van het personeel en medewerkers, alsook de toepasselijke systemen en procedures een wezenlijk deel van de kwaliteitscontrole uit.
- 7.3. Elke aangeduide revisor zal moeten nazien of de norm betreffende de permanente vorming wordt nageleefd, onder meer wat betreft de beschikbare documentatie en de gepresteerde uren. Meer algemeen zal hij overgaan tot een systematische evaluatie van de vormingsactiviteiten.
- 7.4. De aangeduide revisor zal informatie moeten inwinnen omtrent de naleving van de deontologische regels en meer in het bijzonder wat de onverenigbaarheden en de onafhankelijkheid betreft.
- 7.5. De interne financiële en administratieve gegevens van het kantoor worden niet als zodanig onderworpen aan de controle. Nochtans heeft de aangeduide revisor toegang tot de financiële en administratieve gegevens teneinde te kunnen nagaan of
- a) de bezoldigingen en vergoedingen beantwoorden aan de gepresteerde werkzaamheden;
 - b) de aangewende middelen aangepast blijken aan de omvang en de aard van de uitgevoerde opdrachten en er daadwerkelijk worden voor aangewend;
 - c) de bepalingen betreffende de hoofdactiviteit, zoals voorzien in artikel 3 van de wet van 22 juli 1953, worden gerespecteerd;
 - d) de gegevens vermeld in de jaarlijkse mededelingen over de werkzaamheden van het kantoor en de verklaring op erewoord, zoals aan het Instituut overgemaakt, overeenstemmen met de werkelijkheid.
- 7.6. In de vennootschappen of maatschappen van bedrijfsrevisoren die minstens tien bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen omvatten die het kantoor rechtmatig kunnen vertegenwoordigen, kan het aantal uit te voeren controles worden beperkt

door rekening te houden met de resultaten van de analyse van het kwaliteitsstelsel dat binnen het kantoor is uitgebouwd. Daartoe worden volgende stappen gevolgd:

- het nazicht van het interne kwaliteitsstelsel zal door de Commissie Kwaliteitscontrole worden toevertrouwd aan twee aangeduide revisoren van het college, zoals aangeduid volgens de procedures onder punt 5 van onderhavige normen;
 - de besluiten van dit nazicht van het kwaliteitsstelsel zullen door de Commissie Kwaliteitscontrole worden geëvalueerd teneinde na te gaan of een controle van de bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen op basis van een steekproef kan worden uitgevoerd:
 - a. indien de Commissie een positief oordeel velt, zal de selectie van de te controleren bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen worden bepaald door het college van aangeduide bedrijfsrevisoren volgens de richtlijnen van de Commissie;
 - b. in de andere gevallen zullen de individuele controles worden uitgebreid tot alle bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen van de betreffende vennootschap of maatschap.
8. De kwaliteitscontrole zal betrekking hebben op de uitvoering van de opdrachten overeenkomstig de wet, de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en de regels van een behoorlijke beroepsuitoefening.
- 8.1. De aangeduide revisor moet door middel van een selectie van dossiers onderzoeken of er een coherentie bestaat tussen de werkdocumenten van de bedrijfsrevisor en zijn commentaar en conclusies in zijn verslagen.
- 8.2. De aangeduide revisor moet aandacht besteden aan de organisatie van de opdracht en het bijhouden van de controledossiers.
- In een selectie van dossiers, zal hij onderzoeken of de opdracht werd uitgevoerd aan de hand van een aangepast werkprogramma, of het onderzoek van het intern controlesysteem werd uitgevoerd en getest en of alle controlewerkzaamheden schriftelijk werden vastgelegd die de besluiten motiveren.
- 8.3. Het Instituut stelt aan de aangeduide revisoren een handleiding ter beschikking.
- 8.4. Ingeval de activiteit van de bedrijfsrevisor opdrachten omvat bij instellingen van openbaar belang, zoals hierboven in punt 5.5. gedefinieerd, kan de Commissie bijzondere voorschriften inzake de selectie van de te controleren dossiers bepalen.
9. De kwaliteitscontrole wordt afgesloten met een verslag dat voorafgaandelijk wordt medegedeeld aan de bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon, en desgevallend aan de vennootschap of maatschap waarvan hij deel uitmaakt en vervolgens wordt doorgestuurd aan de Voorzitter van de Commissie Kwaliteitscontrole door de aangeduide revisor.

Wanneer de controle is uitgevoerd door een college van aangeduide revisoren, zal elke aangeduide revisor een kopie van zijn verslag aan de Voor-

zitter van het college overmaken; deze laatste zal een eindverslag opmaken als conclusie over het geheel van het gecontroleerde kantoor.

- 9.1. Het verslag zal tenminste betrekking hebben op:
- de wijze waarop de controle werd uitgevoerd alsmede de motivatie van de keuze van de geselecteerde dossiers;
 - de beschrijving en een algemene beoordeling van de structuur van het kantoor;
 - alle andere informatie over de organisatie van het kantoor die nodig is voor het beoordelen van de interne kwaliteitscontrole, het bijhouden van de werkdossiers en de kwaliteit van de verslaggeving;
 - een beoordeling of deze middelen aan werknemers en uitrusting aangepast zijn aan de omvang en de aard van de opdrachten en ook daadwerkelijk voor deze opdrachten worden aangewend en of de vergoedingen en bezoldigingen beantwoorden aan de gepresteerde werkzaamheden;
 - de vastgestelde inbreuken en afwijkingen op de wetgeving, de reglementen en de normen i.v.m. de beroepsactiviteit;
 - de leemten en verwaarlozingen die tijdens de kwaliteitscontrole werden vastgesteld;
 - tenslotte de aanbevelingen aan de gecontroleerde bedrijfsrevisor en het eventuele gevolg dat hieraan is gegeven door de betrokken bedrijfsrevisor.
- 9.2. De algemene beoordeling zal vermelden of de organisatie van het kantoor aan de aard en de omvang van zijn werkzaamheden is aangepast en de werkdossiers correct worden bijgehouden. Zij zal eveneens melding maken van het feit of het kantoor over voldoende medewerkers in aantal en kwalificatie beschikt.
- 9.3. De algemene beoordeling zal betekenisvolle leemtes of verwaarlozingen vermelden die tijdens de kwaliteitscontrole zouden worden vastgesteld in de mate dat zij relevant zijn.
- 9.4. Het verslag van de aangeduide revisor of college der aangeduide revisoren zal de opmerkingen en aanbevelingen bevatten die hij/zij nodig acht.
- 9.5. De afgifte van het kwaliteitscontroleverslag zal het volgende proces dienen te volgen:
- afgifte van het verslag aan de gecontroleerde confrater binnen de maand volgend op het laatste bezoek aan het kantoor;
 - de gecontroleerde confrater zal na goedkeuring het verslag eventueel vergezeld met opmerkingen, binnen de 2 weken aan het kantoor van de aangeduide revisor terugzenden;
 - ingeval van een college van aangeduide revisoren, zal elke aangeduide revisor aan de Voorzitter van het college der aangeduide revisoren een kopie van zijn individuele verslagen overmaken, zoals goedgekeurd of van commentaar voorzien door de gecontroleerde confraters;

- d. gezien het confidentieel karakter van deze laatste, zal de aangeduide revisor en de Voorzitter van het college der aangeduide revisoren de tegengetekende verslagen alsook alle werkdocumenten aan het Instituut per aangetekend schrijven verzenden of per drager overmaken tegen afgifte van een ontvangstbewijs. De aangeduide revisor en de Voorzitter van het college dienen alle informatie opgeslagen op elektronische gegevensverwerkers te vernietigen.

10. De kwaliteitscontrole vereist de strikte toepassing van het beroepsgeheim voor de aangeduide revisor.

Het is strijdig met de plichtenleer en derhalve onaanvaardbaar rechtstreeks of onrechtstreeks melding te maken tegenover derden van het feit dat de bedrijfsrevisor zich onderworpen heeft aan de verplichting tot de kwaliteitscontrole en/of van het verslag dat werd afgeleverd na een kwaliteitscontrole.

- 10.1. De aangeduide revisor zal erover waken zijn onderzoek niet te richten op dossiers waar er een tegenstrijdigheid van belangen zou kunnen ontstaan. Het gevaar van belangenconflict moet strikt geïnterpreteerd worden door de aangeduide revisor.
- 10.2. Elk belangenconflict mag aan de Raad van het Instituut worden voorgelegd als één der confraters dit wenst.
- 10.3. De aangeduide revisor of college der aangeduide revisoren mag na de afhandeling van de kwaliteitscontrole geen enkel document onder welke vorm dan ook bewaren. Alle documenten met betrekking tot de verrichte controles moeten worden overhandigd aan het Instituut.
- 10.4. De kwaliteitscontrole beoogt een waarborg te zijn voor de kwaliteit van de opdrachten die aan de bedrijfsrevisor worden toevertrouwd. De bedrijfsrevisor mag er bijgevolg geen beroep op doen als zijnde een specifiek element dat aan zijn beroepsactiviteit een hogestaande kwaliteit zou toekennen.
- 10.5. In dezelfde lijn wordt het verslag dat wordt opgesteld op het einde van een kwaliteitscontrole een intern document van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en de inhoud ervan mag niet aan derden worden vrijgegeven.
- 10.6. Het Instituut draagt er zorg voor dat twee maanden na het afsluiten van de controle door de Commissie Kwaliteitscontrole, alle documenten m.b.t. de uitgevoerde controle worden vernietigd, met uitzondering van de informatie inzake de kantoororganisatie van het gecontroleerd kantoor, het eindverslag van de aangeduide revisor of van het college van aangeduide revisoren en evenals alle navolgende correspondentie terzake.
11. Ter afsluiting van de kwaliteitscontrole informeert de Raad, op voorstel van de Commissie Kwaliteitscontrole, de gecontroleerde bedrijfsrevisor over de resultaten van de controle. Indien belangrijke problemen aan het licht zijn gekomen tijdens de kwaliteitscontrole, kan de Raad:
- een tweede, vervroegde kwaliteitscontrole vragen, of

- het dossier overmaken aan de Commissie van Toezicht met het oog op een specifiek onderzoek, of
 - het dossier overmaken aan de tuchtinstanties van het Instituut, nadat de Commissie Kwaliteitscontrole de betrokken bedrijfsrevisor heeft gehoord.
12. De Raad van het Instituut brengt jaarlijks verslag uit bij de Hoge Raad voor de Economische Beroepen over zijn activiteiten inzake kwaliteitscontrole.
- De resultaten van de werkzaamheden inzake kwaliteitscontrole worden bovendien op adequate wijze bekendgemaakt.

OMZENDBRIEF D.011/2002 AAN DE LEDEN: AAN HET INSTITUUT MEE TE DELEN INFORMATIE

Hoofdstuk V. *Aan de Raad te verstrekken inlichtingen* van het koninklijk besluit van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, zoals gewijzigd door het K.B. van 12 maart 2000 houdende wijziging van het K.B. van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren (hierna H.R. genoemd), schrijft ten aanzien van een aantal aan het Instituut mee te delen inlichtingen nauwkeurige regels voor evenals een termijn voor de melding. Andere bepalingen van de wet, voormeld besluit of het koninklijk besluit van 10 januari 1994 betreffende de plichten van de bedrijfsrevisoren⁽¹⁾ bevatten eveneens regels en een samenvatting dringt zich op. Vandaar deze omzendbrief, die de omzendbrief D.011/89 van 9 juni 1989 vervangt.

1. Informatie met betrekking tot de ledenlijst van de natuurlijke personen (art. 4 §1, 2de lid H.R.)

De ledenlijst bevat persoonlijke informatie die in de loop van de beroepsloopbaan van het lid dat op de ledenlijst van de natuurlijke personen is ingeschreven kan veranderen. Elk lid ingeschreven op de ledenlijst van de natuurlijke personen zal het Instituut dan ook inlichten per gewone brief over alle wijzigingen betreffende:

- de woonplaats, eventueel ook het privé-telefoonnummer en faxnummer;
- de plaats waar de beroepswerkzaamheid wordt uitgeoefend (gebeurtlijk in het buitenland voor Belgische onderdanen), eventueel ook het beroepsmatig telefoonnummer en faxnummer⁽²⁾;
- de firma of de naam van de vennootschap ingeschreven op de ledenlijst van het Instituut waarvan hij in de eerste plaats vennoot, bediende of medewerker is;
- in voorkomend geval, een wijziging van de hoedanigheid van bediende van een andere revisor;
- het eventuele GSM-nummer waarop het lid te bereiken is;
- de oprichting of de beëindiging van een eventuele vereniging met andere revisoren (zie hieronder 9).

Wij herinneren dat het ontwerp van vermelding in de ledenlijst van de natuurlijke en rechtspersonen bestemd voor publicatie in het *Belgisch Staatsblad* jaarlijks aan de leden

(1) Met bedrijfsrevisor wordt bedoeld de natuurlijke en de rechtspersonen ingeschreven op de ledenlijst van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, tenzij anders vermeld.

(2) Het is aan te bevelen om het Instituut ook het beroepsmatig e-mailadres en de wijziging daarvan mede te delen. Dit gegeven wordt overeenkomstig de beslissing van de Raad (zie Jaarverslag 2000, p. 27-28) opgenomen in de elektronische ledenlijst en niet in de gedrukte ledenlijst, die overeenkomstig art. 4 §2 in het Belgisch Staatsblad wordt bekendgemaakt en aan de leden wordt medegedeeld.

wordt toegestuurd rond het jaareinde om na te gaan of de te publiceren gegevens juist en volledig zijn.

Traditiegetrouw wordt in de ledenlijst alleen maar het adres van de woonplaats en één adres voor de uitoefening van de beroepsactiviteit opgenomen.

2. Informatie met betrekking tot de ledenlijst van de rechtspersonen (art. 4 §1, 3de lid H.R. en art. 35 H.R.)

Elke vennootschap van bedrijfsrevisoren ingeschreven op de ledenlijst van de rechtspersonen zal het Instituut per gewone brief mededeling doen van iedere wijziging in:

- de firma of naam van de vennootschap;
- de rechtsvorm van de vennootschap;
- de zetel van de vennootschap, en desgevallend ook in het algemeen telefoonnummer en het algemeen faxnummer van deze zetel;
- het adres van de vestigingen waar de vennootschap het bedrijf van bedrijfsrevisor uitoefent, en desgevallend in het algemeen telefoonnummer en in het algemeen faxnummer van de vestiging;
- de namen en voornamen van de confraters die gemachtigd zijn om de vennootschap in de uitoefening van een revisorale opdracht te vertegenwoordigen (dit wil zeggen de vennoten en de zaakvoerders/bestuurders), alsook in de namen van de exclusieve zelfstandige medewerkers.

Overeenkomstig art. 35 H.R. zullen in voorkomend geval eveneens de stukken worden medegedeeld die deze wijzigingen staven (zie ook punt 8, hierna).

3. Kennisgeving van tijdelijke verhindering bij de uitoefening van een politiek mandaat (art. 5 §6 H.R.)

Het lid dat een politiek mandaat uitoefent en oordeelt dat de uitoefening van dit mandaat de uitoefening van zijn beroep van bedrijfsrevisor in het gedrang kan brengen, zal de Raad per gewone brief in kennis stellen van zijn tijdelijke verhindering om persoonlijk zijn beroepsmatige verplichtingen na te komen.

De ministers en staatssecretarissen bevinden zich automatisch in een staat van verhindering gedurende de periode van hun functies, en dit vanaf hun eedaflegging.

Wanneer het lid oordeelt dat het opnieuw alle voorwaarden vervult om ten volle het beroep van bedrijfsrevisor te kunnen uitoefenen, met naleving van de daaruit voortvloeiende verplichtingen zal het daarvan de Raad op de hoogte brengen per gewone brief, waarmee de verhindering een einde neemt.

Wij willen hierbij aanstippen dat het lid tijdens zijn verhindering ingeschreven blijft op de ledenlijst, doch zich wel dient te onthouden van elke functie van zaakvoerder of bestuurder van een revisorenvennootschap.

4. Verklaring op erewoord ter berekening van de veranderlijke bijdrage (art. 7, 4de lid H.R.)

Naast een vaste bijdrage betalen de leden van het Instituut jaarlijks een aanvullende veranderlijke bijdrage, die wordt berekend op de aan BTW onderworpen omzet zoals aange-

geven in de loop van het burgerlijk jaar dat vooraf gaat aan het jaar waarin de bijdrage is verschuldigd.

Deze omzet wordt, aan de hand van een aangifteformulier, dat de Raad opstelt, medegedeeld uiterlijk op 31 maart van elk jaar.

5. Melding van de permanente controleopdrachten (art. 33 H.R.)

Voor de modaliteiten inzake de melding van de permanente controleopdrachten willen wij verwijzen naar de tekst zelf van art. 33 van het huishoudelijk reglement.

6. Jaarlijkse mededeling (artikel 32 H.R.)

De wet heeft aan het Instituut de opdracht toevertrouwd toe te zien op de goede uitvoering door zijn leden van de hen toevertrouwde opdrachten (artikel 18ter, §1, van de wet van 22 juli 1953 houdende de oprichting van het Instituut der Bedrijfsrevisoren). Volgens deze bepaling moet de Raad informatie verzamelen over de door de revisoren aanvaarde opdrachten, de eraan verbonden bezoldiging, alsmede over het beëindigen van deze opdrachten (zie ook 5, hiervoor).

Voorts bepaalt artikel 32 van het huishoudelijk reglement dat de bedrijfsrevisoren elk jaar aan het Instituut een tabel dienen toe te sturen waarop per categorie de opdrachten vermeld worden die zij hebben verricht in het afgelopen jaar en waarvan de uitvoering aan de leden van het Instituut voorbehouden is, evenals de eraan verbonden bezoldiging; deze tabel moet tevens de volledige lijst bevatten van de mandaten van commissaris en ook alle permanente opdrachten tot certificering van de jaarrekening of van de geconsolideerde jaarrekening van een onderneming of van elke andere instelling, met vermelding van de ontvangen honoraria, de door de revisor en zijn medewerkers gepresteerde werktijd en ook alle andere inlichtingen, die de Raad nodig oordeelt voor de uitoefening van het in artikel 18ter van de wet bedoelde toezicht. De Raad stelt de vorm van deze tabel vast.

Het document dat door de Raad werd vastgelegd vraagt de mededeling van gegevens met betrekking tot de samenstelling en de werkzaamheden van het kantoor (omzet opgesplitst volgens permanente controleopdrachten, andere controleopdrachten; andere professionele werkzaamheden en werkzaamheden voor andere bedrijfsrevisoren); detailgegevens met betrekking tot permanente controleopdrachten uitgevoerd overeenkomstig wettelijke of reglementaire bepalingen, detailgegevens over andere controleopdrachten uitgevoerd overeenkomstig de wet, inlichtingen betreffende beroepsmatige samenwerkingsverbanden en de opsomming van de namen van de confraters en stagiairs die in de afgelopen periode deel uitmaakten van het kantoor met vermelding van hun lidmaatschap van een ander Belgisch of buitenlands Instituut.

De confraters zijn verplicht om het document terug aan het IBR over te maken binnen de zes maanden na het afsluiten van hun boekjaar.

Het formulier en de verklarende toelichting werden opgenomen in het IBR-Jaarverslag 2000, Bijlage 3, p. 360-371. Deze documenten zijn eveneens beschikbaar op de internet site van het Instituut op pagina:

http://www.ibr-ire.be/ned/jaarverslag2000/jaarverslag_2000_hijlagen_3.aspx

7. Rechtsvorderingen (art. 34 H.R.)

Indien de bedrijfsrevisor betrokken is bij een gerechtelijke, een tuchtrechtelijke of administratieve procedure die betrekking heeft op de uitoefening van het beroep, moet hij dit aan de Raad melden.

Onder gerechtelijke procedure dient men elke burgerlijke, alsmede elke strafrechtelijke procedure te verstaan ingeleid tegen een bedrijfsrevisor of tegen de revisorenvennootschap waarvan hij deel uitmaakt. In dit laatste geval zal alleen de kennisgeving door het verantwoordelijk orgaan van de vennootschap als voldoende worden beschouwd.

De hier bedoelde tuchtrechtelijke procedures hebben betrekking op de erkenningsregelingen van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen, de Controledienst voor de Verzekeringen of Controledienst voor de Ziekenfondsen, alsook op het lidmaatschap van een andere in België opgerichte of door de wet erkende beroepsorganisatie. Ten aanzien van de confraters die een erkenning hebben voor de uitoefening van het beroep in een vreemd land, heeft de bepaling ook betrekking op de tuchtrechtelijke procedures die tegen hen worden ingesteld in dat land. Dit ligt volledig in het verlengde van het artikel 36bis H.R. dat vraagt dat de bedrijfsrevisor het Instituut inlicht wanneer hij de hoedanigheid verwerft of verliest van lid van een beroepsorganisatie die in het buitenland een functie uitoefent die vergelijkbaar is met die van het Instituut der Bedrijfsrevisoren of indien de bedrijfsrevisor de hoedanigheid verwerft of verliest van lid van een andere in België opgerichte of door de wet erkende beroepsorganisatie (zie 10, hierna).

Ook moet de Raad worden ingelicht over het resultaat van de aanhangig gemaakte procedure. Een afschrift van het vonnis of van de beslissing zal worden voorgelegd, zelfs indien hoger beroep is ingesteld.

De meldingen moeten worden gedaan binnen de maand die volgt op de instelling van de procedure of de uitspraak van de beslissing.

Wij noteren dat de wetgeving geen gewag meer maakt van een voorafgaande toestemming en evenmin van een mededeling van de vorderingen in rechte die door een revisor worden ingeleid. De meldingsplicht is alleen op tegen hem ingestelde vorderingen toepasselijk. De vroegere regel die bepaalde dat de Raad zijn toestemming diende te verlenen voor een vordering tot inning van honoraria (art. 29bis van de Codex van Plichtenleer) is dan ook afgeschaft.

8. Mededelingen door de vennootschappen van revisoren in het kader van het vervolledigen van hun dossier (art. 35 en art. 4bis H.R.)

De *vennootschappen* die zijn ingeschreven op de ledenlijst moeten aan het Instituut per gewone brief mededeling doen van:

- de kopie van de akten die de statuten wijzigen;
- de kopie van haar jaarrekening en van haar jaarverslag;
- kopie van de publicatie van de benoeming, het ontslag of de afzetting van de leden van de bestuursorganen.

Zij zullen eveneens, met het oog op het vervolledigen van hun dossier, na elke wijziging de bijgewerkte lijst verstrekken van:

- de naam en de woonplaats van alle (binnenlandse en buitenlandse) aandeelhouders of vennoten van de vennootschap;

- de naam en de woonplaats van alle leden van het bestuursorgaan van de vennootschap;
- de lijst van de Belgische of buitenlandse vennootschappen waarin zij aandelen of deelbewijzen bezitten, behoudens wanneer die effecten als thesauriebeleggingen moeten worden beschouwd (art. 4bis §2 H.R.).

9. Maatschappen, verenigingen en middelenvennootschappen (art. 8 §§2 tot 4 van de wet, art. 36 H.R., art. 29, 30 en 32 van het K.B. van 10 januari 1994)

9.1. Voor de uitoefening van het beroep

- *Maatschappen*
Een bedrijfsrevisor die zich voor de uitoefening van het beroep verenigt met andere revisoren of met personen die in een ander land een door de Koning als gelijkwaardig erkende hoedanigheid bezitten moet de Raad op de hoogte brengen van de begin- en einddatum van de overeenkomst. Hij zal de tekst ervan meedelen.
- *Burgerlijke vennootschappen*
Voor de modaliteiten inzake inschrijving van de burgerlijke vennootschappen op de ledenlijst verwijzen wij naar het koninklijk besluit van 15 mei 1985.

9.2. Middelenvennootschappen

Wanneer de revisor zich wil verenigen met een buitenlandse confrater die op basis van zijn nationaal statuut is gemachtigd om functies uit te oefenen die in België niet met het statuut van bedrijfsrevisor verenigbaar zijn of wanneer de vereniging in het buitenland wordt gesloten in een rechtsvorm, met een statuut of aan voorwaarden waaronder de bedrijfsrevisoren zich in België niet zouden mogen verenigen (art. 8 §3 van de wet en art. 29, 2de lid van het K.B. van 10 januari 1994) is een melding niet voldoende en moet een verzoek tot toestemming worden ingediend. Dit verzoek moet voorafgaandelijk worden ingediend en de toestemming kan worden ingetrokken.

De voorafgaandelijke en steeds herroepbare toestemming van de Raad is ook vereist wanneer de bedrijfsrevisor zich beroepshalve verenigt of een vennootschap opricht met personen die niet over een als gelijkwaardig erkende hoedanigheid beschikken (art. 8 §4 van de wet en art. 30 van het K.B. van 10 januari 1994). De bedrijfsrevisoren die lid zijn van dergelijke vennootschap of vereniging delen aan het Instituut de statuten van de vennootschap of van de vereniging mee, alsook elke akte van statutenwijziging. Verder zenden zij jaarlijks aan het adres van het Instituut een bijgewerkte lijst van de bestuurders of zaakvoerders, en ook de lijst van de vennoten met vermelding van de naam, voornaam, beroep en nationaliteit (art. 32 van het K.B. van 10 januari 1994).

Voormelde informatie zal ook aan het Instituut moeten verstrekt worden wanneer een bedrijfsrevisor een vennootschap of vereniging opricht, die tot doel heeft een deel of het geheel van de kosten, verbonden aan het beroep, in gemeenschap te brengen met zijn of haar echtgeno(o)t(e), bloed- of aanverwanten tot in de tweede graad (art. 31 en 32 van het K.B. van 10 januari 1994).

10. Lidmaatschap van een ander Belgisch of buitenlands Instituut (36bis H.R.)

De bedrijfsrevisor moet het Instituut per gewone brief inlichten wanneer hij de hoedanigheid verwerft of verliest van lid van een beroepsorganisatie die in het buitenland een functie uitoefent die vergelijkbaar is met die van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, alsook

wanneer de bedrijfsrevisor de hoedanigheid verwerft of verliest van lid van een andere in België opgerichte of door de wet erkende beroepsorganisatie.

11. Verzekering burgerrechtelijke aansprakelijkheid (art. 96is van de wet)

Het is de bedrijfsrevisoren toegelaten hun aansprakelijkheid te dekken door een door de Raad goedgekeurd verzekeringscontract.

De Raad oordeelt dat de confraters over de volgende dekking moeten beschikken in het kader van de deontologische verplichting tot verzekering van hun burgerrechtelijke aansprakelijkheid:

- een dekking van 619.733 EUR per schadegeval wordt als een minimum beschouwd;
- de polis moet alle wettelijke opdrachten van de bedrijfsrevisor dekken;
- overeenkomstig de wet moet de polis vooraf aan de Raad worden voorgelegd. De polis moet ook bepalen dat de opzegging vooronderstelt dat de Raad vooraf werd ingelicht.

Het staat de leden vrij hun verzekering te kiezen, te meer omdat de collectieve polis die de Raad heeft onderschreven, niet kan aangewend worden ter dekking van een vrijstelling in een belangrijker polis. *Wol worden de confraters, die niet aansluiten bij de collectieve verzekering, verzocht overeenkomstig artikel 96is van de wet, de Raad te laten weten of zij aan de hierboven bedoelde voorwaarden voldoen.* Die verklaring kan collectief worden gedaan, wanneer de polis werd onderschreven door of voor rekening van een revisorenvennootschap.

OMZENDBRIEF D.012/2002 AAN DE LEDEN: DE "HOOFDACTIVITEIT" VAN DE BEDRIJFSREVISOR – RECENTE ONTWIKKELINGEN

OMZENDBRIEF D.012/2002 AAN DE LEDEN

Brussel, 4 december 2002

Geachte Confrater,

Betreft: De "hoofdactiviteit" van de bedrijfsrevisor – recente ontwikkelingen

Artikel 3 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren verlangt van de bedrijfsrevisor dat zijn activiteiten bestaan uit opdrachten die als zijn hoofdtak kunnen beschouwd worden.

De Raad meent dat van de bedrijfsrevisor een technisch hoogstaande en kwaliteitsvolle dienstverlening mag worden verwacht. De Raad van het Instituut heeft evenwel vastgesteld dat een aantal bedrijfsrevisoren een onvoldoende aantal revisorale opdrachten vervullen opdat ertoe zou kunnen besloten worden dat zij het beroep van bedrijfsrevisor als hoofdtak uitoefenen. Bedrijfsrevisoren die een toenemend aantal andere dan revisorale opdrachten op zich nemen, verliezen duidelijk voeling met de auditpraktijk.

Dit heeft de Raad ertoe gebracht om de principes in verband met de hoofdactiviteit van de bedrijfsrevisor (zoals uitgewerkt in 1987 en opgenomen in het Vademecum van de Bedrijfsrevisor, Editie 1999, punt 2.1, op p. 171 tot 174) te herbekijken. De analyse van de Raad heeft aanleiding gegeven tot een samenvattende nota die in bijlage is opgenomen en die de vroegere standpunten in verband met de hoofdtak van de bedrijfsrevisor vervangt.

Op zijn vergadering van 8 november 2002 heeft de Raad beslist om meer nauwlettend te gaan onderzoeken in welke mate het voeren van de titel van bedrijfsrevisor in de praktijk wel overeenstemt met de beroepswerkzaamheden van de confraters.

De jaarlijkse mededeling (artikel 18ter, lid 2 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren), die elk van u nauwgezet dient in te

vullen en over te maken aan het Instituut, bevat de nodige informatie die een controle op de aard van de beroepsbedrijvigheid van de bedrijfsrevisor moet mogelijk maken.

Een onvoldoende aantal revisorale opdrachten zal aanleiding zijn voor het aanleggen van een dossier op het niveau van de Commissie van Toezicht.

Met confraternelijke groeten,

Ludo SWOLFS
Voorzitter

Bijlage: Nota vanwege de Raad d.d. 08-11-2002 "Hoofdactiviteit"

NOTA VANWEGE DE RAAD D.D. 08/11/2002
HOOFDACTIVITEIT

Inleiding

De Raad heeft vastgesteld dat sommige bedrijfsrevisoren een onvoldoende aantal "revisonale opdrachten" vervullen om ertoe te kunnen besluiten dat zij het beroep van bedrijfsrevisor als hun hoofdtak uitoefenen. Uit de praktijk blijkt dat een beperkte revisonale activiteit een gevaar kan betekenen voor een kwalitatieve beroepsuitoefening. Dergelijke situatie dient daarenboven als strijdig met de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren te worden bestempeld.

1. Begrip "hoofdaactiviteit van de bedrijfsrevisor"

1.1. Wettelijke context

Artikel 3 van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van het Instituut der Bedrijfsrevisoren stelt:

De bedrijfsrevisor heeft als hoofdtak alle opdrachten uit te voeren die hij of krachtens de wet aan de bedrijfsrevisoren uitsluitend zijn toevertrouwd en op algemeen wijze, alle controleopdrachten te vervullen met betrekking tot boekhoudkundige staten van ondernemingen, verricht met toepassing van of krachtens de wet.

1.2. Hoofdaactiviteit

De Raad oordeelt dat, ongeacht de mogelijke interpretaties van artikel 3 van de wet, de volgende operationele definitie van de "hoofdaactiviteit van de bedrijfsrevisor" kan worden weerhouden, rekening houdend met de huidige behoeften van toezicht en kwaliteitscontrole⁽¹⁾:

- Alle wettelijke opdrachten, d.w.z. de opdrachten die door of krachtens de Belgische wetgeving aan de bedrijfsrevisoren zijn toevertrouwd⁽²⁾.

Het gaat zowel om permanente als om occasionele opdrachten.

- Alle controleopdrachten met betrekking tot financiële informatie. Hieronder moet worden verstaan, alle controleopdrachten die door een bedrijfsrevisor binnen een bepaald afgesproken "bereik" worden uitgevoerd, die gebaseerd zijn op een controledossier en die uitmonden in een schriftelijke en deskundige opinie, ongeacht of deze opinie al dan niet het voorwerp uitmaakt van een bekendmaking.

(1) Deze operationele definitie van de "hoofdaactiviteit" doet geen afbreuk aan de toepassing van het artikel 96b van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van het IBR.

(2) Bijvoorbeeld opdrachten die door het wetboek van vennootschappen aan de bedrijfsrevisoren zijn toevertrouwd: commissariaatsfunctie, inbreng in natura,...

De hierboven vermelde activiteiten kunnen worden uitgeoefend als vennoot, bestuurder of zaakvoerder, werknemer of medewerker van een revisorenvennootschap, zelfs zonder handtekeningsbevoegdheid.

1.3. Bijkomstige activiteiten

Naast de hoofdplicht, kunnen de bedrijfsrevisoren **bijkomstig** nog andere verenigbare opdrachten vervullen. Onder deze andere professionele werkzaamheden zijn bijvoorbeeld begrepen, prestaties van boekhoudkundige aard ten behoeve van derden, fiscale adviezen, beleidsadviezen,....

2. Toezicht op de hoofdactiviteit

2.1. Meer dan 50 %

De Raad van het Instituut dient erop toe te zien dat de bedrijfsrevisor hoofdzakelijk opdrachten vervult zoals omschreven in artikel 3 van de wet (zie hierboven punt 1.2.).

Concreet houdt dit in dat de bedrijfsrevisor **meer dan 50 %** van zijn activiteit dient te besteden aan opdrachten die behoren tot de hoofdtaak.

2.2. Bijkomende informatie

De Raad is van oordeel dat de bedrijfsrevisoren facultatief aan het IBR via hun jaarlijkse mededelingen eveneens informatie kunnen verschaffen omtrent de uren die zij besteden aan opleiding- en vormingsactiviteiten, activiteiten in de schoot van het IBR (werkgroepen, commissies,...), beheer van het kantoor, onderwijsactiviteiten,....

Deze bijkomende informatie kan in aanmerking worden genomen om uit te maken of de revisor, niettegenstaande een kwantitatief ontoereikend aantal opdrachten die behoren tot zijn hoofdactiviteit, zijn professionele bekwaamheden is blijven onderhouden.

2.3. Jaarlijkse mededelingen

De controle op de hoofdactiviteit zal in essentie gebeuren aan de hand van de jaarlijkse mededelingen, die elke bedrijfsrevisor in toepassing van artikel 18ter §2 van de wet van 22 juli 1953 aan het IBR dient over te maken.

Om de rechtszekerheid te bevorderen zal het formulier door de bedrijfsrevisor(en) die het kantoor vertegenwoordigt (vertegenwoordigen), ondertekend worden.

De niet-indiening of de laattijdige indiening van de jaarlijkse mededelingen zal als foutief worden beschouwd en zal door de Commissie van Toezicht voor verder gevolg aan de Raad worden voorgelegd.

De jaarlijkse mededelingen moeten de administratieve diensten van het IBR in staat stellen om, via een gegevensbank, de beoordelingen inzake hoofdactiviteit uit te voeren en de passende conclusies voor te leggen aan de Commissie van Toezicht.

3. Toepassing van de drempel

3.1. Tijdsbesteding en/of zakencijfer

Rekening houdend met de bijkomende informatie, bedoeld in bovenvermeld punt 2.2., zal de Commissie van Toezicht nagaan of de bedrijfsrevisor meer dan 50 % van zijn totale beroepsactiviteit besteedt aan opdrachten die behoren tot de hoofdtaak.

De ervaring leert dat de uurregistratie de meest objectieve en daarom ook de meest geschikte waardemeter is.

De tijdsregistratie van de gepresteerde uren is evenwel niet de enig mogelijke parameter.

Het is duidelijk dat precieze informatie elementair is. Een aangepast intern systeem inzake tijdsregistratie met het oog op een duidelijke rapportering terzake naar het IBR, is aanbevolen.

Er wordt gesuggereerd dat de rapportering op zulksdanige wijze zou gebeuren dat de drie segmenten van de activiteiten (wettelijke opdrachten, andere controle-opdrachten, bijkomende opdrachten) op afzonderlijke wijze worden voorgesteld.

De mathematische maatstaf van tijdsregistratie dient te worden beschouwd als een indicatief meetinstrument en niet als een absolute waardemeter. Daarnaast kan bijvoorbeeld ook het zakencijfer een belangrijke indicator zijn.

Elke revisor moet op elk moment in staat zijn aan te tonen dat hij aan de vereiste inzake de hoofdactiviteit beantwoordt. Uiteraard zal hierbij rekening gehouden worden met de eventuele activiteiten in een andere structuur (zie punt 3.3).

3.2. Op niveau van het kantoor (vennootschap) en op individuele basis

De controle van de hoofdactiviteit dient te gebeuren zowel op het niveau van het kantoor waar de bedrijfsrevisor werkzaam is (gezien de actuele organisatie en specialisatie van de meeste confraters), als op individueel niveau, gezien de wet dit vereist (zie ook punt 2.2).

3.3. Activiteiten die worden uitgeoefend via andere structuren

Door het onderbrengen van een deel van de nevenactiviteiten in een andere juridische entiteit kunnen bedrijfsrevisoren de statistiek beïnvloeden, terwijl *de facto* de inbreuk op de hoofdactiviteit kan blijven bestaan.

Het is dan ook van belang dat de verplaatsing van nevenactiviteiten naar andere structuren wordt geïdentificeerd. Met de nieuwe versie van de jaarlijkse mededelingen beschikt de Commissie van Toezicht over een nuttig werkinstrument. Er wordt immers uitdrukkelijk vereist dat een lijst wordt verstrekt met de samenwerkingsverbanden.

De samenwerkingsverbanden verdienen echter in ieder geval een diepgaander onderzoek waarbij de hierboven vermelde lijst kan worden aangevuld en getoetst aan bijkomende inlichtingen (bekomen door de Commissie van Toezicht of Commissie Kwaliteitscontrole, via doelgerichte controles zoals bijvoorbeeld de identi-

ficatie van vennootschappen gedomicilieerd op het adres van het revisorenkantoor, bestuursmandaten, ...).

4. Maatregelen ingeval van niet-naleving

4.1. Minder dan 50 %

Indien de bedrijfsrevisor *minder dan 50 %* van zijn activiteit besteedt aan opdrachten die behoren tot de hoofdtaak, zal binnen de Commissie van Toezicht een dossier worden geopend.

De betrokken confrater zal, in het voorkomende geval, om commentaar worden gevraagd omtrent de vastgestelde situatie. In bepaalde gevallen kan beslist worden om een plaatsbezoek te organiseren.

Deze gegevens zullen in de schoot van de Commissie geëvalueerd worden.

Indien wordt bevestigd dat de confrater geen hoofdactiviteit als bedrijfsrevisor heeft, zal hij formeel gewezen worden op de noodzaak om aan deze toestand te verhelpen.

Hij zal door de Raad verzocht worden om zich ertoe te verbinden om binnen een termijn van twee jaar een oplossing uit te werken⁽¹⁾.

Tijdens de regularisatietermijn van twee jaar zal de Commissie van Toezicht de activiteiten van de confrater opvolgen.

Op het einde van de termijn van twee jaar, zal de Commissie van Toezicht de toestand van de betrokken bedrijfsrevisor opnieuw bekijken.

Indien de confrater op om het even welk ogenblik, zelfs vóór het verstrijken van de termijn van twee jaar, zijn verbintenis niet nakomt, zal de Commissie de Raad hierover informeren.

4.2. Minder dan 2/3 – meer dan 50 %

Indien de Commissie vaststelt dat een confrater *minder dan 2/3 (maar meer dan 50 %)* van zijn activiteit besteedt aan opdrachten die behoren tot de hoofdtaak, zal zij de betrokken confrater schriftelijk informeren omtrent de draagwijdte van artikel 3 van de wet.

De Commissie zal de situatie van de betrokken confraters jaarlijks, aan de hand van de nieuwe jaarlijkse mededelingen, evalueren.

(1) Samenwerking aangaan met andere bedrijfsrevisoren, overstap naar een ander Instituut,...

BEVOEGDHEIDSDELEGATIE VAN DE RAAD AAN DE COMMISSIE VAN TOEZICHT (08-11-2002)

ARTIKEL 1 – DOELSTELLING

De Raad richt binnen het Instituut der Bedrijfsrevisoren een Commissie van Toezicht op die in toepassing van artikel 25 van het KB van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, ermee wordt gelast

- onderzoeken in te stellen teneinde de naleving van de voorschriften vervat in de wet van 22 juli 1953 alsook de uitvoeringsbesluiten, in het bijzonder in artikel 18ter van de Wet van 22 juli 1953 te waarborgen,
- na te gaan in welke mate de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid worden in acht genomen bij de uitoefening van de beroepsactiviteit.

De Raad kan ten allen tijde ertoe beslissen deze onderzoeksverrichtingen zelf aan te vatten of verder te zetten.

De Commissie wordt er eveneens mee gelast de opvolging te verzekeren van de jaarlijkse mededeling van de wettelijke opdrachten (artikel 18ter lid 2 van de Wet van 22 juli 1953) in de vorm zoals voorgeschreven door artikel 32 van het KB van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Zij doet aan de Raad de passende voorstellen inzake de verwerking en de interpretatie van deze gegevens.

ARTIKEL 2 – SAMENSTELLING

De Commissie van Toezicht is samengesteld uit ten minste vier raadsleden en door een niet nader bepaald aantal leden die door de Raad worden aangeduid onder de bedrijfsrevisoren.

De duur van het mandaat bedraagt drie jaar en is hernieuwbaar.

Opdat de toezichtswerkzaamheden een efficiënt verloop zouden kennen, kan de Raad plaatsvervangende leden toevoegen aan de Commissie van Toezicht.

De leden van de Commissie van Toezicht moeten gedurende meer dan 5 jaar op de ledenlijst van het Instituut zijn ingeschreven.

De leden-bedrijfsrevisoren van de Tuchtinstanties kunnen geen lid zijn van de Commissie van Toezicht.

De Raad stelt de Voorzitter van de Commissie aan onder de Raadsleden.

ARTIKEL 3 – WERKING

De Commissie vergadert in beginsel eens per maand op de zetel van het Instituut maar de Commissie kan steeds beslissen bijkomende vergaderingen in te lassen.

De vergaderingen van de Commissie kunnen slechts geldig gehouden worden indien minstens één lid van de Raad aanwezig is.

De dossiers worden voorbereid door één of meer leden-verslaggever(s). In plenaire zitting licht deze het dossier toe. Indien vereist, kunnen bijkomende vragen worden gesteld aan de betrokken revisor.

Aan de beraadslaging kan het commissielid, dat zich niet onafhankelijk weet van de betrokken revisor, niet deelnemen.

De beslissingen van de Commissie worden in plenaire vergadering genomen.

De Commissieleden zijn gehouden tot de stricte toepassing van het beroepsgeheim voor de feiten waarvan ze kennis krijgen in het kader van de werkzaamheden van de Commissie van Toezicht.

De aan de dossiers verbonden documentatie en stukken blijven om redenen van vertrouwelijkheid in bewaring bij het Instituut.

ARTIKEL 4 – INZAGERECHT EN OMVANG VAN DE ONDERZOEKS- BEVOEGDHEID

Teneinde met kennis van zaken de werkzaamheden van de bedrijfsrevisor aan een onderzoek te kunnen onderwerpen, zal deze desgevallend zijn werkdossiers, nota's, schema's en voorbereidende stukken ter inzage aan de Commissie ter beschikking stellen.

De Commissie heeft de meest uitgebreide onderzoeksbevoegdheden met het oog op het vervullen van haar opdracht, behoudens uitzonderingen voorgeschreven door de wet.

De Commissie kan de bedrijfsrevisor horen teneinde hem zodanige aanbevelingen te formuleren als zij nuttig acht met het oog op de verbetering van de vervulling van de hem/haar toevertrouwde opdrachten. Deze aanbevelingen kunnen ook schriftelijk aan de betrokken revisor worden medegedeeld, die desgevallend zijn eventuele bemerkingen overmaakt.

In bepaalde gevallen kan de briefwisseling in verband met toezicht die uitgaat van het Instituut per aangetekend schrijven worden verstuurd.

Bij elk onderhoud met een revisor zal de officiële landstaal van zijn keuze worden aangewend. Dit onderhoud zal plaatsvinden in aanwezigheid van tenminste twee Commissieleden. Van het onderhoud kan een schriftelijk verslag worden opgesteld dat zal ondertekend worden door een commissielid. De betrokken revisor kan het verslag tegetekenen; hij kan tevens zijn bemerkingen schriftelijk formuleren.

De Commissie kan in het kader van haar werkzaamheden gebruik maken van alle informatie die binnen het Instituut ter beschikking is op basis van wettelijke en reglementaire verplichtingen waaraan de bedrijfsrevisor geacht wordt zich te houden.

De onderzoeksbevoegdheid van de Commissie strekt zich uit tot alle professionele domeinen waarin de bedrijfsrevisor gebruik maakt van zijn wettelijk beschermde titel of

geacht wordt ervan gebruik te hebben gemaakt in toepassing van de bestaande dwingende regels en gebruiken.

De Commissie legt om redenen van efficiëntie een reeks prioriteiten vast die de volgorde van behandeling in de Commissie zal bepalen (naar het voorwerp van de onvolkomenheden of de vastgestelde lacunes, de herkomst van de informatie, de materialiteit van de inbreuk die gering, middelmatig of hoog kan zijn).

ARTIKEL 5 – SANCTIONERINGSBEVOEGDHEID VAN DE RAAD

Onverminderd de toepassing van hierna vermeld artikel 6 kan de Raad, overeenkomstig artikel 18^{quater} van de wet van 22 juli 1953, indien hij kennis heeft van het feit dat een bedrijfsrevisor zich gedraagt op een wijze die strijdig is met het bepaalde in artikel 18ter, eerste lid van de wet, aan de bedrijfsrevisor de verplichting opleggen om binnen de door de Raad vastgestelde termijn aan de omstreden toestand een einde te maken.

De voorbereidende werkzaamheden voor dergelijke injunctieprocedure en een voorstel van maatregel kunnen voorafgaandelijk door de Commissie worden uitgewerkt ten behoeve van de Raad van het IBR. De Raad kan steeds tot de meest geschikte maatregel beslissen. De Voorzitter van het Instituut geeft nadien uitvoering aan de beslissing.

ARTIKEL 6 – VERWIJZING NAAR DE TUCHTCOMMISSIE

De Commissie kan in voorkomend geval aan de Raad voorstellen een beslissing van verwijzing naar de Tuchtcommissie te nemen:

- inzake een revisor die
 1. in de uitoefening van zijn opdrachten van bedrijfsrevisor of van werkzaamheden die daarmee verenigbaar zijn, tekort gekomen is aan zijn beroepsverplichtingen (artikel 19bis, 1 van de wet);
 2. tekort gekomen is aan de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die ten grondslag liggen aan het beroep (artikel 19bis, 2^e van de wet);
- inzake revisoren die binnen de hen door de Raad toegemeten termijn op onvoldoende wijze gevolg gegeven hebben aan de door de Raad opgelegde injunctie (artikel 18^{quater}, lid 1 van de wet; zie hierboven). De Raad kan in dergelijke omstandigheden de zaak voorleggen aan de Tuchtcommissie die, overeenkomstig artikel 18^{quater}, lid 2 van de wet de revisor kan verbieden bepaalde nieuwe opdrachten te aanvaarden of van hem te eisen dat hij, binnen de door haar vastgestelde termijnen, van bepaalde door hem aanvaarde opdrachten afziet totdat hij aan de omstreden toestand een einde heeft gemaakt.

ARTIKEL 7 – GERECHTELIJKE, TUCHTRECHTELIJKE OF ADMINISTRATIEVE PROCEDURES

De Commissie van Toezicht zal een permanente lijst bijhouden van de gerechtelijke procedures en vorderingen tegen bedrijfsrevisoren, medegedeeld in toepassing van artikel 18^{quinqvis} van de Wet van 22 juli 1953 en artikel 34 van het KB van 20 april 1989 tot

vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren, ongeacht of deze zijn ingesteld op hoofdeis of op tegeneis.

De Commissie volgt deze procedures op en geeft er na afloop het meest aangewezen gevolg aan.

De Commissie volgt van nabij de administratieve en tuchtrechtelijke procedures op die kunnen voortvloeien uit het lidmaatschap en/of inschrijving bij het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten, het Instituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten, de Commissie voor het Bank- en Financiewezen, de Controledienst der Verzekeringen en de met het I.B.R. vergelijkbare instellingen in het buitenland.

ARTIKEL 8 – MELDINGSRECHT EN INFORMATIEPLICHT

Alle toezichtgevoelige feiten waarvan het Instituut kennis krijgt en ongeacht de oorsprong, maar die binnen haar bevoegdheid vallen, zullen aan nader onderzoek worden onderworpen. Aan anonieme meldingen of klachten zal geen gevolg worden verleend.

In het geval een persoon het Instituut informeert aangaande het niet in acht nemen van dwingende beroepsregels en beginselen, zal de Commissie ten behoeve van de Raad van het Instituut een voorstel van motivering inzake het gevolg dat eraan werd verleend, voorbereiden, dit zowel in geval van verwijzing naar de tuchtcommissie (artikel 20 §2, al. 2 van de wet 22 juli 1953) als in het geval van klassering zonder gevolg (artikel 33 van het KB van 10 januari 1994).

ARTIKEL 9 – STRATEGISCHE OPTIES

Op voorstel van de Commissie van Toezicht baken de Raad risicozones af waarvoor de Commissie een aangepaste werkmethode zal voorstellen. De Commissie kan zowel individuele dossiers aanleggen als een benadering voorstaan die het hele beroepskorps betreft.

De Commissie kan ook statistieken aanleggen rond bepaalde feiten en praktijken, die aanleiding kunnen zijn tot het instellen van meer gerichte toezichtsactiviteiten.

ARTIKEL 10 – VERSLAG AAN DE RAAD

De Commissie van Toezicht brengt verslag uit bij de Raad over haar werkzaamheden. De notulen van de vergaderingen worden ter info ter beschikking van de Raad gehouden.

ARTIKEL 11 – VERBAND MET DE COMMISSIE KWALITEITSCONTROLE

Er wordt een overlegcomité opgericht tussen de Commissies Kwaliteitscontrole en Toezicht. Daarin zetelen de Voorzitters van beide Commissies en één of meerdere Commissieleden en personeelsleden van het I.B.R. Het overlegcomité komt regelmatig samen teneinde de activiteiten van de beide Commissies op elkaar af te stemmen vanuit het oogpunt van efficiëntie en teneinde voor problemen een praktisch verantwoorde oplossing te bieden.

ARTIKEL 12 – BIJDRAGE EN TAAK VAN DE AAN DE COMMISSIE GEAFFECTEERDE PERSONEELSLEDEN

Het secretariaat van de Commissie wordt waargenomen door personeel van het Instituut. Het secretariaat krijgt een onderzoeksvoorbereidende opdracht en bereidt de vergaderingen voor en verzekert er de nazorg van.

ARTIKEL 13 – OVERGANGSBEPALINGEN

Deze tekst vervangt de vroegere bevoegdheidsdelegatie vanwege de Raad aan de Commissie van Toezicht van 3 september 1993 (Vademecum van de Bedrijfsrevisor, Editie 1999, p. 148); de vroegere tekst wordt hierbij opgeheven.

BEVOEGDHEIDSDELEGATIE VAN DE RAAD AAN DE COMMISSIE KWALITEITSCONTROLE (08-11-2002)

ARTIKEL 1 – DOELSTELLING

De Raad richt binnen het Instituut der Bedrijfsrevisoren een Commissie Kwaliteitscontrole op, in toepassing van artikel 25 van het KB van 20 april 1989 tot vaststelling van het huishoudelijk reglement van het Instituut der Bedrijfsrevisoren.

Deze Commissie wordt ermee gelast de naleving van de Normen inzake de Kwaliteitscontrole te verifiëren en de kwaliteitscontrole te organiseren.

De werkzaamheden van de Commissie worden uitgenoemd met naleving van de door de Raad van het Instituut goedgekeurde normen inzake de kwaliteitscontrole. De toepassingsmodaliteiten, zoals opgenomen in voormelde normen, worden bijgevolg in onderhavig document niet hernomen.

ARTIKEL 2 – SAMENSTELLING

De Commissie Kwaliteitscontrole is samengesteld uit ten minste twee raadsleden en door een niet nader bepaald aantal leden die door de Raad worden aangeduid onder de bedrijfsrevisoren.

De duur van het mandaat bedraagt drie jaar en is hernieuwbaar.

Opdat de werkzaamheden inzake kwaliteitscontrole een efficiënt verloop zouden kennen, kan de Raad plaatsvervangende leden aan de Commissie toevoegen.

De leden van de Commissie Kwaliteitscontrole moeten gedurende meer dan 5 jaar op de ledenlijst van het Instituut zijn ingeschreven.

De leden-bedrijfsrevisoren van de Tuchtinstanties kunnen geen lid zijn van de Commissie Kwaliteitscontrole.

De Raad stelt de Voorzitter van de Commissie aan onder de Raadsleden.

ARTIKEL 3 – WERKING

De Commissie Kwaliteitscontrole vergadert in beginsel eens per maand op de zetel van het Instituut maar de Commissie kan steeds beslissen bijkomende vergaderingen in te lassen.

De vergaderingen van de Commissie kunnen slechts geldig gehouden worden indien minstens één lid van de Raad aanwezig is.

De dossiers worden voorbereid door één of meer leden-verslaggever(s). In plenaire zitting licht deze het dossier toe. Indien vereist, kunnen bijkomende vragen worden gesteld, hetzij aan de aangeduide revisor, hetzij aan de gecontroleerde revisor.

Aan de beraadslaging kan het commissielid dat zich niet onafhankelijk weet van een betrokken revisor, niet deelnemen.

De beslissingen van de Commissie worden in plenaire vergadering genomen.

De Commissieleden zijn gehouden tot de stricte toepassing van het beroepsgeheim voor de feiten waarvan ze kennis krijgen in het kader van de werkzaamheden van de Commissie Kwaliteitscontrole.

ARTIKEL 4 – INZAGERECHT EN OMVANG VAN DE ONDERZOEKS- BEVOEGDHEID

De Commissie heeft de meest uitgebreide onderzoeksbevoegdheden met het oog op het vervullen van haar opdracht, behoudens uitzonderingen voorgeschreven door de wet.

De Commissie kan de aangeduide en/of de gecontroleerde bedrijfsrevisor horen teneinde hem zodanige aanbevelingen te formuleren als zij nuttig acht met het oog op de verbetering van de vervulling van hem/haar toevertrouwde opdrachten. Deze aanbevelingen kunnen ook schriftelijk aan de betrokken revisor worden medegedeeld, die desgevallend zijn eventuele bemerkingen overmaakt.

Overeenkomstig de normen inzake de kwaliteitscontrole, wordt bedoeld met bedrijfsrevisor, tenzij anders vermeld, elke natuurlijke persoon of rechtspersoon ingeschreven op de ledenlijst van het IBR.

Bij elk onderhoud met een revisor zal de officiële landstaal van zijn keuze worden aangewend. Dit onderhoud zal plaatsvinden in aanwezigheid van tenminste twee Commissieleden. Van het onderhoud kan een schriftelijk verslag worden opgesteld dat zal ondertekend worden door een commissielid. De betrokken revisor kan het verslag tegetekenen; hij kan tevens zijn bemerkingen schriftelijk formuleren.

De Commissie kan in het kader van haar werkzaamheden gebruik maken van alle informatie die binnen het Instituut ter beschikking is op basis van wettelijke en reglementaire verplichtingen waaraan de bedrijfsrevisor geacht wordt zich te houden.

De onderzoeksbevoegdheid van de Commissie strekt zich uit tot alle professionele domeinen waarin de bedrijfsrevisor gebruik maakt van zijn wettelijk beschermde titel of geacht wordt ervan gebruik te hebben gemaakt in toepassing van de bestaande dwingende regels en gebruiken.

ARTIKEL 5 – CONTROLELEIDRAAD

De werkzaamheden van de Commissie worden georganiseerd met naleving van de normen inzake kwaliteitscontrole.

De controleleidsraad, zoals bedoeld in punt 8.3 van voormelde normen wordt opgesteld door de Commissie.

ARTIKEL 6 – SANCTIONERINGSBEVOEGDHEID VAN DE RAAD

Onverminderd de toepassing van hierna vermeld artikel 7 kan de Raad, overeenkomstig artikel 18^{quater} van de wet van 22 juli 1953, indien hij kennis heeft van het feit dat een bedrijfsrevisor zich gedraagt op een wijze die strijdig is met het bepaalde in artikel 18ter, eerste lid van de wet, aan de bedrijfsrevisor de verplichting opleggen om binnen de door de Raad vastgestelde termijn aan de omstreden toestand een einde te maken.

De voorbereidende werkzaamheden voor dergelijke injunctieprocedure en een voorstel van maatregel kunnen voorafgaandelijk door de Commissie worden uitgewerkt ten behoeve van de Raad van het IBR. De Raad kan steeds tot de meest geschikte maatregel beslissen. De Voorzitter van het Instituut geeft nadien uitvoering aan de beslissing.

ARTIKEL 7 – VERWIJZING NAAR DE TUCHTCOMMISSIE

De Commissie kan in voorkomend geval aan de Raad voorstellen een beslissing van verwijzing naar de Tuchtcommissie te nemen:

- inzake een te controleren of aangeduide revisor die
 1. in de uitoefening van zijn opdrachten van bedrijfsrevisor of van werkzaamheden die daarmee verenigbaar zijn, tekort gekomen is aan zijn beroepsverplichtingen (artikel 19bis, 1 van de wet);
 2. tekort gekomen is aan de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die ten grondslag liggen aan het beroep (artikel 19bis, 2° van de wet);
- inzake revisoren die binnen de hen door de Raad toegemeten termijn op onvoldoende wijze gevolg gegeven hebben aan de door de Raad opgelegde injunctie (artikel 18^{quater}, lid 1 van de wet; zie hierboven). De Raad kan in dergelijke omstandigheden de zaak voorleggen aan de Tuchtcommissie die, overeenkomstig artikel 18^{quater}, lid 2 van de wet de revisor kan verbieden bepaalde nieuwe opdrachten te aanvaarden of van hem te eisen dat hij, binnen de door haar vastgestelde termijnen, van bepaalde door hem aanvaarde opdrachten afziet totdat hij aan de omstreden toestand een einde heeft gemaakt.

ARTIKEL 8 – VERBAND MET DE COMMISSIE VAN TOEZICHT

Er wordt een overlegcomité opgericht tussen de Commissies Kwaliteitscontrole en Toezicht. Daarin zetelen de Voorzitters van de beide Commissies en een of meerdere Commissieleden en personeelsleden van het IBR. Het overlegcomité komt regelmatig samen teneinde de activiteiten van de beide Commissies op elkaar af te stemmen vanuit het oogpunt van efficiëntie en voor concrete problemen een praktisch verantwoorde oplossing te bieden.

ARTIKEL 9 – VERSLAG AAN DE RAAD

De Commissie Kwaliteitscontrole brengt verslag uit bij de Raad over haar werkzaamheden. De notulen van de vergaderingen worden ter informatie ter inzage van de Raad gehouden.

ARTIKEL 10 – BIJDRAGE EN TAAK VAN DE IBR-PERSONEELSLEDEN

Het secretariaat van de Commissie wordt waargenomen door personeel uit de staff van het Instituut. Het secretariaat bereidt de vergaderingen voor en verzekert er de nazorg van.

